

PRAWO ZAMÓWIEŃ PUBLICZNYCH

Komentarz

Józef Edmund Nowicki, Piotr Wiśniewski

KOMENTARZE

WYDANIE **5**

PRAWO ZAMÓWIEŃ PUBLICZNYCH

Komentarz

Józef Edmund Nowicki, Piotr Wiśniewski

KOMENTARZE

WYDANIE **5**

Stan prawny na 28 września 2023 r.

Wydawca
Grzegorz Jarecki

Redaktor prowadzący
Kinga Zając

Opracowanie redakcyjne
JustLuk

Projekt okładek serii
Wojtek Janikowski, Przemek Dębowski

Komentarze do poszczególnych artykułów napisali:
Józef Edmund Nowicki – art. 7, 24–128, 140–217, 239–253, 297–306, 311–465
Piotr Wiśniewski – art. 1–6, 8–23, 129–139, 218–238, 254–296, 307–310, 466–623

prawolubni

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

Szanujemy prawo i własność
Więcej na www.legalnakultura.pl
Polska Izba Książki

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2023

ISBN 978-83-8328-939-7
5. wydanie

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.
Dział Praw Autorskich
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
tel. +48 728 313 462
e-mail: PL-ksiazki@wolterskluwer.com

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

Spis treści

Wykaz skrótów	33
Od Autorów	43
Ustawa z 11 września 2019 r.– Prawo zamówień publicznych (Dz.U. z 2023 r. poz. 1605 ze zm.)	45
DZIAŁ I. Przepisy ogólne	47
Rozdział 1. Przedmiot regulacji	47
Oddział 1. Zakres spraw regulowanych ustawą	47
Art. 1. [Przedmiot regulacji]	47
Art. 2. [Zamówienia objęte regulacją]	50
Art. 3. [Progi unijne]	52
Art. 4. [Zakres podmiotowy]	55
Art. 5. [Zamawiający sektorowi objęci regulacją]	67
Art. 6. [Zamawiający subsydiowani objęci regulacją]	79
Art. 7. [Definicje]	82
Art. 8. [Uzupełniające stosowanie przepisów Kodeksu cywilnego; obliczanie terminów]	121
Oddział 2. Wyłączenia stosowania przepisów ustawy	124
Art. 9. [Zamówienia lub konkursy wyłączone spod regulacji]	124
Art. 10. [Wyłączenia podmiotowe]	126
Art. 11. [Wyłączenia przedmiotowe]	132
Art. 12. [Wyłączenia przedmiotowe]	164
Art. 13. [Ograniczenie stosowania przepisów do zamówień w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa]	169
Art. 14. [Ograniczenie stosowania przepisów do zamówień lub konkursów z aspektami obronności i bezpieczeństwa] ...	172
Art. 15. (uchylony)	173

Rozdział 2. Zasady udzielania zamówień	175
Art. 16. [Zasady przygotowania i przeprowadzania postępowania o udzielenie zamówienia]	175
Art. 17. [Zasady udzielania zamówienia]	185
Art. 18. [Jawność postępowania o udzielenie zamówienia; ograniczony dostęp do informacji; zakaz ujawniania tajemnicy przedsiębiorstwa; udostępnianie danych osobowych dotyczących wyroków skazujących oraz czynów zabronionych]	189
Art. 19. [Sposób wykonania przez zamawiającego obowiązku informacyjnego dotyczącego przetwarzania danych osobowych; realizacja przez zamawiającego obowiązku zapewnienia dostępu do przetwarzanych danych osobowych; wpływ żądania ograniczenia przetwarzania danych osobowych na wynik postępowania o udzielenie zamówienia publicznego lub konkursu albo na treść postanowień umowy]	208
Art. 20. [Forma postępowania o udzielenie zamówienia; język postępowania]	209
Rozdział 3. Polityka zakupowa państwa oraz plan postępowań o udzielenie zamówień	214
Art. 21. [Opracowanie, przyjęcie i realizacja polityki zakupowej państwa]	214
Art. 22. [Strategia zarządzania]	216
Art. 23. [Plan postępowań o udzielenie zamówień]	217
Rozdział 4. Stosowanie przepisów ustawy do zamówień o charakterze mieszanym	220
Art. 24. [Zamówienie podzielne na części]	220
Art. 25. [Zamówienie niepodzielne na części]	223
Art. 26. [Zamówienia służące równocześnie wykonywaniu działalności sektorowej oraz innych rodzajów działalności]	225
Art. 27. [Zamówienia obejmujące równocześnie usługi, dostawy lub roboty budowlane]	227
Rozdział 5. Szacowanie wartości zamówienia i konkursu	227
Art. 28. [Podstawa ustalenia wartości zamówienia]	227
Art. 29. [Zakaz zaniżania wartości zamówienia lub konkursu lub dzielenia zamówienia]	233
Art. 30. [Zasady ustalania wartości zamówienia na roboty budowlane lub usługi udzielanego w częściach; wartość zamówienia w przypadku nabywania podobnych dostaw]	234
Art. 31. [Szczegółowe zasady ustalania wartości zamówienia; wartość partnerstwa innowacyjnego; uwzględnianie wartości nagród w wartości zamówienia]	245

Art. 32.	[Wartość dynamicznego systemu zakupów, umowy ramowej oraz konkursu]	247
Art. 33.	[Ustalanie wartości zamówienia w przypadku zamawiającego składającego się z kilku jednostek organizacyjnych]	248
Art. 34.	[Wartość zamówienia na roboty budowlane]	250
Art. 35.	[Wartość zamówienia na usługi lub dostawy powtarzające się lub podlegające wznowieniu]	266
Art. 36.	[Termin ustalenia wartości zamówienia; zmiana wartości zamówienia]	270
Rozdział 6. Zamawiający i wykonawcy		272
Oddział 1. Zamawiający		272
Art. 37.	[Podmioty przygotowujące i przeprowadzające postępowanie o udzielenie zamówienia]	272
Art. 38.	[Wspólne przeprowadzanie postępowania i udzielania zamówienia]	275
Art. 39.	[Wyznaczenie zamawiającego przez Prezesa Rady Ministrów]	279
Art. 40.	[Wyznaczenie zamawiającego przez ministra]	279
Art. 41.	[Wyznaczenie zamawiającego przez organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego]	280
Art. 42.	[Współdziałanie zamawiających z różnych państw członkowskich UE]	280
Art. 43.	[Utworzenie wspólnego podmiotu z zamawiającymi z innych państw członkowskich UE]	281
Art. 44.	[Zadania centralnego zamawiającego]	282
Art. 45.	[Dynamiczny system zakupów ustanowiony przez centralnego zamawiającego]	284
Art. 46.	[Odpowiedzialność zamawiających]	285
Art. 47.	[Wyznaczenie centralnego zamawiającego przez Prezesa Rady Ministrów]	285
Art. 48.	[Wyznaczenie centralnego zamawiającego przez ministra; nabywanie zamówień przez jednostki samorządu terytorialnego od centralnego zarządzającego]	287
Art. 49.	[Wyznaczenie lub powołanie centralnego zamawiającego przez organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego]	288
Art. 50.	[Centralny zamawiający z innego państwa członkowskiego UE]	289
Art. 51.	[Zakaz podejmowania przez zamawiających czynności w celu unikania stosowania przepisów ustawy wdrażających prawo UE]	290
Art. 52.	[Odpowiedzialność kierownika zamawiającego]	290

Art. 53.	[Powołanie komisji przetargowej]	293
Art. 54.	[Zadania komisji przetargowej]	295
Art. 55.	[Członkowie komisji przetargowej]	296
Art. 56.	[Wyłączenie osób wykonujących czynności w postępowaniu]	300
Oddział 2. Wykonawcy		310
Art. 57.	[Warunki stawiane wykonawcom ubiegającym się o zamówienie]	310
Art. 58.	[Wspólne ubieganie się wykonawców o udzielenie zamówienia]	311
Art. 59.	[Przekazanie zamawiającemu kopii umowy regulującej współpracę wykonawców]	318
Art. 60.	[Zastrzeżenie obowiązku osobistego wykonania kluczowych zadań przez poszczególnych wykonawców wspólnie ubiegających się o udzielenie zamówienia]	322
Rozdział 7. Komunikacja zamawiającego z wykonawcami		324
Art. 61.	[Używanie środków komunikacji elektronicznej w postępowaniu o udzielenie zamówienia; dopuszczalność komunikacji ustnej]	324
Art. 62.	[Oferta w rozumieniu przepisów rozdziału]	327
Art. 63.	[Obligatoryjna forma elektroniczna]	327
Art. 64.	[Wymagania wobec narzędzi wykorzystywanych do komunikacji elektronicznej]	331
Art. 65.	[Odstąpienie od wymagania użycia środków komunikacji elektronicznej]	334
Art. 66.	[Użycie narzędzi, urządzeń lub formatów plików innych niż ogólnodostępne]	337
Art. 67.	[Informowanie wykonawców lub uczestników konkursu o środkach komunikacji elektronicznej wykorzystywanych do komunikowania się]	338
Art. 68.	[Środki komunikacji elektronicznej wykorzystywane do przekazywania ofert, wniosków oraz prac konkursowych]	338
Art. 69.	[Przygotowanie ofert lub prac konkursowych przy użyciu narzędzi elektronicznego modelowania danych budowlanych]	340
Art. 70.	[Delegacja ustawowa]	341
Rozdział 8. Dokumentowanie przebiegu postępowania o udzielenie zamówienia		343
Art. 71.	[Obowiązek sporządzenia protokołu postępowania]	343
Art. 72.	[Treść protokołu postępowania]	344
Art. 73.	[Załączniki do protokołu postępowania]	345
Art. 74.	[Udostępnianie protokołu postępowania oraz załączników]	346

Art. 75.	[Realizacja przez zamawiającego obowiązku zapewnienia dostępu do przetwarzanych danych osobowych]	353
Art. 76.	[Prawo do sprostowania danych a integralność protokołu oraz jego załączników]	354
Art. 77.	[Zwrot wykonawcom materiałów składanych wraz z ofertami, które nie zostały wybrane]	354
Art. 78.	[Przechowywanie protokołu postępowania]	355
Art. 79.	[Sposób przechowywania dokumentów stanowiących załączniki do protokołu postępowania]	356
Art. 80.	[Delegacja ustawowa]	357
Art. 81.	[Przekazywanie Prezesowi UZP informacji o złożonych wnioskach o dopuszczenie do udziału w postępowaniu lub ofertach]	358
Art. 82.	[Roczne sprawozdanie o udzielonych zamówieniach]	360
DZIAŁ II. Postępowanie o udzielenie zamówienia klasycznego o wartości równej lub przekraczającej progi unijne		377
Rozdział 1. Przygotowanie postępowania		377
Oddział 1. Analiza potrzeb zamawiającego, wstępne konsultacje rynkowe oraz wcześniejsze zaangażowanie wykonawców		377
Art. 83.	[Analiza potrzeb zamawiającego]	377
Art. 84.	[Wstępne konsultacje rynkowe]	384
Art. 85.	[Wcześniejsze zaangażowanie wykonawców]	386
Oddział 2. Ogłoszenia		391
Art. 86.	[Przekazywanie i publikowanie ogłoszeń]	391
Art. 87.	[Formularze do publikacji ogłoszeń; sposób przekazywania ogłoszeń]	391
Art. 88.	[Udostępnianie ogłoszenia na stronie internetowej prowadzącego postępowanie oraz w innych miejscach]	393
Art. 89.	[Wstępne ogłoszenie informacyjne o planowanych zamówieniach lub umowach ramowych]	394
Art. 90.	[Zmiana ogłoszenia]	395
Oddział 3. Ustalenie niektórych warunków zamówienia		399
Art. 91.	[Podział zamówienia na części]	399
Art. 92.	[Oferta wariantowa]	401
Art. 93.	[Katalog elektroniczny]	403
Art. 94.	[Warunki stawiane wykonawcom ubiegającym się o zamówienie]	404
Art. 95.	[Określenie wymagań dotyczących zatrudniania przez wykonawcę lub podwykonawcę osób na podstawie stosunku pracy]	408

Art. 96.	[Określenie wymagań obejmujących aspekty gospodarcze, środowiskowe, społeczne, związane z innowacyjnością, zatrudnieniem lub zachowaniem poufności informacji] . . .	416
Art. 97.	[Wniesienie wadium]	418
Art. 98.	[Zwrot lub zatrzymanie wadium]	438
Oddział 4. Opis przedmiotu zamówienia		463
Art. 99.	[Zasady opisywania przedmiotu zamówienia]	463
Art. 100.	[Uwzględnienie w opisie przedmiotu zamówienia dostępności dla osób niepełnosprawnych oraz projektowania z przeznaczeniem dla wszystkich użytkowników]	481
Art. 101.	[Sposób opisywania przedmiotu zamówienia; normy i specyfikacje techniczne]	482
Art. 102.	[Sposób opisywania przedmiotu zamówienia na roboty budowlane]	486
Art. 103.	[Sposób opisywania zamówień na roboty budowlane]	487
Oddział 5. Przedmiotowe środki dowodowe		500
Art. 104.	[Żądanie dołączenia etykiety]	500
Art. 105.	[Żądanie złożenia certyfikatu]	504
Art. 106.	[Żądanie innych przedmiotowych środków dowodowych] . .	506
Art. 107.	[Złożenie przez wykonawcę przedmiotowych środków dowodowych]	511
Rozdział 2. Kwalifikacja podmiotowa wykonawców		518
Oddział 1. Podstawy wykluczenia z postępowania o udzielenie zamówienia		518
Art. 108.	[Przesłanki obligatoryjnego wykluczenia wykonawców z postępowania]	518
Art. 109.	[Przesłanki fakultatywnego wykluczenia wykonawców z postępowania]	536
Art. 110.	[Negatywne przesłanki wykluczenia wykonawcy z postępowania]	572
Art. 111.	[Okres wykluczenia wykonawcy z postępowania]	576
Oddział 2. Warunki udziału w postępowaniu		578
Art. 112.	[Sposób określenia warunków udziału w postępowaniu] . .	578
Art. 113.	[Warunek zdolności do występowania w obrocie gospodarczym – wpis do odpowiedniego rejestru]	588
Art. 114.	[Warunek posiadania uprawnień do prowadzenia określonej działalności gospodarczej lub zawodowej – zezwolenia, licencje, koncesje lub wpis do rejestru]	589
Art. 115.	[Warunki dotyczące określonej sytuacji finansowej lub ekonomicznej]	589

Art. 116.	[Warunki dotyczące niezbędnego wykształcenia, kwalifikacji zawodowych, doświadczenia, potencjału technicznego]	607
Art. 117.	[Sposób spełniania warunków udziału w postępowaniu przez wykonawców wspólnie ubiegających się o udzielenie zamówienia]	609
Oddział 3. Udostępnienie zasobów		614
Art. 118.	[Korzystanie przez wykonawcę ze zdolności technicznych lub zawodowych innych podmiotów lub ich sytuacji finansowej lub ekonomicznej]	614
Art. 119.	[Ocena przez zamawiającego udostępnianych wykonawcy zdolności technicznych lub zawodowych lub ich sytuacji finansowej lub ekonomicznej]	618
Art. 120.	[Solidarna odpowiedzialność wykonawcy i podmiotu zobowiązującego się do udostępnienia zasobów]	620
Art. 121.	[Zastrzeżenie obowiązku osobistego wykonania przez wykonawcę kluczowych zadań]	621
Art. 122.	[Żądanie wskazania innego podmiotu udostępniającego zasoby lub wykazania przez wykonawcę samodzielnego spełnienia warunków udziału w postępowaniu]	621
Art. 123.	[Zakaz powoływania się na zdolności lub sytuację podmiotów udostępniających zasoby po upływie terminu składania wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu albo ofert]	623
Oddział 4. Podmiotowe środki dowodowe		623
Art. 124.	[Możliwość żądania podmiotowych środków dowodowych]	623
Art. 125.	[Oświadczenie wykonawcy o niepodleganiu wykluczeniu, spełnianiu warunków udziału w postępowaniu lub kryteriów selekcji]	624
Art. 126.	[Wezwanie wykonawcy do złożenia aktualnych podmiotowych środków dowodowych]	627
Art. 127.	[Negatywne przesłanki wezwania wykonawcy do złożenia aktualnych podmiotowych środków dowodowych]	638
Art. 128.	[Żądanie złożenia, uzupełnienia lub poprawienia podmiotowych środków dowodowych]	640
Rozdział 3. Tryby udzielania zamówień		651
Oddział 1. Przepisy ogólne		651
Art. 129.	[Katalog trybów udzielania zamówień]	651
Art. 130.	[Wszczęcie postępowania o udzielenie zamówienia]	653
Art. 131.	[Wyznaczenie terminów składania wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu, ofert wstępnych oraz ofert]	656

Oddział 2. Przetarg nieograniczony	659
Art. 132. [Przetarg nieograniczony – definicja]	659
Art. 133. [Udostępnienie SWZ]	660
Art. 134. [Treść SWZ]	664
Art. 135. [Wyjaśnienie treści SWZ]	690
Art. 136. [Zebranie wykonawców w celu wyjaśnienia treści SWZ]	696
Art. 137. [Zmiana treści SWZ]	698
Art. 138. [Termin składania ofert]	703
Art. 139. [Kwalifikacja podmiotowa wykonawcy po badaniu i ocenie ofert]	706
Oddział 3. Przetarg ograniczony	709
Art. 140. [Przetarg ograniczony – definicja]	709
Art. 141. [Udostępnienie SWZ]	710
Art. 142. [Treść SWZ]	710
Art. 143. [Wyjaśnienie i zmiana treści SWZ]	713
Art. 144. [Termin składania wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu]	716
Art. 145. [Zakaz zapoznania się z treścią wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu przed upływem terminu na ich składanie]	717
Art. 146. [Odrzucenie wniosku o dopuszczenie do udziału w postępowaniu]	717
Art. 147. [Informowanie wykonawców o wynikach oceny wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu]	718
Art. 148. [Ograniczenie liczby wykonawców zapraszanych do składania ofert]	719
Art. 149. [Wykonawcy zapraszani do składania ofert]	719
Art. 150. [Treść zaproszenia do składania ofert]	720
Art. 151. [Termin składania ofert]	722
Oddział 4. Negocjacje z ogłoszeniem	723
Art. 152. [Negocjacje z ogłoszeniem – definicja]	723
Art. 153. [Przesłanki udzielenia zamówienia w trybie negocjacji z ogłoszeniem]	724
Art. 154. [Odstąpienie od publikacji ogłoszenia o zamówieniu]	727
Art. 155. [Sporządzenie opisu potrzeb i wymagań]	728
Art. 156. [Treść opisu potrzeb i wymagań]	729
Art. 157. [Wyjaśnienie i zmiana treści opisu potrzeb i wymagań]	731
Art. 158. [Wnioski o dopuszczenie do udziału w postępowaniu]	733
Art. 159. [Ograniczenie liczby wykonawców zapraszanych do składania ofert wstępnych]	734
Art. 160. [Wykonawcy zapraszani do składania ofert wstępnych]	734
Art. 161. [Treść zaproszenia do składania ofert wstępnych]	735
Art. 162. [Termin składania ofert wstępnych]	736

Art. 163. [Badania i ocena ofert wstępnych; zaproszenie do negocjacji]	737
Art. 164. [Zakaz zmiany minimalnych wymagań oraz kryteriów oceny ofert i ich wag na podstawie negocjacji ofert]	743
Art. 165. [Obowiązek równego traktowania wykonawców podczas negocjacji ofert]	744
Art. 166. [Poufność treści ofert i negocjacji]	745
Art. 167. [Zakończenie negocjacji; sporządzenie SWZ]	746
Art. 168. [Zaproszenie do składania ofert ostatecznych]	749
Oddział 5. Dialog konkurencyjny	750
Art. 169. [Dialog konkurencyjny – definicja]	750
Art. 170. [Przesłanki udzielenia zamówienia w trybie dialogu konkurencyjnego]	750
Art. 171. [Kryteria udzielenia zamówienia w trybie dialogu konkurencyjnego]	751
Art. 172. [Sporządzenie opisu potrzeb i wymagań]	752
Art. 173. [Dostęp do opisu potrzeb i wymagań]	752
Art. 174. [Treść opisu potrzeb i wymagań]	752
Art. 175. [Wyjaśnienie i zmiana treści opisu potrzeb i wymagań] . . .	755
Art. 176. [Wnioski o dopuszczenie do udziału w postępowaniu] . . .	756
Art. 177. [Ograniczenie liczby wykonawców zapraszanych do dialogu]	757
Art. 178. [Wykonawcy zapraszani do dialogu]	757
Art. 179. [Treść zaproszenia do dialogu]	758
Art. 180. [Omawianie z wykonawcami warunków zamówienia podczas dialogu]	759
Art. 181. [Obowiązek równego traktowania wykonawców podczas dialogu]	759
Art. 182. [Poufność treści propozycji oraz dialogu]	760
Art. 183. [Podzielenie dialogu na etapy]	761
Art. 184. [Zakończenie dialogu]	761
Art. 185. [Sporządzenie SWZ]	762
Art. 186. [Zaproszenie do składania ofert]	765
Art. 187. [Wezwanie wykonawców do uszczegółowienia, wyjaśnienia i ulepszenia treści ofert oraz przedstawienia informacji dodatkowych]	766
Art. 188. [Negocjowanie ostatecznych warunków umowy]	767
Oddział 6. Partnerstwo innowacyjne	768
Art. 189. [Partnerstwo innowacyjne – definicja]	768
Art. 190. [Partnerzy biorący udział w partnerstwie innowacyjnym] . . .	769
Art. 191. [Sporządzenie i udostępnienie opisu potrzeb i wymagań] . . .	769
Art. 192. [Treść opisu potrzeb i wymagań]	770
Art. 193. [Ocena spełnienia warunków udziału w postępowaniu] . . .	775

Art. 194. [Wnioski o dopuszczenie do udziału w postępowaniu] . . .	776
Art. 195. [Wykonawcy zapraszani do składania ofert wstępnych] . . .	777
Art. 196. [Termin składania ofert wstępnych]	778
Art. 197. [Badanie i ocena ofert wstępnych oraz ofert składanych na etapie negocjacji]	778
Art. 198. [Podzielenie negocjacji na etapy]	779
Art. 199. [Zakaz zmiany minimalnych wymagań oraz kryteriów oceny ofert na podstawie negocjacji ofert]	779
Art. 200. [Obowiązek równego traktowania wykonawców podczas negocjacji ofert; poufność treści ofert i negocjacji]	779
Art. 201. [Informowanie wykonawców o zamiarze zakończenia etapu negocjacji]	779
Art. 202. [Sporządzenie opisu potrzeb i wymagań]	780
Art. 203. [Zaproszenie do składania ofert]	782
Art. 204. [Wybór najkorzystniejszej oferty]	784
Art. 205. [Ustanowienie partnerstwa innowacyjnego]	784
Art. 206. [Zasady partnerstwa innowacyjnego]	785
Art. 207. [Partnerstwo innowacyjne z wieloma partnerami]	786
Oddział 7. Negocjacje bez ogłoszenia	787
Art. 208. [Negocjacje bez ogłoszenia – definicja]	787
Art. 209. [Przesłanki udzielenia zamówienia w trybie negocjacji bez ogłoszenia]	788
Art. 210. [Zaproszenie do negocjacji bez ogłoszenia]	794
Art. 211. [Poufność negocjacji]	795
Art. 212. [Zakończenie negocjacji; zaproszenie do składania ofert; wyjaśnienie i zmiana treści SWZ]	795
Oddział 8. Zamówienie z wolnej ręki	797
Art. 213. [Zamówienie z wolnej ręki – definicja]	797
Art. 214. [Przesłanki udzielenia zamówienia z wolnej ręki]	800
Art. 215. [Ograniczenie stosowania przepisów o komisji przetargowej, wykluczeniu wykonawców z przetargu oraz o informacjach przekazywanych wykonawcy wraz z zaproszeniem do negocjacji]	839
Art. 216. [Ogłoszenie o zamiarze zawarcia umowy w trybie zamówienia z wolnej ręki]	840
Art. 217. [Informacje przekazywane wykonawcy wraz z zaproszeniem do negocjacji; składanie podmiotowych środków dowodowych]	841
Rozdział 4. Składanie i otwarcie ofert	844
Oddział 1. Składanie ofert	844
Art. 218. [Ograniczenie możliwości składania kilku ofert; wymagania co do treści oferty]	844

Art. 219. [Termin składania ofert]	850
Art. 220. [Termin związania wykonawcy ofertą]	854
Oddział 2. Otwarcie ofert	859
Art. 221. [Wyłączenie możliwości zapoznania się z zawartością ofert przed upływem terminu ich otwarcia]	859
Art. 222. [Termin otwarcia ofert]	861
Rozdział 5. Ocena ofert	864
Art. 223. [Wyjaśnienia dotyczące złożonych ofert; zasady poprawiania ofert przez zamawiającego]	864
Art. 224. [Wyjaśnienia dotyczące ceny wskazanej w ofercie]	890
Art. 225. [Doliczenie do ceny podawanej w ofercie kwoty podatku VAT]	901
Art. 226. [Odrzucenie oferty]	903
Rozdział 6. Aukcja elektroniczna	929
Art. 227. [Poprzedzenie wyboru najkorzystniejszej oferty aukcją elektroniczną]	929
Art. 228. [Sposób przeprowadzenia aukcji elektronicznej]	930
Art. 229. [Elementy ofert będące podstawą aukcji elektronicznej] ...	931
Art. 230. [Treść ogłoszenia o zamówieniu lub dokumentów zamówienia w przypadku przeprowadzania aukcji elektronicznej]	932
Art. 231. [Etapy aukcji elektronicznej]	934
Art. 232. [Zaproszenie do udziału w aukcji elektronicznej; termin otwarcia aukcji elektronicznej]	934
Art. 233. [Informowanie wykonawców o klasyfikacji ofert]	937
Art. 234. [Składanie postępów w aukcji elektronicznej]	938
Art. 235. [Okres związania ofertą w aukcji elektronicznej]	939
Art. 236. [Kontynuowanie aukcji elektronicznej w przypadku awarii systemu teleinformatycznego]	939
Art. 237. [Zamknięcie aukcji elektronicznej]	940
Art. 238. [Ocena ofert po zamknięciu aukcji elektronicznej]	941
Rozdział 7. Wybór najkorzystniejszej oferty	942
Art. 239. [Najkorzystniejsza oferta]	942
Art. 240. [Opis kryteriów oceny ofert]	943
Art. 241. [Związek kryteriów oceny ofert z przedmiotem zamówienia]	952
Art. 242. [Kryteria jakościowe, ceny lub kosztu]	953
Art. 243. [Kryteria oceny ofert w przypadku braku możliwości opisania z góry rezultatu świadczeń z zakresu działalności twórczej lub naukowej]	956
Art. 244. (uchylony)	957
Art. 245. [Kryterium kosztu]	957

Art. 246.	[Ograniczenie możliwości stosowania kryterium ceny]	959
Art. 247.	[Określenie wagi każdego z kryteriów oceny ofert]	960
Art. 248.	[Wybór najkorzystniejszej oferty w przypadku jednakowej punktacji; oferty dodatkowe]	961
Art. 249.	[Składanie ofert dodatkowych w postępowaniu o udzielenie zamówienia z zastosowaniem ceny lub kosztu jako jedynego kryterium]	962
Art. 250.	[Wybór najkorzystniejszej oferty w przypadku ofert o takim samym koszcie]	963
Art. 251.	[Zakaz ustalania wyższych cen lub kosztów w ofertach dodatkowych]	963
Art. 252.	[Termin wyboru najkorzystniejszej oferty]	964
Art. 253.	[Obowiązki informacyjne zamawiającego po wyborze oferty; publikacja informacji]	965
Rozdział 8. Zakończenie postępowania		969
Art. 254.	[Warianty zakończenia postępowania o udzielenie zamówienia]	969
Art. 255.	[Przesłanki obligatoryjnego unieważnienia postępowania o udzielenie zamówienia]	971
Art. 256.	[Termin unieważnienia postępowania o udzielenie zamówienia]	989
Art. 257.	[Unieważnienie postępowania o udzielenie zamówienia w następstwie nieprzyznania zamawiającemu środków publicznych na sfinansowanie zamówienia]	991
Art. 258.	[Unieważnienie postępowania o udzielenie zamówienia w przypadku nieprzekroczenia wymaganej minimalnej liczby wykonawców, ofert lub rozwiązań]	994
Art. 259.	[Unieważnienie postępowania o udzielenie zamówienia w przypadku składania ofert częściowych]	996
Art. 260.	[Informowanie o unieważnieniu postępowania o udzielenie zamówienia]	996
Art. 261.	[Roszczenia wykonawców wobec zamawiającego w przypadku unieważnienia postępowania o udzielenie zamówienia]	998
Art. 262.	[Zawiadomienie o wszczęciu kolejnego postępowania o udzielenie zamówienia]	999
Art. 263.	[Ponowne badanie i cena ofert w następstwie uchylania się wykonawcy od zawarcia umowy lub niewniesienia zabezpieczenia]	1002
Art. 264.	[Termin zawarcia umowy w sprawie zamówienia publicznego]	1005
Art. 265.	[Publikacja ogłoszenia o udzieleniu zamówienia]	1007

DZIAŁ III. Postępowanie o udzielenie zamówienia klasycznego o wartości mniejszej niż progi unijne	1010
Rozdział 1. Zakres zastosowania	1010
Art. 266. [Przepisy stosowane do przygotowania i prowadzenia postępowania o udzielenie zamówienia klasycznego o wartości mniejszej niż progi unijne]	1010
Rozdział 2. Ogłoszenia	1013
Art. 267. [Ogłoszenia zamieszczane w Biuletynie Zamówień Publicznych]	1013
Art. 268. (uchylony)	1014
Art. 269. [Zamieszczanie ogłoszeń w Biuletynie Zamówień Publicznych drogą elektroniczną]	1014
Art. 270. [Udostępnianie ogłoszenia w inny sposób niż na stronach portalu internetowego UZP]	1015
Art. 271. [Zmiana ogłoszenia]	1016
Art. 272. [Elementy ogłoszenia zamieszczanego w Biuletynie Zamówień Publicznych]	1019
Rozdział 3. Kwalifikacja podmiotowa wykonawców	1020
Art. 273. [Żądanie dowodów na brak podstaw wykluczenia lub na spełnienie warunków udziału w postępowaniu]	1020
Art. 274. [Wezwanie do złożenia podmiotowych środków dowodowych]	1022
Rozdział 4. Tryby udzielania zamówień	1026
Oddział 1. Tryb podstawowy	1026
Art. 275. [Udzielenie zamówienia w trybie podstawowym]	1026
Art. 276. [Ogłoszenie o zamówieniu udzielanym w trybie podstawowym]	1028
Art. 277. [Sporządzenie SWZ lub opisu potrzeb i wymagań]	1030
Art. 278. [Negocjacje treści ofert w celu ich ulepszenia]	1031
Art. 279. [Negocjacje treści ofert złożonych w celu ich ulepszenia]	1033
Art. 280. [Udostępnienie SWZ lub opisu potrzeb i wymagań]	1035
Art. 281. [Treść SWZ]	1039
Art. 282. [Treść opisu potrzeb i wymagań]	1063
Art. 283. [Termin składania ofert]	1067
Art. 284. [Wyjaśnienie treści SWZ albo opisu potrzeb i wymagań]	1068
Art. 285. [Zebranie wykonawców w celu wyjaśnienia treści SWZ albo opisu potrzeb i wymagań]	1075
Art. 286. [Zmiana treści SWZ albo opisu potrzeb i wymagań]	1077
Art. 287. [Postępowanie z ofertami złożonymi w odpowiedzi na ogłoszenie o zamówieniu]	1080
Art. 288. [Ograniczenie liczby wykonawców zapraszanych do negocjacji ofert]	1085

Art. 289. [Zaproszenie do negocjacji ofert]	1087
Art. 290. [Obowiązek równego traktowania wykonawców podczas negocjacji ofert]	1089
Art. 291. [Poufność negocjacji ofert]	1090
Art. 292. [Sporządzenie SWZ po zakończeniu negocjacji ofert złożonych w celu ich ulepszenia]	1092
Art. 293. [Informacja o zakończeniu negocjacji; zaproszenie do składania ofert dodatkowych lub ostatecznych]	1093
Art. 294. [Elementy zaproszenia do składania ofert dodatkowych w przypadku negocjacji treści ofert w celu ich ulepszenia]	1094
Art. 295. [Elementy zaproszenia do składania ofert ostatecznych w przypadku negocjacji treści ofert złożonych w celu ich ulepszenia]	1095
Art. 296. [Termin na złożenie ofert dodatkowych lub ostatecznych; treść oferty dodatkowej]	1100
Oddział 2. Partnerstwo innowacyjne	1103
Art. 297. [Przepisy stosowane do udzielenia zamówienia w trybie partnerstwa innowacyjnego]	1103
Art. 298. [Wszczęcie postępowanie o udzielenie zamówienia w trybie partnerstwa innowacyjnego]	1103
Art. 299. [Termin składania wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu o udzielenie zamówienia w trybie partnerstwa innowacyjnego]	1104
Oddział 3. Negocjacje bez ogłoszenia	1105
Art. 300. [Przepisy stosowane do udzielenia zamówienia w trybie negocjacji bez ogłoszenia]	1105
Art. 301. [Warunki udzielenia zamówienia w trybie negocjacji bez ogłoszenia]	1105
Art. 302. [Ogłoszenie o zamiarze zawarcia umowy w trybie negocjacji bez ogłoszenia]	1107
Art. 303. [Dokumenty zamówienia przy zamówieniach udzielanych w trybie negocjacji bez ogłoszenia]	1108
Oddział 4. Zamówienie z wolnej ręki	1109
Art. 304. [Przepisy stosowane do udzielenia zamówienia w trybie zamówienia z wolnej ręki]	1109
Art. 305. [Warunki udzielenia zamówienia w trybie zamówienia z wolnej ręki]	1109
Art. 306. [Ogłoszenie o zamiarze zawarcia umowy w trybie zamówienia z wolnej ręki]	1111
Rozdział 5. Wybór najkorzystniejszej oferty	1112
Art. 307. [Termin związania wykonawcy ofertą]	1112

Art. 308. [Poprzedzenie wyboru najkorzystniejszej oferty aukcją elektroniczną; termin zawarcia umowy w sprawie zamówienia publicznego]	1117
Art. 309. [Zamieszczenie w Biuletynie Zamówień Publicznych ogłoszenia o wyniku postępowania]	1120
Art. 310. [Unieważnienie postępowania o udzielenie zamówienia] . . .	1122
DZIAŁ IV. Szczególne instrumenty i procedury w zakresie zamówień klasycznych	1125
Rozdział 1. Umowa ramowa	1125
Art. 311. [Tryb zawarcia i okres obowiązywania umowy ramowej] . . .	1125
Art. 312. [Udzielenie zamówienia objętego umową ramową]	1128
Art. 313. [Udzielenie zamówienia objętego umową ramową zawartą z jednym wykonawcą; wezwanie wykonawcy do uzupełnienia oferty]	1129
Art. 314. [Udzielenie zamówienia objętego umową ramową zawartą z większą liczbą wykonawców]	1130
Art. 315. [Prowadzenie postępowania o udzielenie zamówienia w oparciu o zaktualizowane katalogi elektroniczne]	1134
Rozdział 2. Dynamiczny system zakupów	1135
Art. 316. [Zasady ustanawiania dynamicznego systemu zakupów] . .	1135
Art. 317. [Reguła pełnej elektroniczacji]	1137
Art. 318. [Udostępnianie informacji o stosowaniu dynamicznego systemu zakupów]	1137
Art. 319. [Termin składania wniosków o dopuszczenie do udziału w dynamicznym systemie zakupów]	1138
Art. 320. [Termin oceny spełnienia warunków udziału w postępowaniu]	1139
Art. 321. [Zaproszenie do udziału w dynamicznym systemie zakupów]	1139
Art. 322. [Wezwanie do złożenia nowego i zaktualizowanego jednolitego dokumentu]	1140
Art. 323. [Zaproszenie uczestników systemu do składania ofert; kryteria oceny ofert]	1141
Art. 324. [Katalogi elektroniczne]	1142
Rozdział 3. Konkurs	1144
Oddział 1. Przepisy ogólne	1144
Art. 325. [Przesłanki zorganizowania konkursu]	1144
Art. 326. [Nagroda w konkursie]	1146
Art. 327. [Procedury konkursowe]	1146
Art. 328. [Wyłączenie stosowania niektórych przepisów; anonimowość i udostępnianie prac konkursowych]	1146
Art. 329. [Etapy konkursu]	1148

Art. 330. [Uczestnicy konkursu]	1149
Art. 331. [Opis przedmiotu konkursu]	1151
Art. 332. [Wyłączenie określonych osób z postępowania]	1152
Oddział 2. Regulamin konkursu	1152
Art. 333. [Elementy regulaminu konkursu]	1152
Art. 334. [Wyjaśnienie wątpliwości dotyczących treści regulaminu konkursu]	1154
Oddział 3. Sąd konkursowy	1154
Art. 335. [Powołanie i skład sądu konkursowego]	1154
Art. 336. [Zadania i niezależność sądu konkursowego]	1156
Art. 337. [Nadzór nad sądem konkursowym]	1157
Oddział 4. Konkurs nieograniczony i konkurs ograniczony	1157
Art. 338. [Konkurs nieograniczony]	1157
Art. 339. [Konkurs ograniczony]	1158
Art. 340. [Wszczęcie konkursu]	1158
Art. 341. [Wniosek o wyjaśnienie treści regulaminu konkursu]	1161
Art. 342. [Zmiana treści regulaminu konkursu]	1162
Art. 343. [Termin składania wniosków o dopuszczenie do udziału w konkursie; odrzucenie wniosku]	1164
Art. 344. [Termin składania prac konkursowych]	1166
Art. 345. [Zakaz składania więcej niż jednej pracy konkursowej; prace konkursowe niepodlegające ocenie]	1167
Art. 346. [Zapoznanie się sądu konkursowego z zawartością prac konkursowych]	1167
Art. 347. [Ocena prac konkursowych]	1168
Art. 348. [Wezwanie uczestnika konkursu do wyjaśnienia]	1168
Art. 349. [Protokół prac sądu konkursowego]	1169
Art. 350. [Rozstrzygnięcie konkursu]	1170
Art. 351. [Określenie kosztów wykonania prac realizowanych na podstawie pracy konkursowej]	1170
Art. 352. [Zgłoszenie do udziału w konkursie nieograniczonym]	1171
Art. 353. [Wezwanie autora wybranej pracy konkursowej do złożenia dowodów posiadania wymaganych uprawnień]	1171
Oddział 5. Zakończenie konkursu	1172
Art. 354. [Zawiadomienie uczestników konkursu o jego wynikach] ..	1172
Art. 355. [Unieważnienie konkursu]	1172
Art. 356. [Wypłata lub wydanie nagrody; zaproszenie do negocjacji] ..	1174
Art. 357. [Publikacja ogłoszenia o wyniku konkursu]	1175
Art. 358. [Przechowywanie dokumentacji konkursu; zwrot prac konkursowych lub opracowań studialnych]	1176

Rozdział 4. Zamówienia na usługi społeczne i inne szczególne usługi . .	1177
Art. 359. [Przepisy stosowane przy udzielaniu zamówień na usługi społeczne i inne szczególne usługi]	1177
Art. 360. [Możliwość wyłączenia stosowania wybranych przepisów ustawy przy udzielaniu zamówień na usługi społeczne i inne szczególne usługi]	1178
Art. 361. [Ograniczenia podmiotowe w przypadku zamówień na usługi zdrowotne, społeczne oraz kulturalne]	1179
DZIAŁ V. Zamówienia sektorowe	1183
Rozdział 1. Zakres zastosowania	1183
Art. 362. [Przepisy stosowane do udzielania zamówień sektorowych]	1183
Art. 363. [Zamówienia sektorowe nieobjęte ustawą]	1186
Art. 364. [Wyłączenie stosowania przepisów ustawy w przypadku zamówień sektorowych związanych z m.in. dostawą energii lub paliw lub dystrybucją paliw gazowych]	1187
Art. 365. [Zamówienia sektorowe na dostawy, usługi lub roboty budowlane wyłączone spod regulacji]	1188
Art. 366. [Wyłączenie stosowania przepisów ustawy do zamówień sektorowych udzielanych przez podmiot utworzony przez zamawiających w celu wspólnego wykonywania działalności sektorowej]	1190
Art. 367. [Przychód uwzględniany w przypadku świadczenia na rzecz zamawiającego takich samych usług, dostaw lub robót budowlanych przez więcej niż jeden podmiot]	1192
Art. 368. [Obowiązek przekazywania Komisji Europejskiej informacji w zakresie zamówień sektorowych nieobjętych regulacją ustawową]	1193
Rozdział 2. Okresowe ogłoszenie informacyjne	1194
Art. 369. [Publikacja okresowego ogłoszenia informacyjnego o planowanych zamówieniach sektorowych lub umowach ramowych]	1194
Art. 370. [Okresowe ogłoszenie informacyjne o planowanych zamówieniach sektorowych jako zaproszenie do ubiegania się o zamówienie sektorowe; termin publikacji i elementy ogłoszenia]	1195
Rozdział 3. System kwalifikowania wykonawców	1197
Art. 371. [Warunki ustanowienia i stosowania systemu kwalifikowania wykonawców]	1197
Art. 372. [Publikacja ogłoszenia o systemie kwalifikowania wykonawców]	1199
Art. 373. [Dopuszczenie do udziału w systemie kwalifikowania wykonawców]	1199

Art. 374. [Wpis do wykazu zakwalifikowanych wykonawców]	1202
Art. 375. [Wszczęcie postępowania o udzielenie zamówienia sektorowego poprzez przekazanie do publikacji ogłoszenia o systemie kwalifikowania wykonawców]	1203
Rozdział 4. Tryby udzielania zamówień sektorowych	1205
Art. 376. [Tryby udzielania zamówień sektorowych]	1205
Art. 377. [Zaproszenie do ubiegania się o zamówienie sektorowe] . . .	1205
Art. 378. [Przetarg nieograniczony]	1206
Art. 379. [Przetarg ograniczony]	1207
Art. 380. [Sektorowe negocjacje z ogłoszeniem]	1208
Art. 381. [Postępowanie prowadzone w trybie sektorowych negocjacji z ogłoszeniem]	1209
Art. 382. [Dialog konkurencyjny]	1211
Art. 383. [Partnerstwo innowacyjne]	1212
Art. 384. [Termin składania wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu oraz ofert w postępowaniu prowadzonym w trybie dialogu konkurencyjnego lub partnerstwa innowacyjnego]	1212
Art. 385. [Ograniczenie liczby wykonawców]	1212
Art. 386. [Negocjacje bez ogłoszenia]	1213
Art. 387. [Zamówienie z wolnej ręki]	1214
Art. 388. [Warunki udzielenia zamówienia sektorowego w trybie zamówienia z wolnej ręki]	1215
Rozdział 5. Szczególne instrumenty i procedury w zakresie zamówień sektorowych	1217
Art. 389. [Zawarcie umowy ramowej]	1217
Art. 390. [Przekazywanie ogłoszeń dotyczących udzielenia zamówienia objętego umową ramową]	1219
Art. 391. [Dynamiczny system zakupów]	1219
Art. 392. [Udzielanie zamówień sektorowych na usługi społeczne i inne szczególne usługi]	1221
Rozdział 6. Niektóre uprawnienia zamawiającego sektorowego	1224
Art. 393. [Uprawnienia zamawiającego w postępowaniu o udzielenie zamówienia sektorowego]	1224
Art. 394. [Wyłączenie stosowania przepisów ustawy w przypadku decyzji Komisji Europejskiej dotyczącej działania zamawiającego na rynku konkurencyjnym, do którego dostęp nie jest ograniczony]	1227
DZIAŁ VI. Zamówienia w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa	1231
Rozdział 1. Zakres zastosowania	1231
Art. 395. [Przepisy stosowane do zamówień w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa]	1231

Art. 396. [Stosowanie przepisów do zamówień obejmujących zamówienia w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa oraz inne zamówienia]	1235
Art. 397. [Przepisy stosowane do zamówień w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa obejmujących usługi o charakterze priorytetowym oraz usługi o charakterze niepriorytetowym]	1236
Art. 398. [Ograniczenie stosowania przepisów w przypadku zamówień obejmujących usługi o charakterze niepriorytetowym]	1238
Rozdział 2. Postępowanie o udzielenie zamówienia w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa	1239
Art. 399. [Przekazanie ogłoszeń Urzędowi Publikacji Unii Europejskiej]	1239
Art. 400. [Opis przedmiotu zamówienia w postępowaniach o udzielenie zamówienia w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa]	1239
Art. 401. [Komunikacja między zamawiającym a wykonawcami w postępowaniach o udzielenie zamówienia w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa]	1245
Art. 402. [Wstępne ogłoszenie informacyjne]	1247
Art. 403. [Dopuszczenie możliwości złożenia oferty wariantowej]	1248
Art. 404. [Ograniczenia podmiotowe]	1249
Art. 405. [Wykonawcy wykluczeni z postępowania o udzielenie zamówienia w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa]	1249
Art. 406. [Obowiązek ochrony informacji niejawnych przez podwykonawców]	1253
Art. 407. [Szczególne wymagania związane z realizacją zamówienia w zakresie ochrony informacji niejawnych]	1253
Art. 408. [Szczególne wymagania związane z realizacją zamówienia w zakresie bezpieczeństwa dostaw]	1254
Art. 409. [Szczególne wymagania związane z realizacją zamówienia w zakresie podwykonawstwa]	1256
Rozdział 3. Tryby udzielania zamówień w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa	1258
Art. 410. [Dopuszczalne tryby udzielania zamówień w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa]	1258
Art. 411. [Przetarg ograniczony]	1260
Art. 412. [Negocjacje z ogłoszeniem]	1266
Art. 413. [Dialog konkurencyjny]	1273
Art. 414. [Negocjacje bez ogłoszenia]	1281
Art. 415. [Zamówienie z wolnej ręki]	1290
Art. 416. [Udostępnianie dokumentacji przez podmiot inny niż zamawiający]	1296

Art. 417.	[Kryteria oceny ofert przy zamówieniach w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa]	1296
Art. 418.	[Odrzucenie oferty i unieważnienie postępowania o udzielenie zamówienia w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa]	1297
Art. 419.	[Ograniczenia w zakresie jawności postępowania o udzielenie zamówienia w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa]	1298
Art. 420.	[Zasady udzielania zaliczek na poczet wykonania zamówienia w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa]	1299
Art. 421.	[Zawarcie umowy w sprawie zamówienia publicznego w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa]	1301
Rozdział 4. Umowa ramowa		1306
Art. 422.	[Zawarcie umowy ramowej]	1306
Rozdział 5. Wymagania w zakresie podwykonawstwa		1308
Art. 423.	[Ogłoszenie o zamówieniu na podwykonawstwo]	1308
Art. 424.	[Wybór podwykonawców – stosowane przepisy]	1310
Art. 425.	[Umowa ramowa w sprawie powierzenia podwykonawstwa]	1310
Art. 426.	[Realizacja w ramach podwykonawstwa części wartości umowy]	1311
Art. 427.	[Odmowa wyrażenia zgody na zawarcie umowy z podwykonawcą]	1311
Art. 428.	[Stosowanie innych przepisów]	1313
Art. 429.	[Przesłanki nieudzielenia zamówienia na podwykonawstwo]	1314
Art. 430.	[Podmioty nieuznawane za podwykonawców]	1314
DZIAŁ VII. Umowa w sprawie zamówienia publicznego i jej wykonanie . . .		1316
Rozdział 1. Przepisy ogólne		1316
Art. 431.	[Obowiązek współdziałania zamawiającego i wykonawcy] . . .	1316
Art. 432.	[Forma umowy]	1319
Art. 433.	[Zakazane postanowienia umowy]	1322
Art. 434.	[Okres obowiązywania umowy]	1328
Art. 435.	[Zawarcie umowy na czas nieoznaczony]	1331
Art. 436.	[Elementy umowy]	1331
Art. 437.	[Elementy umowy dotyczącej robót budowlanych]	1335
Art. 438.	[Pozostawienia umowy dotyczące weryfikacji zatrudniania pracowników]	1339
Art. 439.	[Zasady wprowadzania w umowie na roboty budowlane, dostawy lub usługi zmian wysokości wynagrodzenia należnego wykonawcy]	1340

Art. 440. [Zasady wprowadzania w innych umowach zmian wysokości wynagrodzenia należnego wykonawcy]	1345
Art. 441. [Postanowienia umowne przewidujące opcję]	1345
Art. 442. [Zaliczki na poczet wykonania zamówienia]	1350
Art. 443. [Zapłata wynagrodzenia przez zamawiającego]	1352
Art. 444. [Zakaz zawarcia umowy]	1353
Art. 445. [Solidarna odpowiedzialność wykonawców za wykonanie umowy i wniesienie zabezpieczenia]	1354
Art. 446. [Raport z realizacji zamówienia]	1357
Art. 447. [Obowiązek przedstawienia dowodów zapłaty wynagrodzenia podwykonawcom jako warunek wypłaty wynagrodzenia wykonawcy]	1358
Art. 448. [Zamieszczenie w BZP ogłoszenia o wykonaniu umowy] . . .	1360
Rozdział 2. Zabezpieczenie należytego wykonania umowy	1360
Art. 449. [Pojęcie i cel zabezpieczenia należytego wykonania umowy]	1360
Art. 450. [Formy zabezpieczenia należytego wykonania umowy] . . .	1362
Art. 451. [Zmiana formy zabezpieczenia należytego wykonania umowy]	1365
Art. 452. [Wysokość zabezpieczenia należytego wykonania umowy]	1365
Art. 453. [Zwrot zabezpieczenia należytego wykonania umowy] . . .	1367
Rozdział 3. Zmiana umowy	1368
Art. 454. [Istotna zmiana umowy]	1368
Art. 455. [Zmiana umowy bez przeprowadzenia nowego postępowania o udzielenie zamówienia]	1371
Rozdział 4. Odstąpienie od umowy oraz jej unieważnienie	1387
Art. 456. [Przesłanki odstąpienia od umowy]	1387
Art. 457. [Unieważnienie umowy]	1390
Art. 458. [Unieważnienie zmiany umowy]	1406
Art. 459. [Wystąpienie Prezesa UZP o unieważnienie umowy lub jej zmiany]	1406
Art. 460. [Uprawnienie wykonawcy do wystąpienia o unieważnienie umowy]	1407
Art. 461. [Wygasnięcie umowy na skutek uzyskania udziału w kontrolowanej osobie prawnej przez kapitał prywatny] . . .	1407
Rozdział 5. Podwykonawstwo	1408
Art. 462. [Powierzenie wykonania części zamówienia podwykonawcy]	1408
Art. 463. [Zakazane postanowienia w umowie o podwykonawstwo] . . .	1417
Art. 464. [Umowa o podwykonawstwo zamówienia na roboty budowlane]	1417

Art. 465. [Bezpośrednia zapłata wynagrodzenia podwykonawcy lub dalszemu podwykonawcy]	1420
DZIAŁ VIII. Organy właściwe w sprawach zamówień	1424
Rozdział 1. Prezes Urzędu	1424
Art. 466. [Prezes UZP – definicja, nadzór]	1424
Art. 467. [Obsługa Prezesa UZP]	1425
Art. 468. [Powołanie i odwołanie Prezesa UZP]	1427
Art. 469. [Zadania Prezesa UZP]	1429
Art. 470. [Wpis na listę organizacji uprawnionych do wnoszenia środków ochrony prawnej]	1433
Art. 471. [Opinie wydawane przez Prezesa UZP]	1436
Art. 472. [Wiceprezesi UZP – zadania, nabór]	1437
Rozdział 2. Krajowa Izba Odwoławcza	1438
Oddział 1. Zadania i ustrój Krajowej Izby Odwoławczej	1438
Art. 473. [Krajowa Izba Odwoławcza – zadania, obsługa]	1438
Art. 474. [Skład Krajowej Izby Odwoławczej]	1440
Art. 475. [Ochrona prawna i niezależność członków Krajowej Izby Odwoławczej]	1442
Art. 476. [Zakaz łączenia stanowisk i podejmowania dodatkowych zajęć zarobkowych]	1443
Art. 477. [Wyłonienie członków Krajowej Izby Odwoławczej]	1445
Art. 478. [Wygaśnięcie członkostwa w Krajowej Izbie Odwoławczej]	1448
Art. 479. [Organy Krajowej Izby Odwoławczej]	1450
Art. 480. [Powołanie Prezesa i wiceprezesa Krajowej Izby Odwoławczej]	1451
Art. 481. [Zgromadzenie ogólne Krajowej Izby Odwoławczej]	1453
Art. 482. [Wewnętrzny regulamin organizacji pracy Krajowej Izby Odwoławczej oraz zadania wiceprezesa Krajowej Izby Odwoławczej]	1453
Art. 483. [Nawiązanie stosunku pracy z członkiem Krajowej Izby Odwoławczej]	1454
Art. 484. [Wynagrodzenie i inne świadczenia pieniężne przysługujące członkom Krajowej Izby Odwoławczej]	1454
Art. 485. [Odpowiedzialność dyscyplinarna członka Krajowej Izby Odwoławczej]	1455
Art. 486. [Zawieszenie członka Krajowej Izby Odwoławczej w jego prawach i obowiązkach]	1457
Oddział 2. Zasady działania Izby	1458
Art. 487. [Składy orzekające Krajowej Izby Odwoławczej]	1458
Art. 488. [Przydział spraw i wyznaczenie składu orzekającego Krajowej Izby Odwoławczej]	1459

Art. 489. [Wskazanie przewodniczącego składu orzekającego]	1460
Art. 490. [Wyłączenie z mocy prawa członka składu orzekającego z udziału w sprawie]	1461
Art. 491. [Wyłączenie członka składu orzekającego z udziału w sprawie na wniosek]	1462
Art. 492. [Rozstrzygnięcie w sprawie wyłączenia członka składu orzekającego z udziału w sprawie]	1463
Rozdział 3. Komitet do spraw Kontroli w Zamówieniach Publicznych	1464
Art. 493. [Status Komitetu do spraw Kontroli w Zamówieniach Publicznych]	1464
Art. 494. [Zadania Komitetu do spraw Kontroli w Zamówieniach Publicznych]	1464
Art. 495. [Skład Komitetu do spraw Kontroli w Zamówieniach Publicznych]	1467
Art. 496. [Przewodniczący Komitetu do spraw Kontroli w Zamówieniach Publicznych]	1468
Art. 497. [Podejmowanie uchwał przez Komitet do spraw Kontroli w Zamówieniach Publicznych]	1468
Art. 498. [Obsługa Komitetu do spraw Kontroli w Zamówieniach Publicznych]	1469
Art. 499. [Roczne informacje z działalności Komitetu do spraw Kontroli w Zamówieniach Publicznych]	1470
Rozdział 4. Rada Zamówień Publicznych	1470
Art. 500. [Rada Zamówień Publicznych – status prawny, zadania, obsługa]	1470
Art. 501. [Skład Rady Zamówień Publicznych]	1472
Art. 502. [Rozwiązanie Rady Zamówień Publicznych; wygaśnięcie członkostwa w Radzie Zamówień Publicznych]	1473
Art. 503. [Uzupełnienie składu Rady Zamówień Publicznych]	1474
Art. 504. [Wynagrodzenie przysługujące członkom Rady Zamówień Publicznych]	1475
DZIAŁ IX. Środki ochrony prawnej	1477
Rozdział 1. Przepis ogólny	1477
Art. 505. [Środki ochrony prawnej]	1477
Rozdział 2. Postępowanie odwoławcze	1488
Oddział 1. Przepisy ogólne	1488
Art. 506. [Język stosowany w postępowaniu odwoławczym]	1488
Art. 507. [Obowiązek dołączenia odpisów do pism składanych w postępowaniu odwoławczym]	1490
Art. 508. [Forma i sposób wnoszenia pism w postępowaniu odwoławczym]	1492
Art. 509. [Obliczanie terminów]	1494

Art. 510. [Pełnomocnik w postępowaniu odwoławczym]	1495
Art. 511. [Dołączenie pełnomocnictwa do akt sprawy; uzupełnienie braków w zakresie pełnomocnictwa]	1497
Art. 512. [Obowiązki członków Krajowej Izby Odwoławczej w zakresie postępowania odwoławczego]	1499
Oddział 2. Odwołanie	1500
Art. 513. [Dopuszczalność odwołania]	1500
Art. 514. [Sposób wniesienia odwołania]	1502
Art. 515. [Termin wniesienia odwołania]	1507
Art. 516. [Elementy odwołania]	1511
Art. 517. [Warunki rozpoznania odwołania; obowiązek uiszczenia wpisu]	1514
Art. 518. [Wezwanie do poprawienia lub uzupełnienia odwołania] . . .	1516
Art. 519. [Zwrot odwołania]	1517
Art. 520. [Cofnięcie odwołania]	1519
Art. 521. [Odpowiedź na odwołanie]	1520
Oddział 3. Uwzględnienie odwołania przez zamawiającego	1523
Art. 522. [Uwzględnienie odwołania przez zamawiającego]	1523
Art. 523. [Sprzeciw wobec uwzględnienia zarzutów przez zamawiającego]	1526
Oddział 4. Przystąpienie do postępowania odwoławczego	1527
Art. 524. [Przesłanie kopii odwołania innym wykonawcom; publikacja odwołania na stronie internetowej]	1527
Art. 525. [Zgłoszenie przystąpienia do postępowania odwoławczego]	1529
Art. 526. [Zgłoszenie opozycji przeciw przystąpieniu do postępowania odwoławczego]	1532
Art. 527. [Czynności zamawiającego, na które nie przysługują środki ochrony prawnej]	1534
Oddział 5. Odrzucenie odwołania	1535
Art. 528. [Przesłanki odrzucenia odwołania]	1535
Art. 529. [Odrzucenie odwołania na posiedzeniu]	1544
Art. 530. [Skierowanie sprawy do rozprawy]	1544
Oddział 6. Dowody	1545
Art. 531. [Fakty będące przedmiotem dowodu]	1545
Art. 532. [Fakty notoryczne lub znane Krajowej Izbie Odwoławczej z urzędu]	1547
Art. 533. [Fakty przyznane lub niezaprzeczone]	1548
Art. 534. [Obowiązek wskazywania dowodów; dopuszczenie dowodów niewskazanych przez stronę]	1549
Art. 535. [Termin przedstawiania dowodów]	1551

Art. 536. [Zobowiązanie do przedstawiania dokumentów lub innych dowodów]	1552
Art. 537. [Ciężar dowodu, że oferta nie zawiera rażąco niskiej ceny]	1553
Art. 538. [Przykładowe rodzaje dowodów; dopuszczenie dowodu; brak związania składu orzekającego postanowieniem dowodowym]	1555
Art. 539. [Dowód z opinii biegłego]	1557
Art. 540. [Pouczenie świadka o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań; prawo odmowy zeznań; osoby niemogące być świadkami]	1560
Art. 541. [Odmowa przeprowadzenia dowodów]	1562
Art. 542. [Ocena wiarygodności i mocy dowodów]	1563
Art. 543. [Postępowanie wyjaśniające w przypadku zawarcia umowy]	1564
Oddział 7. Rozpoznanie odwołania	1565
Art. 544. [Termin rozpoznania odwołania; łączne rozpoznanie odwołań]	1565
Art. 545. [Zasada jawności rozprawy]	1567
Art. 546. [Rozpoznanie odwołania na posiedzeniu niejawnym]	1568
Art. 547. [Miejsce rozpoznania odwołania w przypadku zamówień związanych z informacjami niejawnymi]	1569
Oddział 8. Rozprawa	1569
Art. 548. [Udział tłumacza w rozprawie]	1569
Art. 549. [Przebieg rozprawy]	1570
Art. 550. [Odroczenie rozprawy]	1572
Art. 551. [Zamknięcie rozprawy i otworenie jej na nowo]	1573
Oddział 9. Orzeczenia Izby	1574
Art. 552. [Podstawy wydania wyroku; skład orzekający wydający wyrok]	1574
Art. 553. [Formy orzeczeń Krajowej Izby Odwoławczej]	1576
Art. 554. [Uwzględnienie odwołania]	1577
Art. 555. [Zakaz orzekania co do zarzutów niezawartych w odwołaniu]	1584
Art. 556. [Orzeczenie łączne]	1585
Art. 557. [Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego]	1585
Art. 558. [Ogłoszenie orzeczenia]	1586
Art. 559. [Uzasadnienie orzeczenia]	1587
Art. 560. [Doręczenie odpisów orzeczenia wraz z uzasadnieniem]	1588
Art. 561. [Sprostowanie oczywistych omyłek w orzeczeniu]	1589
Art. 562. [Moc prawna orzeczenia Krajowej Izby Odwoławczej; stwierdzenie wykonalności orzeczenia]	1590

Art. 563. [Nakładanie kar finansowych w wysokości do 10% wartości wynagrodzenia]	1591
Art. 564. [Nakładanie kar finansowych w wysokości do 5% wartości wynagrodzenia]	1592
Art. 565. [Termin prawomocności wybranych orzeczeń Krajowej Izby Odwoławczej oraz sądu]	1593
Art. 566. [Przesłanie Prezesowi Urzędu Zamówień Publicznych odpisu prawomocnego orzeczenia o nałożeniu kary finansowej]	1594
Art. 567. [Termin uiszczenia i egzekucja kary finansowej]	1594
Art. 568. [Umorzenie postępowania odwoławczego]	1595
Oddział 10. Protokół	1596
Art. 569. [Czynności podlegające protokołowaniu]	1596
Art. 570. [Sposób sporządzenia protokołu postępowania o udzielenie zamówienia]	1597
Art. 571. [Elementy i podpisanie protokołu]	1598
Art. 572. [Sprostowanie protokołu]	1600
Oddział 11. Koszty postępowania odwoławczego	1601
Art. 573. [Złożenie wniosku dotyczącego kosztów postępowania odwoławczego]	1601
Art. 574. [Koszty zaliczane do kosztów postępowania odwoławczego]	1601
Art. 575. [Zasady ponoszenia kosztów postępowania odwoławczego przez strony i uczestników postępowania] . . .	1604
Art. 576. [Delegacja ustawowa]	1605
Oddział 12. Zakaz zawarcia umowy	1606
Art. 577. [Okres obowiązywania zakazu zawarcia umowy]	1606
Art. 578. [Wniosek o uchylenie zakazu zawarcia umowy]	1606
Rozdział 3. Postępowanie skargowe	1610
Art. 579. [Skarga do sądu; odpowiednie stosowanie przepisów Kodeksu postępowania cywilnego o apelacji] . . .	1610
Art. 580. [Wniesienie skargi – termin, właściwość sądu]	1612
Art. 581. [Warunki formalne skargi]	1614
Art. 582. [Zakaz rozszerzania żądania lub występowania z nowymi żądaniami]	1616
Art. 583. [Zakaz orzekania co do zarzutów niezawartych w odwołaniu]	1617
Art. 584. [Odrzucenie skargi]	1618
Art. 585. [Przywrócenie terminu]	1619
Art. 586. [Ciężar dowodu, że oferta nie zawiera rażąco niskiej ceny] . . .	1621
Art. 587. [Termin rozpoznania sprawy]	1621
Art. 588. [Rozstrzygnięcia sądu]	1622
Art. 589. [Koszty postępowania]	1625

Art. 590. [Skarga kasacyjna do Sądu Najwyższego]	1626
DZIAŁ X. Pozasądowe rozwiązywanie sporów	1631
Art. 591. [Wniosek o przeprowadzenie mediacji lub inne polubowne rozwiązanie sporu]	1631
Art. 592. [Zawarcie ugody a przepisy o zmianie umowy]	1634
Art. 593. [Skierowanie stron do mediacji lub innego polubownego rozwiązania sporu]	1635
Art. 594. [Postępowanie przed Sądem Polubownym przy Prokuraturii Generalnej RP]	1637
Art. 595. [Zapewnienie bezstronności mediatora i osoby prowadzącej inne polubowne rozwiązanie sporu]	1639
DZIAŁ XI. Kontrola udzielania zamówień	1640
Rozdział 1. Przepisy ogólne	1640
Art. 596. [Przepisy stosowane do kontroli udzielania zamówień; organy kontroli]	1640
Art. 597. [Współpraca organów kontroli]	1643
Art. 598. [Analiza prawdopodobieństwa naruszenia prawa]	1645
Art. 599. [Wzór kwestionariusza kontroli]	1646
Art. 600. [Przekazanie zamawiającemu kwestionariusza kontroli] ...	1647
Art. 601. [Udzielenie zamówienia przeprowadzone niezgodnie z ustawą]	1648
Art. 602. [Publikacja w BIP informacji o przeprowadzonych kontrolach i ich wynikach]	1649
Rozdział 2. Kontrola Prezesa Urzędu	1649
Oddział 1. Przepisy ogólne	1649
Art. 603. [Kontrola przeprowadzana przez Prezesa UZP]	1649
Art. 604. [Wyłączenie pracownika UZP z udziału w kontroli]	1651
Art. 605. [Kompetencje Prezesa UZP w toku kontroli]	1653
Art. 606. [Protokół kontroli]	1655
Oddział 2. Kontrola doraźna	1656
Art. 607. [Przesłanki wszczęcia i zakres kontroli doraźnej]	1656
Art. 608. [Postępowanie wyjaśniające]	1659
Art. 609. [Zakończenie kontroli doraźnej]	1661
Art. 610. [Zastrzeżenia od wyniku kontroli doraźnej]	1662
Art. 611. [Konsekwencje ujawnienia w toku kontroli doraźnej naruszenia przepisów ustawy]	1663
Art. 612. [Ujawnienie naruszenia przepisów stanowiącego czyn naruszający dyscyplinę finansów publicznych]	1664
Oddział 3. Kontrola uprzednia	1665
Art. 613. [Przesłanki wszczęcia kontroli uprzedniej]	1665

Art. 614. [Kontrola uprzednia dokumentów zamówienia]	1667
Art. 615. [Przekazanie dokumentów Prezesowi UZP; wstrzymanie wykonania kontroli uprzedniej]	1668
Art. 616. [Zakończenie kontroli uprzedniej]	1670
Art. 617. [Zastrzeżenia od wyniku kontroli uprzedniej]	1673
DZIAŁ XII. Przepisy o karach pieniężnych	1675
Art. 618. [Zamawiający objęci przepisami o karach pieniężnych] . . .	1675
Art. 619. [Zamawiający podlegający karze pieniężnej]	1676
Art. 620. [Wysokość kary pieniężnej]	1681
Art. 621. [Nałożenie kary pieniężnej]	1682
Art. 622. [Egzekucja kar pieniężnych]	1684
DZIAŁ XIII. Przepis końcowy	1685
Art. 623. [Wejście w życie]	1685
O Autorach	1689

Wykaz skrótów

Akty prawne

- dyrektywa 89/665/EWG – dyrektywa Rady z 21.12.1989 r. w sprawie koordynacji przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych odnoszących się do stosowania procedur odwoławczych w zakresie udzielania zamówień publicznych na dostawy i roboty budowlane (89/665/EWG) (Dz.Urz. UE L 395, s. 33, ze sprost. i zm.)
- dyrektywa 92/13/EWG – dyrektywa Rady 92/13/EWG z 25.02.1992 r. koordynująca przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne odnoszące się do stosowania przepisów wspólnotowych w procedurach zamówień publicznych podmiotów działających w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i telekomunikacji (Dz.Urz. UE L 76, s. 14, ze zm.)
- dyrektywa 2004/17/WE – dyrektywa 2004/17/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 31.03.2004 r. koordynująca procedury udzielania zamówień przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i usług pocztowych (Dz.Urz. UE L 134, s. 1, ze zm.)
- dyrektywa 2004/18/WE – dyrektywa 2004/18/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 31.03.2004 r. w sprawie koordynacji procedur udzielania zamówień publicznych na roboty budowlane, dostawy i usługi (Dz.Urz. UE L 134, s. 114, ze zm.)
- dyrektywa nr 2009/43/WE – dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/43/WE z 6.05.2009 r. w sprawie uproszczenia warunków transferów produktów związanych z obronnością we Wspólnocie (Dz.Urz. UE L 146, s. 1, ze zm.).

- dyrektywa 2009/81/WE – dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/81/WE z 13.07.2009 r. w sprawie koordynacji procedur udzielania niektórych zamówień na roboty budowlane, dostawy i usługi przez instytucje lub podmioty zamawiające w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa i zmieniająca dyrektywy 2004/17/WE i 2004/18/WE (Dz.Urz. UE L 216, s. 76, ze zm.)
- dyrektywa 2010/13/UE – dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/13/UE z 10.03.2010 r. w sprawie koordynacji niektórych przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich dotyczących świadczenia audiowizualnych usług medialnych (dyrektywa o audiowizualnych usługach medialnych) (Dz.Urz. UE L 95, s. 1, ze zm.)
- dyrektywa 2014/24/UE – dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/24/UE z 26.02.2014 r. w sprawie zamówień publicznych, uchylająca dyrektywę 2004/18/WE (Dz.Urz. UE L 94, s. 65, ze zm.)
- dyrektywa 2014/25/UE – dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/25/UE z 26.02.2014 r. w sprawie udzielania zamówień przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i usług pocztowych, uchylająca dyrektywę 2004/17/WE (Dz.Urz. UE L 94, s. 243, ze zm.)
- k.c. – ustawa z 23.04.1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. z 2023 r. poz. 1610 ze zm.)
- k.k. – ustawa z 6.06.1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. z 2022 r. poz. 1138 ze zm.)
- Konstytucja RP – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.04.1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze sprost. i zm.)
- k.p. – ustawa z 26.06.1974 r. – Kodeks pracy (Dz.U. z 2023 r. poz. 1465)
- k.p.a. – ustawa z 14.06.1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2023 r. poz. 775 ze zm.)
- k.p.c. – ustawa z 17.11.1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2023 r. poz. 1550 ze zm.)
- k.p.k. – ustawa z 6.06.1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz.U. z 2022 r. poz. 1375 ze zm.)
- k.r.o. – ustawa z 25.02.1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2020 r. poz. 1359 ze zm.)
- k.wyb. – ustawa z 5.01.2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz.U. z 2022 r. poz. 1277 ze zm.)

o.p.	– ustawa z 29.08.1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz.U. z 2022 r. poz. 2651 ze zm.)
pr. adw.	– ustawa z 26.05.1982 r. – Prawo o adwokaturze (Dz.U. z 2022 r. poz. 1184 ze zm.)
pr. aut.	– ustawa z 4.02.1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz.U. z 2022 r. poz. 2509)
pr. bank.	– ustawa z 29.08.1997 r. – Prawo bankowe (Dz.U. z 2022 r. poz. 2324 ze zm.)
p.r.d.	– ustawa z 20.06.1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (Dz.U. z 2023 r. poz. 1047 ze zm.)
pr. not.	– ustawa z 14.02.1991 r. – Prawo o notariacie (Dz.U. z 2022 r. poz. 1799 ze zm.)
pr. tel.	– ustawa z 16.07.2004 r. – Prawo telekomunikacyjne (Dz.U. z 2022 r. poz. 1648 ze zm.)
p.s.w.n.	– ustawa z 20.07.2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2023 r. poz. 742 ze zm.)
p.u.	– ustawa z 28.02.2003 r. – Prawo upadłościowe (Dz.U. z 2022 r. poz. 1520 ze zm.)
p.w.p.z.p.	– ustawa z 11.09.2019 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo zamówień publicznych (Dz.U. poz. 2020 ze zm.)
p.z.p.	– ustawa z 11.09.2019 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz.U. z 2023 r. poz. 1605 ze zm.)
p.z.p. z 2004 r.	– ustawa z 29.01.2004 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz.U. z 2019 r. poz. 1843 ze zm.)
p.w.p.	– ustawa z 30.06.2000 r. – Prawo własności przemysłowej (Dz.U. z 2023 r. poz. 1170)
r.d.p.	– rozporządzenie Ministra Rozwoju i Technologii z 20.12.2021 r. w sprawie szczegółowego zakresu i formy dokumentacji projektowej, specyfikacji technicznych wykonania i odbioru robót budowlanych oraz programu funkcjonalno-użytkowego (Dz.U. poz. 2454)
RODO	– rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z 27.04.2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz.Urz. UE L 119, s. 1, ze sprost.)
rozporządzenie eIDAS	– rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 910/2014 z 23.07.2014 r. w sprawie identyfikacji elektronicznej i usług zaufania w odniesieniu do transakcji

- rozporządzenie nr 765/2006 – elektronicznych na rynku wewnętrznym oraz uchylające dyrektywę 1999/93/WE (Dz.Urz. UE L 257, s. 73 ze zm.)
- rozporządzenie nr 269/2014 – rozporządzenie Rady (WE) nr 765/2006 z 18.05.2006 r. dotyczące środków ograniczających w związku z sytuacją na Białorusi i udziałem Białorusi w agresji Rosji wobec Ukrainy (Dz.Urz. UE L 134, s. 1, ze zm.)
- rozporządzenie nr 2015/1986 – rozporządzenie Rady (UE) nr 269/2014 z 17.03.2014 r. w sprawie środków ograniczających w odniesieniu do działań podważających integralność terytorialną, suwerenność i niezależność Ukrainy lub im zagrażających (Dz.Urz. UE L 78, s. 6, ze zm.)
- rozporządzenie nr 2017/565 – rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2015/1986 z 11.11.2015 r. ustanawiające standardowe formularze do publikacji ogłoszeń w dziedzinie zamówień publicznych i uchylające rozporządzenie wykonawcze (UE) nr 842/2011 (Dz.Urz. UE L 296, s. 1)
- rozporządzenie nr 2019/1780 – rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2017/565 z 25.04.2016 r. uzupełniające dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/65/UE w odniesieniu do wymogów organizacyjnych i warunków prowadzenia działalności przez firmy inwestycyjne oraz pojęć zdefiniowanych na potrzeby tej dyrektywy (Dz.Urz. UE L 87, s. 1, ze zm.)
- rozporządzenie nr 2021/821 – rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2019/1780 z 23.09.2019 r. ustanawiające standardowe formularze do publikacji ogłoszeń w dziedzinie zamówień publicznych i uchylające rozporządzenie wykonawcze (UE) 2015/1986 („e-formularze”) (Dz.Urz. UE L 272, s. 7, ze zm.)
- r.p.r.o. – rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/821 z 20.05.2021 r. ustanawiające unijny system kontroli wywozu, pośrednictwa, pomocy technicznej, tranzytu i transferu produktów podwójnego zastosowania (Dz.Urz. UE L 206, s. 1, ze zm.)
- r.r.s.o.u.z. – rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z 30.12.2020 r. w sprawie postępowania przy rozpoznawaniu odwołań przez Krajową Izbę Odwoławczą (Dz.U. poz. 2453)
- rozporządzenie Ministra Rozwoju i Technologii z 20.12.2021 r. w sprawie zakresu informacji zawartych w rocznym sprawozdaniu o udzielonych zamówieniach,

-
r.s.r.k.p.o.	– jego wzoru, sposobu przekazywania oraz sposobu i trybu jego korygowania (Dz.U. poz. 2463)
r.w.p.p.	– rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z 30.12.2020 r. w sprawie szczegółowych rodzajów kosztów postępowania odwoławczego, ich rozliczania oraz wysokości i sposobu pobierania wpisu od odwołania (Dz.U. poz. 2437)
r.w.r.d.	– rozporządzenie Ministra Rozwoju, Pracy i Technologii z 18.12.2020 r. w sprawie protokołów postępowania oraz dokumentacji postępowania o udzielenie zamówienia publicznego (Dz.U. poz. 2434)
r.w.ś.k.e.	– rozporządzenie Ministra Rozwoju, Pracy i Technologii z 23.12.2020 r. w sprawie podmiotowych środków dowodowych oraz innych dokumentów lub oświadczeń, jakich może żądać zamawiający od wykonawcy (Dz.U. poz. 2415 ze zm.)
TFUE	– rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z 30.12.2020 r. w sprawie sposobu sporządzania i przekazywania informacji oraz wymagań technicznych dla dokumentów elektronicznych oraz środków komunikacji elektronicznej w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego lub konkursie Dz.U. poz. 2452)
u.b.f.g.	– Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz.Urz. UE C 202 z 2016 r., s. 47, ze sprost.)
u.bibl.	– ustawa z 10.06.2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji (Dz.U. z 2022 r. poz. 2253 ze zm.)
u.d.i.p.	– ustawa z 27.06.1997 r. o bibliotekach (Dz.U. z 2022 r. poz. 2393)
u.d.l.	– ustawa z 6.09.2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2022 r. poz. 902)
u.d.p.	– ustawa z 15.04.2011 r. o działalności leczniczej (Dz.U. z 2023 r. poz. 991 ze zm.)
u.e.s.	– ustawa z 22.11.2018 r. o dokumentach publicznych (Dz.U. z 2023 r. poz. 1006 ze zm.)
u.f.p.	– ustawa z 5.08.2022 r. o ekonomii społecznej (Dz.U. z 2023 r. poz. 1287 ze zm.)
	– ustawa z 27.08.2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2023 r. poz. 1270 ze zm.)
-

u.i.c.t.u.	– ustawa z 9.05.2014 r. o informowaniu o cenach towarów i usług (Dz.U. z 2023 r. poz. 168)
u.i.d.p.	– ustawa z 17.02.2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz.U. z 2023 r. poz. 57 ze zm.)
u.k.a.r.	– ustawa z 15.07.2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz.U. z 2020 r. poz. 224)
u.k.s.c.	– ustawa z 28.07.2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. z 2023 r. poz. 1144 ze zm.)
u.l.	– ustawa z 28.09.1991 r. o lasach (Dz.U. z 2023 r. poz. 1356 ze zm.)
u.o.i.n.	– ustawa z 5.08.2010 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz.U. z 2023 r. poz. 756 ze zm.)
u.o.k.k.	– ustawa z 16.02.2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. z 2023 r. poz. 1689 ze zm.)
u.o.n.d.f.	– ustawy z 17.12.2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych (Dz.U. z 2021 r. poz. 289 ze zm.)
u.o.p.d.k.	– ustawa z 25.10.1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz.U. z 2020 r. poz. 194 ze zm.)
u.o.p.z.	– ustawa z 28.10.2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (Dz.U. z 2023 r. poz. 659)
u.PGRP	– ustawa z 15.12.2016 r. o Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2023 r. poz. 1109 ze zm.)
u.p.p.p.f.t.	– ustawa z 1.03.2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (Dz.U. z 2023 r. poz. 1124 ze zm.)
u.p.z.	– ustawa z 20.04.2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. z 2023 r. poz. 735 ze zm.)
u.r.	– ustawa z 29.09.1994 r. o rachunkowości (Dz.U. z 2023 r. poz. 120 ze zm.)
u.rew.	– ustawa z 9.10.2015 r. o rewitalizacji (Dz.U. z 2021 r. poz. 485 ze zm.)
u.r.t.	– ustawa z 29.12.1992 r. o radiofonii i telewizji (Dz.U. z 2022 r. poz. 1722)
u.r.z.i.s.	– ustawa z 27.08.1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2023 r. poz. 100 ze zm.)

u.s.p.	– ustawa z 5.06.1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2022 r. poz. 1526 ze zm.)
u.s.s.	– ustawa z 27.04.2006 r. o spółdzielniach socjalnych (Dz.U. z 2023 r. poz. 802)
u.s.s.e.	– ustawa z 20.10.1994 r. o specjalnych strefach ekonomicznych (Dz.U. z 2023 r. poz. 1604)
u.s.u.s.	– ustawa z 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2023 r. poz. 1230 ze zm.)
u.ś.o.z.	– ustawa z 27.08.2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2022 r. poz. 2561 ze zm.)
u.ś.u.d.e.	– ustawa z 18.07.2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną (Dz.U. z 2020 r. poz. 344)
u.t.k.	– ustawa z 28.03.2003 r. o transporcie kolejowym (Dz.U. z 2023 r. poz. 1786 ze zm.)
u.u.p.a.	– ustawa z 7.10.2022 r. o zmianie niektórych ustaw w celu uproszczenia procedur administracyjnych dla obywateli i przedsiębiorców (Dz.U. poz. 2185)
u.w.r.p.z.	– ustawa z 9.06.2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2023 r. poz. 1426 ze zm.)
u.z.n.k.	– ustawa z 16.04.1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz.U. z 2022 r. poz. 1233)
u.z.p.p.r.	– ustawa z 6.12.2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. z 2023 r. poz. 1259 ze zm.)
u.z.u.s.z.	– ustawa z 17.12.1998 r. o zasadach użycia lub pobytu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa (Dz.U. z 2023 r. poz. 755)
u.z.z.w.	– ustawa z 7.06.2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz.U. z 2023 r. poz. 537 ze zm.)

Czasopisma

Biul. NDFP	– Biuletyn Orzecznictwa w Sprawach o Naruszenie Dyscypliny Finansów Publicznych
MZP	– Monitor Zamówień Publicznych
NZS	– Nowe Zeszyty Samorządowe
OSN	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego
OSNAPiUS	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
OSNC	– Orzecznictwo Sądów Polskich. Izba Cywilna

OSNC-ZD	– Orzecznictwo Sądów Polskich. Izba Cywilna – Zeszyt Dodatkowy
OSNKW	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Karna i Wojskowa
OSNP	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego – Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych
OTK	– Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego
OTK-A	– Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego, Seria A
PPC	– Polski Proces Cywilny
PZP	– Prawo Zamówień Publicznych
ZPO	– Zamówienia Publiczne w Orzecznictwie

Inne

BGK	– Bank Gospodarstwa Krajowego
BIP	– Biuletyn Informacji Publicznej
BZP	– Biuletyn Zamówień Publicznych
CEIDG	– Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej
EFSF	– <i>European Financial Stability Facility</i> (Europejski Instrument Stabilności Finansowej)
EOG	– Europejski Obszar Gospodarczy
ESM	– <i>European Stability Mechanism</i> (Europejski Mechanizm Stabilności)
GKO	– Główna Komisja Orzekająca w Sprawach o Naruszenie Dyscypliny Finansów Publicznych
JEDZ	– jednolity europejski dokument zamówienia
KE	– Komisja Europejska
KIO	– Krajowa Izba Odwoławcza
KRS	– Krajowy Rejestr Sądowy
NBP	– Narodowy Bank Polski
NSA	– Naczelny Sąd Administracyjny
OPW	– opis potrzeb i wymagań
OPZ	– opis przedmiotu zamówienia
RIO	– regionalna izba obrachunkowa
SA	– sąd apelacyjny
SIWZ	– specyfikacja istotnych warunków zamówienia
SN	– Sąd Najwyższy
SO	– sąd okręgowy
SWZ	– specyfikacja warunków zamówienia
TK	– Trybunał Konstytucyjny
TSUE	– Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej

UE	– Unia Europejska
UOKiK	– Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów
UPUE	– Urząd Publikacji Unii Europejskiej
uzasadnienie do projektu p.z.p.	– uzasadnienie do projektu uchwały z 11.09.2019 r. – Prawo zamówień publicznych (VIII Kadencja, druk sejm. nr 3624)
UZP	– Urząd Zamówień Publicznych
WSA	– wojewódzki sąd administracyjny
ZA	– Zespół Arbitrów

Od Autorów

Józef Edmund Nowicki

Są dwie drogi, aby przeżyć życie. Jedna to żyć tak, jakby nic nie było cudem.

Druga to żyć tak, jakby cudem było wszystko.

Albert Einstein

Piotr Wiśniewski

Wiedzieć, że wiemy, co wiemy, i że nie wiemy tego, czego nie wiemy

– oto prawdziwa wiedza

Konfucjusz

Piąte wydanie Komentarza zawiera obszerne i szczegółowe omówienie wszystkich przepisów ustawy z 11.09.2019 r. – Prawo zamówień publicznych oraz tezy i uzasadnienia ponad 1300 orzeczeń Krajowej Izby Odwoławczej, Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, Trybunału Konstytucyjnego, Sądu Najwyższego, Naczelnego Sądu Administracyjnego, sądów apelacyjnych, okręgowych i administracyjnych oraz opinii Urzędu Zamówień Publicznych.

Szerokie przedstawienie i dogłębna analiza orzecznictwa oraz opinii prawnych Urzędu Zamówień Publicznych są szczególnie istotne dla zrozumienia funkcjonowania procedur udzielania zamówień publicznych w świetle zmieniającego się orzecznictwa Krajowej Izby Odwoławczej, rozbieżności interpretacyjnych dotyczących przepisów o zamówieniach publicznych, opinii prawnych Urzędu Zamówień Publicznych oraz stanowiska Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych wyrażanego w wynikach przeprowadzanych kontroli postępowań o udzielanie zamówień publicznych.

Autorzy w sposób szczególny odnieśli się do wszystkich instytucji prawa zamówień publicznych, wzbogacając je o wnikliwy komentarz i dogłębną analizę orzecznictwa oraz opinie prawne Urzędu Zamówień Publicznych.

Komentarz umożliwi zamawiającym przede wszystkim uniknięcie błędów w toku wykonywania czynności związanych z przygotowaniem i przeprowadzeniem postępowania oraz na etapie realizacji umowy w sprawie zamówienia publicznego. Wykonawcom umożliwi natomiast uniknięcie odrzucenia oferty oraz skuteczne wnoszenie środków ochrony prawnej.

Publikacja stanowi praktyczne narzędzie pracy dla osób zajmujących się zamówieniami publicznymi – zarówno zamawiających, jak i wykonawców, osób świadczących usługi doradztwa z zakresu stosowania przepisów o zamówieniach publicznych oraz osób wykonujących kontrolę zamówień publicznych. Będzie też cenna dla studentów prawa i słuchaczy studiów podyplomowych z dziedziny zamówień publicznych.

Szerokie podejście do problemu, wnikliwa analiza poszczególnych instytucji ustawy – Prawo zamówień publicznych oraz starannie wybrane i aktualne orzecznictwo przyczyniają się do tego, że komentarz będzie szczególnie przydatny w zrozumieniu wszystkich procedur udzielania zamówień publicznych oraz doradztwie prawnym z zakresu stosowania przepisów o zamówieniach publicznych.

Stan prawny na dzień 28 września 2023 r.

USTAWA

z 11 września 2019 r.

Prawo zamówień publicznych¹

(Dz.U. z 2023 r. poz. 1605; zm.: Dz.U. z 2023 r. poz. 1720)

¹ Niniejsza ustawa wdraża:

- 1) dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/24/UE z 26.02.2014 r. w sprawie zamówień publicznych, uchylającą dyrektywę 2004/18/WE (Dz.Urz. UE L 94, s. 65, ze zm.);
- 2) dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/25/UE z 26.02.2014 r. w sprawie udzielania zamówień przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i usług pocztowych, uchylającą dyrektywę 2004/17/WE (Dz.Urz. UE L 94, s. 243, ze zm.);
- 3) dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/81/WE z 13.07.2009 r. w sprawie koordynacji procedur udzielania niektórych zamówień na roboty budowlane, dostawy i usługi przez instytucje lub podmioty zamawiające w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa i zmieniającą dyrektywę 2004/17/WE i 2004/18/WE (Dz.Urz. UE L 216, s. 76, ze zm.);
- 4) dyrektywę Rady 89/665/EWG z 21.12.1989 r. w sprawie koordynacji przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych odnoszących się do stosowania procedur odwoławczych w zakresie udzielania zamówień publicznych na dostawy i roboty budowlane (Dz.Urz. WE L 395, s. 33, ze zm.; Dz.Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 6, t. 1, s. 246);
- 5) dyrektywę Rady 92/13/EWG z 25.02.1992 r. koordynującą przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne odnoszące się do stosowania przepisów wspólnotowych w procedurach zamówień publicznych podmiotów działających w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i telekomunikacji (Dz.Urz. WE L 76, s. 14, ze zm.; Dz.Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 6, t. 1, s. 315).

DZIAŁ I

Przepisy ogólne

ROZDZIAŁ 1

Przedmiot regulacji

ODDZIAŁ 1

Zakres spraw regulowanych ustawą

Art. 1. [Przedmiot regulacji]

Ustawa reguluje zamówienia publiczne, zwane dalej „zamówieniami”, oraz konkursy, w tym określa:

- 1) podmioty obowiązane do stosowania przepisów ustawy;
- 2) zakres wyłączeń stosowania przepisów ustawy;
- 3) zasady udzielania zamówień;
- 4) etapy przygotowania i prowadzenia postępowania o udzielenie zamówienia;
- 5) tryby udzielania zamówień oraz szczególne instrumenty i procedury w zakresie zamówień;
- 6) wymagania dotyczące umów w sprawie zamówienia publicznego oraz umów ramowych;
- 7) organy właściwe w sprawach zamówień;
- 8) środki ochrony prawnej;
- 9) pozasądowe rozwiązywanie sporów dotyczących realizacji umów w sprawie zamówienia publicznego;
- 10) kontrolę udzielania zamówień oraz kary pieniężne.

1. Ustawa – Prawo zamówień publicznych została uchwalona 11.09.2019 r. i opublikowana w Dzienniku Ustaw z 2019 r. poz. 2019. Wyznaczono bardzo długie, bo ponad roczne *vacatio legis* przed wejściem ustawy w życie, które zostało zaplanowane na 1.01.2021 r. Jeszcze przed wejściem w życie ustawy dokonano jej zmian, z których największa została opublikowana w Dz.U. z 2020 r. poz. 2275. W ten sposób po ponad 16 latach obowiązywania ustawy – Prawo zamówień publicznych z 2004 r. zastąpiła ją nowa regulacja prawna. Aktualna ustawa zawiera 623 artykuły i jest najobszerniejszym jak do tej pory uregulowaniem kwestii zamówień publicznych w Polsce.
2. Jak stwierdzono w uzasadnieniu do projektu Prawa zamówień publicznych: „Przygotowanie nowej ustawy wychodzi naprzeciw wieloletnim oczekiwaniom zarówno podmiotów publicznych jak i wykonawców ubiegających się o zamówienia publiczne. Ponad 14-letni okres obowiązywania ustawy p.z.p. uchwalonej w zupełnie innych realiach gospodarczych oraz otoczeniu prawnym, a także wprowadzane liczne zmiany na skutek transpozycji dyrektyw unijnych oraz pozostałe zmiany mające na celu dostosowywanie prawa do potrzeb zmieniającej się sytuacji prawnej i gospodarczej, generują potrzebę przygotowania nowego kompleksowego i spójnego Prawa zamówień publicznych.

Celem opracowania nowej ustawy jest wprowadzenie nowych rozwiązań opartych na maksymalnej efektywności i przejrzystości udzielanych zamówień publicznych, uwzględniających jednocześnie rolę zamówień publicznych w kształtowaniu polityki państwa oraz potrzebę wsparcia rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw, a także innowacyjnych, nowoczesnych produktów i usług. Konieczne stało się również zwiększenie przejrzystości i spójności regulacji w zakresie zamówień publicznych”.

Obecna ustawa wprowadziła nieznanym wcześniej podział na działy o postępowaniach o udzielenie zamówienia klasycznego o wartości równej lub przekraczającej progi unijne oraz o postępowaniach o udzielenie zamówienia klasycznego o wartości mniejszej niż progi unijne. Jednocześnie na początku działu o postępowaniach o udzielenie zamówienia klasycznego o wartości mniejszej niż progi unijne postanowiono, że do takich postępowań stosuje się przepisy działu o zamówieniach o wartości równej lub przekraczającej progi unijne z wyjątkiem określonych w art. 266 p.z.p. przepisów. Ustawodawca wprowadził niewygodne rozwiązanie powodujące, że stosowanie przepisów działu III p.z.p. zawsze wiąże się z koniecznością sprawdzania, które z przepisów działu II znajdują zastosowanie do zamówień o wartości mniejszej niż progi unijne.

3. Artykuł 1 p.z.p. określa, że ustawa ta reguluje zamówienia publiczne, zwane dalej „zamówieniami”, oraz konkursy. Zamówieniem w rozumieniu Prawa zamówień publicznych jest umowa odpłatna zawierana między zamawiającym a wykonawcą, której przedmiotem jest nabycie przez zamawiającego od wybranego wykonawcy robót bu-

dowlanych, dostaw lub usług (art. 7 pkt 32 p.z.p.). Z kolei konkursem jest procedura mająca na celu wybór pracy konkursowej o charakterze twórczym, dotycząca w szczególności planowania przestrzennego, projektowania urbanistycznego, projektowania architektonicznego, projektowania architektoniczno-budowlanego, przetwarzania danych, projektowania z zakresu informatyki oraz zamierzenia innowacyjnego (art. 325 ust. 1 p.z.p.).

Prawo zamówień publicznych, zgodnie z art. 1, określa również m.in.:

- podmioty obowiązane do stosowania przepisów ustawy (art. 4–6 p.z.p.);
- zakres wyłączeń stosowania przepisów ustawy (art. 9–14 p.z.p.);
- zasady udzielania zamówień (art. 16–20 p.z.p.);
- etapy przygotowania i prowadzenia postępowania o udzielenie zamówienia;
- tryby udzielania zamówień oraz szczególne instrumenty i procedury w zakresie zamówień (art. 129–217, 275–306, 311–361 p.z.p.);
- wymagania dotyczące umów w sprawie zamówienia publicznego oraz umów ramowych (art. 431–465, 311–315 p.z.p.);
- organy właściwe w sprawach zamówień (art. 466–504 p.z.p.);
- środki ochrony prawnej (art. 505–590 p.z.p.);
- pozasądowe rozwiązywanie sporów dotyczących realizacji umów w sprawie zamówienia publicznego (art. 591–595 p.z.p.);
- kontrolę udzielania zamówień oraz kary pieniężne (art. 596–622 p.z.p.).

4. Ustawa podzielona jest na 13 działów:

- dział I – Przepisy ogólne,
- dział II – Postępowanie o udzielenie zamówienia klasycznego o wartości równej lub przekraczającej progi unijne,
- dział III – Postępowanie o udzielenie zamówienia klasycznego o wartości mniejszej niż progi unijne,
- dział IV – Szczególne instrumenty i procedury w zakresie zamówień klasycznych,
- dział V – Zamówienia sektorowe,
- dział VI – Zamówienia w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa,
- dział VII – Umowa w sprawie zamówienia publicznego i jej wykonanie,
- dział VIII – Organy właściwe w sprawach zamówień publicznych,
- dział IX – Środki ochrony prawnej,
- dział X – Pozasądowe rozwiązywanie sporów,
- dział XI – Kontrola udzielania zamówień publicznych,
- dział XII – Przepisy o karach pieniężnych,
- dział XIII – Przepis końcowy.

5. Ustawa – Prawo zamówień publicznych stanowi wdrożenie do polskiego porządku prawnego dyrektyw Unii Europejskiej, takich jak:

- dyrektywa 2014/24/UE (dyrektywa klasyczna) z 26.02.2014 r. w sprawie zamówień publicznych, uchylająca dyrektywę 2004/18/WE;
- dyrektywa 2014/25/UE (dyrektywa sektorowa) z 26.02.2014 r. w sprawie udzielania zamówień przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i usług pocztowych, uchylająca dyrektywę 2004/17/WE;
- dyrektywa Rady 89/665/EWG (klasyczna dyrektywa odwoławcza) z 21.12.1989 r. w sprawie koordynacji przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych odnoszących się do stosowania procedur odwoławczych w zakresie udzielania zamówień publicznych na dostawy i roboty budowlane;
- dyrektywa Rady 92/13/EWG (sektorowa dyrektywa odwoławcza) z 25.02.1992 r. koordynująca przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne odnoszące się do stosowania przepisów wspólnotowych w procedurach zamówień publicznych podmiotów działających w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i telekomunikacji;
- dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/81/WE (dyrektywa obronna) z 13.02.2009 r. w sprawie koordynacji procedur udzielania niektórych zamówień na roboty budowlane, dostawy i usługi przez instytucje lub podmioty zamawiające w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa i zmieniająca dyrektywy 2004/17/WE i 2004/18/WE.

Art. 2. [Zamówienia objęte regulacją]

1. Przepisy ustawy stosuje się do udzielania:

- 1) zamówień klasycznych oraz organizowania konkursów, których wartość jest równa lub przekracza kwotę 130 000 złotych, przez zamawiających publicznych;**
- 2) zamówień sektorowych oraz organizowania konkursów, których wartość jest równa lub przekracza progi unijne, przez zamawiających sektorowych;**
- 3) zamówień w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa, których wartość jest równa lub przekracza progi unijne, przez zamawiających publicznych oraz zamawiających sektorowych;**
- 4) zamówień klasycznych oraz organizowania konkursów, których wartość jest równa lub przekracza progi unijne, przez zamawiających subsydiowanych w okolicznościach, o których mowa w art. 6.**

2. (uchylony)

1. Artykuł 2 p.z.p. określa progi kwotowe wartości zamówień, do których stosuje się przepisy ustawy. W przeciwieństwie do Prawa zamówień publicznych z 2004 r., która opisywała w „negatywny” sposób, do których zamówień nie stosuje się ustawy (do zamówień i konkursów, których wartość nie przekraczała wyrażonej w złotych równowartości kwoty 30 000 euro), w obecnym Prawie zamówień publicznych znalazło się

„pozytywne” pojęcie zamówień, do których stosuje się przepisy ustawy. Jest to przede wszystkim kwota 130 000 zł, od której mają zastosowanie przepisy ustawy dla zamówień klasycznych oraz organizowania konkursów przez zamawiających klasycznych. Istotne jest tu wyraźne rozróżnienie: według Prawa zamówień publicznych z 2004 r. nie stosowało się jej do zamówień i konkursów, których wartość nie przekraczała równowartości 30 000 euro, tak więc wartość równa 30 000 euro oznaczała niestosowanie Prawa zamówień publicznych z 2004 r. Teraz określenie, że przepisy ustawy stosuje się do zamówień i konkursów, których wartość jest równa lub przekracza kwotę 130 000 zł, oznacza, że dla wartości równej 130 000 zł już mają zastosowanie przepisy Prawa zamówień publicznych.

2. Pojęcie zamówienia, o którym wspomina art. 2 p.z.p., jest zdefiniowane w art. 7 pkt 32 p.z.p. Przez „zamówienie” należy rozumieć umowę odpłatną zawieraną między zamawiającym a wykonawcą, której przedmiotem jest nabycie przez zamawiającego od wybranego wykonawcy robót budowlanych, dostaw lub usług. Z kolei pojęcie zamówienia klasycznego zdefiniowano jako zamówienie udzielane przez zamawiającego publicznego oraz zamawiającego subsydiowanego inne niż zamówienie sektorowe i zamówienie w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa (art. 7 pkt 33 p.z.p.).
3. Ustawę stosuje się do zamówień sektorowych oraz organizowania konkursów, których wartość jest równa lub przekracza progi unijne, przez zamawiających sektorowych. Zgodnie z art. 7 pkt 35 p.z.p. zamówieniem sektorowym jest zamówienie udzielane przez zamawiającego sektorowego w celu prowadzenia jednego z rodzajów działalności sektorowej, o której mowa w art. 5 ust. 4 p.z.p. Progiem kwotowym, od którego zaczyna się stosowanie ustawy do zamówień sektorowych, jest próg unijny dla tych zamówień. Unijne progi sektorowe obowiązujące od 1.01.2022 r. są następujące:
 - próg unijny na dostawy i usługi lub organizowania konkursów przez zamawiających sektorowych – wynosi 431 000 euro, co stanowi równowartość kwoty 1 919 502 zł;
 - próg unijny na roboty budowlane – wynosi 5 382 000 euro, co stanowi równowartość kwoty 23 969 275 zł;
 - próg unijny na usługi społeczne i inne szczególne usługi, o których mowa w art. 392 ust. 1 p.z.p. – wynosi 1 000 000 euro, co stanowi równowartość kwoty 4 453 600 zł.

Również dla zamówień w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa progiem stosowania Prawa zamówień publicznych jest równowartość progów unijnych właściwych dla zamawiających publicznych oraz zamawiających sektorowych.

4. Przepisy ustawy stosuje się też do zamówień klasycznych oraz organizowania konkursów, których wartość jest równa lub przekracza progi unijne, przez zamawiających subsydiowanych w okolicznościach, o których mowa w art. 6 p.z.p. Zamawiającymi

subsydiowanymi są zamawiający inni niż zamawiający publiczni lub zamawiający sektorowi, jeżeli zachodzą łącznie następujące okoliczności:

- 1) ponad 50% wartości udzielanego przez ten podmiot zamówienia jest finansowane ze środków publicznych lub zamawiających, o których mowa w art. 4 i 5 ust. 1 pkt 1 p.z.p.;
- 2) wartość zamówienia jest równa lub przekracza progi unijne;
- 3) przedmiotem zamówienia są roboty budowlane w zakresie inżynierii lądowej lub wodnej określone w załączniku II do dyrektywy 2014/24/UE, budowy szpitali, obiektów sportowych, rekreacyjnych lub wypoczynkowych, budynków szkolnych, budynków szkół wyższych lub budynków wykorzystywanych przez administrację publiczną lub usługi związane z takimi robotami budowlanymi.

Chodzi tu więc o stosunkowo nieliczną grupę zamawiających, którzy stosują ustawę tylko wówczas, gdy łącznie spełnione są wszystkie wymienione wyżej przesłanki.

Art. 3. [Progi unijne]

1. Przez progi unijne należy rozumieć kwoty wartości zamówień lub konkursów określone w:

- 1) art. 4 i art. 13 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/24/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie zamówień publicznych, uchylającej dyrektywę 2004/18/WE (Dz. Urz. UE L 94 z 28.03.2014, str. 65, z późn. zm.), zwanej dalej „dyrektywą 2014/24/UE”,
 - 2) art. 15 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/25/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie udzielania zamówień przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i usług pocztowych, uchylającej dyrektywę 2004/17/WE (Dz. Urz. UE L 94 z 28.03.2014, str. 243, z późn. zm.), zwanej dalej „dyrektywą 2014/25/UE”,
 - 3) art. 8 dyrektywy 2009/81/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 lipca 2009 r. w sprawie koordynacji procedur udzielania niektórych zamówień na roboty budowlane, dostawy i usługi przez instytucje lub podmioty zamawiające w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa i zmieniającej dyrektywy 2004/17/WE i 2004/18/WE (Dz. Urz. UE L 216 z 20.08.2009, str. 76, z późn. zm.), zwanej dalej „dyrektywą 2009/81/WE”
- aktualizowane w aktach wykonawczych Komisji Europejskiej, wydawanych odpowiednio na podstawie art. 6 ust. 5 dyrektywy 2014/24/UE, art. 17 ust. 4 dyrektywy 2014/25/UE i art. 68 dyrektywy 2009/81/WE.

2. Prezes Urzędu Zamówień Publicznych, zwany dalej „Prezesem Urzędu”, informuje o:

- 1) aktualnych progach unijnych, ich równowartości w złotych oraz o równowartości w złotych kwot wyrażonych w ustawie w euro, ustalonych zgodnie z komunikatem Komisji Europejskiej, wydanym odpowiednio na podstawie:

- a) art. 6 ust. 3 dyrektywy 2014/24/UE,
- b) art. 17 ust. 2 dyrektywy 2014/25/UE,
- c) art. 68 ust. 2 i 3 dyrektywy 2009/81/WE,

2) średnim kursie złotego w stosunku do euro, stanowiącym podstawę przeliczania wartości zamówień lub konkursów, ustalonym na podstawie kwot określonych w komunikacie Komisji Europejskiej, o którym mowa w pkt 1 – mających zastosowanie do postępowań o udzielenie zamówienia i konkursów wszczętych od dnia wejścia w życie aktów wykonawczych Komisji Europejskiej, wydawanych odpowiednio na podstawie art. 6 ust. 5 dyrektywy 2014/24/UE, art. 17 ust. 4 dyrektywy 2014/25/UE i art. 68 dyrektywy 2009/81/WE.

3. Informacje, o których mowa w ust. 2, są ogłaszane w drodze obwieszczenia, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, oraz zamieszczane na stronie internetowej Urzędu Zamówień Publicznych, zwanego dalej „Urzędem”, niezwłocznie po publikacji komunikatu Komisji Europejskiej, o którym mowa w ust. 2, w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej.

4. Do przeliczania kwot wartości zamówień wyrażonych w ustawie w euro stosuje się średni kurs złotego w stosunku do euro, o którym mowa w ust. 2 pkt 2.

1. Ustawa – Prawo zamówień publicznych wprowadza pojęcie progów unijnych. Określenia o wartości niższej, równej lub wyższej niż progi unijne w potoczny sposób były już używane od wielu lat przez zamawiających i wykonawców w celu uproszczenia oficjalnego terminu „kwoty określone w przepisach wydanych na podstawie art. 11 ust. 8”, występującego w Prawie zamówień publicznych z 2004 r. Zamiast tego długiego i niejasnego określenia ustawodawca uznał za stosowne usankcjonowanie powszechnego zwyczaju językowego i wprowadził do aktualnego Prawa zamówień publicznych wyrażenie „progi unijne”.

Progi unijne to wartości kwotowe, od których zamawiający mają obowiązek stosować bardziej rygorystyczne przepisy związane np. z miejscem publikacji ogłoszenia o zamówienia (Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej) lub dłuższego terminu składania ofert w przetargu nieograniczonym. Przez progi unijne rozumie się kwoty wartości zamówień i konkursów określone w dyrektywie 2014/24/UE, dyrektywie 2014/25/UE i dyrektywie 2009/81/WE.

2. Artykuł 3 ust. 2 p.z.p. zobowiązuje Prezesa UZP do poinformowania o aktualnych progach unijnych, ich równowartości w złotych oraz o równowartości w złotych kwot wyrażonych w ustawie w euro, a także o średnim kursie złotego w stosunku do euro, stanowiącym podstawę przeliczania wartości zamówień lub konkursów, ustalonym na podstawie kwot określonych w komunikacie Komisji Europejskiej, wydanym na podstawie dyrektyw. Informacje te są ogłaszane w drodze obwieszczenia, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, oraz zamieszczane na stronie interneto-

wej UZP, niezwłocznie po publikacji komunikatu Komisji Europejskiej w Dz.Urz. UE. Od 1.01.2022 r. obowiązuje Obwieszczenie Prezesa UZP z 3.12.2021 r. w sprawie aktualnych progów unijnych, ich równowartości w złotych, równowartości w złotych kwot wyrażonych w euro oraz średniego kursu złotego w stosunku do euro stanowiącego podstawę przeliczania wartości zamówień publicznych lub konkursów (M.P. poz. 1177).

Określa ono, że próg unijny w zamówieniach klasycznych na:

- roboty budowlane udzielanych przez zamawiających publicznych – wynosi 5 382 000 euro, co stanowi równowartość kwoty 23 969 275 zł;
- dostawy i usługi lub organizowanie konkursów przez zamawiających publicznych, o których mowa w art. 4 pkt 1 p.z.p., będących jednostkami sektora finansów publicznych, z wyłączeniem uczelni publicznych, państwowych instytucji kultury, jednostek samorządu terytorialnego oraz ich związków, jednostek sektora finansów publicznych, dla których organem założycielskim lub nadzorującym jest jednostka samorządu terytorialnego, a także przez zamawiających publicznych, o których mowa w art. 4 pkt 2 p.z.p., będących państwowymi jednostkami organizacyjnymi nieposiadającymi osobowości prawnej – wynosi 140 000 euro, co stanowi równowartość kwoty 623 504 zł;
- dostawy i usługi lub organizowanie konkursów przez zamawiających publicznych innych niż określone powyżej – wynosi 215 000 euro, co stanowi równowartość kwoty 957 524 zł.

Próg unijny dla zamówień klasycznych na usługi społeczne i inne szczególne usługi, o których mowa w art. 359 pkt 1 p.z.p., udzielanych przez zamawiających publicznych wynosi 750 000 euro, co stanowi równowartość kwoty 3 340 200 zł.

3. W przypadku zamówień klasycznych udzielanych przez zamawiających subsydiowanych w okolicznościach, o których mowa w art. 6 p.z.p., od 1.01.2022 r. próg unijny na:

- roboty budowlane – wynosi 5 382 000 euro, co stanowi równowartość kwoty 23 969 275 zł;
- usługi lub konkursy związane z zamówieniem na roboty budowlane – wynosi 215 000 euro, co stanowi równowartość kwoty 957 524 zł.

Taki sam próg unijny na roboty budowlane jak dla zamówień klasycznych obowiązuje od 1.01.2022 r. też w przypadku zamówień sektorowych. Wyższy jest natomiast sektorowy próg unijny na dostawy i usługi lub organizowanie konkursów, który wynosi 431 000 euro, co stanowi równowartość kwoty 1 919 502 zł.

4. Od 1.01.2022 r., zgodnie z obwieszczeniem Prezesa UZP (M.P. z 2021 r., poz. 1177) średni kurs złotego w stosunku do euro, stanowiący podstawę przeliczania wartości zamówień publicznych lub konkursów, wynosi 4,4536.

Należy pamiętać, że wartości progów unijnych oraz średniego kursu złotego w stosunku do euro są aktualizowane co 2 lata, a więc powyższe wartości i kurs zmieniają się z początkiem 2024 r.

Art. 4. [Zakres podmiotowy]

Przepisy ustawy stosuje się do zamawiających publicznych, którymi są:

- 1) jednostki sektora finansów publicznych w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1270 i 1273);**
- 2) inne, niż określone w pkt 1, państwowe jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej;**
- 3) inne, niż określone w pkt 1, osoby prawne, utworzone w szczególnym celu zaspokajania potrzeb o charakterze powszechnym, niemających charakteru przemysłowego ani handlowego, jeżeli podmioty, o których mowa w tym przepisie oraz w pkt 1 i 2, pojedynczo lub wspólnie, bezpośrednio lub pośrednio przez inny podmiot:**
 - a) finansują je w ponad 50% lub**
 - b) posiadają ponad połowę udziałów albo akcji, lub**
 - c) sprawują nadzór nad organem zarządzającym, lub**
 - d) mają prawo do powoływania ponad połowy składu organu nadzorczego lub zarządzającego;**
- 4) związki podmiotów, o których mowa w pkt 1 lub 2, lub podmiotów, o których mowa w pkt 3.**

1. Artykuł 4 p.z.p. określa rodzaje zamawiających, którzy są zobowiązani do stosowania przepisów ustawy. Pierwszą i dominującą grupą tych zamawiających są jednostki sektora finansów publicznych w rozumieniu przepisów ustawy o finansach publicznych. Zgodnie z art. 9 u.f.p. sektor finansów publicznych tworzą:

- 1) organy władzy publicznej, w tym organy administracji rządowej, organy kontroli państwowej i ochrony prawa oraz sądy i trybunały;
- 2) jednostki samorządu terytorialnego oraz ich związki;
- 2a) związki metropolitalne;
- 3) jednostki budżetowe;
- 4) samorządowe zakłady budżetowe;
- 5) agencje wykonawcze;
- 6) instytucje gospodarki budżetowej;
- 7) państwowe fundusze celowe;
- 8) Zakład Ubezpieczeń Społecznych i zarządzane przez niego fundusze oraz Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego i fundusze zarządzane przez Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego;

- 9) Narodowy Fundusz Zdrowia;
 - 10) samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej;
 - 11) uczelnie publiczne;
 - 12) Polska Akademia Nauk i tworzone przez nią jednostki organizacyjne;
 - 13) państwowe i samorządowe instytucje kultury;
 - 14) inne państwowe lub samorządowe osoby prawne utworzone na podstawie odrębnych ustaw w celu wykonywania zadań publicznych, z wyłączeniem przedsiębiorstw, instytutów badawczych, instytutów działających w ramach Sieci Badawczej Łukasiewicz, banków oraz spółek prawa handlowego;
 - 15) Bankowy Fundusz Gwarancyjny.
2. Według art. 10 Konstytucji RP ustrój Rzeczypospolitej Polskiej opiera się na podziale i równowadze władzy ustawodawczej, władzy wykonawczej i władzy sądowniczej. Jest to więc klasyczny trójpodział władzy w demokratycznym państwie prawnym, jakim zgodnie z Konstytucją jest Rzeczpospolita Polska. Władza ustawodawcza to Sejm i Senat. Władza wykonawcza to Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej i Rada Ministrów, w skład której wchodzi Prezes Rady Ministrów i poszczególni ministrowie, kierownicy urzędów centralnych i wojewodowie. Władzę sądowniczą stanowią sądy i trybunały, tj. Sąd Najwyższy, sądy powszechne, administracyjne i wojskowe, Trybunał Stanu i Trybunał Konstytucyjny. Organami kontroli państwowej i ochrony prawa są przede wszystkim: Najwyższa Izba Kontroli, Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji i Rzecznik Praw Obywatelskich.
3. Jednostkami samorządu terytorialnego są: gmina, powiat i województwo samorządowe. Podstawową jednostką samorządu terytorialnego jest gmina (art. 16 ust. 1 Konstytucji RP).
- Jednostki samorządu terytorialnego mają osobowość prawną. Przysługują im prawo własności i inne prawa majątkowe (art. 165 ust. 1 Konstytucji RP). Związkami jednostek samorządu terytorialnego są związki międzygminne, związki powiatów, związki powiatowo-gminne. Związki te są powoływane w celu wspólnego wykonywania zadań publicznych. Poza tym sektor finansów publicznych tworzą też związki metropolitalne. Takim związkiem jest związek metropolitalny w województwie śląskim powołany ustawą z 9.03.2017 r. o związku metropolitalnym w województwie śląskim (Dz.U. z 2022 r. poz. 2578). Związek metropolitalny w województwie śląskim jest zrzeszeniem gmin województwa śląskiego, charakteryzujących się istnieniem silnych powiązań funkcjonalnych oraz zaawansowaniem procesów urbanizacyjnych, położonych na obszarze spójnym pod względem przestrzennym, który zamieszkuje co najmniej 2 miliony mieszkańców.
4. Jednostkami budżetowymi są, zgodnie z art. 11 u.f.p., jednostki organizacyjne sektora finansów publicznych nieposiadające osobowości prawnej, które pokrywają swoje

wydatki bezpośrednio z budżetu, a pobrane dochody odprowadzają na rachunek odpowiednio dochodów budżetu państwa albo budżetu jednostki samorządu terytorialnego. Jednostka budżetowa nie ma osobowości prawnej, działa na podstawie statutu określającego w szczególności jej nazwę, siedzibę i przedmiot działalności, a podstawą gospodarki finansowej jednostki budżetowej jest plan dochodów i wydatków. „Jednostki budżetowe tworzą największą i najbardziej różnorodną grupę jednostek sektora finansów publicznych. W literaturze wskazuje się, że status jednostek budżetowych mają m.in.: ambasady, regionalne izby obrachunkowe, samorządowe kolegia odwoławcze, inspektoraty weterynarii, urzędy skarbowe, izby skarbowe, parki narodowe i inne. Tworzone są do realizacji różnych zadań, a stąd też ich prawnofinansowy reżim bywa bardzo różnorodny”².

5. Samorządowe zakłady budżetowe to, zgodnie z art. 14 u.f.p., podmioty wykonujące zadania własne jednostki samorządu terytorialnego w zakresie:

- gospodarki mieszkaniowej i gospodarowania lokalami użytkowymi;
- dróg, ulic, mostów, placów oraz organizacji ruchu drogowego;
- wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepłą oraz gaz;
- lokalnego transportu zbiorowego;
- targowisk i hal targowych;
- zieleni gminnej i zadrzewień;
- kultury fizycznej i sportu, w tym utrzymywania terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych;
- pomocy społecznej, reintegracji zawodowej i społecznej oraz rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych;
- utrzymywania różnych gatunków egzotycznych i krajowych zwierząt, w tym w szczególności prowadzenia hodowli zwierząt zagrożonych wyginięciem, w celu ich ochrony poza miejscem naturalnego występowania;
- cmentarzy.

„Katalog zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego wskazanych w art. 14 u.f.p. 2009 jest zamknięty i obejmuje zadania, których realizacja (z wykorzystaniem formy budżetowej zakładu budżetowego) powinna zaspokajać elementarne potrzeby określonej społeczności (lokalnej lub regionalnej)”³.

² K. Kopyścińska [w:] *Ustawa o finansach publicznych. Komentarz*, red. Z. Ofiarski, LEX 2021, art. 11.

³ M. Ofiarska [w:] *Ustawa o finansach...*, red. Z. Ofiarski, art. 14.

6. Agencja wykonawcza to państwowa osoba prawna tworzona na podstawie odrębnej ustawy w celu realizacji zadań państwa (art. 18 u.f.p.). Do takich należą m.in.: Agencja Nieruchomości Rolnych, Agencja Mienia Wojskowego, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Agencja Rynku Rolnego, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Polska Agencja Kosmiczna, Narodowe Centrum Badań i Rozwoju.
7. Instytucja gospodarki budżetowej to, zgodnie z art. 23 u.f.p., jednostka sektora finansów publicznych utworzona w celu realizacji zadań publicznych, która odpłatnie wykonuje wyodrębnione zadania i pokrywa koszty swojej działalności oraz zobowiązania z uzyskiwanych przychodów. Instytucje gospodarki budżetowej mogą być tworzone przez ministra lub Szefa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, za zgodą Rady Ministrów, udzieloną na jego wniosek, bądź też przez organ lub kierownika jednostki, o których mowa w art. 139 ust. 2 u.f.p., jako organu wykonującego funkcje organu założycielskiego. Instytucja gospodarki budżetowej uzyskuje osobowość prawną z chwilą wpisania do Krajowego Rejestru Sądowego.
8. Zgodnie z art. 29 u.f.p. państwowy fundusz celowy tworzy się na podstawie odrębnej ustawy i nie posiada on osobowości prawnej. Przychody państwowego funduszu celowego pochodzą ze środków publicznych, a koszty są ponoszone na realizację wyodrębnionych zadań państwowych. Do państwowych funduszy celowych zalicza się m.in.:
 - Fundusz Zajęć Sportowych dla Uczniów, powołany na mocy ustawy z 26.10.1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2023 r. poz. 165 ze zm.);
 - Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, powołany na mocy ustawy z 27.08.1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2023 r. poz. 100 ze zm.);
 - Fundusz rozwoju przewozów autobusowych o charakterze użyteczności publicznej, powołany na mocy ustawy z 16.05.2019 r. o Funduszu rozwoju przewozów autobusowych o charakterze użyteczności publicznej (Dz.U. z 2022 r. poz. 2464);
 - Fundusz Gospodarki Zasobem Geodezyjnym i Kartograficznym, powołany na mocy ustawy z 17.05.1989 r. – Prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz.U. z 2021 r. poz. 1990 ze zm.).

Zgodnie z ustawą z 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2023 r. poz. 1230 ze zm.) Zakład Ubezpieczeń Społecznych (ZUS) jest państwową jednostką organizacyjną i posiada osobowość prawną. Nadzór nad zgodnością działań ZUS z obowiązującymi przepisami sprawuje minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego. Nadzór ten nie może dotyczyć spraw indywidualnych rozstrzyganych w drodze decyzji administracyjnej. W postępowaniu administracyjnym organem wyższego stopnia w stosunku do terenowych jednostek organizacyjnych ZUS jest Prezes ZUS.

9. Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS) działa na podstawie ustawy z 20.10.1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz.U. z 2023 r. poz. 208 ze zm.). Kasą Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego kieruje Prezes, który jest centralnym organem administracji państwowej. Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego prowadzi samodzielną gospodarkę finansową. Podstawy finansowe ubezpieczenia i działalności KRUS stanowią także fundusze emerytalno-rentowy, administracyjny oraz prewencji i rehabilitacji (są państwowymi funduszami celowymi), którymi dysponuje Prezes KRUS.
10. Narodowy Fundusz Zdrowia został utworzony na mocy art. 96 u.ś.o.z. Siedzibą Funduszu jest miasto stołeczne Warszawa, działa on na podstawie ustawy i statutu.
11. Samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej funkcjonują na podstawie ustawy o działalności leczniczej. Na podstawie art. 26 ust. 1 u.d.l. podmiot leczniczy spełniający przesłanki określone w art. 4, 5 ust. 1 i art. 6 p.z.p. może udzielić zamówienia na udzielanie w określonym zakresie świadczeń zdrowotnych podmiotowi wykonującemu działalność leczniczą lub osobie legitymującej się nabyciem fachowych kwalifikacji do udzielania świadczeń zdrowotnych w określonym zakresie lub określonej dziedzinie medycyny. Udzielenie zamówienia następuje w trybie konkursu ofert, do którego stosuje się odpowiednio art. 140, 141, 146 ust. 1, art. 147, 148 ust. 1, art. 149, 150, 151 ust. 1, 2 i 4–6, art. 152, 153 i 154 ust. 1 i 2 u.ś.o.z. Konkursu ofert nie stosuje się do zamówień, których wartość nie przekracza wyrażonej w złotych równowartości kwoty 30 000 euro liczonej według średniego kursu złotego w stosunku do euro, ustalonego zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 2 p.z.p. Do udzielenia zamówienia nie stosuje się przepisów Prawa zamówień publicznych. Konkursu ofert nie stosuje się do usług transportu sanitarnego. Dla oceny dopuszczalności zastosowania przepisów art. 26 u.d.l. do zamówień na usługi transportu sanitarnego rozstrzygające znaczenie ma ustalenie, czy usługi te wchodzą w zakres pojęcia świadczeń zdrowotnych. Świadczenie zdrowotne to działania służące zachowaniu, ratowaniu, przywracaniu lub poprawie zdrowia oraz inne działania medyczne wynikające z procesu leczenia lub przepisów odrębnych regulujących zasady ich wykonywania (art. 2 ust. 1 pkt 10 u.d.l.). Zgodnie z art. 3 ust. 1 u.d.l. działalność lecznicza polega na udzielaniu świadczeń zdrowotnych. Rodzajami działalności leczniczej są: stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne (szpitalne i inne niż szpitalne) oraz ambulatoryjne świadczenia zdrowotne. Zakresy rodzajów działalności leczniczej określają art. 2 ust. 1 pkt 11 i 12 oraz art. 9–12 u.d.l. W żadnym z tych przepisów nie wymienia się usług transportu sanitarnego. Transport sanitarny nie mieści się również w zakresie legalnej definicji świadczenia określonej w art. 2 ust. 1 pkt 10 u.d.l. Zgodnie natomiast z art. 5 pkt 33a u.ś.o.z. transport sanitarny to przewóz osób albo materiałów biologicznych i materiałów wykorzystywanych do udzielania świadczeń zdrowotnych, wymagających specjalnych warunków transportu.

12. Uczelnia publiczna jest utworzona przez organ państwa. Zgodnie z art. 9 p.s.w.n. uczelnia posiada osobowość prawną i jest autonomiczna na zasadach określonych w ustawie. Uczelnia ma obowiązek prowadzić studia na co najmniej jednym kierunku. Podstawowymi zadaniami uczelni są m.in.: prowadzenie kształcenia na studiach, studiach podyplomowych lub innych form kształcenia, prowadzenie działalności naukowej, świadczenie usług badawczych oraz transfer wiedzy i technologii do gospodarki, prowadzenie kształcenia doktorantów oraz kształcenie i promowanie kadr uczelni.
13. Polska Akademia Nauk (PAN) jest państwową instytucją naukową, działającą na podstawie ustawy z 30.04.2010 r. o Polskiej Akademii Nauk (Dz.U. z 2020 r. poz. 1796 ze zm.). Służy rozwojowi, promocji, integracji i upowszechnianiu nauki oraz przyczynia się do rozwoju edukacji i wzbogacania kultury narodowej. Do zadań PAN należy m.in.: prowadzenie działalności naukowej, wspieranie rozwoju młodych naukowców, kształcenie w szkole doktorskiej, na studiach podyplomowych i w innych formach kształcenia na zasadach określonych w Prawie o szkolnictwie wyższym i nauce, formułowanie zasad etyki w nauce.
14. Zgodnie ustawą o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej działalność kulturalna polega na tworzeniu, upowszechnianiu i ochronie kultury. Formami organizacyjnymi działalności kulturalnej są w szczególności: teatry, opery, operetki, filharmonie, orkiestry, instytucje filmowe, kina, muzea, biblioteki, domy kultury, ogniska artystyczne, galerie sztuki oraz ośrodki badań i dokumentacji w różnych dziedzinach kultury. Podmiotami uprawnionymi do tworzenia instytucji kultury, dla których prowadzenie takiej działalności jest podstawowym celem statutowym, są ministrowie oraz kierownicy urzędów centralnych i jednostki samorządu terytorialnego. Państwową instytucją kultury w rozumieniu przepisów ustawy o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej jest Narodowy Instytut Fryderyka Chopina, utworzony na podstawie ustawy z 3.02.2001 r. o ochronie dziedzictwa Fryderyka Chopina (Dz.U. z 2021 r. poz. 1578).
15. Państwowe i samorządowe osoby prawne są tworzone na podstawie odrębnych ustaw. Podstawą gospodarki finansowej państwowych i samorządowych osób prawnych jest plan finansowy sporządzony zgodnie z ustawami o ich utworzeniu, z uwzględnieniem przepisów ustawy o finansach publicznych. Państwowymi osobami prawnymi są m.in.: Przedsiębiorstwo Państwowe „Porty Lotnicze”, Bankowy Fundusz Gwarancyjny, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Polska Organizacja Turystyczna, Krajowa Szkoła Administracji Publicznej. Problematykę państwowych i samorządowych osób prawnych reguluje art. 30 u.f.p. Wojewódzkimi osobami prawnymi, poza województwem, są samorządowe jednostki organizacyjne, którym ustawy przyznają wprost taki status, oraz te osoby prawne, które mogą być tworzone na podstawie odrębnych ustaw wyłącznie przez wojewódz-

two (art. 47 ust. 2 ustawy z 5.06.1998 r. o samorządzie województwa, Dz.U. z 2022 r. poz. 2094 ze zm.). Wyjątkiem od stosowania Prawa zamówień publicznych przez państwowe i samorządowe osoby prawne jest wyłączenie tego zakresu przedsiębiorstw, instytutów badawczych, instytutów działających w ramach Sieci Badawczej Łukasiewicz, banków oraz spółek prawa handlowego.

16. W zakres sektora finansów publicznych został też włączony, począwszy od 1.01.2022 r., Bankowy Fundusz Gwarancyjny, który jest osobą prawną wykonującą zadania określone w ustawie o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji. Celem działalności Funduszu jest podejmowanie działań na rzecz stabilności krajowego systemu finansowego, w szczególności przez zapewnienie funkcjonowania obowiązkowego systemu gwarantowania depozytów oraz prowadzenie przymusowej restrukturyzacji. Do zadań Funduszu należy przede wszystkim:
- wykonywanie obowiązków wynikających z gwarantowania depozytów, w szczególności dokonywanie wypłaty środków gwarantowanych deponentom;
 - kontrola danych zawartych w systemach wyliczania podmiotów objętych systemem gwarantowania;
 - restrukturyzacja podmiotów, o których mowa w art. 64 pkt 2, przez umorzenie lub konwersję instrumentów kapitałowych;
 - prowadzenie przymusowej restrukturyzacji;
 - wykonywanie zadań organu do spraw restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji CCP, o których mowa w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2021/23;
 - przygotowywanie, przegląd i aktualizacja planów przymusowej restrukturyzacji i grupowych planów przymusowej restrukturyzacji;
 - gromadzenie i analizowanie informacji o podmiotach objętych systemem gwarantowania oraz o bankach hipotecznych, w szczególności w celu opracowywania analiz i prognoz dotyczących sektora bankowego i sektora kas oraz poszczególnych banków i kas;
 - prowadzenie innych działań na rzecz stabilności krajowego systemu finansowego.
17. Zgodnie z art. 4 pkt 2 p.z.p. przepisy ustawy stosują również inne, niż określone w art. 4 pkt 1 p.z.p., państwowe jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej. Są to wyodrębnione państwowe jednostki organizacyjne korzystające z mienia Skarbu Państwa (mienia państwowego), nieposiadające osobowości prawnej, działające w formach innych niż określone w ustawie o finansach publicznych. Podmioty te nie posiadają osobowości prawnej i są uzależnione od państwa działającego przez swoje organy. Wpływ organów państwowych może przejawiać się w ustawowym określaniu składu i zadań tych podmiotów, jak również w powoływaniu członków władz tego podmiotu czy też finansowaniu działalności. Organ państwa to osoba lub grupa

osób, których działania na mocy obowiązującego prawa są uważane za działania państwa. Organ państwa to również część aparatu państwowego, wyodrębniona spośród pozostałych elementów tego aparatu przez swoją organizację i kompetencje, odpowiednio zorganizowana instytucja, utworzona na podstawie przepisów prawa i powołana do wykonywania określonych zadań w imieniu państwa, przy zastosowaniu środków wynikających z charakteru władzy państwowej. W obrocie prawnym inne niż jednostki sektora finansów publicznych w rozumieniu ustawy o finansach publicznych państwowe jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej korzystają z osobowości prawnej Skarbu Państwa, mimo iż mają wydzielony rachunkowo i organizacyjnie majątek trwały i obrotowy. Państwowe jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej charakteryzuje organizacyjne, majątkowe i kompetencyjne wyodrębnienie ze struktury państwowej, co przejawia się m.in. władaniem wyodrębnionymi składnikami mienia państwowego, samodzielnością finansową oraz odrębnością organizacyjną w zakresie co najmniej podejmowania czynności zwykłego zarządu. Jednocześnie brak przyznania osobowości prawnej takiej jednostce wynika z posiadania osobowości prawnej przez sam Skarb Państwa, działający przez swoje *statio fisci* (organy jednostek organizacyjnych, które dokonują czynności za Skarb Państwa). Inną niż jednostka sektora finansów publicznych w rozumieniu przepisów o finansach publicznych państwową jednostką organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej jest Przedsiębiorstwo Gospodarki Leśnej „Lasy Państwowe”, działające na podstawie ustawy z 28.09.1991 r. o lasach (Dz.U. z 2022 r. poz. 672 ze zm.). Lasy Państwowe jako państwowa jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej reprezentują Skarb Państwa w zakresie zarządzanego mienia. W skład Lasów Państwowych wchodzi następujące jednostki organizacyjne: Dyrekcja Generalna Lasów Państwowych, regionalne dyrekcje Lasów Państwowych, nadleśnictwa, inne jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej. Regionalne dyrekcje Lasów Państwowych tworzy, łączy, dzieli, likwiduje oraz określa ich zasięg terytorialny w drodze rozporządzenia minister właściwy do spraw środowiska na wniosek Dyrektora Generalnego. Nadleśnictwa tworzy, łączy, dzieli, likwiduje oraz określa ich zasięg terytorialny Dyrektor Generalny na wniosek dyrektora regionalnej dyrekcji Lasów Państwowych. Lasami Państwowymi kieruje Dyrektor Generalny przy pomocy dyrektorów regionalnych dyrekcji Lasów Państwowych. Dyrektora Generalnego powołuje i odwołuje minister właściwy do spraw środowiska.

18. Trzecią grupą podmiotów zobowiązanych do stosowania Prawa zamówień publicznych są inne niż określone w art. 4 pkt 1 p.z.p. osoby prawne, utworzone w szczególnym celu zaspokajania potrzeb o charakterze powszechnym, niemających charakteru przemysłowego ani handlowego, jeżeli podmioty, o których mowa w art. 4 pkt 1–3 p.z.p., pojedynczo lub wspólnie, bezpośrednio lub pośrednio przez inny podmiot:

- a) finansują je w ponad 50% lub
- b) posiadają ponad połowę udziałów albo akcji, lub

- c) sprawują nadzór nad organem zarządzającym, lub
- d) mają prawo do powoływania ponad połowy składu organu nadzorczego lub zarządzającego;

19. Podmioty określone w art. 4 pkt 3 p.z.p. odpowiadają na gruncie dyrektywy 2014/24/UE kategorii „podmiotów prawa publicznego”. Zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 4 dyrektywy 2014/24/UE „podmiot prawa publicznego” oznacza podmiot, który posiada wszystkie poniższe cechy:

- 1) został utworzony w konkretnym celu zaspokajania potrzeb w interesie ogólnym, które nie mają charakteru przemysłowego ani handlowego;
- 2) posiada osobowość prawną oraz
- 3) jest finansowany w przeważającej części przez państwo, władze regionalne lub lokalne lub inne podmioty prawa publicznego bądź jego zarząd podlega nadzorowi ze strony tych władz lub podmiotów, bądź ponad połowa członków jego organu administrującego, zarządzającego lub nadzorczego została wyznaczona przez państwo, władze regionalne lub lokalne lub przez inne podmioty prawa publicznego.

Aby dany podmiot mógł być uznany za „podmiot prawa publicznego”, kryteria określone w art. 2 ust. 1 pkt 4 dyrektywy 2014/24/UE powinny wystąpić kumulatywnie. Na duże znaczenie pojęcia podmiotów prawa publicznego wskazuje również orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości (np. orzeczenie ETS z 27.02.2003 r., C-373/00, *Adolf Truley GmbH v. Bestattung Wien GmbH*, EU:C:2003:110; wyrok ETS z 15.01.1998 r., C-44/96, *Mannesmann Anlagenbau Austria AG i inni v. Strohal Rotationsdruck GesmbH*, EU:C:1998:4; wyrok TS z 1.02.2001 r., C-237/99, *Komisja Wspólnot Europejskich v. Republika Francuska*, EU:C:2001:70; wyrok TS z 16.10.2003 r., C-283/00, *Komisja Wspólnot Europejskich v. Królestwo Hiszpanii*, EU:C:2003:544). Z uwagi na treść art. 4 pkt 3 p.z.p. orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej jest ważną podstawą do dokonywania wykładni. Należy zauważyć, że w art. 4 pkt 3 p.z.p. ustawodawca posługuje się pojęciem osoby prawnej („inne, niż określone w pkt 1, osoby prawne, utworzone w szczególnym celu zaspokajania potrzeb o charakterze powszechnym niemających charakteru przemysłowego ani handlowego, jeżeli podmioty, o których mowa w tym przepisie oraz w pkt 1 i 2, pojedynczo lub wspólnie, bezpośrednio lub pośrednio przez inny podmiot”). Pojęcie osobowości prawnej określające zdolność osób prawnych do bycia podmiotem praw i obowiązków oraz do dokonywania we własnym imieniu czynności jest immanentnie związane z powstaniem osoby prawnej, gdyż bez osobowości prawnej osoba prawna przestaje istnieć. Jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, określana potocznie jako ułomna osoba prawna (lub niezupełna osoba prawna), jest podmiotem stosunku prawnego, nieposiadającym wprawdzie osobowości prawnej, lecz posiadającym na mocy ustawy zdolność prawną. Ułomnymi osobami prawnymi w prawie polskim są m.in.: spółka jawna, spółka partnerska, spółka komandytowa, spółka komandytowo-akcyjna, wspól-

nota mieszkaniowa, spółka akcyjna w organizacji, spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w organizacji. Ułomna osoba prawna może nabywać prawa i zaciągać zobowiązania mocą swojego działania, może także pozywać i być pozywaną. Na gruncie art. 4 pkt 3 p.z.p. bycie osobą prawną jest warunkiem koniecznym dla uznania określonego podmiotu za podmiot prawa publicznego. Wydaje się jednak, że w przypadku art. 4 pkt 3 p.z.p., przy jednoczesnym spełnieniu pozostałych przesłanek wynikających z definicji podmiotu prawa publicznego, nawet podmioty nieposiadające osobowości prawnej mogą zostać uznane za podmiot prawa publicznego. Wskazuje na to wykładnia pojęcia państwa dokonana przez Europejski Trybunał Sprawiedliwości. Przykładowo w orzeczeniu Trybunału (Czwartej Izby) z 20.09.1988 r., 31/87 Gebroeders Beentjes BV v. Państwo Holenderskie, EU:C:1988:422, uznano, że pojęcie to inaczej rozumiane jest w prawie unijnym, inaczej natomiast w prawie międzynarodowym czy prawie krajowym. W prawie unijnym termin „państwo” ma być rozumiany w sposób funkcjonalny. Instytucja, której skład i funkcje są uregulowane ustawowo i która jest uzależniona od władz publicznych przez przyznanie im uprawnień do mianowania jej władz, przez gwarancje udzielane dla zaciąganych przez nią zobowiązań oraz przez finansowanie zamówień publicznych, które rozdziela, musi być uważana za związaną z państwem w rozumieniu dyrektywy. Mając zatem na względzie orzecznictwo unijne, należy stwierdzić, że podmiotami prawa publicznego mogą być jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, przy jednoczesnym spełnieniu pozostałych przesłanek określonych w art. 4 pkt 3 p.z.p.

20. To, czy dany podmiot jest podmiotem określonym w art. 4 pkt 3 p.z.p., wymaga ustalenia, czy szczególnym celem utworzenia takiego podmiotu jest zaspokajanie potrzeb o charakterze powszechnym niemających charakteru przemysłowego ani handlowego. Wykładni pojęcia działalności o charakterze użyteczności publicznej służącej zaspokojeniu powyższych potrzeb dokonał Trybunał Konstytucyjny w uchwale z 12.03.1997 r., W 8/96, OTK 1997/1, poz. 15, w sprawie ustalenia powszechnie obowiązującej wówczas wykładni art. 2 pkt 7 i art. 4 ust. 1 pkt 4 ustawy z 10.06.1994 r. o zamówieniach publicznych (Dz.U. Nr 76, poz. 344 ze zm.), w której stwierdził, że „zadania (...) mające charakter «użyteczności publicznej» należy rozumieć możliwie najszerzej i wydaje się, że winny one być utożsamiane z zadaniami publicznymi, których realizacja ciąży na administracji rządowej i samorządowej. Do zadań tych należy zaspokajanie potrzeb zbiorowych społeczeństwa, w tym między innymi: zaopatrywanie ludności w wodę, energię elektryczną, gazową i ciepłą, utrzymanie dróg i komunikacji, rozwój nauki, zapewnienie oświaty, opieki zdrowotnej i pomocy społecznej, realizacja różnego rodzaju potrzeb kulturalnych itp. Realizacja tych zadań może odbywać się w różnych formach organizacyjnych, a nie tylko w formie prawnej przedsiębiorstwa użyteczności publicznej, określonej w ustawie o przedsiębiorstwach państwowych. Istotne natomiast jest to, że jednostki organizacyjne realizujące tego typu zadania wykonują je niezależnie

od tego, czy są w stanie pokryć związane z tym wydatki z własnych dochodów. W związku z tym ich działalność nie może być nastawiona na maksymalizację zysku i najczęściej jest dofinansowywana ze środków publicznych. Prowadzi to do wniosku, że przez państwowe i komunalne jednostki organizacyjne wykonujące zadania o charakterze użyteczności publicznej należy rozumieć wszystkie jednostki, których celem jest zaspokajanie potrzeb zbiorowych społeczeństwa o charakterze ogólnym, należących do zadań publicznych, a których działalność nie jest nastawiona na maksymalizację zysku. Z powyższych rozważań wynika, że nieuzasadnione jest ograniczanie zadań o charakterze użyteczności publicznej w rozumieniu ustawy o zamówieniach publicznych, do zadań wykonywanych przez przedsiębiorstwa użyteczności publicznej, o których mowa w ustawie o przedsiębiorstwach państwowych. Taka interpretacja nadmiernie zawęża pojęcie «użyteczności publicznej» i prowadzi do wyłączenia spod działania ustawy o zamówieniach publicznych wydatków ze środków publicznych przeznaczonych na finansowanie zaspokajania wielu potrzeb zbiorowych społeczeństwa o charakterze ogólnym, należących do zadań publicznych”.

P. Granecki stwierdza: „Zgodnie z wykładnią językową – ustaloną na podstawie definicji językowej – z powszechnością jakiegoś zjawiska mamy do czynienia wtedy, gdy dotyczy ono wszystkich i wszystkiego, jest publiczne i ogólne. Wydaje się zatem, że działalnością sprowadzającą się do zaspokajania potrzeb powszechnych będzie każdy rodzaj aktywności gospodarczej nakierowanej na oferowanie dóbr i usług odpowiadających społecznemu zapotrzebowaniu, jeżeli nie jest nastawiona na maksymalizację zysku (niehandlowa i nieprzemysłowa)”⁴.

A. Gawrońska-Baran przywołuje dyrektywę klasyczną dla podkreślenia, że podmiot prawa publicznego nie może funkcjonować w zwykłych warunkach rynkowych: „Warto zwrócić uwagę także na motyw 10 preambuły dyrektywy klasycznej 2014/24/UE zawierający pewne objaśnienia definicji podmiotu prawa publicznego jako podmiotu zobowiązanego do stosowania przepisów o zamówieniach publicznych. Podkreślono w nim, że celowe jest zachowanie orzecznictwa wypracowanego przez Trybunał Sprawiedliwości oraz wprowadzenie pewnej liczby objaśnień przedstawionych w ramach tego orzecznictwa jako kluczowych dla zrozumienia definicji ujętych w dyrektywie. Jednocześnie wskazano, że nie jest zamiarem prawodawcy unijnego zmiana rozumienia pojęć wypracowanych w ramach wcześniejszego orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości. W tym celu wyjaśnia się w przywołanym motywie, że podmiot, który działa w zwykłych warunkach rynkowych, ma na celu wypracowanie zysku i ponosi straty wynikające z prowadzenia działalności, nie powinien być uważany za «podmiot prawa publicznego», ponieważ potrzeby interesu ogólnego, do zaspokajania których

⁴ P. Granecki, I. Granecka, *Prawo zamówień publicznych. Komentarz*, Warszawa 2021, art. 4.

ten podmiot został założony lub zaspokajanie których mu powierzono, można wtedy uważać za posiadające charakter przemysłowy lub handlowy”⁵.

Z kolei według Komentarza UZP: „Przez pojęcie zaspokajania potrzeb o charakterze powszechnym należy rozumieć zasadniczo każdą aktywność, która nie jest wykonywana wyłącznie dla zaspokojenia pojedynczego, prywatnego celu. Użytego w art. 4 pkt 3 p.z.p. słowa «powszechny» nie można interpretować w znaczeniu «dostępny dla wszystkich», a w znaczeniu «dotyczący wielu, dostępny dla wielu» czy też dla tych, którzy spełniają warunki określone odpowiedniej rangi przepisami”⁶.

Niezależnie od powyższego, aby stwierdzić, czy dany zamawiający jest tzw. podmiotem prawa publicznego, zobowiązanym do stosowania ustawy – Prawo zamówień publicznych, należy potwierdzić, że zachodzi dodatkowo co najmniej jedna przesłanka opisana w art. 4 pkt 3 lit. a–d p.z.p. Pierwszą z nich jest okoliczność, że podmioty, o których mowa w art. 4 pkt 1, 2 i 3, pojedynczo lub wspólnie, bezpośrednio lub pośrednio przez inny podmiot, finansują w ponad 50% podmiot prawa publicznego. Istotne więc jest stwierdzenie, co ustawodawca rozumie przez „finansowanie” danego podmiotu. Obszerne na ten temat wypowiada się Komentarz UZP: „Przez pojęcie finansowania określonego podmiotu w ponad 50% przez jednostki sektora finansów publicznych, inne państwowe jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, a także przez inne podmioty prawa publicznego, rozumie się przypadki przekazywania środków finansowych danej instytucji na jej ogólne funkcjonowanie, co powoduje powstanie stosunku bliskiej zależności lub podporządkowania beneficjenta tych środków podmiotom publicznym. Finansowanie, o którym mowa w art. 4 pkt 3 p.z.p., nie może być utożsamiane z przekazywaniem środków w zamian za konkretne świadczenie, do jakiego zobowiązuje się beneficjent na podstawie np. umowy o wykonywanie zadań publicznych. Nie każdy przypadek przekazywania środków publicznych danej instytucji przez państwo (jednostki samorządu terytorialnego) można zatem uznać za finansowanie podmiotu w rozumieniu tego przepisu. Nie mamy do czynienia z finansowaniem, o którym mowa w art. 4 pkt 3 p.z.p., gdy środki publiczne przekazywane są określonemu podmiotowi na sfinansowanie lub współfinansowanie konkretnych projektów czy też własnych zamierzeń inwestycyjnych, ale pozostających w sferze zainteresowań podmiotów publicznych. Finansowanie podmiotu, o którym mowa przy definiowaniu pojęcia podmiotu prawa publicznego, ma odzwierciedlać bliską zależność pomiędzy tym podmiotem a instytucjami publicznymi lub państwem. Nie każde świadczenie pieniężne na rzecz takiego podmiotu, poniesione przez instytucje publiczne, stwarza specyficzny typ więzi mającej charakter podporządkowania lub zależności. W konsekwencji jako finansowanie

⁵ A. Gawrońska-Baran [w:] A. Gawrońska-Baran (i in.), *Prawo zamówień publicznych. Komentarz aktualizowany*, LEX 2022, art. 4.

⁶ *Prawo zamówień publicznych. Komentarz*, red. H. Nowak, M. Winiarz, Warszawa 2021, s. 47.

ze środków publicznych, w znaczeniu tego przepisu, mogą być rozumiane wyłącznie takie płatności, które mają na celu finansowanie lub wsparcie działalności tego podmiotu, bez odniesienia do jakiegokolwiek świadczenia wzajemnego z jego strony. (...) Ponadto, jak wskazuje TSUE, w celu ustalenia właściwego procentowego udziału publicznego finansowania danego podmiotu należy wziąć pod uwagę cały dochód uzyskiwany przez tę instytucję, włączając w to dochód z działalności komercyjnej. Ustalenie takie w odniesieniu do danego podmiotu powinno następować corocznie na podstawie danych dostępnych na początku roku budżetowego”⁷.

Z powyższego wynika, że do poziomu 50% dofinansowania nie wlicza się środków finansowych przekazanych na wykonanie konkretnego projektu inwestycyjnego. Jako że określenie stosunku dochodów ustala się na początku każdego roku budżetowego, należy każdorazowo przeanalizować strukturę dochodów podmiotu prawa publicznego, aby uzyskać pewność, czy ma on obowiązek stosować ustawę – Prawo zamówień publicznych.

Innymi alternatywnymi przesłankami oceny, czy mamy do czynienia z podmiotem prawa publicznego, są okoliczności, czy podmioty, o których mowa w art. 4 pkt 1–3 p.z.p., pojedynczo lub wspólnie, bezpośrednio lub pośrednio przez inny podmiot: posiadają ponad połowę udziałów albo akcji lub sprawują nadzór nad organem zarządzającym, lub mają prawo do powoływania ponad połowy składu organu nadzorczego lub zarządzającego. Wystarczy stwierdzenie zajścia jednej z okoliczności z art. 4 pkt 3 a–d, by uzyskać pewność co do konieczności stosowania ustawy przez zamawiającego.

21. Czwartą grupą zamawiających z art. 4 p.z.p. są związki podmiotów, o których mowa w art. 4 pkt 1 lub 2, lub podmiotów, o których mowa w art. 4 pkt 3. Jak twierdzi M. Stachowiak: „Interpretacja pojęcia związku może nastręczać trudności. Wydaje się jednak, że należy przyjąć, iż użycie słowa «związek» zakłada udział o charakterze członkowskim, np. stowarzyszenie, izba itp. Należy też przyjąć, że podmiot taki charakteryzuje się odrębnością organizacyjną i posiada zdolność do czynności prawnych”⁸.

Art. 5. [Zamawiający sektorowi objęci regulacją]

- 1. Przepisy ustawy stosuje się do zamawiających sektorowych, którymi są:**
- 1) zamawiający publiczni w zakresie, w jakim wykonują jeden z rodzajów działalności sektorowej, o której mowa w ust. 4;**
 - 2) inne, niż określone w pkt 1, podmioty, które wykonują jeden z rodzajów działalności sektorowej, o której mowa w ust. 4, oraz na których zamawiający**

⁷ *Prawo...*, red. H. Nowak, M. Winiarz, s. 48–49.

⁸ M. Stachowiak [w:] W. Dzierżanowski (i in.), *Prawo zamówień publicznych. Komentarz*, LEX 2021, art. 4.

publiczni, pojedynczo lub wspólnie, bezpośrednio lub pośrednio przez inny podmiot wywierają dominujący wpływ, w szczególności:

- a) posiadają ponad połowę udziałów albo akcji lub
- b) posiadają ponad połowę głosów wynikających z udziałów albo akcji, lub
- c) mają prawo do powoływania ponad połowy składu organu nadzorczego lub zarządzającego;

3) inne, niż określone w pkt 1 i 2, podmioty, które wykonują jeden z rodzajów działalności sektorowej, o której mowa w ust. 4, jeżeli działalność ta jest wykonywana na podstawie praw szczególnych lub wyłącznych.

2. Prawami szczególnymi lub wyłącznymi w rozumieniu ust. 1 pkt 3 są prawa przyznane w drodze ustawy lub decyzji administracyjnej, polegające na zastrzeżeniu wykonywania określonej działalności dla jednego lub większej liczby podmiotów, wywierające istotny wpływ na możliwość wykonywania tej działalności przez inne podmioty, z wyłączeniem praw przyznanych w drodze ogłoszonego publicznie postępowania na podstawie obiektywnych i niedyskryminujących kryteriów, w szczególności postępowania:

- 1) obejmującego ogłoszenie o zamówieniu lub wszczęcie postępowania o udzielenie koncesji na roboty budowlane lub usługi;
- 2) prowadzonego na podstawie przepisów ogłoszonych w obwieszczeniu Prezesa Urzędu, o którym mowa w ust. 3.

3. Prezes Urzędu ogłasza, w drodze obwieszczenia, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, oraz zamieszcza na stronie internetowej Urzędu wykaz aktów prawnych wdrażających przepisy określone w załączniku II do dyrektywy 2014/25/UE.

4. Działalnością sektorową w zakresie:

1) gospodarki wodnej jest:

- a) udostępnianie lub obsługa stałych sieci przeznaczonych do świadczenia usług publicznych w związku z produkcją, transportem lub dystrybucją wody pitnej,
- b) dostarczanie wody pitnej do sieci, o których mowa w lit. a, chyba że:
 - produkcja wody pitnej przez zamawiającego sektorowego, o którym mowa w ust. 1 pkt 2 i 3, jest niezbędna do prowadzenia działalności innej niż określona w pkt 1–4, oraz
 - dostarczanie wody pitnej do sieci uzależnione jest wyłącznie od własnego zużycia zamawiającego i w okresie ostatnich 3 lat łącznie z rokiem, w którym udziela się zamówienia, nie przekracza 30% wielkości jego łącznej produkcji,
- c) związane z działalnością, o której mowa w lit. a i b, działania w zakresie:
 - projektów dotyczących inżynierii wodnej, nawadniania lub melioracji, pod warunkiem że ilość wody wykorzystywanej do celów dostaw wody

- pitnej stanowi ponad 20% łącznej ilości wody dostępnej dzięki tym projektom lub instalacjom nawadniającym lub melioracyjnym,
- odprowadzania lub oczyszczania ścieków;
- 2) energii elektrycznej jest:
- a) udostępnianie lub obsługa stałych sieci przeznaczonych do świadczenia usług publicznych w związku z produkcją, przesyłaniem lub dystrybucją energii elektrycznej,
 - b) dostarczanie energii elektrycznej do sieci, o których mowa w lit. a, chyba że:
 - produkcja energii elektrycznej przez zamawiającego sektorowego, o którym mowa w ust. 1 pkt 2 i 3, jest niezbędna do prowadzenia działalności innej niż określona w pkt 1–4, oraz
 - dostarczanie energii elektrycznej do sieci uzależnione jest wyłącznie od własnego zużycia zamawiającego i w okresie ostatnich 3 lat łącznie z rokiem, w którym udziela się zamówienia, nie przekracza 30% łącznej produkcji energii elektrycznej;
- 3) gazu i energii cieplnej jest:
- a) udostępnianie lub obsługa stałych sieci przeznaczonych do świadczenia usług publicznych w związku z produkcją, transportem lub dystrybucją gazu lub energii cieplnej,
 - b) dostarczanie gazu lub energii cieplnej do sieci, o których mowa w lit. a, chyba że:
 - produkcja gazu lub energii cieplnej przez zamawiającego sektorowego, o którym mowa w ust. 1 pkt 2 i 3, stanowi nieuniknioną konsekwencję prowadzenia działalności innej niż określona w pkt 1–4, oraz
 - dostarczanie gazu lub energii cieplnej do sieci ma na celu wyłącznie ekonomiczne wykorzystanie produkcji i w okresie ostatnich 3 lat, łącznie z rokiem, w którym udziela się zamówienia, nie przekracza 20% przeciętnych przychodów zamawiającego;
- 4) usług transportowych jest działalność polegająca na udostępnianiu lub obsłudze sieci przeznaczonych do świadczenia usług publicznych w zakresie transportu kolejowego, tramwajowego, trolejbusowego, autobusowego, kolejną linią lub przy użyciu systemów automatycznych;
- 5) portów, przystani i portów lotniczych jest działalność związana z eksploatacją obszaru geograficznego, w celu udostępniania przewoźnikom lotniczym, przewoźnikom morskim oraz przewoźnikom śródlądowym odpowiednio portów lotniczych, portów morskich i portów śródlądowych, lub innych terminali;
- 6) usług pocztowych jest działalność polegająca na świadczeniu usług:
- a) przyjmowania, sortowania, przemieszczania lub doręczania przesyłek pocztowych,

b) zarządzania usługami, o których mowa w lit. a, oraz świadczeniu usług dotyczących przesyłek nieuwzględnionych w lit. a, takich jak druki bez-adresowe, o ile te usługi są świadczone przez podmiot świadczący usługi, o których mowa w lit. a;

7) wydobywania paliw jest działalność polegająca na wydobywaniu ropy naftowej lub gazu i ich naturalnych pochodnych oraz poszukiwaniu lub wydobywaniu węgla brunatnego, węgla kamiennego lub innych paliw stałych.

5. Przez dostarczanie i dystrybucję, o których mowa w ust. 4 pkt 1–3, należy rozumieć również produkcję, sprzedaż hurtową i detaliczną.

1. Artykuł 5 ust. 1 reguluje, jakie podmioty są uznawane za zamawiających sektorowych. Za zamawiającego sektorowego mogą być uznani zarówno zamawiający publiczni, jak i inni zamawiający w zakresie, w jakim wykonują jeden z rodzajów działalności sektorowej, o której mowa w art. 5 ust. 4 p.z.p. Zamawiający publiczni wyjątkowo mogą być uznawani za zamawiających sektorowych tylko w sytuacji, gdy udzielają zamówień z zakresu działalności sektorowej określonej w art. 5 ust. 4 p.z.p. Jak stwierdziła KIO w postanowieniu z 27.07.2022 r., KIO 1844/22, LEX nr 3478646: „Należy jednocześnie zaznaczyć, że zamawiający publiczni mogą zostać uznani za zamawiających sektorowych jedynie w zakresie, w jakim wykonują jeden z rodzajów działalności sektorowej. Tym samym są uprawnieni do stosowania przepisów określonych w dziale V tylko w odniesieniu do zamówień, które są udzielane w celu prowadzenia jednej z działalności sektorowych. W pozostałym zakresie, tj. w odniesieniu do zamówień, które nie służą prowadzeniu działalności sektorowej, zamawiający publiczni zobowiązani są stosować przepisy właściwe dla zamówień klasycznych”.
2. Drugą grupą zamawiających sektorowych są inne, niż określone w art. 5 ust. 1 pkt 1 p.z.p., podmioty, które wykonują jeden z rodzajów działalności sektorowej, o której mowa w art. 5 ust. 4 p.z.p., oraz na których zamawiający publiczni, pojedynczo lub wspólnie, bezpośrednio lub pośrednio przez inny podmiot wywierają dominujący wpływ, w szczególności:
 - a) posiadają ponad połowę udziałów albo akcji lub
 - b) posiadają ponad połowę głosów wynikających z udziałów albo akcji, lub
 - c) mają prawo do powoływania ponad połowy składu organu nadzorczego lub zarządzającego.

Z powyższego przepisu wynika, że pojęcie dominującego wpływu opisano jedynie przykładowo, używając określenia: „w szczególności”. Pojęcie dominującego wpływu występuje również w art. 214 ust. 1 pkt 11 lit. a p.z.p., gdzie ustawodawca używa go do zdefiniowania sprawowania prawnej kontroli zamawiającego, o którym mowa w art. 4 i 5 ust. 1 pkt 1 p.z.p., nad osobą prawną, której ten zamawiający może udzielić zamówienia z wolnej ręki. Nie sposób zatem przyjąć, że użyte w art. 5 ust. 1 pkt 2 p.z.p.

wyrażenie „wywierają dominujący wpływ” nie obejmuje również sprawowania prawnej kontroli przez podmioty, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 1 p.z.p., polegającej na dominującym wpływie na cele strategiczne oraz istotne decyzje dotyczące zarządzania sprawami innego niż określonego w art. 5 ust. 1 pkt 1 p.z.p. podmiotu. Definicja „sprawowania kontroli nad jednostką” została zaczerpnięta bezpośrednio z art. 12 ust. 1 dyrektywy 2014/24/UE, która uwzględniła w tym przepisie stanowisko wyrażone w wyroku z 18.11.1999 r., C-107/98, Teckal Srl v. Comune di Viano i Azienda Gas-Acqua Consorziale (AGAC) di Reggio Emilia, EU:C:1999:562, oraz wyroku z 13.10.2005 r., C-458/03, Parking Brixen GmbH v. Gemeinde Brixen i Stadtwerke Brixen AG, EU:C:2005:605.

3. Pojęcia sprawowania kontroli nad jednostką nie należy jednak rozumieć tylko jako sprawowania kontroli administracyjnej nad nią. Jednostka kontrolowana przez zamawiającego to taka, której niezależność od zamawiającego publicznego, o którym mowa w art. 5 ust. 1 pkt 1 p.z.p., ma charakter formalny, a więc jest to odrębna osoba prawna, która pozostaje zamawiającemu ściśle podległa. Podległość wyraża się poprzez pełną zależność organizacyjną i gospodarczą od instytucji zamawiającej. Zamawiający musi sprawować niezaprzeczalną kontrolę nad instytucją kontrolowaną. W wyroku z 13.11.2008 r., C-324/07, Coditel Brabant SA v. Commune d’Uccle, Région de Bruxelles-Capitale, EU:C:2008:621, Trybunał Sprawiedliwości zwrócił uwagę, że istotne jest, by kontrola nad jednostką zależną była skuteczna. Odrębność prawna podległej zamawiającemu osoby prawnej ma tylko formalne znaczenie, a instytucja kontrolująca powinna mieć bardzo szeroki wachlarz oddziaływań na jednostkę kontrolowaną, aby można jej było udzielić zamówienia z wolnej ręki. W orzeczeniu Coditel Trybunał Sprawiedliwości stwierdził, że przejawem takiej kontroli jest co najmniej udział przedstawicieli instytucji zamawiającej w organach decyzyjnych instytucji podległej. W wyroku z 11.05.2006 r., C-340/04, Carbotermo SpA, Consorzio Alisei v. Comune di Busto Arsizio, AGESP SpA, EU:C:2006:308, stwierdzono natomiast, iż okoliczność, że instytucja zamawiająca posiada całość kapitału zakładowego spółki, której udzielono zamówienia, wydaje się wskazywać – jednakże w sposób nieprzesądzający – że instytucja zamawiająca sprawuje nad tą spółką kontrolę analogiczną do sprawowanej nad własnymi służbami. Na podstawie tego orzeczenia można wskazać, że prawo zamawiającego, które polega jedynie na wykonywaniu kompetencji przyznanych z mocy prawa spółek (Kodeks spółek handlowych), jest niewystarczające do stwierdzenia, że zamawiający sprawuje nad taką osobą prawną kontrolę odpowiadającą kontroli sprawowanej nad własnymi jednostkami – jeśli z innych regulacji wynika, że jest to prawo ograniczone. Posiadanie przez zamawiającego całości kapitału zakładowego osoby prawnej może być zatem uznane za niewystarczające do udzielenia takiej osobie prawnej zamówienia w trybie z wolnej ręki na podstawie art. 214 ust. 1 pkt 11 p.z.p., jeśli np. z aktu powołującego osobę prawną wynika, że jednostka zamawiająca jest ograniczona w wykonywa-

niu pełnego prawa głosu z przysługujących jej udziałów na walnym zgromadzeniu (zgromadzeniu wspólników) lub w jakikolwiek inny sposób nie ma pełnej swobody w ustalaniu celów strategicznych tej osoby prawnej itp. Oznacza to, że posiadanie przez zamawiającego całości kapitału zakładowego osoby prawnej może być uznane za niewystarczające do udzielenia takiej osobie prawnej zamówienia w trybie z wolnej ręki na podstawie 214 ust. 1 pkt 11 p.z.p., jeśli np. z aktu powołującego osobę prawną wynika, że jednostka zamawiająca jest ograniczona w wykonywaniu pełnego prawa głosu z przysługujących jej udziałów na walnym zgromadzeniu (zgromadzeniu wspólników) lub w jakikolwiek inny sposób nie ma pełnej swobody w ustalaniu celów strategicznych tej osoby prawnej.

4. Trzecią grupą zamawiających sektorowych, zgodnie z art. 5 ust. 1 pkt 3 p.z.p., są inne, niż określone w pkt 1 i 2, podmioty, które wykonują jeden z rodzajów działalności sektorowej, o której mowa w ust. 4, jeżeli działalność ta jest wykonywana na podstawie praw szczególnych lub wyłącznych. Zgodnie z art. 5 ust. 2 p.z.p. prawami szczególnymi lub wyłącznymi w rozumieniu ust. 1 pkt 3 są prawa przyznane w drodze ustawy lub decyzji administracyjnej, polegające na zastrzeżeniu wykonywania określonej działalności dla jednego lub większej liczby podmiotów, wywierające istotny wpływ na możliwość wykonywania tej działalności przez inne podmioty, z wyłączeniem praw przyznanych w drodze ogłoszonego publicznie postępowania na podstawie obiektywnych i niedyskryminujących kryteriów, w szczególności postępowania:
- obejmującego ogłoszenie o zamówieniu lub wszczęcie postępowania o udzielenie koncesji na roboty budowlane lub
 - usługi prowadzonego na podstawie przepisów ogłoszonych w obwieszczeniu Prezesa Urzędu, o którym mowa w ust. 3.

Jak podaje Komentarz UZP do art. 5 p.z.p.: „Do tej grupy zamawiających będą się zatem zaliczać różnego rodzaju podmioty prywatne, które w zwykłych okolicznościach nie byłyby zobowiązane do stosowania p.z.p., jednakże z uwagi na fakt prowadzenia działalności sektorowej w oparciu o przyznane im prawa szczególne i wyłączone, zobowiązane są stosować przepisy p.z.p., aczkolwiek tylko w odniesieniu do zamówień udzielanych w celu wykonywania tej działalności”⁹.

5. Zgodnie z art. 5 ust. 3 p.z.p. Prezes UZP ogłasza, w drodze obwieszczenia, w Dz.Urz. RP „Monitor Polski” oraz zamieszcza na stronie internetowej UZP wykaz aktów prawnych wdrażających przepisy określone w załączniku II do dyrektywy 2014/25/UE. Prezes UZP wydał w dniu 1.01.2021 r. obwieszczenie w sprawie wykazu aktów prawnych wdrażających przepisy określone w załączniku II do dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/25/UE z 26.02.2014 r. w sprawie udzielania zamówień przez

⁹ Prawo..., red. H. Nowak, M. Winiarz, s. 53.

podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i usług pocztowych, uchylającej dyrektywę 2004/17/WE (M.P. poz. 5). Drugie obwieszczenie zostało wydane 5.07.2021 r. i opublikowane w „Monitorze Polskim” pod pozycją 615.

6. Artykuł 5 ust. 4 p.z.p. definiuje, co uznaje się za działalność sektorową. Wyróżnia on działalność sektorową w zakresie gospodarki wodnej, energii elektrycznej, gazu i energii ciepłej, usług transportowych, portów, przystani i portów lotniczych, usług pocztowych i wydobycia paliw.

Zgodnie z art. 5 ust. 4 pkt 1 p.z.p. działalnością sektorową w zakresie gospodarki wodnej jest:

- a) udostępnianie lub obsługa stałych sieci przeznaczonych do świadczenia usług publicznych w związku z produkcją, transportem lub dystrybucją wody pitnej;
- b) dostarczanie wody pitnej do sieci, o których mowa w lit. a, chyba że:
 - produkcja wody pitnej przez zamawiającego sektorowego, o którym mowa w ust. 1 pkt 2 i 3, jest niezbędna do prowadzenia działalności innej niż określona w pkt 1–4, oraz
 - dostarczanie wody pitnej do sieci uzależnione jest wyłącznie od własnego zużycia zamawiającego i w okresie ostatnich 3 lat łącznie z rokiem, w którym udziela się zamówienia, nie przekracza 30% wielkości jego łącznej produkcji;
- c) związane z działalnością, o której mowa w lit. a i b, działania w zakresie:
 - projektów dotyczących inżynierii wodnej, nawadniania lub melioracji, pod warunkiem że ilość wody wykorzystywanej do celów dostaw wody pitnej stanowi ponad 20% łącznej ilości wody dostępnej dzięki tym projektom lub instalacjom nawadniającym lub melioracyjnym,
 - odprowadzania lub oczyszczania ścieków.

7. Działalność sektorowa w zakresie gospodarki wodnej została opisana w art. 10 dyrektywy 2014/25/UE. Jak pisze H. Talago-Sławoj: „Literalne brzmienie art. 10 ust. 1 dyrektywy 2014/25/UE wyraźnie odnosi się do dostarczania wody pitnej za pomocą stałych sieci – oznacza to, że przedsiębiorstwa prowadzące działalność, polegającą np. na dostarczaniu wody nieprzeznaczonej do spożycia bądź dostarczaniu wody pitnej za pomocą beczkowsów lub wody butelkowanej, nie podlegają obowiązkowi udzielania zamówień na podstawie omawianej dyrektywy. Zakresem regulacji dyrektywy 2014/25/UE objęte są również dostawy wody pitnej do tychże stałych sieci, przy czym istotnym elementem tego przepisu jest rodzaj dostarczanej wody, a mianowicie ma być to woda gotowa do spożycia w momencie dostawy. Wobec tego należy zauważyć, że w zakresie regulacji tego przepisu znajdują się podmioty, które pozyskują wodę, a następnie przetwarzają ją na zdatną do picia i dalej dostarczają do sieci. Jeśli jednak podmiot dostarcza do sieci wodę niezdatną do spożycia, a następnie woda ta jest uzdatniana przez przedsiębiorstwa eksploatujące sieć, to taki dostawca nie podlega

przepisom omawianej dyrektywy, na co wskazuje również brzmienie art. 23 dyrektywy 2014/25/UE¹⁰.

8. Zasady i warunki zbiorowego zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi oraz zbiorowego odprowadzania ścieków, w tym zasady działalności przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych, zasady tworzenia warunków do zapewnienia ciągłości dostaw i odpowiedniej jakości wody, niezawodnego odprowadzania i oczyszczania ścieków, wymagania dotyczące jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, a także zasady ochrony interesów odbiorców usług, z uwzględnieniem wymagań ochrony środowiska i optymalizacji kosztów, określa ustawa o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków. Zgodnie z art. 2 pkt 4 u.z.z.w. przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne oznacza przedsiębiorcę w rozumieniu Prawa przedsiębiorców, jeżeli prowadzi działalność gospodarczą w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę lub zbiorowego odprowadzania ścieków, oraz gminne jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej prowadzące tego rodzaju działalność.
9. Na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę lub zbiorowego odprowadzania ścieków jest wymagane uzyskanie zezwolenia wydawanego przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w drodze decyzji. Zezwolenie może być wydane na wniosek przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego, które: ma na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej siedzibę i adres, oddział lub przedstawicielstwo w rozumieniu ustawy o zasadach uczestnictwa przedsiębiorców zagranicznych i innych osób zagranicznych w obrocie gospodarczym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, posiada środki finansowe lub udokumentuje możliwość ich uzyskania w wysokości niezbędnej do prawidłowego prowadzenia zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków oraz posiada środki techniczne na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę lub zbiorowego odprowadzania ścieków. Nie mają obowiązku uzyskania zezwolenia gminne jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, prowadzące na obszarze własnej gminy działalność na zasadach określonych w ustawie. Gminne jednostki organizacyjne opracowują projekt regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków (zob. art. 16 u.z.z.w.).
10. Zgodnie z art. 5 ust. 4 pkt 2 p.z.p. działalnością sektorową w zakresie energii elektrycznej jest:
 - a) udostępnianie lub obsługa stałych sieci przeznaczonych do świadczenia usług publicznych w związku z produkcją, przesyłaniem lub dystrybucją energii elektrycznej;

¹⁰ H. Talago-Sławoj [w:] A. Sołtysińska, H. Talago-Sławoj, *Komentarz do dyrektywy 2014/25/UE w sprawie udzielania zamówień przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i usług pocztowych, uchylającej dyrektywę 2004/17/WE* [w:] A. Sołtysińska, H. Talago-Sławoj, *Europejskie prawo zamówień publicznych. Komentarz*, Warszawa 2016, art. 10.

- b) dostarczanie energii elektrycznej do sieci, o których mowa w lit. a, chyba że:
 - produkcja energii elektrycznej przez zamawiającego sektorowego, o którym mowa w ust. 1 pkt 2 i 3, jest niezbędna do prowadzenia działalności innej niż określona w pkt 1–4, oraz
 - dostarczanie energii elektrycznej do sieci uzależnione jest wyłącznie od własnego zużycia zamawiającego i w okresie ostatnich 3 lat łącznie z rokiem, w którym udziela się zamówienia, nie przekracza 30% łącznej produkcji energii elektrycznej.

11. Działalność sektorowa w zakresie energii elektrycznej jest opisana w art. 9 dyrektywy 2014/25/UE. Jak piszą A. Kowalczyk i A. Szymańska: „Immanentną cechą wskazanych powyżej aktywności jest ich ukierunkowanie na świadczenie publicznych usług na rzecz społeczeństwa związanych z produkcją, transportem lub dystrybucją energii elektrycznej. To właśnie element powszechności zdecydował o otwarciu sektora energetycznego na konkurencję, co łączyło się z obowiązkiem stosowania przepisów o zamówieniach publicznych przez podmioty działające w tej branży. Zatem do spełnienia przesłanki konieczne jest uwzględnienie sieci publicznej, przeznaczonej do zaspokajania potrzeb społeczeństwa.

Na gruncie polskim działalność sektorowa w zakresie energii elektrycznej jest uregulowana głównie w przepisach Prawa energetycznego. Działalnością energetyczną zajmują się tzw. przedsiębiorstwa energetyczne. Zgodnie z art. 3 pkt 12 ustawy z 10.04.1997 r. – Prawo energetyczne (Dz.U. z 2022 r. poz. 1385 ze zm.) przedsiębiorstwo energetyczne to podmiot prowadzący działalność gospodarczą w zakresie wytwarzania, przetwarzania, magazynowania, przesyłania, dystrybucji paliw albo energii lub obrotu nimi lub w zakresie przesyłania dwutlenku węgla lub w zakresie przeładunku paliw ciekłych. Z Prawa zamówień publicznych wynika, iż zakresem sektorowym są objęte określone aktywności związane z produkcją, przesyłaniem i dystrybucją energii elektrycznej. Świadczenie takich usług wymaga udostępniania oraz obsługi sieci, a także dostarczania do niej energii elektrycznej”¹¹.

12. Zgodnie z art. 5 ust. 4 pkt 3 p.z.p. działalnością sektorową w zakresie gazu i energii cieplnej jest:
- a) udostępnianie lub obsługa stałych sieci przeznaczonych do świadczenia usług publicznych w związku z produkcją, transportem lub dystrybucją gazu lub energii cieplnej;
 - b) dostarczanie gazu lub energii cieplnej do sieci, o których mowa w lit. a, chyba że:
 - produkcja gazu lub energii cieplnej przez zamawiającego sektorowego, o którym mowa w ust. 1 pkt 2 i 3, stanowi nieuniknioną konsekwencję prowadzenia działalności innej niż określona w pkt 1–4, oraz

¹¹ A. Kowalczyk, A. Szymańska, *Zamówienia sektorowe. Komentarz*, Warszawa 2022, art. 5.

- dostarczanie gazu lub energii cieplnej do sieci ma na celu wyłącznie ekonomiczne wykorzystanie produkcji i w okresie ostatnich 3 lat, łącznie z rokiem, w którym udziela się zamówienia, nie przekracza 20% przeciętnych przychodów zamawiającego.

Działalność sektorowa w zakresie gazu i energii cieplnej jest opisana w art. 8 dyrektywy 2014/25/UE. Regulacje dotyczące działalności sektorowej w zakresie gazu i energii cieplnej są bardzo zbliżone do regulacji działalności sektorowej w zakresie energii elektrycznej.

13. Zgodnie z art. 5 ust. 4 pkt 4 p.z.p. działalnością sektorową w zakresie usług transportowych jest działalność polegająca na udostępnianiu lub obsłudze sieci przeznaczonych do świadczenia usług publicznych w zakresie transportu kolejowego, tramwajowego, trolejbusowego, autobusowego, koleją linową lub przy użyciu systemów automatycznych. Odpowiednikiem tego przepisu w dyrektywie 2014/25/WE jest art. 11, który m.in. stwierdza, że odnośnie do usług transportowych uznaje się, iż sieć istnieje, jeżeli usługi są świadczone zgodnie z warunkami działania określonymi przez właściwy organ państwa członkowskiego, takimi jak warunki na obsługiwanych trasach, wymagana zdolność przewozowa lub częstotliwość usług.
14. Zasadnicze wymagania co do projektowania i wytwarzania kolei linowych określa rozporządzenie z 11.12.2003 r. w sprawie zasadniczych wymagań dla kolei linowych przeznaczonych do przewozu osób (Dz.U. z 2004 r. Nr 15, poz. 130). Zgodnie z § 4 pkt 1 tego rozporządzenia koleje linowe to:
 - 1) koleje linowo-terenowe – w których pojazd osadzony jest na kołach lub na innych urządzeniach podtrzymujących, a do przemieszczania go na całej trasie lub części trasy służy jedna lub więcej lin; urządzeniami tymi są również urządzenia holowane w górę za pomocą lin, które przy przemieszczaniu w dół mogą poruszać się samodzielnie po własnym torze;
 - 2) koleje napowietrzne – w których kabiny na całej trasie lub na części trasy są przemieszczane za pomocą jednej lub więcej lin nośnych, w tym również koleje gondolowe i koleje krzeselkowe;
 - 3) wyciągi – w których użytkownicy są przemieszczani za pomocą liny lub innego nośnika.

W przypadku art. 5 ust. 4 pkt 4 p.z.p. chodzi o dostęp do sieci świadczących publiczne usługi (powszechnie dostępne usługi transportu zbiorowego świadczone na rzecz społeczeństwa). Przewozy o charakterze niepublicznym niedostępne dla ogółu społeczeństwa nie są objęte zakresem zamówień sektorowych. Zgodnie z art. 2 ustawy z 15.11.1984 r. – Prawo przewozowe (Dz.U. z 2020 r. poz. 8) przewoźnik jest obowiązany podać do publicznej wiadomości zakres swojego działania, a w szczególności adresy punktów odprawy i sposób zawierania umowy przewozu. Przewoźnik wyko-

nujący regularne przewozy osób jest obowiązany w szczególności podać do publicznej wiadomości rozkład jazdy środków transportowych przez zamieszczenie informacji na wszystkich dworcach i przystankach wymienionych w rozkładzie jazdy. Przewoźnicy wykonujący regularne przewozy osób są obowiązani do okresowej aktualizacji i publikowania informacji o wykonywanej komunikacji.

Zasady korzystania z infrastruktury kolejowej, zarządzania infrastrukturą kolejową i jej utrzymania, zasady prowadzenia ruchu kolejowego i wykonywania przewozów kolejowych, warunki techniczne eksploatacji pojazdów kolejowych, warunki zapewnienia interoperacyjności na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zasady i instrumenty regulacji transportu kolejowego, szczególne zasady i warunki przygotowania inwestycji dotyczących linii kolejowych, w tym warunki lokalizacji i nabywania nieruchomości na ten cel oraz organy właściwe w tych sprawach, czas pracy pracowników kolei wykonujących interoperacyjne usługi transgraniczne, a także zasady ochrony praw pasażerów w transporcie kolejowym reguluje ustawa o transporcie kolejowym.

Z kolei w celu dokonania wykładni terminu „obsługa sieci” konieczne jest określenie zakresu usług, którym te sieci służą. Działalność gospodarcza polegająca na wykonywaniu przewozów kolejowych osób lub rzeczy albo na świadczeniu usług trakcyjnych podlega licencjonowaniu. Sieć kolejowa to linie kolejowe, stacje pasażerskie, stacje rozrządowe, terminale towarowe i wszystkie inne elementy infrastruktury kolejowej niezbędne do zapewnienia bezpiecznej i ciągłej eksploatacji systemu kolei Unii (art. 4 pkt 4 u.t.k.). Linia kolejowa to wyznaczona przez zarządcę infrastruktury droga kolejowa przystosowana do prowadzenia ruchu pociągów (art. 4 pkt 2 u.t.k.). Przez pojęcie obsługi należy rozumieć czynności składające się zarówno na zarządzanie siecią, jak i na jej utrzymanie, budowę, eksploatację, używanie.

Zasady podejmowania i wykonywania krajowego transportu drogowego, międzynarodowego transportu drogowego, niezarobkowego krajowego przewozu drogowego, a także niezarobkowego międzynarodowego przewozu drogowego określa ustawa z 6.09.2001 r. o transporcie drogowym. Za działalność sektorową należy uznać działalność związaną z wykonywaniem przewozu regularnego, którym jest publiczny przewóz osób i ich bagażu w określonych odstępach czasu i ustalonymi trasami, na zasadach wskazanych w ustawie z 6.09.2001 r. o transporcie drogowym (Dz.U. z 2022 r. poz. 2201 ze zm.) i ustawie – Prawo przewozowe (art. 4 pkt 7 ustawy o transporcie drogowym).

Zgodnie z art. 5 ust. 4 pkt 5 p.z.p. działalnością sektorową w zakresie portów, przystani i portów lotniczych jest działalność związana z eksploatacją obszaru geograficznego, w celu udostępniania przewoźnikom lotniczym, przewoźnikom morskim oraz przewoźnikom śródlądowym odpowiednio portów lotniczych, portów morskich i portów śródlądowych lub innych terminali. W dyrektywie 2014/25/WE mówi o tym art. 12.

15. Działalność, o której mowa w art. 5 ust. 4 pkt 5 p.z.p., dotyczy trzech sektorów:
- 1) zarządzania lotniskami oraz ich udostępniania przewoźnikom powietrznym,
 - 2) zarządzania portami morskimi oraz ich udostępniania przewoźnikom morskim,
 - 3) zarządzania portami śródlądowymi oraz ich udostępniania przewoźnikom śródlądowym.
16. Działalność polegająca na zarządzaniu lotniskami jest uregulowana w ustawie z 3.07.2002 r. – Prawo lotnicze (Dz.U. z 2022 r. poz. 1235 ze zm.). Działalność sektorowa polega na zarządzaniu lotniskami oraz ich udostępnianiu przewoźnikom powietrznym. Zarządzanie lotniskami (portami morskimi, śródlądowymi) oraz ich udostępnianie przewoźnikom powietrznym (morskim, śródlądowym) muszą być prowadzone jednocześnie. Przepisy Prawa lotniczego stosuje się do polskiego lotnictwa cywilnego oraz, w zakresie ustalonym przez to prawo, również do obcego lotnictwa cywilnego. Lotnictwo cywilne obejmuje wszystkie rodzaje lotnictwa, z wyjątkiem lotnictwa państwowego, tj. państwowych statków powietrznych, załóg tych statków oraz lotnisk państwowych wykorzystywanych wyłącznie do startów i lądowań państwowych statków powietrznych.
17. Działalność sektorowa polega również na zarządzaniu portami morskimi lub śródlądowymi oraz ich udostępnianiu przewoźnikom morskim i śródlądowym. Zasady tworzenia podmiotów zarządzających portami i przystaniami morskimi, ich organizację i funkcjonowanie określa ustawa z 20.12.1996 r. o portach i przystaniach morskich (Dz.U. z 2022 r. poz. 1624 ze zm.). Zarządzanie przystaniami śródlądowymi jest uregulowane w ustawie z 21.12.2000 r. o żegludze śródlądowej (Dz.U. z 2022 r. poz. 1097).
18. Zgodnie z art. 5 ust. 4 pkt 6 p.z.p. działalnością sektorową w zakresie usług pocztowych jest działalność polegająca na świadczeniu usług:
- 1) przyjmowania, sortowania, przemieszczania lub doręczania przesyłek pocztowych;
 - 2) zarządzania usługami, o których mowa w lit. a, oraz świadczeniu usług dotyczących przesyłek nieuwzględnionych w lit. a, takich jak druki bezadresowe, o ile te usługi są świadczone przez podmiot świadczący usługi, o których mowa w lit. a.
19. W dyrektywie 2014/25/WE mówi o tym art. 13. Przesyłka pocztowa to, zgodnie z art. 3 pkt 21 ustawy z 23.11.2012 r. – Prawo pocztowe (Dz.U. z 2023 r. poz. 1640), rzecz opatrzona oznaczeniem adresata i adresem, przedłożona do przyjęcia lub przyjęta przez operatora pocztowego w celu przemieszczenia i doręczenia adresatowi.

Z kolei usługą pocztową jest wykonywane w obrocie krajowym lub zagranicznym, zarobkowe:

- 1) realizowane łącznie lub rozdzielnie przyjmowanie, sortowanie, doręczanie przesyłek pocztowych oraz druków bezadresowych;

- 2) przemieszczanie przesyłek pocztowych oraz druków bezadresowych, jeżeli jest wykonywane łącznie z przynajmniej jedną spośród czynności, o których mowa w pkt 1;
 - 3) przesyłanie przesyłek pocztowych przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej, jeżeli na etapie przyjmowania, przemieszczania lub doręczania przekazu informacyjnego przyjmują one fizyczną formę przesyłki listowej;
 - 4) prowadzenie punktów wymiany umożliwiających przyjmowanie i wymianę korespondencji między podmiotami korzystającymi z obsługi tych punktów;
 - 5) realizowanie przekazów pocztowych.
20. Zgodnie z art. 5 ust. 4 pkt 7 p.z.p. działalnością sektorową w zakresie wydobycia paliw jest działalność polegająca na wydobyciu ropy naftowej lub gazu i ich naturalnych pochodnych oraz poszukiwaniu lub wydobyciu węgla brunatnego, węgla kamiennego lub innych paliw stałych. W dyrektywie 2014/25/WE jego odpowiednikiem jest art. 14.

Zasady i warunki podejmowania, wykonywania oraz zakończenia działalności w zakresie prac geologicznych, wydobywania kopalin ze złóż określa ustawa z 9.06.2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze (Dz.U. z 2023 r. poz. 633). Przepis art. 5 ust. 4 pkt 7 p.z.p. nie dotyczy poszukiwania ropy naftowej i gazu ziemnego. Jak wskazuje motyw 25 dyrektywy 2014/25/UE: „Właściwe jest wyłączenie zamówień dokonywanych na potrzeby poszukiwania ropy i gazu, ponieważ niezmiennie stwierdza się, że sektor ten podlega takiej presji konkurencyjnej, iż nie jest już potrzebne zapewnianie za pomocą unijnych przepisów dotyczących zamówień dyscypliny w tym zakresie. Jako że wydobycie ropy i gazu wciąż mieści się w zakresie niniejszej dyrektywy, może pojawić się konieczność rozróżnienia między poszukiwaniem a wydobyciem. Dokonując takiego rozróżnienia, należy uznać, że «poszukiwanie» obejmuje czynności podejmowane w celu sprawdzenia, czy w danej strefie znajdują się ropa i gaz, oraz czy nadają się do komercyjnej eksploatacji, podczas gdy «wydobycie» należy uznać za «produkcję» ropy i gazu. Zgodnie z ustaloną praktyką w przypadkach dotyczących łączenia przedsiębiorstw «produkcję» należy uznać za obejmującą «rozwój», tj. stworzenie odpowiedniej infrastruktury dla przyszłej produkcji (platformy, rurociągi, instalacje odbiorcze itp.)”.

21. Artykuł 5 ust. 5 p.z.p. reguluje, że przez dostarczanie i dystrybucję, o których mowa w przy działalności sektorowej w zakresie gospodarki wodnej, energii elektrycznej i gazu i energii cieplnej, należy rozumieć również produkcję, sprzedaż hurtową i detaliczną.

Art. 6. [Zamawiający subsydiowani objęci regulacją]

Przepisy ustawy stosuje się do zamawiających subsydiowanych, którymi są zamawiający inni niż zamawiający publiczni lub zamawiający sektorowi, jeżeli zachodzą łącznie następujące okoliczności:

- 1) **ponad 50% wartości udzielanego przez ten podmiot zamówienia jest finansowane ze środków publicznych lub zamawiających, o których mowa w art. 4 i art. 5 ust. 1 pkt 1;**
- 2) **wartość zamówienia jest równa lub przekracza progi unijne;**
- 3) **przedmiotem zamówienia są roboty budowlane w zakresie inżynierii lądowej lub wodnej określone w załączniku II do dyrektywy 2014/24/UE, budowy szpitali, obiektów sportowych, rekreacyjnych lub wypoczynkowych, budynków szkolnych, budynków szkół wyższych lub budynków wykorzystywanych przez administrację publiczną lub usługi związane z takimi robotami budowlanymi.**

1. Artykuł 6 p.z.p. określa, kim są zamawiający subsydiowani. Są to zamawiający inni niż zamawiający publiczni i sektorowi (np. podmioty prywatne), którzy na zasadzie wyjątku muszą stosować przepisy Prawa zamówień publicznych, jeżeli zajądą łącznie wszystkie okoliczności opisane w art. 6 p.z.p. Źródłem regulacji o zamawiających subsydiowanych jest art. 13 dyrektywy 2014/24/WE, który mówi, że dyrektywa ma zastosowanie do udzielania następujących zamówień:

- a) zamówień na roboty budowlane, które subsydiowane są w sposób bezpośredni w ponad 50% przez instytucje zamawiające i których szacunkowa wartość bez VAT jest równa lub wyższa niż 5 382 000 EUR, jeżeli zamówienia te obejmują jeden z poniższych rodzajów działalności:
 - (i) działalność z zakresu inżynierii lądowej i wodnej wymienioną w załączniku II;
 - (ii) prace budowlane dotyczące budowy szpitali, obiektów sportowych, rekreacyjnych i wypoczynkowych, budynków szkolnych i uniwersyteckich oraz budynków wykorzystywanych do celów administracyjnych;
- b) zamówień na usługi, które subsydiowane są w sposób bezpośredni w ponad 50% przez instytucje zamawiające i których szacunkowa wartość bez VAT jest równa lub wyższa niż 215 000 EUR oraz które związane są z zamówieniem na roboty budowlane, o którym mowa w lit. a.

Instytucje zamawiające przekazujące subsydia, o których mowa w akapicie pierwszym lit. a i b, zapewniają przestrzeganie przepisów niniejszej dyrektywy w przypadku, gdy subsydiowanego zamówienia nie udzielają one same lub gdy udzielają takiego zamówienia w imieniu i na rzecz innych podmiotów.

2. Pierwszą przesłanką uznania za zamawiającego subsydiowanego, o której mówi art. 6 p.z.p., jest fakt, że ponad 50% wartości udzielanego przez ten podmiot zamówienia jest finansowane ze środków publicznych lub zamawiających, o których mowa w art. 4 i 5 ust. 1 pkt 1 p.z.p., czyli przez zamawiających publicznych lub zamawiających sektorowych, którymi są zamawiający publiczni w zakresie, w jakim wykonują jeden z rodzajów działalności sektorowej. Przez środki publiczne o których tu mowa,

należy, zgodnie z art. 7 pkt 24 p.z.p., rozumieć środki publiczne w rozumieniu przepisów ustawy o finansach publicznych.

Środkami publicznymi, w rozumieniu ustawy o finansach publicznych są:

- 1) dochody publiczne;
- 2) środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej oraz niepodlegające zwrotowi środki z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA);
- 3) środki, o których mowa w art. 3b u.z.p.p.r.;
- 4) środki, o których mowa w art. 202 ust. 4 u.f.p.;
- 5) środki pochodzące ze źródeł zagranicznych niepodlegające zwrotowi, inne niż wymienione w art. 5 pkt 2 u.f.p.;
- 6) przychody budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego oraz innych jednostek sektora finansów publicznych pochodzące:
 - a) ze sprzedaży papierów wartościowych,
 - b) z prywatyzacji majątku Skarbu Państwa oraz majątku jednostek samorządu terytorialnego,
 - c) ze spłat pożyczek i kredytów udzielonych ze środków publicznych,
 - d) z otrzymanych pożyczek i kredytów,
 - e) z innych operacji finansowych;
- 7) przychody jednostek sektora finansów publicznych pochodzące z prowadzonej przez nie działalności oraz pochodzące z innych źródeł.

3. Drugą przesłanką uznania za zamawiającego subsydiowanego jest, by wartość zamówienia była równa lub przekraczała progi unijne, a trzecią przesłanką jest, aby przedmiotem zamówienia były roboty budowlane w zakresie inżynierii lądowej lub wodnej określone w załączniku II do dyrektywy 2014/24/UE, budowy szpitali, obiektów sportowych, rekreacyjnych lub wypoczynkowych, budynków szkolnych, budynków szkół wyższych lub budynków wykorzystywanych przez administrację publiczną lub usługi związane z takimi robotami budowlanymi. Jak podaje Komentarz UZP: „Wprawdzie Pzp nie definiuje pojęcia «robót budowlanych w zakresie inżynierii lądowej lub wodnej», ale odesłanie do załącznika II do dyrektywy klasycznej w definicji robót budowlanych umożliwia jego sprecyzowanie. Zgodnie z tym załącznikiem, który opiera się na kategoriach robót wg. NACE32, w grupie 45.2 znalazło się wyszczególnienie – m.in. inżynieria lądowa i wodna, która obejmuje budowę: mostów, wiaduktów, tuneli, rurociągów, linii komunikacyjnych i elektroenergetycznych (klasa 45.21), a także dróg wodnych, portów, zapór wodnych i kanałów oraz roboty budowlane związane z pogłębianiem i prace podwodne (klasa 45.24). Usługi związane z robotami budowlanymi w zakresie inżynierii lądowej lub wodnej lub związane z budową obiektów typu: szkoły, szpitale nie muszą polegać tylko na wykonywaniu działań pomocniczych towarzyszących realizacji robót

budowlanych, ale również mogą obejmować inne usługi powiązane, jak np. menadżerskie czy inspekcji nadzoru, pod warunkiem że zostały objęte dofinansowaniem¹².

Art. 7. [Definicje]

Ilekrót w niniejszej ustawie jest mowa o:

- 1) **cenie** – należy przez to rozumieć cenę w rozumieniu art. 3 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 ustawy z dnia 9 maja 2014 r. o informowaniu o cenach towarów i usług (Dz. U. z 2023 r. poz. 168), nawet jeżeli jest płacona na rzecz osoby niebędącej przedsiębiorcą;
- 2) **cyklu życia** – należy przez to rozumieć wszelkie możliwe kolejne lub powiązane fazy istnienia przedmiotu dostawy, usługi lub roboty budowlanej, w szczególności badanie, rozwój, projektowanie przemysłowe, testowanie, produkcję, transport, używanie, naprawę, modernizację, zmianę, utrzymanie przez okres istnienia, logistykę, szkolenie, zużycie, wyburzenie, wycofanie i usuwanie;
- 3) **dokumentach zamówienia** – należy przez to rozumieć dokumenty sporządzone przez zamawiającego lub dokumenty, do których zamawiający odwołuje się, inne niż ogłoszenie, służące do określenia lub opisanie warunków zamówienia, w tym specyfikacja warunków zamówienia oraz opis potrzeb i wymagań;
- 4) **dostawach** – należy przez to rozumieć nabywanie produktów, którymi są rzeczy ruchome, energia, woda oraz prawa majątkowe, jeżeli mogą być przedmiotem obrotu, w szczególności na podstawie umowy sprzedaży, dostawy, najmu, dzierżawy oraz leasingu z opcją lub bez opcji zakupu, które może obejmować dodatkowo rozmieszczenie lub instalację;
- 5) **dynamicznym systemie zakupów** – należy przez to rozumieć ograniczony w czasie elektroniczny proces udzielania zamówień, których przedmiotem są ogólnie dostępne usługi, dostawy lub roboty budowlane;
- 6) **innowacji** – należy przez to rozumieć wdrażanie nowego lub znacznie udoskonalonego produktu, usługi lub procesu, w tym między innymi procesów produkcji, budowy lub konstrukcji, nowej metody marketingowej lub nowej metody organizacyjnej w działalności gospodarczej, organizowaniu pracy lub relacjach zewnętrznych;
- 7) **kierownikowi zamawiającego** – należy przez to rozumieć osobę lub organ, który zgodnie z obowiązującymi przepisami, statutem lub umową, jest uprawniony do zarządzania zamawiającym, z wyłączeniem pełnomocników ustanowionych przez zamawiającego;
- 8) **konkursie** – należy przez to rozumieć przyrzeczenie publiczne, w którym zamawiający, przez publiczne ogłoszenie, przyrzeka nagrodę za wykonanie i przeniesienie prawa do pracy konkursowej wybranej przez sąd konkursowy;

¹² Prawo..., red. H. Nowak, M. Winiarz, s. 59.

- 9) kryteriach selekcji – należy przez to rozumieć obiektywne i niedyskryminacyjne kryteria stosowane przez zamawiającego w postępowaniu o udzielenie zamówienia albo w konkursie, w celu ograniczenia liczby wykonawców albo uczestników konkursu, niepodlegających wykluczeniu i spełniających warunki udziału w postępowaniu albo w konkursie, których zamawiający zaprosi do złożenia ofert wstępnych lub ofert, do negocjacji lub dialogu albo do złożenia prac konkursowych;
- 10) łańcuchu dostaw – należy przez to rozumieć wszystkie zasoby i działania niezbędne do wykonania dostaw, usług i robót budowlanych, które są przedmiotem zamówienia;
- 11) newralgicznych robotach budowlanych – należy przez to rozumieć roboty budowlane przeznaczone do celów bezpieczeństwa, które wiążą się z korzystaniem z informacji niejawnych lub informacji podlegających ochronie ze względów bezpieczeństwa, wymagają ich wykorzystania lub je zawierają;
- 12) newralgicznym sprzęcie – należy przez to rozumieć sprzęt przeznaczony do celów bezpieczeństwa, który wiąże się z korzystaniem z informacji niejawnych lub informacji podlegających ochronie ze względów bezpieczeństwa, wymaga ich wykorzystania lub je zawiera;
- 13) newralgicznych usługach – należy przez to rozumieć usługi przeznaczone do celów bezpieczeństwa, które wiążą się z korzystaniem z informacji niejawnych lub informacji podlegających ochronie ze względów bezpieczeństwa, wymagają ich wykorzystania lub je zawierają;
- 14) obiekcie budowlanym – należy przez to rozumieć wynik całości robót budowlanych w zakresie budownictwa lub inżynierii lądowej i wodnej, który może samoistnie spełniać funkcję gospodarczą lub techniczną;
- 15) ofercie częściowej – należy przez to rozumieć ofertę przewidującą, zgodnie z dokumentami zamówienia, wykonanie części zamówienia;
- 16) pisemności – należy przez to rozumieć sposób wyrażenia informacji przy użyciu wyrazów, cyfr lub innych znaków pisarskich, które można odczytać i powielić, w tym przekazywanych przy użyciu środków komunikacji elektronicznej;
- 17) podmiotowych środkach dowodowych – należy przez to rozumieć środki służące potwierdzeniu braku podstaw wykluczenia, spełniania warunków udziału w postępowaniu lub kryteriów selekcji, z wyjątkiem oświadczenia, o którym mowa w art. 125 ust. 1;
- 18) postępowaniu o udzielenie zamówienia – należy przez to rozumieć postępowanie wszczynane przez przekazanie albo zamieszczenie ogłoszenia, przekazanie zaproszenia do negocjacji albo zaproszenia do składania ofert, prowadzone jako uporządkowany ciąg czynności, których podstawą są warunki zamówienia ustalone przez zamawiającego, prowadzące do wyboru najkorzystniejszej oferty lub wynegocjowania postanowień umowy w sprawie zamówienia publicznego, kończące się zawarciem umowy w sprawie zamówienia publicznego

- albo jego unieważnieniem, z tym że zawarcie umowy w sprawie zamówienia publicznego nie stanowi czynności w tym postępowaniu;
- 19) protokole postępowania – należy przez to rozumieć dokument sporządzany przez zamawiającego, który potwierdza przebieg postępowania o udzielenie zamówienia;
 - 20) przedmiotowych środkach dowodowych – należy przez to rozumieć środki służące potwierdzeniu zgodności oferowanych dostaw, usług lub robót budowlanych z wymaganiami, cechami lub kryteriami określonymi w opisie przedmiotu zamówienia lub opisie kryteriów oceny ofert, lub wymaganiami związanymi z realizacją zamówienia;
 - 21) robotach budowlanych – należy przez to rozumieć wykonanie albo zaprojektowanie i wykonanie robót budowlanych, określonych w załączniku II do dyrektywy 2014/24/UE, w załączniku I do dyrektywy 2014/25/UE oraz objętych działem 45 załącznika I do rozporządzenia (WE) nr 2195/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 listopada 2002 r. w sprawie Wspólnego Słownika Zamówień (CPV) (Dz. Urz. WE L 340 z 16.12.2002, str. 1, z późn. zm.), zwanego dalej „Wspólnym Słownikiem Zamówień”, lub obiektu budowlanego, a także realizację obiektu budowlanego za pomocą dowolnych środków, zgodnie z wymaganiami określonymi przez zamawiającego;
 - 22) sprzęcie wojskowym – należy przez to rozumieć wyposażenie specjalnie zaprojektowane lub zaadaptowane do potrzeb wojskowych i przeznaczone do użycia jako broń, amunicja lub materiały wojenne;
 - 23) środkach komunikacji elektronicznej – należy przez to rozumieć środki komunikacji elektronicznej w rozumieniu ustawy z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną (Dz. U. z 2020 r. poz. 344);
 - 24) środkach publicznych – należy przez to rozumieć środki publiczne w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych;
 - 25) udzieleniu zamówienia – należy przez to rozumieć zawarcie umowy w sprawie zamówienia publicznego;
 - 26) umowie ramowej – należy przez to rozumieć umowę zawartą między zamawiającym a jednym lub większą liczbą wykonawców, której celem jest ustalenie warunków dotyczących zamówień, jakie mogą zostać udzielone w danym okresie, w szczególności cen i, jeżeli zachodzi taka potrzeba, przewidywanych ilości;
 - 27) umowie o podwykonawstwo – należy przez to rozumieć umowę w formie pisemnej o charakterze odpłatnym, zawartą między wykonawcą a podwykonawcą, a w przypadku zamówienia na roboty budowlane innego niż zamówienie w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa, także między podwykonawcą a dalszym podwykonawcą lub między dalszymi podwykonawcami, na mocy której odpowiednio podwykonawca lub dalszy podwykonawca, zobowiązuje się wykonać część zamówienia;
 - 28) usługach – należy przez to rozumieć wszelkie świadczenia, które nie są robotami budowlanymi lub dostawami;

- 29) warunkach zamówienia – należy przez to rozumieć warunki, które dotyczą zamówienia lub postępowania o udzielenie zamówienia, wynikające w szczególności z opisu przedmiotu zamówienia, wymagań związanych z realizacją zamówienia, kryteriów oceny ofert, wymagań proceduralnych lub projektowanych postanowień umowy w sprawie zamówienia publicznego;
- 30) wykonawcy – należy przez to rozumieć osobę fizyczną, osobę prawną albo jednostkę organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej, która oferuje na rynku wykonanie robót budowlanych lub obiektu budowlanego, dostawę produktów lub świadczenie usług lub ubiega się o udzielenie zamówienia, złożyła ofertę lub zawarła umowę w sprawie zamówienia publicznego;
- 31) zamawiającym – należy przez to rozumieć osobę fizyczną, osobę prawną albo jednostkę organizacyjną nieposiadającą osobowości prawnej, obowiązującą na podstawie ustawy do jej stosowania;
- 32) zamówieniu – należy przez to rozumieć umowę odpłatną zawieraną między zamawiającym a wykonawcą, której przedmiotem jest nabycie przez zamawiającego od wybranego wykonawcy robót budowlanych, dostaw lub usług;
- 33) zamówieniu klasycznym – należy przez to rozumieć zamówienie udzielane przez zamawiającego publicznego oraz zamawiającego subsydiowanego inne niż zamówienie sektorowe i zamówienie w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa;
- 34) zamówieniu na usługi społeczne i inne szczególne usługi – należy przez to rozumieć zamówienia klasyczne lub zamówienia sektorowe, na usługi wymienione odpowiednio w załączniku XIV do dyrektywy 2014/24/UE oraz załączniku XVII do dyrektywy 2014/25/UE;
- 35) zamówieniu sektorowym – należy przez to rozumieć zamówienie udzielane przez zamawiającego sektorowego w celu prowadzenia jednego z rodzajów działalności sektorowej, o której mowa w art. 5 ust. 4;
- 36) zamówieniu w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa – należy przez to rozumieć zamówienie udzielane przez zamawiającego publicznego lub zamawiającego sektorowego, którego przedmiotem są:
 - a) dostawy sprzętu wojskowego, w tym wszelkich jego części, komponentów, podzespołów lub jego oprogramowania,
 - b) dostawy newralgicznego sprzętu, w tym wszelkich jego części, komponentów, podzespołów lub jego oprogramowania,
 - c) roboty budowlane, dostawy i usługi związane z zabezpieczeniem obiektów będących w dyspozycji podmiotów realizujących zamówienia w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa lub związane ze sprzętem, o którym mowa w lit. a i b, i wszystkich jego części, komponentów i podzespołów związanych z cyklem życia tego produktu lub usługi,
 - d) roboty budowlane i usługi przeznaczone wyłącznie do celów wojskowych, newralgiczne roboty budowlane lub newralgiczne usługi.

1. Artykuł 7 p.z.p. zawiera definicje legalne najważniejszych pojęć występujących w ustawie. Pojęcia zawarte w art. 7 p.z.p. można podzielić na trzy kategorie. Pierwsza obejmuje pojęcia, którym nadano znaczenie odrębne od nadanego im w innych aktach prawnych (np. dostawy, obiekt budowlany, roboty budowlane). Druga obejmuje pojęcia zdefiniowane w innych aktach prawnych, do których przepisy Prawa zamówień publicznych odsyłają (np. cena, środki komunikacji elektronicznej, środki publiczne). Trzecia obejmuje pojęcia utworzone wyłącznie na użytek Prawa zamówień publicznych (dynamiczny system zakupów, kierownik zamawiającego, najkorzystniejsza oferta, oferta częściowa, oferta wariantowa, postępowanie o udzielenie zamówienia, podmiotowe środki dowodowe, przedmiotowe środki dowodowe, umowa ramowa, wykonawca, zamawiający, zamówienie).

Cena

2. Cena została zdefiniowana w art. 3 ust. 1 pkt 1 u.i.c.t.u. Zgodnie z tym przepisem cena to wartość wyrażona w jednostkach pieniężnych, którą kupujący jest obowiązany zapłacić przedsiębiorcy za towar lub usługę. W cenie uwzględnia się podatek od towarów i usług oraz podatek akcyzowy, jeżeli na podstawie odrębnych przepisów sprzedaż towaru (usługi) podlega obciążeniu podatkiem od towarów i usług lub podatkiem akcyzowym. Przez pojęcie ceny rozumie się również stawkę taryfową.
3. Na podstawie art. 246 ust. 2 p.z.p. zamawiający publiczni, o których mowa w art. 4 pkt 1 i 2 p.z.p., oraz ich związki mogą zastosować kryterium ceny jako jedyne kryterium oceny ofert albo jako kryterium o wadze przekraczającej 60%, jeżeli określą w opisie przedmiotu zamówienia wymagania jakościowe odnoszące się do co najmniej głównych elementów składających się na przedmiot zamówienia.
4. Przepisy Prawa zamówień publicznych nie odnoszą się do waluty, w jakiej dokonywane będą rozliczenia pomiędzy zamawiającym a wykonawcą. Zgodnie z art. 358 k.c., jeżeli przedmiotem zobowiązania podlegającego wykonaniu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest suma pieniężna wyrażona w walucie obcej, dłużnik może spełnić świadczenie w walucie polskiej, chyba że ustawa, orzeczenie sądowe będące źródłem zobowiązania lub czynność prawna zastrzega spełnienie świadczenia wyłącznie w walucie obcej (§ 1). Wartość waluty obcej określa się według kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski z dnia wymagalności roszczenia, chyba że ustawa, orzeczenie sądowe lub czynność prawna zastrzegają inaczej (§ 2).
5. W wyroku z 9.07.2014 r., KIO 1302/14, LEX nr 1497053, KIO podzieliła stanowisko wyrażone w wyroku z 22.04.2010 r., KIO/UZP 496/10, LEX nr 598432, że: „Wskazanie i wpisanie w danej pozycji kwoty «0 zł» jest jej wyceną. «0» jest liczbą występującą w matematyce europejskiej, co najmniej od średniowiecza, uznawaną za liczbę rzeczy-

wistą, całkowitą i wymierną. Symbolowi «0» przypisana jest więc konkretna wartość liczbową. Wskazanie kwoty «0 zł» stanowi więc wycenę danej pozycji w przeciwieństwie do braku podania jakiejkolwiek wartości liczbowej, który należałoby uznać za brak wyceny, czyli podając kwotę «0 zł», wykonawca wskazał, jaką wartość dla niego przedstawia. Wskazanie, iż jest to wartość granicznie niska, tzn. poinformowanie, iż dany element jest – mówiąc potocznie – bezwartościowy, jak najbardziej stanowi jego wycenę, a liczba «0» przyporządkowana do jednostek pieniężnych, w których wycena została dokonana, taki wynik wyceny wyraża i obrazuje”. W ocenie KIO nie można uznać dokonanej w taki sposób wyceny za niedopuszczalną w kontekście postanowień SIWZ, gdyż specyfikacja nie zastrzegła niedopuszczalności takiej wyceny poszczególnych usług.

6. W uchwale z 4.03.2015 r., KIO/KD 12/15, LEX nr 1661424, KIO uznała, że wartość ujemną odnoszącą się do jednego ze składników wpływających na cenę należy potraktować jako upust, swoisty rabat, jakiego wykonawcy udzielili zamawiającemu „w zakresie odebranych od zamawiającego segregowanych odpadów komunalnych”. Krajowa Izba Odwoławcza zwróciła uwagę, że: „Na udzielenie powyższego rabatu wpływ miała sprzedaż surowców wtórnych przez wykonawców i uzyskiwanie z tego tytułu przychodów. Faktem powszechnie znanym jest to, iż wykonawcy uzyskują przychody ze sprzedaży surowców wtórnych pochodzących z selektywnej zbiórki odpadów. W ocenie Izby wartość ujemna podana przez wykonawców w ofercie w omawianym powyżej zakresie stanowi jedynie element kalkulacji ceny i nie może przesądzać o niezgodności oferty wykonawcy z przepisami prawa, ponieważ w przepisach obowiązującego prawa brak jest regulacji zakazującej uwzględniania w cenie wszelkiego rodzaju obniżek mających wpływ na wysokość ceny, co bez wątpienia miało miejsce w tym przypadku”.
7. Zaoferowana cena powinna być wyrażona w setnych częściach złotego, tj. do drugiego miejsca po przecinku. Niedopuszczalne jest, aby rozliczenia między zamawiającym a wykonawcą były dokonywane w jednostkach niemożliwych do wyegzekwowania (zob. wyrok KIO z 29.09.2011 r., KIO 2006/11, LEX nr 969528). W wyroku z 15.02.2011 r., KIO 194/11, LEX nr 784464, KIO, odnosząc się do zagadnienia ceny, zwróciła uwagę, że znakami pieniężnymi Rzeczypospolitej Polskiej są banknoty i monety – złote i grosze – dlatego w polskim systemie płatniczym nie stosuje się tysięcznych części złotego. W systemie bankowym funkcjonuje natomiast wiele rozliczeń pieniądza bezgotówkowego, w tym rozliczeń instrumentów pieniądza elektronicznego, o różnym stopniu wymaganej dokładności po przecinku, przekraczającej często poziom 0,001, np. w rozliczeniach przewalutowań. Dopuszczalne jest zatem posługiwanie się w obrocie kwotami o wartości poniżej 1 grosza.
8. W wyroku z 26.06.2013 r., KIO 1386/13, LEX nr 1374916, KIO, odnosząc się do ceny „ujemnej”, stwierdziła, że: „Logicznym i jednoznacznym pozostaje, że jeżeli zamawia-

jący nie dopuścił podawania w ofercie cen jednostkowych wyrażających się jako «0», to jednocześnie nie dopuścił cen «ujemnych».

9. W wyroku z 9.07.2014 r., KIO 1297/14, LEX nr 1497049, uznano, że „zaoferowanie przez odwołującego, w ostatecznym efekcie, ceny mniejszej od zera nie może być karane przez zamawiającego odrzuceniem oferty, skoro oferta została sporządzona prawidłowo i nie naruszała żadnych postanowień specyfikacji. Jednak przyjęcie takiej oferty spowodowałoby to, że inne oferty, również sporządzone prawidłowo otrzymałyby ujemne punkty, w trakcie oceny ofert, co nie było przewidziane w specyfikacji, czyli wykonawcy byłiby niejako karani za prawidłowo wniesione oferty opiewające na właściwie zaoferowane wartości. Skład orzekający Izby podkreśla, że wykonawca, składając ofertę sporządzoną zgodnie z wymogami specyfikacji, nie może być narażony na negatywne konsekwencje braku przewidzenia przez zamawiającego w specyfikacji jakiejś sytuacji, którymi to brakami były w rozpoznawanym postępowaniu braki przewidzenia możliwości złożenia przez jednego z wykonawców oferty z ceną niższą od zera”.
10. W wyroku z 8.07.2016 r., KIO 1111/16, LEX nr 2106305, KIO podzieliła stanowisko odwołującego, że „co do zasady, że zaoferowanie ceny 0 zł za jeden ze składników przedmiotu zamówienia nie stanowi o sprzeczności oferty z ustawą, a zatem nie stanowi podstawy do odrzucenia oferty, jako sprzecznej z ustawą na podstawie art. 89 ust. 1 pkt 1 p.z.p. [z 2004 r. – przyp. aut.]. Brak jest bowiem przeszkód prawnych do złożenia przez wykonawcę oferty, w której zaoferuje on przedmiot zamówienia za określoną cenę ofertową, natomiast przy kalkulacji tej ceny wyceni jedną z części zamówienia, jako bezpłatną. Nie można przyjąć w takim przypadku, że wykonawca złożył ofertę pod tytułem darmym (co byłoby sprzeczne z wyrażoną w ustawie zasadą odpłatności umów o zamówienie publiczne). O odpłatności świadczenia decyduje bowiem cena za wykonanie całego przedmiotu zamówienia. Przepisy ustawy Pzp nie zabraniają stosowania ceny «0 zł», a pojęcie ceny zdefiniowane w art. 2 pkt 1 ustawy Pzp należy rozumieć zgodnie z art. 2 pkt 5, jako cenę oferty jako całości. Przepisy ustawy Pzp odnoszą pojęcie ceny wyłącznie do ceny oferty”. W wyroku z 13.01.2016 r., KIO 2836/15, LEX nr 1984666, uznano, że „o świadczeniu pod tytułem darmym można byłoby mówić wyłącznie w sytuacji, gdyby cena całej oferty przystępującego kształtowała się na poziomie 0,00 zł. Tymczasem wartość 0,00 zł dotyczyła zaledwie jednej, drugorzędnej pozycji ofertowej, zaś – jak podkreślono wcześniej – koszty prac o których mowa w tej pozycji można było skalkulować w pozycjach dotyczących prac ściśle związanych z rozdrabnianiem pozostałości zрубowych. Natomiast cena całej oferty przystępującego kształtowała się na poziomie ponad 810.000 zł i nie stanowiła świadczenia nieodpłatnego”.
11. W wyroku z 17.04.2015 r., KIO 697/15, LEX nr 1757415, KIO uznała, że cena netto nie może być kryterium oceny ofert.

12. W wyroku z 7.03.2022 r., KIO 461/22, LEX nr 3365192, KIO zwróciła uwagę, że „na gruncie przepisów p.z.p. niedopuszczalna co do zasady jest sytuacja, w której to wykonawca płaci zamawiającemu za realizację przedmiotu zamówienia na rzecz tego zamawiającego. Tymczasem Odwołujący wprost przyznał, że właśnie do takiej sytuacji by doszło, gdyby jego oferta została wybrana do realizacji. Nie ma przy tym znaczenia, że mimo ujemnej ceny Odwołujący prawdopodobnie uzyskałby zysk”.
13. W uchwale z 4.03.2015 r., KIO/KD 12/15, LEX nr 1661424, KIO uznała, że wartość ujemną odnoszącą się do jednego ze składników wpływających na cenę należy potraktować jako upust, swoisty rabat, jakiego wykonawcy udzielili zamawiającemu „w zakresie odebranych od zamawiającego segregowanych odpadów komunalnych”. Krajowa Izba Odwoławcza zwróciła uwagę, że: „Na udzielenie powyższego rabatu wpływ miała sprzedaż surowców wtórnych przez wykonawców i uzyskiwanie z tego tytułu przychodów. Faktem powszechnie znanym jest to, iż wykonawcy uzyskują przychody ze sprzedaży surowców wtórnych pochodzących z selektywnej zbiórki odpadów. W ocenie Izby wartość ujemna podana przez wykonawców w ofercie w omawianym powyżej zakresie stanowi jedynie element kalkulacji ceny i nie może przesądzać o niezgodności oferty wykonawcy z przepisami prawa, ponieważ w przepisach obowiązującego prawa brak jest regulacji zakazującej uwzględniania w cenie wszelkiego rodzaju obniżek mających wpływ na wysokość ceny, co bez wątpienia miało miejsce w tym przypadku”.

Cykl życia

14. Definicja cyklu życia odpowiada definicji zawartej w art. 2 ust. 1 pkt 20 dyrektywy 2014/24/UE, zgodnie z którą „cykl życia” oznacza wszystkie kolejne lub powiązane ze sobą etapy, w tym: działania badawczo-rozwojowe, które należy wykonać, produkcję, obrót i jego warunki, transport, użytkowanie i utrzymanie, w całym okresie istnienia produktu lub obiektu budowlanego lub świadczenia usługi – od nabycia surowca lub wytworzenia zasobów po wywóz, usunięcie i zakończenie obsługi lub użytkowania. Rachunek kosztów cyklu życia obejmuje w odpowiednim zakresie niektóre lub wszystkie koszty ponoszone w czasie cyklu życia produktu, usługi lub robót budowlanych: koszty poniesione przez instytucję zamawiającą lub innych użytkowników, takie jak: koszty związane z nabyciem, koszty użytkowania, takie jak zużycie energii i innych zasobów, koszty utrzymania, koszty związane z wycofaniem z eksploatacji, takie jak koszty zbiórki i recyklingu, koszty przypisywane ekologicznym efektom zewnętrznym związane z produktem, usługą lub robotami budowlanymi w trakcie ich cyklu życia, o ile ich wartość pieniężną można określić i zweryfikować; takie koszty mogą obejmować koszty emisji gazów cieplarnianych i innych zanieczyszczeń oraz inne koszty łagodzenia zmiany klimatu (zob. art. 68 ust. 1 dyrektywy 2014/24/UE).

15. Najkorzystniejsza oferta może zostać wybrana również na podstawie kosztu (art. 242 ust. 1 pkt 2 p.z.p.). Kryterium kosztu może być oparte na metodzie efektywności kosztowej, jaką jest rachunek kosztów cyklu życia (art. 245 ust. 1 p.z.p.). Rachunek kosztów cyklu życia może obejmować w odpowiednim zakresie niektóre lub wszystkie koszty ponoszone w czasie cyklu życia produktu, usługi lub robót budowlanych (art. 245 ust. 2 p.z.p.). Do kosztów cyklu życia należą w szczególności koszty: poniesione przez zamawiającego lub innych użytkowników, związane z nabyciem, użytkowaniem, w szczególności zużyciem energii i innych zasobów, utrzymaniem, wycofaniem z eksploatacji, w szczególności koszty rozbiórki i recyklingu, a także koszty przypisywane ekologicznym efektom zewnętrznym, związane z produktem, usługą lub robotami budowlanymi w okresie ich cyklu życia, o ile ich wartość pieniężną można określić i zweryfikować, w szczególności koszty emisji gazów cieplarnianych i innych zanieczyszczeń oraz inne związane z łagodzeniem zmian klimatu (art. 245 ust. 3 p.z.p.).
16. W wyroku z 25.01.2022 r., KIO 81/22, LEX nr 3326929, uznano, że „koszty transportu mogą być co do zasady wykorzystywane w postępowaniach o udzielenie zamówienia publicznego jako kryterium oceny ofert. Ponadto kryterium kosztu może być oparte na metodzie efektywności kosztowej, jaką jest rachunek kosztów cyklu życia, przy czym zarówno z przepisów ustawy p.z.p., jak i z przepisów dyrektywy wynika, że w takim wypadku zamawiający zobowiązany jest wskazać dane wymagane od wykonawców oraz metodę określenia kosztów cyklu życia w oparciu o te dane”. W postępowaniu zamawiający wymagał od wykonawców wskazania w ofercie adresów instalacji lub stacji przeładunkowych, do których odpady będą wożone, jak też opisał metodę obliczenia kosztów transportu uwzględniającą informacje o adresach tych instalacji lub stacji przeładunkowych. W ocenie KIO kryterium kosztu transportu było związane z przedmiotem zamówienia. „Mimo tego, że zamówienie zostało określone jako usługa zagospodarowania odpadów komunalnych, faktem jest, że odpady w celu ich zagospodarowania muszą być dowiezione do instalacji lub stacji przeładunkowej. Nie można zatem zagospodarowania odpadów rozpatrywać w oderwaniu od kosztów, jakie się z tym zagospodarowaniem wiązą, czyli w tym wypadku – od kosztów transportu”.

Dokumenty zamówienia

17. Dokumenty zamówienia to dokumenty sporządzone przez zamawiającego lub dokumenty, do których zamawiający się odwołuje, inne niż ogłoszenie, służące do określenia lub opisanego warunków zamówienia, w tym SWZ oraz opis potrzeb i wymagań. Dokumentem zamówienia jest również zaproszenie do negocjacji w trybie zamówienia z wolnej ręki. Dokumentami zamówienia są również normy, europejskie oceny techniczne, krajowe deklaracje zgodności oraz krajowe deklaracje właściwości użytkowych wyrobu budowlanego, do których odwołuje się zamawiający, oraz dokumenty sporządzane przez osoby trzecie, którym zamawiający powierzył przygotowanie postępowania

o udzielenie zamówienia lub organizację konkursu, w ramach pomocniczych działań zakupowych, własnej jednostce organizacyjnej lub osobie trzeciej (np. dokumentacja projektowa, specyfikacje techniczne wykonania i odbioru robót budowlanych, program funkcjonalno-użytkowy). Dokumentami zamówienia nie są ogłoszenia. Dokumenty zamówienia służą do określenia lub opisanego warunków zamówienia. Warunkami zamówienia są warunki, które dotyczą zamówienia lub postępowania o udzielenie zamówienia, wynikające w szczególności z opisu przedmiotu zamówienia, wymagań związanych z realizacją zamówienia, kryteriów oceny ofert, wymagań proceduralnych lub projektowanych postanowień umowy w sprawie zamówienia publicznego.

Dostawy

18. Przepis art. 7 pkt 4 p.z.p. ma zakres daleko szerszy aniżeli dostawa w rozumieniu przepisów Kodeksu cywilnego, który w art. 605 stanowi, że przez umowę dostawy dostawca zobowiązuje się do wytworzenia rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku oraz do ich dostarczania częściami albo okresowo, a odbiorca zobowiązuje się do odebrania tych rzeczy i do zapłacenia ceny. Definicja dostawy, określona w art. 605 k.c., nie obejmuje rzeczy oznaczonych co do tożsamości. Dostawy w rozumieniu art. 7 pkt 4 p.z.p. to nabywanie produktów, którymi są rzeczy ruchome, energia, woda oraz prawa majątkowe, jeżeli mogą być przedmiotem obrotu, w szczególności na podstawie umowy sprzedaży (art. 535–602 k.c.), dostawy (art. 605–612 k.c.), najmu (art. 659–692 k.c.), dzierżawy (art. 693–709 k.c.) oraz leasingu (art. 709¹–709¹⁸ k.c.) z opcją lub bez opcji zakupu, które może obejmować dodatkowo rozmieszczenie lub instalację.
19. Definicja dostaw, określona w art. 7 pkt 4 p.z.p., eliminuje obowiązek wytworzenia rzeczy, w przeciwieństwie do definicji zawartej w Kodeksie cywilnym (art. 605 k.c.). Użycie w art. 7 pkt 4 p.z.p. wyrazów „w szczególności” oznacza, że „otwartym katalogiem umów wskazanych w definicji dostawy ustawodawca umożliwił ukształtowanie stosunku prawnego w inny sposób niż w oparciu o umowę sprzedaży, dostawy, najmu, dzierżawy czy też leasingu, a polegającą chociażby na wzajemnej wymianie bez konieczności sięgania po środki pieniężne (tzw. «umowa barterowa») bądź też dopuszczającą częściowe rozliczenie środkami pieniężnymi z zastrzeżeniem jednak, że taka umowa powinna wypełniać wszystkie przesłanki zawarte w definicji «zamówienia publicznego»” (zob. wyrok KIO z 26.07.2011 r., KIO 1470/11, LEX nr 896134).
20. Definicja dostaw określona w art. 7 pkt 4 p.z.p. jest spójna z definicją zamówień na dostawy określoną w art. 2 ust. 1 pkt 8 dyrektywy 2014/24/UE („zamówienia publiczne na dostawy» oznaczają zamówienia publiczne, których przedmiotem jest zakup, dzierżawa, najem lub leasing, z opcją lub bez opcji zakupu, produktów. Zamówienie publiczne na dostawy może obejmować dodatkowo rozmieszczenie i instalację”). „Istotą kwalifikacji danego świadczenia jako dostawy jest element nabycia, czyli możliwości

określonego władania rzeczą. Przy czym bez znaczenia jest tytuł prawny do tego władania, albowiem wymienione stosunki obligacyjne mają charakter tylko i wyłącznie przykładowy, najczęściej występujący w obrocie. Otwarty katalog oznacza, że ustawodawca dopuszcza również inne podstawy do sprawowania tego władania, w tym na podstawie stosunków obligacyjnych nienazwanych w Kodeksie cywilnym. W ocenie Izby, dla kwalifikacji określonego świadczenia jako dostawy, wbrew sugestiom Odwołującego, nie jest decydujące przeniesienie własności określonej rzeczy. Świadczy o tym wskazanie w ww. definicji m.in. umowy leasingu z opcją lub bez opcji wykupu” (wyrok KIO z 12.06.2018 r., KIO 1066/18, LEX nr 2519282).

21. Za dostawę w rozumieniu art. 7 pkt 4 p.z.p. należy uznać przeniesienie praw autorskich na gruncie ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, z wyjątkiem autorskich praw osobistych. Prawo autorskie przewiduje, że twórcom przysługują dwa rodzaje praw do utworu. Są to autorskie prawa majątkowe (art. 17–21³ pr. aut.) i autorskie prawa osobiste (art. 16 pr. aut.). Jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, twórcy przysługuje wyłączne prawo do korzystania z utworu i rozporządzania nim na wszystkich polach eksploatacji oraz do wynagrodzenia za korzystanie z utworu (art. 17 pr. aut.). Pole eksploatacji to obszar, na którym z dzieła można korzystać, jak np. druk, Internet, film itp. Prawa majątkowe mogą być przedmiotem swobodnego obrotu. Oznacza to, że w drodze umowy prawa te autor może przenieść na inny podmiot. Jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, autorskie prawa osobiste chronią nieograniczoną w czasie i niepodlegającą zrzeczeniu się lub zbyciu więź twórcy z utworem, a w szczególności prawo do autorstwa utworu, oznaczenia utworu swoim nazwiskiem lub pseudonimem albo do udostępniania go anonimowo, nienaruszalności treści i formy utworu oraz jego rzetelnego wykorzystania, decydowania o pierwszym udostępnieniu utworu publiczności, a także nadzoru nad sposobem korzystania z utworu.

Dynamiczny system zakupów

22. Dynamiczny system zakupów to ograniczony w czasie elektroniczny proces udzielania zamówień, których przedmiotem są ogólnie dostępne usługi, dostawy lub roboty budowlane. Dynamiczny system zakupów nie jest trybem udzielania zamówień. Ustanowienie dynamicznego systemu zakupów umożliwia otrzymanie dużej liczby ofert wskutek dostępności elektronicznych środków komunikowania się. System ten został uregulowany w art. 316–324 p.z.p. Dynamiczny system zakupów jest realizowany jako w pełni elektroniczny proces. Ogólnie dostępne usługi, dostawy lub roboty budowlane to usługi, dostawy i roboty budowlane, których możliwość nabycia ma każdy konsument bez jakichkolwiek utrudnień.
23. W uchwale z 26.03.2014 r., KIO/KD 21/14, LEX nr 1458840, KIO, odnosząc się do usług powszechnie dostępnych, zwróciła uwagę, że: „Pojęcie usługi powszechnej występuje

na gruncie ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym (...), gdzie mowa jest o powszechnej dostępności do usługi publicznego transportu zbiorowego, ustawy z dnia 16 lipca 2004 r. Prawo telekomunikacyjne (...), gdzie mowa jest o dostępie do powszechnych usług, a także ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. Prawo pocztowe (...), gdzie wskazuje się na powszechne usługi pocztowe. Cechą wspólną wszystkich tych usług jest ich dostępność dla każdego bez względu na to, czy jest osobą fizyczną, czy prawną, czy też inną jednostką organizacyjną, jak również to, czy jest podmiotem prawa prywatnego, czy publicznego. Można również uznać, że korzystanie z komunikacji np. miejskiej, czy wysyłanie listów, telefonowanie i korzystanie z Internetu należy do czynności wykonywanych codziennie przez nieograniczony krąg podmiotów. Co potwierdza, że powszechna dostępność zamówienia również na gruncie polskiego prawa może być rozumiana jako zamówienie bieżącego użytku. Co więcej, z art. 1 ust. 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1996 r. o gospodarce komunalnej (...) wynika, że gospodarka komunalna obejmuje w szczególności zadania o charakterze użyteczności publicznej, których celem jest bieżące i nieprzerwane zaspokajanie zbiorowych potrzeb ludności w drodze świadczenia usług powszechnie dostępnych. To również wskazuje na rozumienie na gruncie prawa krajowego pojęcia usług powszechnie dostępnych jako usług służących zaspokajaniu bieżących, codziennych, aktualnych potrzeb. Jakie zadania są zadaniami gospodarki komunalnej, wynika wprost z ustaw o samorządzie gminnym, o samorządzie powiatowym, samorządzie wojewódzkim. Są to przede wszystkim dostawy wody, odprowadzanie ścieków, utrzymanie czystości, transport zbiorowy itp. Wszystkie te analizowane przepisy wskazują, że aby daną dostawę czy usługę zakwalifikować jako powszechnie dostępną, musi ona służyć każdemu do zaspokajania jego bieżących potrzeb. Biorąc powyższe pod uwagę, należy uznać, że o dostępności usługi nie świadczy to, od ilu podmiotów na rynku można ją kupić, ale to czy usługa ta służy bieżącemu użytkownikowi przeciętnego odbiorcy”.

Innowacja

- 24.** Innowacja to wdrażanie nowego lub znacznie udoskonalonego produktu, usługi lub procesu, w tym m.in. procesów produkcji, budowy lub konstrukcji, nowej metody marketingowej lub nowej metody organizacyjnej w działalności gospodarczej, organizowaniu pracy lub relacjach zewnętrznych. Użyte w art. 7 pkt 6 p.z.p. wyrażenie „wdrażanie nowego” oznacza wprowadzenie na rynek produktu, usługi lub procesu, które nigdy nie były oferowane na rynku, a które powstaną po realizacji udzielonego zamówienia. „Podstawowa definicja działalności innowacyjnej (przedsiębiorstwa) brzmi następująco: Działalność innowacyjna obejmuje wszelkie działania rozwojowe, finansowe i komercyjne podejmowane przez przedsiębiorstwo, mające na celu doprowadzenie do powstania innowacji dla przedsiębiorstwa”¹³.

¹³ Podręcznik Oslo 2018. Zalecenia dotyczące pozyskiwania, prezentowania i wykorzystywania danych z zakresu innowacji, Warszawa–Szczecin 2020, s. 76.

Kierownik zamawiającego

25. Kierownikiem zamawiającego jest osoba lub organ, który zgodnie z obowiązującymi przepisami, statutem lub umową jest uprawniony do zarządzania zamawiającym, z wyłączeniem pełnomocników ustanowionych przez zamawiającego. W określonych przypadkach kierownikiem zamawiającego może być syndyk (zob. art. 312 p.u.). W przedsiębiorstwie państwowym kierownikiem zamawiającego jest dyrektor przedsiębiorstwa. W przypadku organów samorządu terytorialnego na szczeblu powiatu kierownikiem zamawiającego będzie co do zasady zarząd powiatu, który zgodnie z art. 32 ust. 2 pkt 3 u.s.p. odpowiada za gospodarowanie mieniem powiatu. W przypadku zamówień związanych z bieżącym funkcjonowaniem starostwa powiatowego funkcję kierownika zamawiającego będzie pełnił starosta, który organizuje pracę zarządu powiatu i starostwa powiatowego, kieruje bieżącymi sprawami powiatu oraz reprezentuje go na zewnątrz (art. 34 ust. 1 i 2 u.s.p.). Kierownikiem zamawiającego może być także osoba, która zarządza zamawiającym na podstawie umowy cywilnoprawnej (kontraktu menedżerskiego).
26. Kierownikiem zamawiającego nie może być ustanowiony pełnomocnik zamawiającego. Pełnomocnikiem zamawiającego może być własna jednostka organizacyjna zamawiającego lub osoba trzecia (zob. komentarz do art. 37 ust. 2). Pełnomocnik zamawiającego nie może wykonywać czynności zastrzeżonych dla kierownika zamawiającego, gdyż wykonywanie tych czynności kierownik zamawiającego może powierzyć pisemnie wyłącznie pracownikowi zamawiającego (zob. art. 52 ust. 2 zdanie drugie p.z.p.).
27. Kierownik zamawiającego odpowiada za przygotowanie i przeprowadzenie postępowania o udzielenie zamówienia (art. 52 ust. 1 p.z.p.). Osoby inne niż kierownik zamawiającego odpowiadają za przygotowanie i przeprowadzenie postępowania o udzielenie zamówienia w zakresie, w jakim powierzono im czynności w postępowaniu oraz czynności związane z przygotowaniem postępowania (art. 52 ust. 2 zdanie pierwsze p.z.p.). Powierzenie wykonywania czynności zastrzeżonych dla kierownika zamawiającego musi mieć postać upoważnienia indywidualizowanego (adresowanego do danego pracownika) z wymienieniem czynności związanych z przygotowaniem postępowania oraz czynności w postępowaniu o udzielenie zamówienia (zob. orzeczenia GKO: z 22.02.2010 r., BDF1/4900/87/89/09/3148, LEX nr 794045, oraz z 13.06.2013 r., BDF1/4900/35/40/RN-10/13/RWPD-390, LEX nr 1526659).
28. Jeżeli przygotowanie i przeprowadzenie postępowania o udzielenie zamówienia na podstawie przepisów odrębnych jest zastrzeżone dla organu innego niż kierownik zamawiającego, przepisy dotyczące kierownika zamawiającego stosuje się odpowiednio do tego organu (art. 52 ust. 3 p.z.p.). Przykładowo – zgodnie z art. 66 ust. 4 u.r. wyboru firmy audytorskiej do przeprowadzenia badania sprawozdania finansowego dokonuje organ zatwierdzający sprawozdanie finansowe jednostki, chyba że statut, umowa lub

inne wiążące jednostkę przepisy prawa stanowią inaczej. Kierownik jednostki (kierownik zamawiającego) nie może dokonać takiego wyboru.

Konkurs

29. Konkurs to przyrzeczenie publiczne, w którym zamawiający, przez publiczne ogłoszenie, przyrzuca nagrodę za wykonanie i przeniesienie prawa do pracy konkursowej wybranej przez sąd konkursowy. Postępowanie konkursowe zostało unormowane w art. 325–358 p.z.p.

Kryteria selekcji

30. Kryteria selekcji to obiektywne i niedyskryminacyjne kryteria stosowane przez zamawiającego w postępowaniu o udzielenie zamówienia albo w konkursie, w celu ograniczenia liczby wykonawców albo uczestników konkursu, niepodlegających wykluczeniu i spełniających warunki udziału w postępowaniu albo w konkursie, których zamawiający zaprosi do złożenia ofert wstępnych lub ofert, do negocjacji lub dialogu albo do złożenia prac konkursowych. Kryteria selekcji nie służą zatem wykluczeniu z postępowania wykonawcy. Muszą być one jednoznaczne, zrozumiałe i precyzyjne, aby każdy wykonawca zrozumiał je tak samo, a zamawiający mógł dokonać obiektywnej oceny w oparciu o kryteria selekcji.

Łańcuch dostaw

31. Łańcuch dostaw to wszystkie zasoby i działania niezbędne do wykonania dostaw, usług i robót budowlanych, które są przedmiotem zamówienia. Pojęcie to ma znaczenie przede wszystkim w przypadku udzielania zamówień w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa. Zgodnie z art. 408 ust. 1 pkt 3 i 7 p.z.p. zamawiający określa w ogłoszeniu o zamówieniu lub dokumentach zamówienia wymagania związane z realizacją zamówienia w zakresie bezpieczeństwa dostaw. W tym celu zamawiający może żądać złożenia wraz z ofertą w szczególności: dokumentacji gwarantującej, że organizacja i lokalizacja łańcucha dostaw wykonawcy umożliwia mu spełnienie wymagań zamawiającego w zakresie bezpieczeństwa dostaw określonych w ogłoszeniu o zamówieniu lub dokumentach zamówienia, a także zobowiązania do zagwarantowania, że ewentualne zmiany w łańcuchu dostaw w trakcie realizacji zamówienia nie wpłyną negatywnie na zgodność z tymi wymaganiami (pkt 3) oraz zobowiązania wykonawcy do bezzwłocznego informowania zamawiającego o każdej zmianie, jaka zaszła w jego organizacji, łańcuchu dostaw lub strategii przemysłowej, mogącej mieć wpływ na jego zobowiązania wobec zamawiającego (pkt 7).

Newralgiczne roboty budowlane, newralgiczny sprzęt, newralgiczne usługi

32. Newralgiczne roboty budowlane, newralgiczny sprzęt, newralgiczne usługi to roboty budowlane, sprzęt lub usługi do celów bezpieczeństwa, które wiążą się z korzystaniem z informacji niejawnych, wymagają ich wykorzystania lub je zawierają. Podobnie jak art. 7 pkt 11–13 p.z.p., również art. 1 pkt 7 dyrektywy 2009/81/WE określa newralgiczny sprzęt, roboty budowlane i usługi jako „sprzęt, roboty budowlane i usługi do celów bezpieczeństwa, które wiążą się z korzystaniem z informacji niejawnych, wymagają ich wykorzystania lub zawierają je”. Użyte w definicjach „newralgicznych robót budowlanych”, „newralgicznego sprzętu” oraz „newralgicznych usług” sformułowanie „do celów bezpieczeństwa” oznacza roboty budowlane, sprzęt lub usługi zamawiane do użycia w celu wojskowym lub niewojskowym i związanym z bezpieczeństwem. Definicja newralgicznego sprzętu nie wymaga, aby był to sprzęt specjalnie zaprojektowany lub zaadaptowany do potrzeb wojskowych i przeznaczony do użycia jako broń, amunicja lub materiały wojenne, tak jak w przypadku definicji sprzętu wojskowego (art. 1 pkt 6 dyrektywy 2009/81/WE).
33. W dyrektywie 2009/81/WE „informacje niejawne” zostały zdefiniowane w art. 1 pkt 8 jako „wszelkie informacje lub materiały, niezależnie od ich formy, charakteru lub sposobu ich przekazania, którym przyznano określony poziom niejawności lub ochrony ze względów bezpieczeństwa i które – w interesie bezpieczeństwa narodowego i zgodnie z przepisami ustawowymi, wykonawczymi i administracyjnymi obowiązującymi w danym państwie członkowskim – wymagają ochrony przed wszelkim sprzeniewierzeniem, zniszczeniem, usunięciem, ujawnieniem, utratą lub dostępem ze strony osób nieupoważnionych lub wszelkim innym zagrożeniem”. Przepisy Prawa zamówień publicznych nie normują kwestii ochrony informacji niejawnych. W polskim systemie prawnym „informacje niejawne” (informacje, którym nadano klauzulę „ściśle tajne”, „tajne”, „poufne” lub „zastrzeżone”) zostały określone w art. 5 u.o.i.n. Oznacza to, że zasady i warunki ochrony informacji niejawnych na etapie postępowania o udzielenie zamówienia w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa oraz w postępowaniu o udzielenie zamówienia w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa normują przepisy o ochronie informacji niejawnych.
34. Zgodnie z art. 5 ust. 1 u.o.i.n. informacjom niejawnym nadaje się klauzulę „ściśle tajne”, jeżeli ich nieuprawnione ujawnienie spowoduje wyjątkowo poważną szkodę dla Rzeczypospolitej Polskiej przez to, że:
- 1) zagrazi niepodległości, suwerenności lub integralności terytorialnej Rzeczypospolitej Polskiej;
 - 2) zagrazi bezpieczeństwu wewnętrznemu lub porządkowi konstytucyjnemu Rzeczypospolitej Polskiej;

- 3) zagrazi sojuszom lub pozycji międzynarodowej Rzeczypospolitej Polskiej;
 - 4) osłabi gotowość obronną Rzeczypospolitej Polskiej;
 - 5) doprowadzi lub może doprowadzić do identyfikacji funkcjonariuszy, żołnierzy lub pracowników służb odpowiedzialnych za realizację zadań wywiadu lub kontrwywiadu, którzy wykonują czynności operacyjno-rozpoznawcze, jeżeli zagrazi to bezpieczeństwu wykonywanych czynności lub może doprowadzić do identyfikacji osób udzielających im pomocy w tym zakresie;
 - 6) zagrazi lub może zagrazić życiu lub zdrowiu funkcjonariuszy, żołnierzy lub pracowników, którzy wykonują czynności operacyjno-rozpoznawcze, lub osób udzielających im pomocy w tym zakresie;
 - 7) zagrazi lub może zagrazić życiu lub zdrowiu świadków koronnych lub osób dla nich najbliższych, osób, którym udzielono środków ochrony i pomocy przewidzianych w ustawie z 28.11.2014 r. o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka (Dz.U. z 2015 r. poz. 21), albo świadków, o których mowa w art. 184 k.p.k., lub osób dla nich najbliższych.
35. Zgodnie art. 5 ust. 2 u.o.i.n. informacjom niejawnym nadaje się klauzulę „tajne”, jeżeli ich nieuprawnione ujawnienie spowoduje poważną szkodę dla Rzeczypospolitej Polskiej przez to, że:
- 1) uniemożliwi realizację zadań związanych z ochroną suwerenności lub porządku konstytucyjnego Rzeczypospolitej Polskiej;
 - 2) pogorszy stosunki Rzeczypospolitej Polskiej z innymi państwami lub organizacjami międzynarodowymi;
 - 3) zakłóci przygotowania obronne państwa lub funkcjonowanie Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej;
 - 4) utrudni wykonywanie czynności operacyjno-rozpoznawczych prowadzonych w celu zapewnienia bezpieczeństwa państwa lub ścigania sprawców zbrodni przez służby lub instytucje do tego uprawnione;
 - 5) w istotny sposób zakłóci funkcjonowanie organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości;
 - 6) przyniesie stratę znacznych rozmiarów w interesach ekonomicznych Rzeczypospolitej Polskiej.
36. Zgodnie z art. 5 ust. 3 u.o.i.n. informacjom niejawnym nadaje się klauzulę „poufne”, jeżeli ich nieuprawnione ujawnienie spowoduje szkodę dla Rzeczypospolitej Polskiej przez to, że:
- 1) utrudni prowadzenie bieżącej polityki zagranicznej Rzeczypospolitej Polskiej;
 - 2) utrudni realizację przedsięwzięć obronnych lub negatywnie wpłynie na zdolność bojową Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej;
 - 3) zakłóci porządek publiczny lub zagrazi bezpieczeństwu obywateli;

- 4) utrudni wykonywanie zadań służbom lub instytucjom odpowiedzialnym za ochronę bezpieczeństwa lub podstawowych interesów Rzeczypospolitej Polskiej;
 - 5) utrudni wykonywanie zadań służbom lub instytucjom odpowiedzialnym za ochronę porządku publicznego, bezpieczeństwa obywateli lub ściganie sprawców przestępstw i przestępstw skarbowych oraz organom wymiaru sprawiedliwości;
 - 6) zagrazi stabilności systemu finansowego Rzeczypospolitej Polskiej;
 - 7) wpłynie niekorzystnie na funkcjonowanie gospodarki narodowej.
37. Zgodnie z art. 5 ust. 4 u.o.i.n. informacjom niejawnym nadaje się klauzulę „zastrzeżone”, jeżeli nie nadano im wyższej klauzuli tajności, a ich nieuprawnione ujawnienie może mieć szkodliwy wpływ na wykonywanie przez organy władzy publicznej lub inne jednostki organizacyjne zadań w zakresie obrony narodowej, polityki zagranicznej, bezpieczeństwa publicznego, przestrzegania praw i wolności obywateli, wymiaru sprawiedliwości albo interesów ekonomicznych Rzeczypospolitej Polskiej.
38. Informacje niejawne przekazane przez organizacje międzynarodowe lub inne państwa na podstawie umów międzynarodowych oznaczają się polskim odpowiednikiem posiadanej klauzuli tajności (art. 5 ust. 5 u.o.i.n.).

Obiekt budowlany

39. Obiekt budowlany w rozumieniu art. 7 pkt 14 p.z.p. to wynik całości robót budowlanych w zakresie budownictwa lub inżynierii lądowej i wodnej, który może samodzielnie spełniać funkcję gospodarczą lub techniczną. Definicja obiektu budowlanego jest tożsama z definicją obiektu budowlanego zawartą w dyrektywach 2014/24/UE i 2014/25/UE.
40. Zasadnicze znaczenie dla ustalenia, czy mamy do czynienia z zamówieniem na jeden obiekt budowlany, będzie mieć to, czy wynik całości robót budowlanych lub inżynierskich może samodzielnie spełniać funkcję gospodarczą lub techniczną, a ocena, czy w konkretnym przypadku mamy do czynienia z jednym obiektem budowlanym, powinna być dokonana w świetle gospodarczych i technicznych funkcji, które będzie spełniał. W wyroku z 18.01.2007 r., C-220/05, Jean Auroux i inni v. Commune de Roanne, EU:C:2007:31 (zob. pkt 41), Europejski Trybunał Sprawiedliwości zwrócił uwagę, że: „Z art. 1 lit. c) dyrektywy wynika, że istnienie obiektu budowlanego powinno być oceniane w związku z funkcją gospodarczą lub techniczną rezultatu wykonanych robót budowlanych (zob. wyrok z dnia 27 października 2005 r. w sprawach połączonych C-187/04 i C-188/04 Komisja przeciwko Włochom, dotychczas nieopublikowany w Zbiorze, pkt 26). Jak jasno wynika z szeregu postanowień porozumienia, realizacja parku rozrywki ma za zadanie przyciągnięcie działalności handlowej i usługowej, tak iż należy uznać, że porozumienie spełnia funkcję gospodarczą”.

41. Do zagadnienia podziału zamówienia na roboty budowlane i pojęcia obiektu budowlanego Europejski Trybunał Sprawiedliwości odniósł się również w wyroku z 5.10.2000 r., C-16/98, Komisja Wspólnot Europejskich v. Republika Francuska, EU:C:2000:541, który zapadł na gruncie uchylonej już dyrektywy 93/38/EWG z 14.06.1993 r. koordynującej procedury udzielania zamówień publicznych przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i telekomunikacji (Dz.Urz. WE L 199, s. 84, ze zm.), lecz znajduje on zastosowanie również na gruncie dyrektyw 2014/24/UE i 2014/25/UE. Zdaniem Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości zasadnicze znaczenie dla odpowiedzi, czy mamy do czynienia z zamówieniem na jeden obiekt budowlany, ma ustalenie, czy wynik całości robót budowlanych lub inżynierskich może samoistnie spełniać funkcję gospodarczą lub techniczną. Ocena, czy w konkretnym przypadku mamy do czynienia z jednym obiektem budowlanym w rozumieniu dyrektywy, powinna być dokonana w świetle gospodarczych i technicznych funkcji, które będzie spełniał. Oznacza to, że całość robót budowlanych w ramach zamówień udzielanych w kilku postępowaniach należy brać pod uwagę w kontekście ustalenia obowiązku stosowania przepisów dyrektywy. W wyroku C-16/98 Europejski Trybunał Sprawiedliwości wskazał również, że istnienie jednego podmiotu zamawiającego i możliwość przeprowadzenia przez przedsiębiorstwo wspólnotowe całości robót opisanych w odnośnych zamówieniach może stanowić dowód potwierdzający istnienie obiektu budowlanego w rozumieniu dyrektywy, nie może jednak stanowić w tym względzie kryterium decyzyjnego.
42. Obiektem budowlanym w rozumieniu art. 7 pkt 14 p.z.p. może być budynek spełniający określoną funkcję (budynek mieszkalny, budynek niemieszkalny), budowla (np. most, wiadukt, tunel, oczyszczalnia ścieków), a także zespół obiektów budowlanych w rozumieniu Prawa budowlanego, spełniający określoną funkcję gospodarczą lub techniczną, np. kompleks obiektów sportowych, w ramach którego funkcjonować będą odrębne budynki sali gimnastycznej, pływalni, siłowni itp.
43. Do pojęcia obiektu budowlanego i robót budowlanych odniosła się GKO w orzeczeniu z 29.09.2011 r., BDF1/4900/77/81/RN-23/11/2381, LEX nr 1027230, w którym stwierdziła, że „droga to budowla wraz z drogowymi inżynierskimi urządzeniami oraz instalacjami, stanowiąca całość techniczno-użytkową, przeznaczoną do prowadzenia ruchu drogowego, zlokalizowaną w pasie drogowym. Z definicji tej w sposób oczywisty wynika, że każda droga jest odrębnym obiektem budowlanym, w związku z czym zlecenie usług związanych z naprawą poszczególnych dróg nie mogło dotyczyć wszystkich dróg, jako całości, a każdej drogi osobno, nie można też zgodzić się z poglądem, że naprawy dróg należało potraktować jako prace budowlane i objąć je jedynie postępowaniem przetargowym. GKO zwraca uwagę, że przywołana ustawa z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (...) w art. 4 pkt 19 definiuje również pojęcie «remont drogi». Pod tym pojęciem rozumieć należy wykonanie robót przywracających pierwotny stan drogi, także przy użyciu

wyrobów budowlanych innych niż użyte w stanie pierwotnym. Stwierdzić więc należy, że w sprawie niniejszej dokładnie do czynienia dokładnie z taką sytuacją. Obwiniony traktując każdą drogę jako odrębną budowlę, prawidłowo udzielał zlecenia na wykonanie remontu każdej drogi z osobna, ponieważ żadne z zamówień nie przekraczało równowartości 14 000 euro [aktualnie 30 000 euro – przyp. aut.], obwiniony zgodnie z treścią art. 4 pkt 8 ustawy – Prawo zamówień publicznych, nie miał obowiązku stosowania procedur nakładających przez tę ustawę”. W uchwale z 21.10.2010 r., KIO/KD 73/10, LEX nr 736812, KIO, odnosząc się do stanowiska zamawiającego dotyczącego podobieństw w zamówieniach liniowych na gazociągi i drogi, będących przedmiotem wskazanego przez niego orzecznictwa GKO (GKO/Odw.-144/212/2001, LEX nr 51787) i ZA (UZP/ZO/0-1460/04, LEX nr 195269), zwróciła uwagę, że zagadnienia zamówienia na dwie drogi powiatowe, będące przedmiotem orzeczenia Głównej Komisji Orzekającej, i na remont ulic, który był przedmiotem wyroku ZA, dotyczą dwóch różnych dróg powiatowych pełniących różne funkcje transportowe.

44. Zob. także komentarz do art. 34 (szacowanie wartości zamówienia na roboty budowlane).

Oferta częściowa

45. Oferta częściowa to oferta przewidująca, zgodnie z dokumentami zamówienia, wykonanie części zamówienia. Zamawiający może udzielić zamówienia w częściach, z których każda stanowi przedmiot odrębnego postępowania o udzielenie zamówienia, lub dopuścić możliwość składania ofert częściowych w ramach jednego postępowania o udzielenie zamówienia, określając zakres i przedmiot części oraz wskazując, czy ofertę można składać w odniesieniu do jednej, kilku lub wszystkich części zamówienia (art. 91 ust. 1 p.z.p.).
46. Zamawiający może dopuścić możliwość złożenia oferty częściowej, jeżeli przedmiot zamówienia jest podzielny. Świadczenie (zamówienie) jest podzielne, jeżeli może być spełnione częściowo bez istotnej zmiany przedmiotu lub wartości świadczenia (art. 379 § 2 k.c.). Zamówienie publiczne, które nie odpowiada temu określeniu, jest niepodzielne. Użyte w art. 379 § 2 k.c. sformułowanie „może być spełnione częściowo bez istotnej zmiany przedmiotu lub wartości świadczenia” odnosi się do dwóch kryteriów: fizycznych właściwości przedmiotu zamówienia i stosunku wartości ekonomicznej części przedmiotu zamówienia do jego całości. Sformułowanie „może być spełnione częściowo bez istotnej zmiany przedmiotu lub wartości świadczenia” dotyczy nieznacznej zmiany właściwości lub niewielkiej zmiany wartości przedmiotu zamówienia, dokonanych wskutek jego podziału. Świadczenie, którego przedmiotem są rzeczy oznaczone co do gatunku (węgiel, olej opałowy), jest z reguły podzielne. Świadczenie, którego przedmiotem są rzeczy oznaczone co do tożsamości (np. nieruchomości, samochody osobowe), jest z reguły niepodzielne.

47. Zamawiający nie może dzielić zamówienia na odrębne zamówienia, jeżeli prowadzi to do niestosowania przepisów Prawa zamówień publicznych, chyba że jest to uzasadnione obiektywnymi przyczynami (art. 29 ust. 2 p.z.p.).

Pisemność

48. Pisemność to sposób wyrażenia informacji przy użyciu wyrazów, cyfr lub innych znaków pisarskich, które można odczytać i powielić, w tym przekazywanych przy użyciu środków komunikacji elektronicznej. Użyte w art. 7 pkt 16 p.z.p. wyrażenie „przy użyciu wyrazów, cyfr lub innych znaków pisarskich” oznacza, że komunikacja musi być prowadzona w postaci tekstowej, a nie dźwiękowej lub wizualnej. Jak wskazuje się w uzasadnieniu do projektu ustawy, wyrazy, cyfry lub inne znaki pisarskie muszą być uzewnętrznione w postaci widzialnej oraz w sposób umożliwiający ich kopiowanie, np. w postaci papierowej lub elektronicznej. Znaki pisarskie to m.in. cyfry, litery, znaki interpunkcyjne, symbole matematyczne, chemiczne, fizyczne, astronomiczne, kartograficzne, techniczne, abrewiatury (np. \$, €, £, ¥, ©, ®). Pojęcia pisemności nie można utożsamiać z formą pisemną oświadczenia woli w rozumieniu art. 78 k.c. Pojęcie pisemności nie wymaga, aby dokument był podpisany podpisem własnoręcznym obejmującym treść oświadczenia lub opatrzony kwalifikowanym podpisem elektronicznym.
49. „Pisemne oświadczenie” (art. 220 ust. 4 p.z.p.) nie oznacza „oświadczenia w formie pisemnej”. Zgodnie z art. 220 ust. 4 p.z.p. w przypadku, gdy wybór najkorzystniejszej oferty nie nastąpi przed upływem terminu związania ofertą, określonego w dokumentach zamówienia, zamawiający przed upływem terminu związania ofertą zwraca się jednokrotnie do wykonawców o wyrażenie zgody na przedłużenie tego terminu o wskazywany przez niego okres, nie dłuższy niż 60 dni. Przedłużenie terminu związania ofertą wymaga złożenia przez wykonawcę pisemnego oświadczenia o wyrażeniu zgody na przedłużenie terminu związania ofertą (art. 220 ust. 4 p.z.p.). W takim przypadku wykonawca będzie mógł przesłać zamawiającemu „pisemne oświadczenie o wyrażeniu zgody na przedłużenie terminu związania ofertą” pocztą elektroniczną jako skan uprzednio sporządzonego oświadczenia w formie pisemnej lub przesłać takie oświadczenie jako treść wpisaną bezpośrednio w mailu, a nie jako załącznik do maila.
50. Zgody w formie pisemnej nie oznacza „pisemna zgoda” wykonawcy na wybór oferty po upływie terminu związania ofertą. Jeżeli termin związania ofertą upłynie przed wyborem najkorzystniejszej oferty, zamawiający wzywa wykonawcę, którego oferta otrzymała najwyższą ocenę, do wyrażenia, w wyznaczonym przez zamawiającego terminie, pisemnej zgody na wybór jego oferty (art. 252 ust. 2 p.z.p.). W takim przypadku wykonawca również będzie mógł przesłać zamawiającemu skan uprzednio sporządzo-

nego oświadczenia (zgody) w formie pisemnej lub przesłać „pisemną zgodę” jako treść wpisaną bezpośrednio w mailu, a nie jako załącznik do maila.

51. W przepisach Prawa zamówień publicznych pojęcie formy pisemnej występuje w: art. 7 pkt 27, art. 52 ust. 2 zdanie drugie, art. 56 ust. 4, art. 65 ust. 3, art. 401 ust. 5, art. 464 ust. 3 i 6, art. 507, 508 ust. 1 i 2, art. 511 ust. 1, art. 514 ust. 2, art. 605 ust. 1 pkt 1 i 2, art. 615 ust. 1 p.z.p.
52. Podpis jest charakterystycznym dla danej osoby znakiem graficznym wywodzącym się z jej imienia i nazwiska. Podpis ma również określony cel, ponieważ jest potwierdzeniem złożonego oświadczenia i aby skutecznie takie potwierdzenie stanowić, musi spełniać podstawowy wymóg – pozwalać na identyfikację osoby, która bądź w imieniu własnym, bądź w imieniu reprezentowanego przez siebie podmiotu określone oświadczenie woli złożyła. W orzecznictwie Sądu Najwyższego konsekwentnie przyjmuje się, że niezbędną cechą podpisu jest jego własnoręczność. Określenie „własnoręczny” zostało *expressis verbis* użyte w art. 78 k.c. Konieczność własnoręczności podpisu wynika z tego, że przy podpisie chodzi o udokumentowanie nie tylko brzmienia nazwiska, ale także i charakteru pisma, by w ten sposób ułatwić orientację w rozpoznaniu osoby. Zasadniczo podpis powinien wyrażać co najmniej nazwisko. Nie jest konieczne, aby było to nazwisko w pełnym brzmieniu, gdyż dopuszczalne jest jego skrócenie, nie musi ono być także w pełni czytelne. Podpis powinien jednak składać się z liter i umożliwiać identyfikację autora, a także stwarzać możliwość porównania oraz ustalenia, czy został złożony w formie zwykle przezeń używanej. Podpis powinien więc wykazywać cechy indywidualne i powtarzalne. Na zagadnienie kształtu własnoręcznego podpisu Sąd Najwyższy zwrócił uwagę w uchwale z 30.12.1993 r., III CZP 146/93, LEX nr 3994 (oraz wyroku z 24.06.2009 r., I CSK 447/08, LEX nr 584189), w której stwierdził, że „Nie można zatem formułować ogólnych wskazań co do długości lub kształtu podpisu, poza tym, że ma on stanowić napisane nazwisko, niekoniecznie czytelnie, ale w sposób charakterystyczny dla osoby podpisanej. Istotne jest bowiem to, by napisany znak ręczny – przy całej tolerancji co do kształtu własnoręcznego podpisu – stwarzał w stosunku do osób trzecich pewność, że podpisujący chciał podpisać się pełnym swoim nazwiskiem oraz że uczynił to w formie, jakiej przy podpisywaniu dokumentów stale używa. Takiej pewności nie stwarzają same inicjały, czyli para-fa, toteż nie mogą być one uznane za podpis wystawcy weksla. Podpis nieczytelny stanowi wyraz woli napisania nazwiska jedynie wówczas, gdy podpisujący w taki właśnie sposób pisze swoje nazwisko, składając podpisy na dokumentach. Dlatego też podpis nieczytelny powinien być złożony w formie zwykle używanej przez wystawcę weksla, a więc w formie, która jest tym samym znana szerszemu kręgowi osób. Tak wykonany podpis, choć nie daje się odczytać, wyraża napisane nazwisko a zarazem pełni funkcję identyfikacyjną”.

53. W uchwale z 30.12.1993 r., III CZP 146/93, Sąd Najwyższy zwrócił również uwagę, że „Składając podpis na dokumencie obejmującym oświadczenie woli, podpisujący wyraża wolę wywołania określonych skutków prawnych i daje jednocześnie wyraz temu, że dokument zawiera ostateczną, a nie jedynie projektowaną treść danego oświadczenia, że oświadczenie to jest zupełne, oraz że pochodzi od osoby podpisanej. Powyższe funkcje podpisu nie pozostają bez znaczenia dla rozumienia treści tego pojęcia. Można bowiem przyjmować, że skoro podpis jest napisanym znakiem ręcznym określonej osoby, to powinien on wskazywać tę osobę, a więc przedstawiać nie tylko jej charakter pisma, ale i dane, które ją indywidualizują. Należą do nich, między innymi, imię i nazwisko, przy czym funkcję indywidualizującą pełni przede wszystkim nazwisko”.
54. Podpis własnoręczny powinien być umieszczony pod treścią dokumentu i być skreślony trwałym sposobem, np. atramentem, nie ołówkiem. Parafę odróżnia od podpisu przede wszystkim funkcja. Parafa stanowi sposób sygnowania dokumentu, mający świadczyć o tym, że jest on przygotowany do złożenia podpisu. Nawet wówczas, gdy parafujący zamiast inicjałów zamieści na dokumencie swój pełny podpis, jego znak zachowa jedynie znaczenie przygotowania dokumentu do złożenia na nim podpisu.
55. W wyroku z 8.05.1997 r., II CKN 153/97, LEX nr 55391, Sąd Najwyższy uznał, że podpis musi być złożony własnoręcznie w taki sposób, aby można było ustalić, kto jest autorem tego podpisu, gdyż chodzi o udokumentowanie nie tylko brzmienia nazwiska, ale także charakteru pisma, by w ten sposób ułatwić orientację w rozpoznaniu osoby.

Podmiotowe środki dowodowe

56. Podmiotowe środki dowodowe to środki służące potwierdzeniu braku podstaw wykluczenia, spełniania warunków udziału w postępowaniu lub kryteriów selekcji, z wyjątkiem oświadczenia o niepodleganiu wykluczeniu, spełnianiu warunków udziału w postępowaniu lub kryteriów selekcji, w zakresie wskazanym przez zamawiającego, które wykonawca dołącza do wniosku o dopuszczenie do udziału w postępowaniu albo do oferty. Podmiotowym środkiem dowodowym nie jest oświadczenie, o którym mowa w art. 125 ust. 1 p.z.p.
57. W postępowaniu o udzielenie zamówienia klasycznego o wartości równej lub przekraczającej progi unijne zamawiający żąda podmiotowych środków dowodowych na potwierdzenie braku podstaw wykluczenia, natomiast może żądać podmiotowych środków dowodowych na potwierdzenie spełniania warunków udziału w postępowaniu lub kryteriów selekcji (art. 124 p.z.p.).
58. W postępowaniu o udzielenie zamówienia klasycznego o wartości mniejszej niż progi unijne zamawiający może żądać podmiotowych środków dowodowych na potwierdze-

nie braku podstaw wykluczenia i spełniania warunków udziału w postępowaniu lub kryteriów selekcji (art. 273 ust. 1 p.z.p.).

59. Zob. komentarze do art. 126–127 i 247.

Postępowanie o udzielenie zamówienia

60. Postępowanie o udzielenie zamówienia to postępowanie wszczynane przez przekazanie albo zamieszczenie ogłoszenia, przekazanie zaproszenia do negocjacji albo zaproszenia do składania ofert, prowadzone jako uporządkowany ciąg czynności, których podstawą są warunki zamówienia ustalone przez zamawiającego, prowadzące do wyboru najkorzystniejszej oferty lub wynegocjowania postanowień umowy w sprawie zamówienia publicznego, kończące się zawarciem umowy w sprawie zamówienia publicznego albo jego unieważnieniem, z tym że zawarcie umowy w sprawie zamówienia publicznego nie stanowi czynności w tym postępowaniu. Postępowanie obejmuje zatem okres od wszczęcia postępowania do zawarcia umowy w sprawie zamówienia publicznego albo jego unieważnienia (zob. art. 254 p.z.p.).
61. Pojęcie postępowania nie obejmuje czynności nieprowadzących do wyboru najkorzystniejszej oferty lub wynegocjowania postanowień umowy w sprawie zamówienia publicznego (czynności organizatorskich lub technicznych, sporządzenia protokołu postępowania o udzielenie zamówienia publicznego, czynności dokonywanych po zawarciu umowy, np. zamieszczenia w BZP ogłoszenia o wyniku postępowania zawierającego informację o udzieleniu zamówienia lub unieważnieniu postępowania). Czynności w postępowaniu nie stanowi również samo zawarcie umowy w sprawie zamówienia publicznego.
62. Zamawiający wszczyna postępowanie o udzielenie zamówienia przez przekazanie:
- 1) ogłoszenia o zamówieniu UPUE, w przypadku trybu przetargu nieograniczonego, przetargu ograniczonego, negocjacji z ogłoszeniem, dialogu konkurencyjnego albo partnerstwa innowacyjnego (art. 130 ust. 1 pkt 1 p.z.p.);
 - 2) zaproszenia do negocjacji, w przypadku trybu negocjacji bez ogłoszenia albo zamówienia z wolnej ręki (art. 130 ust. 1 pkt 2 p.z.p.).
63. Na podstawie art. 130 ust. 2 p.z.p. zamawiający może wszcząć postępowanie o udzielenie zamówienia w trybie negocjacji z ogłoszeniem lub dialogu konkurencyjnego przez przekazanie zaproszenia do negocjacji lub dialogu, w okolicznościach, o których mowa w art. 153 pkt 5 p.z.p., jeżeli zaprosi do negocjacji lub dialogu wyłącznie wszystkich wykonawców, którzy nie podlegają wykluczeniu i spełniają warunki udziału w postępowaniu oraz w prowadzonym uprzednio postępowaniu w trybie przetargu nieograniczonego lub przetargu ograniczonego złożyli oferty, które nie zostały odrzucone na podstawie art. 226 ust. 1 pkt 1, 2, 6, 7, 9, 12–14 i 18 p.z.p.

64. Zamawiający może wszcząć postępowanie o udzielenie zamówienia sektorowego w trybie przetargu ograniczonego, sektorowych negocjacji z ogłoszeniem, dialogu konkurencyjnego lub partnerstwa innowacyjnego, przez przekazanie do publikacji w Dz.Urz. UE ogłoszenia o systemie kwalifikowania wykonawców, stanowiącego zaproszenie do ubiegania się o udzielenie zamówienia (art. 375 ust. 1 p.z.p.).
65. Na podstawie art. 377 ust. 1 p.z.p. zamawiający sektorowi wszczynają postępowanie o udzielenie zamówienia przez przekazanie zaproszenia do ubiegania się o zamówienie za pomocą:
- 1) ogłoszenia o zamówieniu w przypadku trybu przetargu nieograniczonego, przetargu ograniczonego, sektorowych negocjacji z ogłoszeniem, dialogu konkurencyjnego lub partnerstwa innowacyjnego;
 - 2) ogłoszenia o systemie kwalifikowania wykonawców stanowiącego zaproszenie do ubiegania się o zamówienie w przypadku trybu przetargu ograniczonego, sektorowych negocjacji z ogłoszeniem, dialogu konkurencyjnego lub partnerstwa innowacyjnego;
 - 3) okresowego ogłoszenia informacyjnego stanowiącego zaproszenie do ubiegania się o zamówienie w przypadku trybu przetargu ograniczonego lub sektorowych negocjacji z ogłoszeniem;
 - 4) zaproszenia do negocjacji w przypadku trybu negocjacji bez ogłoszenia lub zamówienia z wolnej ręki.
66. W przypadku udzielania zamówienia sektorowego w trybie przetargu ograniczonego stosuje się przepisy art. 140 i 142–151 p.z.p. Nie ma natomiast zastosowania przepis art. 141 p.z.p., który został zastąpiony przez art. 379 ust. 2 p.z.p. W odróżnieniu od przetargu nieograniczonego wszczęcie postępowania następuje nie tylko przez przekazanie ogłoszenia o zamówieniu UPUE, ale także za pomocą ogłoszenia o systemie kwalifikowania wykonawców oraz okresowego ogłoszenia informacyjnego, które stanowią zaproszenie do ubiegania się o zamówienie.
67. W sektorowych negocjacjach z ogłoszeniem ogłoszenie o zamówieniu nie jest jedyną formą zaproszenia wykonawców do ubiegania się o zamówienie. Na podstawie art. 377 p.z.p. zamawiający sektorowi w trybie sektorowych negocjacji z ogłoszeniem mogą wszcząć postępowanie za pomocą ogłoszenia o systemie kwalifikowania wykonawców oraz okresowego ogłoszenia informacyjnego stanowiącego zaproszenie do ubiegania się o zamówienie, które stanowią zaproszenie do ubiegania się o zamówienie. W takich przypadkach zamawiający, udzielając zamówienia w trybie sektorowych negocjacji z ogłoszeniem, nie zamieszcza ogłoszenia o zamówieniu (zamawiający nie publikuje ogłoszenia o zamówieniu) (zob. art. 370 ust. 1 p.z.p.).

Protokół postępowania

68. Protokół postępowania jest dokumentem sporządzanym przez zamawiającego, który potwierdza przebieg postępowania o udzielenie zamówienia. Sposób dokumentowania oraz przechowywania dokumentacji postępowania o udzielenie zamówienia publicznego, wzory protokołów postępowania, zakres dodatkowych informacji zawartych w protokole postępowania oraz sposób oraz formę udostępniania zainteresowanym protokołu postępowania wraz z załącznikami określa rozporządzenie w sprawie protokołów postępowania oraz dokumentacji postępowania o udzielenie zamówienia publicznego. Zamawiający w protokole dokumentuje czynności i zdarzenia związane z danym zamówieniem publicznym lub umową ramową w uporządkowany sposób, umożliwiający odtworzenie chronologicznego przebiegu wszystkich etapów danego postępowania oraz istotnych czynności poprzedzających jego wszczęcie, a także czynności związanych z zawarciem umowy w sprawie zamówienia publicznego lub umowy ramowej (§ 2 ust. 1 r.w.p.p.). Zamawiający zapewnia przechowywanie dokumentacji postępowania, w tym protokołu postępowania i załączników do protokołu postępowania, tak aby przez cały okres jej przechowywania miał on bieżący dostęp do kompletnej dokumentacji, w celu umożliwienia jej niezwłocznego udostępnienia oraz odtworzenia, w sposób niebudzący wątpliwości, chronologicznego ciągu czynności i zdarzeń związanych z danym postępowaniem, w tym istotnych czynności poprzedzających jego wszczęcie, a także czynności związanych z zawarciem umowy w sprawie zamówienia publicznego lub umowy ramowej (§ 2 ust. 2 r.w.p.p.).
69. Protokół postępowania lub załączniki do protokołu postępowania udostępnia się w oryginale lub kopii (§ 5 ust. 1 r.w.p.p.). Udostępnianie protokołu postępowania lub załączników do protokołu postępowania następuje przy użyciu środków komunikacji elektronicznej (§ 5 ust. 2 r.w.p.p.).
70. Jeżeli udostępnienie protokołu postępowania lub załączników do protokołu postępowania albo ich części przy użyciu środków komunikacji elektronicznej byłoby utrudnione lub niemożliwe: z przyczyn o charakterze technicznym, z przyczyn wynikających z przepisów odrębnych, w przypadku odstąpienia od wymagania użycia środków komunikacji elektronicznej z powodu zaistnienia jednej z sytuacji określonych w art. 65 ust. 1 p.z.p., w przypadku zamówień w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa – zamawiający niezwłocznie informuje o tym wnioskodawcę, wskazując, że udostępnienie, zgodnie z wyborem zamawiającego, może nastąpić przez wgląd w miejscu wyznaczonym przez zamawiającego, przesłanie za pośrednictwem operatora pocztowego w rozumieniu ustawy – Prawo pocztowe lub za pośrednictwem posłańca (§ 5 ust. 3 r.w.p.p.). Zamawiający udostępnia wnioskodawcy protokół postępowania niezwłocznie (§ 5 ust. 4 r.w.p.p.).

Przedmiotowe środki dowodowe

71. Przedmiotowe środki dowodowe to środki służące potwierdzeniu zgodności oferowanych dostaw, usług lub robót budowlanych:
- 1) z wymaganiami, cechami lub kryteriami określonymi w opisie przedmiotu zamówienia;
 - 2) z kryteriami określonymi w opisie kryteriów oceny ofert (służą do oceny oferty wykonawcy);
 - 3) potwierdzeniu zgodności oferowanych dostaw, usług lub robót budowlanych z wymaganiami związanymi z realizacją zamówienia.
72. Zob. komentarz do art. 104–107.

Roboty budowlane

73. Przez roboty budowlane należy rozumieć wykonanie albo zaprojektowanie i wykonanie robót budowlanych, określonych w załączniku II do dyrektywy 2014/24/UE, w załączniku I do dyrektywy 2014/25/UE oraz objętych działem 45 załącznika I do rozporządzenia (WE) nr 2195/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z 5.11.2002 r. w sprawie Wspólnego Słownika Zamówień (CPV) (Dz.Urz. WE L 340, s. 1, ze zm.), lub obiektu budowlanego, a także realizację obiektu budowlanego za pomocą dowolnych środków, zgodnie z wymaganiami określonymi przez zamawiającego.
74. Definicja robót budowlanych określona w art. 7 pkt 21 p.z.p. odpowiada definicji zamówień na roboty budowlane zawartej w dyrektywach 2014/24/UE i 2014/25/UE. Pojęcie robót budowlanych w rozumieniu art. 7 pkt 21 p.z.p. oraz dyrektyw 2014/24/UE i 2014/25/UE jest autonomiczne, ma znaczenie tylko na gruncie przepisów o zamówieniach publicznych i nie może podlegać ocenie z punktu widzenia jego zgodności z pojęciem robót budowlanych zawartym w Prawie budowlanym. Należy zauważyć, że zgodnie z motywem 19 dyrektywy 2009/81/WE: „Zamówienie można uznać za zamówienie na roboty budowlane tylko wtedy, jeśli jego przedmiotem jest dokładne wykonywanie działalności objętych działem 45 «Wspólnego Słownika Zamówień» ustalonego rozporządzeniem (WE) nr 2195/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 listopada 2002 r. w sprawie Wspólnego Słownika Zamówień (CPV) 8 (zwanego dalej «CPV»), nawet jeśli zamówienie obejmuje inne usługi konieczne do realizacji tych działań. Zamówienia na usługi mogą, w pewnych przypadkach, obejmować roboty budowlane. Jednakże o ile takie roboty budowlane mają charakter dodatkowy w stosunku do głównego przedmiotu zamówienia oraz stanowią jego ewentualną konsekwencję lub uzupełnienie, fakt włączenia takich robót w zakres zamówienia nie uzasadnia zakwalifikowania zamówienia jako zamówienia na roboty budowlane”. Dyrektywa 2009/81/WE nie zawiera załącznika w zakresie wykazu robót budowlanych,

zawiera natomiast w art. 1 pkt 3 odesłanie do działu 45, który od kodu 45000000-7 („roboty budowlane”) do kodu 45520000-8 włącznie („wynajem koparek wraz z obsługą operatorską”) określa zakres pojęcia robót budowlanych dla zamówień z dziedzin obronności i bezpieczeństwa.

75. „Realizacja obiektu budowlanego, za pomocą dowolnych środków, zgodnie z wymaganiami określonymi przez zamawiającego” to sytuacja, w której wykonawca ma wykonać gotowy obiekt budowlany, jak również umowy o roboty budowlane, których przedmiotem będzie wykonanie obiektu budowlanego zgodnego z wymaganiami zamawiającego na gruncie niestanowiącym własności zamawiającego, a następnie przeniesienie własności lub innych praw do gotowego obiektu. W wyroku z 18.01.2007 r., C-220/05, *Jean Auroux i inni v. Commune de Roanne*, Dz.Urz. UE C 56, s. 4, EU:C:2007:31, Europejski Trybunał Sprawiedliwości, dokonując wykładni pojęcia zamówienia na roboty budowlane oraz pojęcia obiektu budowlanego na gruncie dyrektywy 93/37/WE, uznał, iż „z zamówieniem publicznym mamy do czynienia w przypadku umowy, w której własność budynku parkingowego zostanie przeniesiona na instytucję zamawiającą dopiero po jego wybudowaniu”. Trybunał wskazał, iż aby zostać uznanym za wykonawcę odpowiedzialnego za wykonanie zamówienia publicznego na roboty budowlane w rozumieniu art. 1 lit. a ww. dyrektywy, nie jest konieczne, aby podmiot zawierający umowę z instytucją zamawiającą był w stanie sam bezpośrednio własnymi siłami wykonać umówione świadczenie. Dodatkowo Europejski Trybunał Sprawiedliwości stwierdził, że definicja zamówienia publicznego na roboty budowlane należy do właściwości prawa wspólnotowego i kwalifikacja takich umów w prawie krajowym pozostaje bez wpływu na ustalenie, czy dane porozumienie jest objęte zakresem stosowania dyrektywy. Z tego wyroku C-220/05 wynika, że w celu ustalenia, że dochodzi do udzielenia zamówienia na roboty budowlane w rozumieniu art. 1 lit. a dyrektywy 93/37/WE, wystarczające jest wykazanie, iż rezultat wykonywanych robót budowlanych ma pełnić funkcję gospodarczą lub techniczną, zamierzenie budowlane będzie realizowane zgodnie z wymogami zamawiającego, a zawierane porozumienie (umowę) będzie cechować pisemność i odpłatność. Jeżeli zatem zamawiający zamierza wynająć nieruchomości, która odpowiadałaby jego wymaganiom, w sytuacji gdy zachodzi konieczność wykonania robót budowlanych (np. wybudowania obiektu budowlanego), nie będzie miał zastosowania art. 4 pkt 3 lit. i p.z.p. 2004 r. Przedmiotem takiego zamówienia nie będzie najem nieruchomości, lecz wykonanie robót budowlanych w rozumieniu art. 7 pkt 21 p.z.p.

76. Kwestia uznania za roboty budowlane przeniesienia własności budynku dopiero po jego wybudowaniu była przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego w wyroku z 16.09.2009 r., II CSK 104/09, LEX nr 527136. W sprawie, której ten wyrok dotyczył, pozwana chciała ulokować swoją siedzibę na zabudowanej nieruchomości, ale nie mogła zawrzeć umowy o jej kupno wraz z przeniesieniem własności, gdyż bu-

dynek, w którym widziała swoją siedzibę w chwili zawierania pierwszej transakcji, jeszcze w ostatecznej postaci nie istniał. Nie można więc było nabyć nieistniejącego przedmiotu umowy sprzedaży nieruchomości, nie można też było zawrzeć umowy warunkowej. Przyjęto więc – typową w takich przypadkach – umowę przedwstępną, wywierającą skutek zobowiązujący. Określono w niej oraz w dwóch umowach towarzyszących, że właściwy przedmiot sprzedaży w postaci budynku dopiero powstanie dzięki modernizacji istniejącego obiektu, ale tak dalece, że nawet zostaną dobudowane dwie kondygnacje oraz urządzone otoczenie całej nieruchomości (parkingi itd.). Określono także, że ceną sprzedaży, wskazaną już w chwili zawierania umowy przedwstępnej, będzie cena przyszłego budynku, na którego modernizację należało uzyskać pozwolenie na budowę. Sąd Najwyższy uznał, że w takim przypadku chodziło o normalną inwestycję w zakresie robót budowlanych, którą w dodatku pozwany systematycznie finansował, nazywając w pismach procesowych zaliczkowaniem na poczet ceny sprzedaży. Odnosząc się do orzecznictwa europejskiego, Sąd Najwyższy zwrócił uwagę, że „w wyroku ETS z dnia 18 stycznia 2007 r. w sprawie Jean Auroux (...) wyraźnie stwierdzono, iż przeniesienie własności budynku dopiero po jego wybudowaniu nie jest sprzedażą nieruchomości, lecz umową o roboty budowlane, które to roboty może wykonywać kolejny podmiot, będący wobec stron umowy osobą trzecią. Taką osobą w niniejszej sprawie jest generalny wykonawca. Ponadto, zgodnie z powyższym wyrokiem, dla wykazania, że chodzi o udzielenie zamówienia publicznego wystarczy dowiedzenie wykonywania robót odpłatnie, zgodnie z wymaganiami zamawiającego. (...). Przenosząc to rozstrzygnięcie na rozpatrywaną sprawę, można stwierdzić, że wykonawca realizował zamówienie według wskazań pozwanej”.

Sprzęt wojskowy

77. Sprzętem wojskowym jest wyposażenie specjalnie zaprojektowane lub zaadaptowane do potrzeb wojskowych i przeznaczone do użycia jako broń, amunicja lub materiały wojenne. Zgodnie z art. 2 dyrektywy 2009/81/WE (dyrektywa obronna) przepisy dyrektywy stosuje się do zamówień udzielanych w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa, których przedmiotem są m.in. dostawy wyposażenia wojskowego, w tym wszelkich jego części, komponentów lub podzespołów, oraz dostawy newralgicznego wyposażenia, w tym wszelkich jego części, komponentów lub podzespołów. Zgodnie natomiast z motywem 10 dyrektywy obronnej przez „sprzęt wojskowy” należy rozumieć w szczególności typy produktów figurujące w wykazie broni, amunicji i materiałów wojennych przyjętym decyzją Rady nr 255/58 z 15.04.1958 r. Wykaz ten obejmuje:
- 1) broń ręczną i automatyczną, taką jak strzelby, karabiny, rewolwery, pistolety, pistolety maszynowe i karabiny maszynowe, z wyjątkiem broni myśliwskiej, pistoletów i innej broni małokalibrowej o kalibrze poniżej 7 mm;
 - 2) broń artyleryjską, a także broń dymną, gazową oraz miotacze ognia:

- a) armaty, haubice, moździerz, broń artyleryjską, broń przeciwpancerną, wyrzutnie raketowe, miotacze ognia, broń bezodrzutową,
- b) wojskową broń dymną i gazową;
- 3) amunicję do broni wymienionej w pkt 1 i 2 powyżej;
- 4) bomby, torpedy, rakiety oraz pociski naprowadzające:
 - a) bomby, torpedy, granaty, w tym granaty dymne, bomby dymne, rakiety, miny, pociski naprowadzające, granaty podwodne, bomby zapalające,
 - b) aparaty wojskowe i komponenty specjalnie zaprojektowane do obsługi, montażu, demontażu, odpalania lub wykrywania rodzajów broni wymienionych w lit. a powyżej;
- 5) wojskowy sprzęt kierowania ogniem:
 - a) komputerowe systemy odpalania i systemy naprowadzające na podczerwień, a także inne urządzenia do nocnego naprowadzania,
 - b) dalmierze, urządzenia wskazujące pozycję, wysokościomierze,
 - c) elektroniczne urządzenia do śledzenia obiektów – żyroskopowe, optyczne i akustyczne,
 - d) celowniki bombowe i celowniki broni oraz peryskopy stosowane w urządzeniach wymienionych w niniejszym wykazie;
- 6) czołgi oraz specjalistyczne pojazdy bojowe:
 - a) czołgi,
 - b) uzbrojone lub opancerzone pojazdy wojskowe, w tym pojazdy pływające,
 - c) samochody opancerzone,
 - d) półgąsienicowe pojazdy wojskowe,
 - e) pojazdy wojskowe opancerzone,
 - f) przyczepy przeznaczone do transportu amunicji określonej w pkt 3 i 4;
- 7) środki trujące lub środki radioaktywne:
 - a) biologiczne lub chemiczne środki trujące oraz środki radioaktywne przystosowane do użycia podczas działań wojennych przeciwko ludziom, zwierzętom lub plonom,
 - b) aparaty wojskowe do propagacji, wykrywania i określania substancji wymienionych pod lit. a powyżej,
 - c) materiały do zwalczania substancji wymienionych pod lit. a powyżej;
- 8) prochy, środki wybuchowe oraz płynne lub stałe materiały miotające:
 - a) prochy oraz płynne lub stałe materiały miotające specjalnie zaprojektowane do stosowania wraz materiałami wymienionymi w pkt 3, 4 i 7 powyżej,
 - b) wojskowe środki wybuchowe,
 - c) środki zapalające i mrozące do celów wojskowych;
- 9) okręty wojenne wraz z odnośnym sprzętem specjalistycznym:
 - a) wszelkiego rodzaju okręty wojenne,
 - b) sprzęt specjalnie zaprojektowany do kładzenia, wykrywania i trałowania min,
 - c) kable podwodne;

- 10) samoloty i sprzęt do celów wojskowych;
 - 11) wojskowy sprzęt elektroniczny;
 - 12) aparaty fotograficzne i sprzęt specjalnie zaprojektowane do celów wojskowych;
 - 13) inny sprzęt:
 - a) spadochrony i sprzęt spadochronowy,
 - b) sprzęt do przekraczania cieków wodnych specjalnie zaprojektowany do celów wojskowych,
 - c) elektronicznie wspomagane reflektory do celów wojskowych;
 - 14) specjalistyczne części i urządzenia o charakterze wojskowym dotyczące materiałów wymienionych w niniejszym wykazie;
 - 15) maszyny, sprzęt i urządzenia zaprojektowane wyłącznie w celu analizowania, wytwarzania, testowania i kontroli uzbrojenia, amunicji oraz aparatów o charakterze wyłącznie wojskowym wymienionych w niniejszym wykazie.
78. Wykaz broni, amunicji i materiałów wojennych przyjęty decyzją Rady nr 255/58 z 15.04.1958 r. nie stanowi jednak wyczerpującego wykazu broni, amunicji oraz materiałów wojennych. Zgodnie z motywem 10 preambuły dyrektywy 2009/81/WE w wykazie tym figuruje jedynie sprzęt, który został zaprojektowany, opracowany i wyprodukowany konkretnie dla celów wojskowych. Wykaz ten ma jednak charakter ogólny i ma być szeroko interpretowany w miarę rozwoju techniki, polityki zamówień i wymogów wojskowych prowadzącego do opracowania nowych typów sprzętu, przykładowo na podstawie wspólnej listy sprzętu wojskowego Unii. Do celów dyrektywy termin „sprzęt wojskowy” powinien również obejmować produkty, które wcześniej przeznaczone były do użytku cywilnego, a które zostaną później zaadaptowane do potrzeb wojskowych i przeznaczone do użycia jako broń, amunicja lub materiały wojenne.

Środki komunikacji elektronicznej

79. Środkami komunikacji elektronicznej są środki komunikacji elektronicznej w rozumieniu ustawy o świadczeniu usług drogą elektroniczną. Zgodnie z art. 2 pkt 5 u.ś.u.d.e. środki komunikacji elektronicznej to rozwiązania techniczne, w tym urządzenia teleinformatyczne i współpracujące z nimi narzędzia programowe, umożliwiające indywidualne porozumiewanie się na odległość przy wykorzystaniu transmisji danych między systemami teleinformatycznymi, a w szczególności pocztę elektroniczną. Zgodnie natomiast z art. 2 pkt 3 u.ś.u.d.e. systemem teleinformatycznym jest zespół współpracujących ze sobą urządzeń informatycznych i oprogramowania, zapewniający przetwarzanie i przechowywanie, a także wysyłanie i odbieranie danych poprzez sieci telekomunikacyjne za pomocą właściwego dla danego rodzaju sieci telekomunikacyjnego urządzenia końcowego w rozumieniu ustawy – Prawo telekomunikacyjne. Telekomunikacyjne urządzenie końcowe to urządzenie telekomunikacyjne przeznaczone do podłączenia bezpośrednio lub pośrednio do zakończeń sieci (art. 2 pkt 43 pr. tel.).

Środki publiczne

80. Zgodnie z art. 5 ust. 1 u.f.p. środkami publicznymi są:
- 1) dochody publiczne;
 - 2) środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej oraz niepodlegające zwrotowi środki z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA);
 - 3) środki, o których mowa w art. 3b u.z.p.p.r.;
 - 4) środki, o których mowa w art. 202 ust. 4 u.f.p.;
 - 5) środki pochodzące ze źródeł zagranicznych niepodlegające zwrotowi, inne niż wymienione w pkt 2;
 - 6) przychody budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego oraz innych jednostek sektora finansów publicznych pochodzące:
 - a) ze sprzedaży papierów wartościowych,
 - b) z prywatyzacji majątku Skarbu Państwa oraz majątku jednostek samorządu terytorialnego,
 - c) ze spłat pożyczek i kredytów udzielonych ze środków publicznych,
 - d) z otrzymanych pożyczek i kredytów,
 - e) z innych operacji finansowych;
 - 7) przychody jednostek sektora finansów publicznych pochodzące z prowadzonej przez nie działalności oraz pochodzące z innych źródeł.

Udzielenie zamówienia

81. Udzielenie zamówienia oznacza zawarcie umowy w sprawie zamówienia publicznego i jest jednym z dwóch zdarzeń kończących postępowanie (zob. art. 7 pkt 18 i art. 254 p.z.p.). Zawarcie umowy w sprawie zamówienia publicznego nie stanowi czynności w tym postępowaniu (zob. art. 7 pkt 18 p.z.p.).

Umowa ramowa

82. Umowa ramowa to umowa zawarta między zamawiającym a jednym wykonawcą lub większą liczbą wykonawców, której celem jest ustalenie warunków dotyczących zamówień, jakie mogą zostać udzielone w danym okresie, w szczególności cen i, jeżeli zachodzi taka potrzeba, przewidywanych ilości. Umowa ramowa została unormowana w przepisach art. 311–315 i 422 p.z.p.

Umowa o podwykonawstwo

83. Umowa o podwykonawstwo to umowa w formie pisemnej o charakterze odpłatnym, zawarta między wykonawcą a podwykonawcą, a w przypadku zamówienia na roboty

budowlane innego niż zamówienie w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa, także między podwykonawcą a dalszym podwykonawcą lub między dalszymi podwykonawcami, na mocy której odpowiednio podwykonawca lub dalszy podwykonawca zobowiązuje się wykonać część zamówienia. Umowa o podwykonawstwo ma charakter pomocniczy w stosunku do umowy w sprawie udzielenia zamówienia publicznego.

84. W przypadku zamówień w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa umowa o podwykonawstwo została unormowana w art. 423–430 p.z.p.
85. Na tle art. 7 pkt 27 p.z.p. można wyróżnić trzy charakterystyczne cechy umowy podwykonawstwa: forma pisemna, charakter odpłatny umowy i przedmiot umowy o podwykonawstwo (świadczenie wykonania określonej części zamówienia publicznego). Przedmiotem umowy o podwykonawstwo są usługi, dostawy lub roboty budowlane będące częścią zamówienia publicznego.
86. W wyroku z 14.03.2023 r., KIO 539/23, LEX nr 3511217, KIO uznała, że „wykładnia art. 462 ust. 1 ustawy Pzp nie budzi wątpliwości interpretacyjnych, że podwykonawstwo całości zamówienia nie jest dopuszczalne. Z ww. przepisu jednoznacznie wynika, że wykonawca może powierzyć podwykonawcy wykonanie części zamówienia. Powyższe jest spójne z zawartą w art. 7 pkt 27 ustawy Pzp definicją umowy o podwykonawstwo, która odwołuje się do wykonania części zamówienia przez podwykonawcę. Wskazać ponadto należy, iż zamówienia udziela się wykonawcy wybranemu zgodnie z przepisami ustawy (art. 17 ust. 2 ustawy Pzp), a nie podwykonawcy. Tym samym dopuszczenie możliwości zlecenia całości zamówienia publicznego podwykonawcy w istocie prowadziłoby do zmiany wykonawcy i godziłoby w fundamentalne zasady udzielania zamówień publicznych. Powyższe stanowisko znajduje potwierdzenie w wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 5 maja 2021 r. sygn. akt: XXIII Zs 11/21 (wydanym na skutek skargi wniesionej na wyrok KIO z dnia 7 grudnia 2020 r. sygn. akt: KIO 2971/20, KIO 2976), zachowującym aktualność na gruncie obecnie obowiązujących przepisów, który stwierdził, że «Podwykonawstwo całości zamówienia nie jest możliwe. Przyjęcie odmiennej interpretacji dopuściłoby sytuację, w których poprzez zlecenie realizacji całości zamówienia publicznego podwykonawcy, zamawiający de facto udzielałby zamówienia podwykonawcy, a nie wykonawcy – pomijając w ten sposób regulację prawa zamówień publicznych. A taka sytuacja byłaby niezgodna zarówno z zasadą udzielania zamówienia jedynie wykonawcy wybranemu zgodnie z przepisami prawa, jak i zasadą transparentności. Oznaczałoby to również akceptację pozorności czynności złożenia oferty przez rzekomego wykonawcę przedmiotu zamówienia». W ocenie KIO takiej interpretacji „nie przeczy treść art. 462 ust. 2 ustawy Pzp, który stanowi że zamawiający może żądać wskazania przez wykonawcę, w ofercie, części zamówienia, których wykonanie zamierza powierzyć podwykonawcom, oraz podania nazw ewentualnych podwykonawców, jeżeli są już znani. Określone tym przepisem

uprawnienie zamawiającego do żądania wskazania przez wykonawcę, w ofercie, części zamówienia, których wykonanie zamierza powierzyć do realizacji podwykonawcom, oraz podania nazw ewentualnych podwykonawców, nie koliduje z treścią art. 462 ust. 1 ustawy Pzp, bowiem ani zamawiający, ani wykonawca nie mogą zdecydować, iż w danym zamówieniu możliwe będzie podzlecenie całości zadania do wykonania. Stwierdzić należy, iż złożone przez wykonawcę w ofercie oświadczenie woli co do zakresu podwykonawstwa wymaga oceny w określonych okolicznościach, w tym w kontekście ewentualnego naruszenia art. 462 ust. 1 w zw. z art. 226 ust. 1 pkt 3 ustawy Pzp, a przewidziane art. 462 ust. 2 ustawy Pzp uprawnienie zamawiającego nie oznacza, iż treść oferty dotycząca zakresu podwykonawstwa jest pomijalna”.

87. Umowa o podwykonawstwo nie może zawierać postanowień kształtujących prawa i obowiązki podwykonawcy, w zakresie kar umownych oraz postanowień dotyczących warunków wypłaty wynagrodzenia, w sposób dla niego mniej korzystny niż prawa i obowiązki wykonawcy, ukształtowane postanowieniami umowy zawartej między zamawiającym a wykonawcą (art. 463 p.z.p.).

Usługi

88. Usługami są wszelkie świadczenia, które nie są robotami budowlanymi lub dostawami. Udzielanie zamówień na usługi społeczne i inne szczególne usługi zostało unormowane w art. 359–361 p.z.p.

Warunki zamówienia

89. Warunkami zamówienia są warunki, które dotyczą zamówienia lub postępowania o udzielenie zamówienia, wynikające w szczególności z opisu przedmiotu zamówienia, wymagań związanych z realizacją zamówienia, kryteriów oceny ofert, wymagań proceduralnych lub projektowanych postanowień umowy w sprawie zamówienia publicznego. Warunkami zamówienia są również: tryb udzielenia zamówienia, informacja o przedmiotowych środkach dowodowych, termin wykonania zamówienia, podstawy wykluczenia, informacja o warunkach udziału w postępowaniu o udzielenie zamówienia, informacje o środkach komunikacji elektronicznej, przy użyciu których zamawiający będzie komunikował się z wykonawcami, oraz informacje o wymaganiach technicznych i organizacyjnych sporządzania, wysyłania i odbierania korespondencji elektronicznej, liczba części zamówienia, na którą wykonawca może złożyć ofertę, lub maksymalna liczba części, na które zamówienie może zostać udzielone temu samemu wykonawcy, wymagania dotyczące wadium, informacje dotyczące zabezpieczenia należytego wykonania umowy, informacje dotyczące ofert wariantowych, w tym informacje o sposobie przedstawiania ofert wariantowych oraz minimalne warunki, jakim muszą odpowiadać oferty wariantowe. Do określenia lub opisanie warunków

zamówienia służą dokumenty zamówienia, w tym SWZ, opis potrzeb i wymagań, zaproszenie do negocjacji.

Wykonawca

90. Wykonawcą jest osoba fizyczna, osoba prawna albo jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, która oferuje na rynku wykonanie robót budowlanych lub obiektu budowlanego, dostawę produktów lub świadczenie usług lub ubiega się o udzielenie zamówienia, złożyła ofertę lub zawarła umowę w sprawie zamówienia publicznego. Za jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej uznaje się zarówno jednostki organizacyjne niebędące osobami prawnymi, którym ustawa nie przyznaje zdolności prawnej (np. spółki cywilne), jak i jednostki organizacyjne niewyposażone przez prawo w osobowość prawną, którym przysługuje zdolność prawna (np. spółka jawna, partnerska, komandytowa, komandytowo-akcyjna). Jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej, którym ustawa przyznaje zdolność prawną, są podmiotami prawa. Oznacza to, że mogą w pełnym zakresie uczestniczyć w obrocie gospodarczym i być podmiotami stosunków prawnych.
91. Definicja wykonawcy ma charakter zmienny. W trybach, w których składane są oferty, po upływie terminu ich składania status wykonawcy przysługiwać będzie tym, którzy je złożyli. Po upływie tego terminu podmiot, który nie złożył oferty, traci status wykonawcy. Po udzieleniu zamówienia status wykonawcy będzie przysługiwać temu, kto zawarł umowę w sprawie zamówienia publicznego.
92. Za „ubieganie się o udzielenie zamówienia” należy uznać każdy przejaw woli uzyskania zamówienia publicznego (np. złożenie wniosku o dopuszczenie do udziału w postępowaniu, zwrócenie się do zamawiającego o zmianę lub wyjaśnienie treści SWZ, udział wykonawcy w negocjacjach w trybie zamówienia z wolnej ręki).
93. Przepisy dotyczące wykonawcy stosuje się odpowiednio do wykonawców wspólnie ubiegających się o udzielenie zamówienia (art. 58 ust. 5 p.z.p.).

Zamawiający

94. Zamawiającym jest osoba fizyczna, osoba prawna albo jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, obowiązana na podstawie Prawa zamówień publicznych do jego stosowania. Przepisy Prawa zamówień publicznych wyróżniają zamawiających publicznych (art. 4 p.z.p.), zamawiających sektorowych (art. 5 p.z.p.), zamawiających subsydiowanych (art. 6 p.z.p.). Przepisy Prawa zamówień publicznych stosuje się do zamawiających sektorowych, którymi są zamawiający publiczni w zakresie, w jakim wykonują jeden z rodzajów działalności sektorowej, o której mowa w art. 5 ust. 4 p.z.p.

Zamówienie

95. Zamówieniem jest umowa odpłatna zawierana między zamawiającym a wykonawcą, której przedmiotem jest nabycie przez zamawiającego od wybranego wykonawcy robót budowlanych, dostaw lub usług. Definicja zamówień publicznych jest spójna z definicją zawartą w art. 2 ust. 1 pkt 5 dyrektywy 2014/24/UE („zamówienia publiczne» oznaczają umowy o charakterze odpłatnym zawierane na piśmie pomiędzy co najmniej jednym wykonawcą a co najmniej jedną instytucją zamawiającą, których przedmiotem jest wykonanie robót budowlanych, dostawa produktów lub świadczenie usług”). Definicja zamówień publicznych nie odnosi się do tożsamości beneficjentów dostaw, usług lub robót budowlanych, a także pochodzenia środków, z których wypłacane jest wynagrodzenie wykonawcy. Do uznania umowy za zamówienie publiczne jest zatem wystarczające, aby umowa miała charakter odpłatny i została zawarta w formie pisemnej, nawet jeżeli jest to umowa na rzecz osoby trzeciej. Mając na względzie definicję zamówienia publicznego, można stwierdzić, że jest nim umowa zawierana pomiędzy zamawiającym a wykonawcą, w wykonaniu której korzyść majątkową otrzymują zarówno zamawiający – w postaci usługi, dostawy lub roboty budowlanej, które zostały wykonane na jego rzecz oraz w celu zaspokojenia potrzeb związanych z jego funkcjonowaniem lub realizacją przypisanych mu zadań – jak i wykonawca – w postaci zapłaty lub innej, niekoniecznie pieniężnej, postaci, której wartość może zostać przedstawiona w pieniądzu.
96. Również na gruncie prawa unijnego i orzecznictwa Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości uznaje się, że umowa w sprawie zamówienia publicznego ma charakter odpłatny, jeżeli zamawiający zobowiązany jest do świadczenia wzajemnego względem wykonawcy, w zamian za świadczenia, które ten ma wykonać (por. wyrok ETS z 12.07.2001 r., C-399/98, *Ordine degli Architetti delle Province di Milano e Lodi i inni v. Comune di Milano*, ECR 2001, s. I-5409, EU:C:2001:401, pkt 77). Przedmiotem umowy w sprawie zamówienia publicznego jest zawsze ekwiwalentna wymiana świadczenia pieniężnego zamawiającego za dostawę, usługę lub robotę budowlaną świadczone przez wykonawcę.
97. Z punktu widzenia kwalifikacji prawnej umowy w sprawie zamówienia publicznego istotne jest uzyskanie przez zamawiającego i wykonawcę określonego przysporzenia. Jeżeli wskutek zawarcia umowy zamawiający i wykonawca nie uzyskują przysporzenia, brak jest podstaw do stosowania przepisów o zamówieniach publicznych. Nawiązując do odpłatnego i wzajemnego, a w konsekwencji ekwiwalentnego charakteru umowy w sprawie zamówienia publicznego, w opinii *Zlecenie spółkom komunalnym przez jednostki samorządu terytorialnego wykonywania zadań własnych*¹⁴ UZP stwierdził, że:

¹⁴ Zob. <https://sip.lex.pl/orzeczenia-i-pisma-urzedowe/pisma-urzedowe/zlecenie-spolkom-komunalnym-przez-jednostki-samorzadu-184572161> (dostęp: 5.07.2023 r.).

„Z odpłatnego charakteru zamówienia publicznego wynika, iż każda ze stron umowy ma uzyskać od drugiej strony określoną korzyść majątkową. Przy czym korzyścią zamawiającego ma być określona usługa, dostawa lub robota budowlana, a korzyścią wykonawcy wynagrodzenie za tę usługę, dostawę lub robotę budowlaną. Konsekwencją takiego ujęcia umowy w ramach pojęcia zamówienia publicznego jest ustalenie, że umowa taka będzie miała zawsze charakter umowy dwustronnie zobowiązującej, w której każda ze stron występować będzie w podwójnej roli wierzyciela i dłużnika. Tak rozumiane zamówienie publiczne obejmować będzie w głównej mierze umowy wzajemne, w których świadczenie jednej ze stron umowy stanowi ekwiwalent świadczenia drugiej strony (art. 487 § 2 k.c.). Wymóg odpłatności zamówienia publicznego oznacza zatem, że zamówieniem publicznym są tylko takie umowy, na podstawie których usługi, dostawy lub roboty budowlane (świadczenie wykonawcy) są wykonywane w zamian za wynagrodzenie ze strony zamawiającego (...). Z takiego układu wzajemnych relacji stron umowy wynika, iż w wyniku zamówienia publicznego zamawiający w zamian za określone przysporzenie ze strony wykonawcy (usługę, dostawę lub robotę budowlaną) sam dokonuje przysporzenia na rzecz wykonawcy. Istotne zatem z punktu widzenia kwalifikacji prawnej zamówienia publicznego jest uzyskanie przez każdą ze stron umowy określonego przysporzenia”. Również w opinii *Przeniesienie własności nieruchomości jako forma wynagrodzenia wykonawcy zamówienia publicznego*¹⁵ UZP za ważne uznał uzyskanie przez każdą ze stron umowy określonego przysporzenia („W doktrynie prawa cywilnego przyjmuje się, że przez umowę odpłatną należy rozumieć umowę, na mocy której strona dokonująca przysporzenia na rzecz drugiej strony otrzymuje w zamian korzyść majątkową”). W wyroku z 26.07.2011 r., KIO 1470/11, LEX nr 896134, KIO zwróciła uwagę, że: „W doktrynie prawa cywilnego przyjęto, że odpłatną czynnością prawną jest taka czynność, w której każda ze stron uzyskuje korzyść majątkową (rozumianą zarówno jako korzyść o charakterze pieniężnym, jak również inną korzyść majątkową w postaci świadczeń niepieniężnych). Zatem biorąc pod uwagę definicję zamówienia publicznego, należy stwierdzić, iż jest nim umowa zawierana pomiędzy zamawiającym a wykonawcą, w wyniku której korzyść majątkową otrzyma zamawiający w postaci wykonanego na jego rzecz zamówienia (usługi, dostawy lub roboty budowlanej), jak i wykonawca, otrzymujący korzyść w postaci zapłaty lub w innej formie, nie zawsze pieniężnej (jednak w postaci, której wartość możliwa jest do przedstawienia w pieniądzu). Tym samym na gruncie ustawy p.z.p. brak jest podstaw do przyjęcia, iż niedopuszczalnym byłoby uiszczenie wynagrodzenia wykonawcy częściowo bądź w całości w formie niepieniężnej. Powyższe zostało również potwierdzone przez Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie w wyroku z dnia 30 listopada 2005 r., sygn. akt III SA/Wa 1671/05, LEX nr 239145”.

¹⁵ Zob. <https://www.uzp.gov.pl/baza-wiedzy/interpretacja-przepisow/opinie-archiwalne/opinie-dotyczace-ustawy-pzp/inne/przeniesienie-wlasnosci-nieruchomosci-jako-forma-wynagrodzenia-wykonawcy-zamowienia-publicznego> (dostęp: 10.05.2023 r.).

98. Definicja zamówienia publicznego nie jest związana z pochodzeniem środków zamawiającego z określonych źródeł. Oznacza to, że zamówienie publiczne nie jest związane wyłącznie z wydatkowaniem środków publicznych. Do uznania umowy za zamówienie publiczne wystarczające jest, że zamawiający zawiera ją odpłatnie i w formie pisemnej, nawet jeśli jest to umowa na rzecz osoby trzeciej. Okoliczność, że zapłata umowna nie pochodzi ze środków własnych zamawiającego, nie przesądza o tym, czy w danym przypadku miało miejsce zamówienie publiczne. Jeżeli zamawiający jest zobowiązany do zapłacenia (uiszczenia) należności wykonawcy, nie jest istotne, skąd pochodzą środki przeznaczone na pokrycie umownych zobowiązań zamawiającego. O tym, czy w danym przypadku złożone zostało zamówienie publiczne, nie przesądza zatem to, że wynagrodzenie wykonawcy nie pochodzi ze środków publicznych.
99. W opinii *Stosowanie ustawy Prawo zamówień publicznych przy zawieraniu umów grupowego ubezpieczenia pracowniczego*¹⁶ UZP zwrócił uwagę, że „płatność w ramach zamówienia na grupowe ubezpieczenia pracownicze, mimo iż dokonywana przez zamawiającego, może być finansowana przez podmiot trzeci (pracownika) i na jego rzecz, nie zaś zamawiającego, może być wykonane świadczenie stanowiące przedmiot umowy w sprawie zamówienia publicznego. Podkreślić należy, że konstrukcja grupowego ubezpieczenia pracowników przewiduje, że to zamawiający samodzielnie i we własnym imieniu zobowiązuje się wobec wykonawcy i dokonuje na jego rzecz określonego przysporzenia, wykonawca zaś zobowiązany jest do spełnienia świadczenia wzajemnego w postaci określonych w umowie usług, dostaw lub robót budowlanych. Z sytuacją opisaną powyżej mamy do czynienia w szczególności w przypadku grupowych umów ubezpieczeń na życie zawieranych z zakładem ubezpieczeniowym przez pracodawcę zobowiązanego do stosowania ustawy Pzp na rzecz jego pracowników. Z dniem 11 sierpnia 2007 r. weszła w życie nowelizacja przepisów ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. z 1964 r. Nr 16, poz. 93 ze zm.), dalej «Kc», w wyniku której w miejsce poprzednio funkcjonującej umowy na rzecz osoby trzeciej, ustawodawca wprowadził umowę na cudzy rachunek. W art. 808 Kc znalazło się unormowanie, wedle którego z roszczeniem o zapłatę składki zakład ubezpieczeń może wystąpić wyłącznie przeciwko ubezpieczającemu. Umowa grupowego ubezpieczenia pracowniczego na życie stanowi przykład umowy zawieranej na cudzy rachunek, w ramach której pracodawca jest ubezpieczającym, a pracownik ubezpieczonym. W konsekwencji to pracodawca, nie zaś pracownik, obciążony jest zobowiązaniem płatniczym w postaci składki, mimo iż ciężar finansowania składki ponoszą pracownicy, którzy – akceptując warunki ubezpieczenia – wyrażają jednocześnie zgodę, aby była ona potrą-

¹⁶ Zob. <https://www.uzp.gov.pl/baza-wiedzy/interpretacja-przepisow/opinie-archiwalne/opinie-dotyczace-ustawy-pzp/obowiazek-wyboru-wykonawcy-zamowienia-na-konkretna-usluge,-dostawe-lub-robote-budowlana-w-oparciu-o-przepisy-ustawy-pzp-oraz-wylaczenie-tego-obowiazku/stosowanie-ustawy-prawo-zamowien-publicznych-przy-zawieraniu-umow-grupowego-ubezpieczenia-pracowniczego> (dostęp: 11.05.2023 r.).

cana z ich wynagrodzenia. Sposób pobierania składki i oznaczenie pracowników jako beneficjentów świadczeń wynikają z umowy ubezpieczeniowej, co nie zmienia faktu, że stroną umowy ubezpieczenia jest pracodawca, który przekazuje składkę na wskazane przez zakład ubezpieczeń konto i to na nim, jako stronie umowy, ciążą wynikające z umowy i przepisów prawa zobowiązania płatnicze. Reasumując, stwierdzić należy, że umowa ubezpieczenia w tym przypadku stanowi umowę grupową na rzecz osoby trzeciej (art. 808 Kodeksu cywilnego), a jej stronami są: ubezpieczyciel oraz pracodawca jako ubezpieczający”.

100. Z zamówieniem publicznym mamy do czynienia także w przypadku, gdy wynagrodzeniem wykonawcy jest wyłącznie korzyść w postaci nabycia własności kopalin uzyskanych w związku z wykonaniem robót budowlanych (zob. wyrok SA w Białymstoku z 20.09.2013 r., I ACa 391/13, LEX nr 1372253).
101. Przepisy Prawa zamówień publicznych stosuje się także w przypadku rozporządzania środkami zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, jeżeli został on utworzony przez podmiot obowiązany do stosowania Prawa zamówień publicznych, a środki z niego są przeznaczane na finansowanie działalności socjalnej organizowanej na rzecz osób uprawnionych do korzystania z funduszu oraz na dofinansowanie zakładowych obiektów socjalnych (zamówienie ma charakter umowy odpłatnej). Obowiązek stosowania Prawa zamówień publicznych występuje, gdy środki zakładowego funduszu świadczeń socjalnych są wydatkowane na dostawy, usługi lub roboty budowlane na podstawie odpłatnej umowy cywilnoprawnej o charakterze wzajemnym. W takim przypadku środki te są przekazywane w zamian za konkretne świadczenie wzajemne wykonawcy.

Zamówienie klasyczne

102. Zamówieniem klasycznym jest zamówienie udzielane przez zamawiającego publicznego oraz zamawiającego subsydiowanego inne niż zamówienie sektorowe i zamówienie w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa. Przepisy Prawa zamówień publicznych stosuje się do udzielania zamówień klasycznych, których wartość jest równa lub przekracza kwotę 130 000 zł, przez zamawiających publicznych (art. 2 ust. 1 pkt 1 p.z.p.). Przepisy Prawa zamówień publicznych stosuje się również do udzielania zamówień klasycznych, których wartość jest równa lub przekracza progi unijne, przez zamawiających subsydiowanych w okolicznościach, o których mowa w art. 6 p.z.p. (jeżeli zachodzą łącznie następujące okoliczności: ponad 50% wartości udzielanego przez ten podmiot zamówienia jest finansowane ze środków publicznych lub zamawiających, o których mowa w art. 4 i 5 ust. 1 pkt 1 p.z.p., wartość zamówienia jest równa lub przekracza progi unijne, a przedmiotem zamówienia są roboty budowlane w zakresie inżynierii lądowej lub wodnej określone w załączniku II do dyrektywy 2014/24/UE,

budowy szpitali, obiektów sportowych, rekreacyjnych lub wypoczynkowych, budynków szkolnych, budynków szkół wyższych lub budynków wykorzystywanych przez administrację publiczną lub usługi związane z takimi robotami budowlanymi).

Zamówienia na usługi społeczne i inne szczególne usługi

- 103.** Zamówieniu na usługi społeczne i inne szczególne usługi to zamówienia klasyczne lub zamówienia sektorowe, na usługi wymienione odpowiednio w załączniku XIV do dyrektywy 2014/24/UE oraz załączniku XVII do dyrektywy 2014/25/UE. Udzielanie zamówień na usługi społeczne i inne szczególne usługi zostało unormowane w art. 359–361 p.z.p. (w przypadku zamówień klasycznych¹⁷) w art. 392 p.z.p. (w przypadku zamówień sektorowych¹⁸).

Zamówienia sektorowe

- 104.** Zamówieniem sektorowym jest zamówienie udzielane przez zamawiającego sektorowego w celu prowadzenia jednego z rodzajów działalności sektorowej, o której mowa w art. 5 ust. 4 p.z.p. Udzielanie zamówień sektorowych zostało unormowane w art. 362–394 p.z.p.
- 105.** Na podstawie art. 5 ust. 1 pkt 1 p.z.p. przepisy ustawy stosuje się do zamawiających sektorowych, którymi są zamawiający publiczni w zakresie, w jakim wykonują jeden z rodzajów działalności sektorowej, o której mowa w art. 5 ust. 4 p.z.p.

Zamówienia w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa

- 106.** Zamówienie w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa to zamówienie udzielane przez zamawiającego publicznego lub zamawiającego sektorowego, którego przedmiotem są:
- 1) dostawy sprzętu wojskowego, w tym wszelkich jego części, komponentów, podzespołów lub jego oprogramowania;
 - 2) dostawy newralgicznego sprzętu, w tym wszelkich jego części, komponentów, podzespołów lub jego oprogramowania;

¹⁷ Przy udzielaniu zamówień na usługi społeczne i inne szczególne usługi stosuje się przepisy ustawy właściwe dla:

- 1) zamówień klasycznych, o wartości równej lub przekraczającej progi unijne – jeżeli wartość zamówienia wyrażona w złotych jest równa lub przekracza równowartość kwoty 750 000 euro, z uwzględnieniem zmian wynikających z niniejszego rozdziału;
- 2) zamówień klasycznych o wartości mniejszej niż progi unijne – jeżeli wartość zamówienia wyrażona w złotych jest mniejsza niż równowartość kwoty 750 000 euro, nie mniejsza jednak niż równowartość kwoty 130 000 złotych.

¹⁸ Przepisy ustawy właściwe dla zamówień sektorowych stosuje się do udzielania zamówień sektorowych na usługi społeczne i inne szczególne usługi, jeżeli wartość zamówienia jest równa lub przekracza wyrażoną w złotych równowartość kwoty 1 000 000 euro.

- 3) roboty budowlane, dostawy i usługi związane z zabezpieczeniem obiektów będących w dyspozycji podmiotów realizujących zamówienia w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa lub związane ze sprzętem, o którym mowa w lit. a i b, i wszystkich jego części, komponentów i podzespołów związanych z cyklem życia tego produktu lub usługi;
 - 4) roboty budowlane i usługi przeznaczone wyłącznie do celów wojskowych, newralgiczne roboty budowlane lub newralgiczne usługi.
107. Udzielanie zamówień w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa zostało unormowane w przepisach art. 395–430 p.z.p.

Art. 8. [Uzupełniające stosowanie przepisów Kodeksu cywilnego; obliczanie terminów]

1. Do czynności podejmowanych przez zamawiającego, wykonawców oraz uczestników konkursu w postępowaniu o udzielenie zamówienia i konkursie oraz do umów w sprawach zamówień publicznych stosuje się przepisy ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2022 r. poz. 1360, 2337 i 2339 oraz z 2023 r. poz. 326), jeżeli przepisy ustawy nie stanowią inaczej.
 2. Termin oznaczony w godzinach rozpoczyna się z początkiem pierwszej godziny i kończy się z upływem ostatniej godziny.
 3. Jeżeli początkiem terminu oznaczonego w godzinach jest pewne zdarzenie, nie uwzględnia się przy obliczaniu terminu godziny, w której to zdarzenie nastąpiło.
 4. Termin obejmujący dwa lub więcej dni zawiera co najmniej dwa dni robocze.
 5. Dniem roboczym nie jest dzień uznany ustawowo za wolny od pracy oraz sobota.
1. Przepisy Prawa zamówień publicznych stanowią *lex specialis* w stosunku do przepisów Kodeksu cywilnego. W zakresie nieuregulowanym w Prawie zamówień publicznych do czynności podejmowanych przez zamawiającego i wykonawców należy więc stosować wprost (a nie odpowiednio) przepisy Kodeksu cywilnego. W wyroku z 3.07.2007 r., V SA/Wa 172/07, LEX nr 368193 (stan prawny sprzed wejścia w życie obecnego Prawa zamówień publicznych, ale zachowujący aktualność), WSA w Warszawie orzekł, że: „Jakkolwiek stronami przy udzielaniu zamówień publicznych są zamawiający i wykonawcy, jednak do ich czynności o charakterze cywilnoprawnym stosuje się przepisy ustawy z 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny tylko wówczas, gdy stosownie do art. 14 i art. 139 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych (...) przepisy tej ustawy nie stanowią inaczej”.
2. Przepisy dotyczące umów w sprawach zamówień publicznych stanowią ograniczenie określonej w art. 353¹ k.c. zasady swobody zawierania umów („Strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść

lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego”). Ograniczenia swobody zawarcia lub niezawarcia umowy w sprawie zamówienia publicznego znajdują się m.in.: w art. 17 ust. 2 p.z.p. (udzielenie zamówienia wykonawcy wybranemu zgodnie z przepisami Prawa zamówień publicznych), art. 134 ust. 1 pkt 20 oraz art. 281 ust. 1 pkt 7 p.z.p. (wyłączne uprawnienie zamawiającego do projektowania postanowień umowy w sprawie zamówienia publicznego, które zostaną wprowadzone do treści tej umowy), art. 434 ust. 2 p.z.p. (warunki zawarcia umowy na okres dłuższy niż 4 lata), art. 435 p.z.p. (ograniczenie zawarcia umowy na czas nieoznaczony), art. 455 p.z.p. (zmiany postanowień zawartej umowy) oraz art. 456 p.z.p. (uprawnienie zamawiającego do odstąpienia od umowy w razie zaistnienia istotnej zmiany okoliczności powodującej, że wykonanie umowy nie leży w interesie publicznym, czego nie można było przewidzieć w chwili zawarcia umowy, w terminie 30 dni od powzięcia wiadomości o tych okolicznościach).

3. Artykuł 8 ust. 2 i 3 p.z.p. reguluje sposób obliczania terminu określonego w godzinach. Termin taki rozpoczyna się z początkiem pierwszej godziny i kończy się z upływem ostatniej godziny. Jeżeli początkiem terminu oznaczonego w godzinach jest pewne zdarzenie, nie uwzględnia się przy obliczaniu terminu godziny, w której to zdarzenie nastąpiło. Przykładem terminu oznaczonego w godzinach jest termin określony w art. 88 ust. 3 p.z.p., który mówi, że udostępnienie ogłoszenia w miejscach, o których mowa w art. 88 ust. 1 i 2 p.z.p., nie może nastąpić przed jego publikacją w Dz.Urz. UE, z wyjątkiem przypadku gdy zamawiający nie został powiadomiony o publikacji w terminie 48 godzin od potwierdzenia przez UPUE otrzymania tego ogłoszenia. Oznacza to, że jeżeli zamawiający został poinformowany w poniedziałek o godzinie 9:17 o otrzymaniu ogłoszenia przez UPUE, to ogłoszenie to może zamieścić na stronie internetowej prowadzonego postępowania najwcześniej po godzinie 10:00 w najbliższą środę (termin zaczyna biec o godz. 10:00 w poniedziałek i kończy się o godz. 10:00 w środę).
4. Termin obejmujący 2 lub więcej dni zawiera co najmniej dwa dni robocze. Ma to na celu zapewnienie realnego czasu dla wykonawców i zamawiających na dokonanie jakiejś czynności w wyznaczonym terminie. I tak, zgodnie z art. 284 ust. 2 p.z.p. zamawiający jest obowiązany udzielić wyjaśnień do treści SWZ nie później niż na 2 dni przed upływem terminu składania ofert. Ten ustawowy termin oznacza, że w sytuacji wyznaczenia terminu składania ofert na poniedziałek, odpowiedzi trzeba udzielić najpóźniej w czwartek poprzedniego tygodnia, ponieważ będzie to drugi dzień roboczy przed dniem składania ofert. Z kolei zgodnie z art. 291 ust. 1 p.z.p. zamawiający udostępnia oferty wraz z załącznikami złożone w odpowiedzi na ogłoszenie o zamówieniu niezwłocznie po otwarciu tych ofert, nie później jednak niż w terminie 3 dni od dnia ich otwarcia. W związku z tym w sytuacji dokonania otwarcia ofert w piątek

trzeci dzień terminu minie we wtorek następnego tygodnia. Jest to spowodowane tym, że 3-dniowy termin rozpoczyna bieg w sobotę, ale jako że musi zawierać co najmniej 2 dni robocze, to upływie on we wtorek.

5. Kodeks cywilny zawiera regulacje dotyczące sposobu liczenia terminów w art. 110–116. Określają one następujące zasady:

- 1) termin oznaczony w dniach kończy się z upływem ostatniego dnia;
- 2) jeżeli początkiem terminu oznaczonego w dniach jest pewne zdarzenie, nie uwzględnia się przy obliczaniu terminu dnia, w którym to zdarzenie nastąpiło;
- 3) termin oznaczony w tygodniach, miesiącach lub latach kończy się z upływem dnia, który nazwą lub datą odpowiada początkowemu dniowi terminu, a gdyby takiego dnia w ostatnim miesiącu nie było – w ostatnim dniu tego miesiąca. Jednakże przy obliczaniu wieku osoby fizycznej termin upływa z początkiem ostatniego dnia;
- 4) jeżeli termin jest oznaczony na początek, środek lub koniec miesiąca, rozumie się przez to 1., 15. lub ostatni dzień miesiąca;
- 5) termin półmiesięczny jest równy 15. dniom;
- 6) jeżeli termin jest oznaczony w miesiącach lub latach, a ciągłość terminu nie jest wymagana, miesiąc liczy się za dni 30, a rok za dni 365;
- 7) jeżeli koniec terminu do wykonania czynności przypada na dzień uznany ustawowo za wolny od pracy lub na sobotę, termin upływa następnego dnia, który nie jest dniem wolnym od pracy ani sobotą.

Prawo zamówień publicznych najczęściej mówi o terminach określonych w dniach. I tak np. zgodnie z art. 282 p.z.p. termin składania ofert w trybie podstawowym w przypadku dostaw i usług nie może być krótszy niż 7 dni od dnia zamieszczenia ogłoszenia w BZP, a w przypadku robót budowlanych nie może być krótszy niż 14 dni od dnia zamieszczenia ogłoszenia w BZP. Według art. 138 p.z.p. termin składania ofert w przetargu nieograniczonym nie może być krótszy niż 35 dni od dnia przekazania ogłoszenia o zamówieniu Urzędowi Publikacji Unii Europejskiej.

6. Zgodnie z art. 8 ust. 5 p.z.p. dniem roboczym nie jest dzień uznany ustawowo za wolny od pracy oraz sobota. Dni ustawowo wolne od pracy określone są w ustawie z 18.01.1951 r. o dniach wolnych od pracy (Dz.U. z 2020 r. poz. 1920). Są to wszystkie niedziele, a także:

- a) 1 stycznia – Nowy Rok,
- b) 6 stycznia – Święto Trzech Króli,
- c) pierwszy dzień Wielkiej Nocy,
- d) drugi dzień Wielkiej Nocy,
- e) 1 maja – Święto Państwowe,
- f) 3 maja – Święto Narodowe Trzeciego Maja,
- g) pierwszy dzień Zielonych Świątek,

- h) dzień Bożego Ciała,
- i) 15 sierpnia – Wniebowzięcie Najświętszej Maryi Panny,
- j) 1 listopada – Wszystkich Świętych,
- k) 11 listopada – Narodowe Święto Niepodległości,
- l) 25 grudnia – pierwszy dzień Bożego Narodzenia,
- m) 26 grudnia – drugi dzień Bożego Narodzenia.

ODDZIAŁ 2

Wyłączenia stosowania przepisów ustawy

Art. 9. [Zamówienia lub konkursy wyłączone spod regulacji]

Przepisów ustawy nie stosuje się do zamówień klasycznych oraz zamówień sektrowych, lub konkursów:

- 1) których zamawiający jest obowiązany udzielić lub które ma obowiązek przeprowadzić na podstawie innej, niż określona ustawą, procedury:
 - a) organizacji międzynarodowej,
 - b) wynikającej z porozumienia tworzącego zobowiązanie prawnomiędzynarodowe, jak umowa międzynarodowa zawarta między Rzeczpospolitą Polską a jednym lub wieloma państwami niebędącymi członkami Unii Europejskiej, w celu pozyskania dostaw, usług lub robót budowlanych na potrzeby zrealizowania lub prowadzenia wspólnego przedsięwzięcia;
- 2) w całości finansowanych przez organizację międzynarodową lub międzynarodową instytucję finansującą, jeżeli zamawiający stosuje do tych zamówień lub konkursów inną, niż określona ustawą, procedurę organizacji międzynarodowej lub międzynarodowej instytucji finansującej;
- 3) finansowanych w ponad 50% przez organizację międzynarodową lub międzynarodową instytucję finansującą, jeżeli uzgodniono z nimi zastosowanie do tych zamówień lub konkursów innej, niż określona ustawą, procedury organizacji międzynarodowej lub międzynarodowej instytucji finansującej.

1. Artykuł 9 p.z.p. przedstawia wyłączenia zastosowania ustawy w kilku konkretnie przedstawionych przypadkach związanych ze zobowiązaniami międzynarodowymi wynikającymi z odpowiednich procedur międzynarodowych. Odpowiednikiem tego przepisu w dyrektywie 2014/24/WE jest również art. 9. Uzasadnieniem wyłączenia przepisów p.z.p. jest obowiązek dostosowania się do procedur międzynarodowych lub możliwości otrzymania finansowania danego zamówienia od zastosowania innych procedur niż obowiązujące w ustawie.

2. Według A. Sołtysińskiej: „Pojęcie organizacji międzynarodowej z art. 9 dyrektywy 2014/24/UE należy interpretować zgodnie z prawem międzynarodowym, a zatem jako organizację, której członkami są państwa i inne organizacje międzynarodowe. Przykładowo wyjątek ten może dotyczyć zamówień udzielanych zgodnie z regułami ustalonymi w ramach Organizacji Narodów Zjednoczonych lub Banku Światowego. Naturalnie same zamówienia udzielane przez te organizacje nie są objęte przepisami prawa unijnego, ponieważ nie wchodzą do zakresu podmiotowego dyrektyw. Pojęcie organizacji międzynarodowej z art. 9 dyrektywy 2014/24/UE musi być jednak interpretowane w sposób zgodny z celami dyrektywy 2014/24/UE. Przepis ten będzie obejmował nie tylko takie organizacje, których członkami nie są jedynie państwa członkowskie UE, lecz także takie, które zrzeszają również inne państwa trzecie. Nie będzie organizacją międzynarodową w rozumieniu tego przepisu organizacja składająca się ze wszystkich lub z kilku wybranych państw członkowskich UE. Procedury takiej organizacji nie byłyby objęte wyłączeniem na podstawie art. 9 ust. 1 dyrektywy 2014/24/UE. Celem komentowanego przepisu nie jest bowiem umożliwienie państwom członkowskim stosunkowo łatwego obejścia przepisów prawa unijnego przez utworzenie organizacji, której zamówienia byłyby udzielane poza ramami wspólnego rynku. Przepis ten ma charakter normy kolizyjnej, która rozstrzyga, że w razie zbiegu przepisów prawa unijnego i prawa innej organizacji międzynarodowej to ostatnie będzie miało zastosowanie”¹⁹.
3. Wyłączenie przepisów Prawa zamówień publicznych może wynikać też z porozumienia tworzącego zobowiązanie prawnomiędzynarodowe, takiego jak umowa międzynarodowa zawarta między RP a jednym państwem lub wieloma państwami, jednakże państwa te nie mogą być członkami UE.

Jak stwierdził UZP w swojej opinii *Wyłączenie stosowania ustawy – Prawo zamówień publicznych określone w art. 4 pkt 1) lit. a) ustawy. Możliwość stosowania trybu zamówienia z wolnej ręki w zakresie udzielania kredytów przez banki krajowe ze środków międzynarodowych instytucji finansowych*²⁰ (opinia wydana na podstawie poprzedniego stanu prawnego, częściowo zachowująca swoją aktualność), wyłączenie, o którym mowa w przepisie, dotyczy sytuacji, gdy zastosowanie procedur organizacji międzynarodowej lub międzynarodowej instytucji finansowej ma charakter obligatoryjny. Chodzi zatem o sytuację, w której warunkiem otrzymania środków finansowych

¹⁹ A. Sołtysińska [w:] A. Sołtysińska, H. Talago-Sławoj, *Komentarz do dyrektywy 2014/24/UE w sprawie zamówień publicznych, uchylającej dyrektywę 2004/18/WE* [w:] A. Sołtysińska, H. Talago-Sławoj, *Europejskie prawo zamówień publicznych. Komentarz*, Warszawa 2016, art. 9.

²⁰ Zob. <https://www.uzp.gov.pl/baza-wiedzy/interpretacja-przepisow/opinie-archiwalne/opinie-dotyczace-ustawy-pzp/inne/wylaczenie-stosowania-ustawy-prawo-zamowien-publicznych-okreslone-w-art.-4-pkt-1-lit.-a-ustawy.-mozliwosc-stosowania-trybu-zamowienia-z-wolnej-reki-w-zakresie-udzielania-kredytow-przez-banki-krajowe-ze-srodkow-miedzynarodowych-instytucji-finansowych>. (dostęp: 28.05.2023 r.).

przez zamawiającego na określone zadania inwestycyjne jest udzielenie zamówienia na podstawie procedur organizacji międzynarodowej lub międzynarodowej instytucji finansowej. Właśnie wymóg stosowania odrębnych procedur oraz ryzyko utraty przyznanych środków w przypadku ich niezastosowania ma decydujące znaczenie dla przewidzianego wyłączenia.

Tak więc, zgodnie z art. 9 pkt 2 i pkt 3 p.z.p., ustawy nie stosuje się, gdy zamówienie jest w całości finansowane przez organizację międzynarodową lub międzynarodową instytucję finansującą, jeżeli zamawiający musi zastosować do tych zamówień lub konkursów inną niż określona ustawą procedurę organizacji międzynarodowej lub międzynarodowej instytucji finansującej. Podobnie w sytuacji, gdy zamówienie jest finansowane w ponad 50% przez organizację międzynarodową lub międzynarodową instytucję finansującą. Wówczas Prawa zamówień publicznych nie stosuje się, o ile uzgodniono z tymi organizacjami zastosowanie do tych zamówień lub konkursów innej niż określona ustawą procedury organizacji międzynarodowej lub międzynarodowej instytucji finansującej.

Art. 10. [Wyłączenia podmiotowe]

1. Przepisów ustawy nie stosuje się do zamówień lub konkursów udzielanych przez:

1) Narodowy Bank Polski związanych z:

- a) wykonywaniem zadań dotyczących realizacji polityki pieniężnej, a w szczególności zamówień na usługi finansowe związane z emisją, sprzedażą, kupnem i transferem papierów wartościowych lub innych instrumentów finansowych,
- b) obrotem papierami wartościowymi emitowanymi przez Skarb Państwa,
- c) obsługą zarządzania długiem krajowym i zadłużeniem zagranicznym,
- d) emisją znaków pieniężnych i gospodarką tymi znakami,
- e) gromadzeniem rezerw dewizowych i zarządzaniem tymi rezerwami,
- f) gromadzeniem złota i metali szlachetnych,
- g) prowadzeniem rachunków bankowych i przeprowadzaniem bankowych rozliczeń pieniężnych;

2) Bank Gospodarstwa Krajowego:

- a) związanych z realizacją zadań dotyczących obsługi funduszy utworzonych, powierzonych lub przekazanych Bankowi Gospodarstwa Krajowego oraz realizacją programów rządowych, w części dotyczącej:
 - prowadzenia rachunków bankowych, przeprowadzania bankowych rozliczeń pieniężnych i działalności na rynku międzybankowym,
 - pozyskiwania środków finansowych dla zapewnienia płynności finansowej, finansowania działalności obsługiwanych funduszy i programów oraz refinansowania akcji kredytowej,

- b) związanych z operacjami na rynku międzybankowym dotyczących zarządzania długiem Skarbu Państwa oraz płynnością budżetu państwa,
 - c) związanych z wykonywaniem działalności bankowej przez Bank Gospodarstwa Krajowego, w części dotyczącej:
 - otwierania i prowadzenia rachunków bankowych, przeprowadzania bankowych rozliczeń pieniężnych i działalności na rynku międzybankowym,
 - pozyskiwania środków finansowych dla zapewnienia płynności finansowej oraz refinansowania akcji kredytowej,
 - d) o wartości mniejszej niż progi unijne;
- 3) zamawiających publicznych oraz zamawiających subsydiowanych, w celu prowadzenia działalności w zakresie:
- a) udostępniania publicznej sieci telekomunikacyjnej lub
 - b) obsługi publicznej sieci telekomunikacyjnej, lub
 - c) świadczenia publicznie dostępnych usług telekomunikacyjnych za pomocą publicznej sieci telekomunikacyjnej;
- 4) zamawiających sektorowych, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 1, wykonujących działalność sektorową w zakresie usług pocztowych, o której mowa w art. 5 ust. 4 pkt 6, w celu świadczenia usług:
- a) o wartości dodanej związanych z systemami teleinformatycznymi w rozumieniu ustawy z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną, wyłącznie za pomocą takich systemów, w tym bezpiecznego przesyłania kodowanych dokumentów za pomocą systemów teleinformatycznych, usług zarządzania adresami i przesyłania poleconej poczty elektronicznej,
 - b) finansowych, objętych kodami CPV od 66100000-1 do 66720000-3, określonymi we Wspólnym Słowniku Zamówień, w szczególności przekazów pocztowych i pocztowych przelewów na konto,
 - c) filatelistycznych lub logistycznych;
- 5) (uchylony)
2. Przepisów ustawy nie stosuje się do zamówień:
- 1) na usługi Narodowego Banku Polskiego;
 - 2) na usługi Banku Gospodarstwa Krajowego, w zakresie bankowej obsługi jednostek, o których mowa w art. 4 pkt 1 i 2, z wyłączeniem jednostek samorządu terytorialnego;
 - 3) udzielanych instytucji gospodarki budżetowej przez organ władzy publicznej wykonujący funkcje organu założycielskiego tej instytucji, jeżeli łącznie są spełnione następujące warunki:
 - a) ponad 80% działalności instytucji gospodarki budżetowej dotyczy wykonywania zadań publicznych na rzecz tego organu władzy publicznej,

- b) organ władzy publicznej sprawuje nad instytucją gospodarki budżetowej kontrolę odpowiadającą kontroli sprawowanej nad własnymi jednostkami organizacyjnymi nieposiadającymi osobowości prawnej, polegającą na wpływie na cele strategiczne oraz istotne decyzje dotyczące zarządzania sprawami instytucji,
- c) przedmiot zamówienia należy do zakresu działalności podstawowej instytucji gospodarki budżetowej określonego zgodnie z art. 26 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych;
- 4) na usługi udzielane przez zamawiającego publicznego i zamawiającego sektorowego zamawiającemu publicznemu, któremu wyłączne prawo do świadczenia tych usług przyznano na podstawie ustawy lub innego aktu normatywnego podlegającego publikacji.

3. Przy obliczaniu procentu działalności, o którym mowa w ust. 2 pkt 3 lit. a, uwzględnia się:

- 1) średni całkowity obrót osiągnięty przez instytucję gospodarki budżetowej lub
 - 2) inną alternatywną miarę opartą na działalności, w szczególności koszty poniesione przez instytucję gospodarki budżetowej
- w odniesieniu do usług, dostaw lub robót budowlanych za 3 lata poprzedzające udzielenie zamówienia.

4. Jeżeli ze względu na dzień utworzenia lub rozpoczęcia działalności przez instytucję gospodarki budżetowej lub reorganizację jej działalności, dane za 3 lata poprzedzające udzielenie zamówienia dotyczące średniego całkowitego obrotu lub inna alternatywna miara oparta na działalności, w szczególności koszty poniesione przez instytucję gospodarki budżetowej, są niedostępne lub nieadekwatne, przy obliczaniu procentu działalności, o którym mowa w ust. 2 pkt 3 lit. a, uwzględnia się wiarygodną miarę, w szczególności prognozy dotyczące obrotu, kosztów lub innej alternatywnej miary.

1. Artykuł 10 p.z.p. reguluje, że ustawy nie stosuje się do zamówień lub konkursów udzielanych przez Narodowy Bank Polski. NBP jest, zgodnie z art. 227 Konstytucji RP, centralnym bankiem państwa. Odpowiada on za wartość polskiego pieniądza. Przysługuje mu wyłączne prawo emisji pieniądza oraz ustalania i realizowania polityki pieniężnej. Zgodnie z ustawą z 29.08.1997 r. o Narodowym Banku Polskim (Dz.U. z 2022 r. poz. 2025) działalność NBP jest prowadzona na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej. Podstawowym celem działalności Banku jest utrzymanie stabilnego poziomu cen, przy jednoczesnym wspieraniu polityki gospodarczej rządu, o ile nie ogranicza to podstawowego celu Narodowego Banku Polskiego. Do innych zadań NBP należy także organizowanie rozliczeń pieniężnych, prowadzenie gospodarki rezerwami dewizowymi, prowadzenie działalności dewizowej w granicach określonych ustawami i kształtowanie warunków niezbędnych dla rozwoju systemu bankowego.

2. Na podstawie art. 10 ust. 1 pkt 1 p.z.p. przepisów Prawa zamówień publicznych nie stosuje się tylko do zamówień NBP wskazanych w tym przepisie, tj. do:
- a) wykonywania zadań dotyczących realizacji polityki pieniężnej, a w szczególności zamówień na usługi finansowe związane z emisją, sprzedażą, kupnem i transferem papierów wartościowych lub innych instrumentów finansowych;
 - b) obrotu papierami wartościowymi emitowanymi przez Skarb Państwa;
 - c) obsługi zarządzania długiem krajowym i zadłużeniem zagranicznym;
 - d) emisji znaków pieniężnych i gospodarką tymi znakami;
 - e) gromadzenia rezerw dewizowych i zarządzaniem tymi rezerwami;
 - f) gromadzenia złota i metali szlachetnych;
 - g) prowadzenia rachunków bankowych i przeprowadzaniem bankowych rozliczeń pieniężnych.
3. Zgodnie z art. 10 ust. 1 pkt 2 p.z.p. przepisów ustawy nie stosuje się też do niektórych zamówień lub konkursów udzielanych przez Bank Gospodarstwa Krajowego. BGK działa na podstawie ustawy z 14.03.2003 r. o Banku Gospodarstwa Krajowego (Dz.U. z 2022 r. poz. 2153). Do podstawowych celów działalności BGK należy wspieranie polityki gospodarczej Rady Ministrów, rządowych programów społeczno-gospodarczych, w tym poręczeniowo-gwarancyjnych, oraz programów samorządności lokalnej i rozwoju regionalnego. Z kolei do zadań BGK należy m.in.:
- 1) wykonywanie czynności określonych ustawą z 29.08.1997 r. – Prawo bankowe;
 - 2) obsługa funduszy utworzonych, powierzonych lub przekazanych BGK na podstawie odrębnych ustaw;
 - 3) obsługa transakcji eksportowych z zastosowaniem instrumentów wspierania eksportu oraz wspieranie eksportu polskich towarów i usług, zgodnie z odrębnymi przepisami lub w ramach realizacji programów rządowych.

Bank Gospodarstwa Krajowego nie stosuje przepisów Prawa zamówień publicznych do zamówień i konkursów:

- 1) związanych z realizacją zadań dotyczących obsługi funduszy utworzonych, powierzonych lub przekazanych Bankowi Gospodarstwa Krajowego oraz realizacją programów rządowych, w części dotyczącej:
 - a) prowadzenia rachunków bankowych, przeprowadzania bankowych rozliczeń pieniężnych i działalności na rynku międzybankowym,
 - b) pozyskiwania środków finansowych dla zapewnienia płynności finansowej, finansowania działalności obsługiwanych funduszy i programów oraz refinansowania akcji kredytowej;
- 2) związanych z operacjami na rynku międzybankowym dotyczących zarządzania długiem Skarbu Państwa oraz płynnością budżetu państwa;
- 3) związanych z wykonywaniem działalności bankowej przez Bank Gospodarstwa Krajowego, w części dotyczącej:

- a) otwierania i prowadzenia rachunków bankowych, przeprowadzania bankowych rozliczeń pieniężnych i działalności na rynku międzybankowym,
 - b) pozyskiwania środków finansowych dla zapewnienia płynności finansowej oraz refinansowania akcji kredytowej;
 - 4) o wartości mniejszej niż progi unijne.
4. Trzecią grupą zamówień lub konkursów wyłączonych z zastosowania ustawy są zamówienia udzielane lub konkursy ogłaszane przez zamawiających publicznych oraz zamawiających subsydiowanych w celu prowadzenia działalności w zakresie:
- 1) udostępniania publicznej sieci telekomunikacyjnej lub
 - 2) obsługi publicznej sieci telekomunikacyjnej, lub
 - 3) świadczenia publicznie dostępnych usług telekomunikacyjnych za pomocą publicznej sieci telekomunikacyjnej.

Definicja sieci telekomunikacyjnej jest zawarta w Prawie telekomunikacyjnym. Zgodnie z art. 2 pkt 35 pr. tel. siecią telekomunikacyjną są systemy transmisyjne oraz urządzenia komutacyjne lub przekierowujące, a także inne zasoby, w tym nieaktywne elementy sieci, które umożliwiają nadawanie, odbiór lub transmisję sygnałów za pomocą przewodów, fal radiowych, optycznych lub innych środków wykorzystujących energię elektromagnetyczną, niezależnie od ich rodzaju. Z kolei przez usługi telekomunikacyjne rozumie się usługę polegającą głównie na przekazywaniu sygnałów w sieci telekomunikacyjnej.

5. Czwartą grupą zamawiających, do których nie stosuje się przepisów ustawy, są zamawiający sektorowi, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 1 p.z.p., wykonujący działalność sektorową w zakresie usług pocztowych, o której mowa w art. 5 ust. 4 pkt 6 p.z.p., w celu świadczenia usług:
- 1) o wartości dodanej związanych z systemami teleinformatycznymi w rozumieniu ustawy o świadczeniu usług drogą elektroniczną, wyłącznie za pomocą takich systemów, w tym bezpiecznego przesyłania kodowanych dokumentów za pomocą systemów teleinformatycznych, usług zarządzania adresami i przesyłania poleconej poczty elektronicznej;
 - 2) finansowych, objętych kodami CPV od 66100000-1 do 66720000-3, określonymi we Wspólnym Słowniku Zamówień, w szczególności przekazów pocztowych i pocztowych przelewów na konto;
 - 3) filatelistycznych lub logistycznych.

Systemem teleinformatycznym jest, zgodnie z ustawą o świadczeniu usług drogą elektroniczną, zespół współpracujących ze sobą urządzeń informatycznych i oprogramowania, zapewniający przetwarzanie i przechowywanie, a także wysyłanie i odbieranie danych poprzez sieci telekomunikacyjne za pomocą właściwego dla danego rodzaju sieci telekomunikacyjnego urządzenia końcowego w rozumieniu ustawy – Prawo telekomunikacyjne.

Usługami finansowymi, objętymi kodami CPV od 66100000-1 do 66720000-3, określonymi we Wspólnym Słowniku Zamówień, są usługi bankowe, usługi ubezpieczeniowe i emerytalne oraz usługi reasekuracji.

Usługi filatelistyczne to, jak podaje Komentarz UZP²¹, usługi związane z drukiem i sprzedażą znaczków pocztowych, w tym w szczególności serii kolekcjonerskich. Z kolei usługi logistyczne to – zgodnie z dyrektywą 2014/24/WE – usługi stanowiące połączenie fizycznego doręczenia lub magazynowania z innymi nie pocztowymi funkcjami.

6. Artykuł 10 ust. 2 pkt 1 p.z.p. określa, że przepisów ustawy nie stosuje się do zamówień na usługi NBP. Zwolnienie to wynika z art. 10 pkt e dyrektywy 2014/24/WE, który mówi, że dyrektywa nie ma zastosowania do zamówień publicznych na usługi w zakresie usług finansowych związanych z emisją, sprzedażą, zakupem lub zbyciem papierów wartościowych lub innych instrumentów finansowych w rozumieniu dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2004/39/WE [uchylona 3.01.2018 r., zastąpiona dyrektywą 2014/65/EU], usług banku centralnego oraz operacji przeprowadzanych z Europejskim Instrumentem Stabilności Finansowej i Europejskim Mechanizmem Stabilności. Jak pisze D. Grześkowiak-Stojek: „Ustawodawca nie doprecyzował, jakie konkretnie usługi świadczone przez NBP objęte są normą komentowanego przepisu. W konsekwencji należy przyjąć, że przepisem objęte są wszystkie usługi świadczone przez NBP, niezależnie od tego, czy wykonywane są w warunkach monopolu (jako bank centralny NBP wykonuje zadania powierzone wyłącznie temu bankowi) czy również w warunkach pewnego rodzaju ustawowej konkurencji, np. z BGK. Nie wszystkie zadania powierzone zostały bowiem NBP na zasadzie wyłączności. W niektórych przypadkach alternatywą dla usług NBP są usługi BGK. W wyjątkowych przypadkach możliwa jest również konkurencja z innymi bankami”²².
7. Kolejnym wyłączeniem są objęte usługi BGK w zakresie bankowej obsługi jednostek, o których mowa w art. 4 pkt 1 i 2 p.z.p., tj. jednostek sektora finansów publicznych i innych niż jednostki sektora finansów publicznych państwowych jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej, z wyłączeniem jednostek samorządu terytorialnego.
8. Przepisów Prawa zamówień publicznych nie stosuje się też do zamówień udzielanych instytucji gospodarki budżetowej przez organ władzy publicznej wykonujący funkcje organu założycielskiego tej instytucji, jeżeli łącznie są spełnione następujące warunki:
 - 1) ponad 80% działalności instytucji gospodarki budżetowej dotyczy wykonywania zadań publicznych na rzecz tego organu władzy publicznej;

²¹ *Prawo...*, red. H. Nowak, M. Winiarz, s. 100.

²² D. Grześkowiak-Stojek [w:] *Zamówienia publiczne. Akty wykonawcze. Komentarz*, red. M. Jaworska, Warszawa 2022, art. 10.

- 2) organ władzy publicznej sprawuje nad instytucją gospodarki budżetowej kontrolę odpowiadającą kontroli sprawowanej nad własnymi jednostkami organizacyjnymi nieposiadającymi osobowości prawnej, polegającą na wpływie na cele strategiczne oraz istotne decyzje dotyczące zarządzania sprawami instytucji;
- 3) przedmiot zamówienia należy do zakresu działalności podstawowej instytucji gospodarki budżetowej określonego zgodnie z art. 26 ust. 2 pkt 2 u.f.p.

Instytucje gospodarki budżetowej wchodzą w skład sektora finansów publicznych. Instytucja gospodarki budżetowej jest jednostką sektora finansów publicznych tworzoną w celu realizacji zadań publicznych, która odpłatnie wykonuje wyodrębnione zadania i pokrywa koszty swojej działalności oraz zobowiązania z uzyskiwanych przychodów. Instytucja gospodarki budżetowej może być utworzona przez ministra lub Szefa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów za zgodą Rady Ministrów udzieloną na jego wniosek oraz przez organ lub kierownika jednostki, o których mowa w art. 139 ust. 2 u.f.p., jako organu wykonującego funkcje organu założycielskiego. Instytucja gospodarki budżetowej może otrzymywać dotacje z budżetu państwa na realizację zadań publicznych, jeżeli odrębne ustawy tak stanowią, a także może uzyskiwać przychody z odsetek od wolnych środków przekazanych w depozyt, o którym mowa w art. 48 ust. 2 u.f.p.

9. Zgodnie z art. 10 ust. 2 pkt 4 p.z.p. przepisów ustawy nie stosuje się też do zamówień na usługi udzielane przez zamawiającego publicznego i zamawiającego sektorowego zamawiającemu publicznemu, któremu wyłączne prawo do świadczenia tych usług przyznano na podstawie ustawy lub innego aktu normatywnego podlegającego publikacji.

Art. 11. [Wyłączenia przedmiotowe]

1. Przepisów ustawy nie stosuje się do zamówień lub konkursów, których przedmiotem:

- 1) są usługi arbitrażowe lub pojednawcze;
- 2) są usługi prawne:
 - a) zastępstwa procesowego wykonywanego przez adwokata, radcę prawnego lub prawnika zagranicznego w rozumieniu ustawy z dnia 5 lipca 2002 r. o świadczeniu przez prawników zagranicznych pomocy prawnej w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2020 r. poz. 823), w postępowaniu arbitrażowym lub pojednawczym, lub przed sądami, trybunałami lub innymi organami publicznymi państwa członkowskiego Unii Europejskiej, państw trzecich lub przed międzynarodowymi sądami, trybunałami, instancjami arbitrażowymi lub pojednawczymi,
 - b) doradztwa prawnego wykonywanego przez adwokata, radcę prawnego lub prawnika zagranicznego w rozumieniu ustawy z dnia 5 lipca 2002 r. o świadczeniu przez prawników zagranicznych pomocy prawnej w Rze-

- czypospolitej Polskiej, w zakresie przygotowania postępowań, o których mowa w lit. a, lub gdy zachodzi wysokie prawdopodobieństwo, że sprawa, której dotyczy to doradztwo, stanie się przedmiotem tych postępowań,
- c) notarialnego poświadczania i uwierzytelniania dokumentów,
- d) do świadczenia których wykonawcy są wyznaczani przez sąd lub trybunał danego państwa członkowskiego Unii Europejskiej, lub wyznaczani z mocy prawa w celu wykonania konkretnych zadań pod nadzorem takich trybunałów lub sądów,
- e) związane z wykonywaniem władzy publicznej;
- 3) są usługi badawcze lub rozwojowe, chyba że są one objęte kodami CPV od 73000000-2 do 73120000-9, 73300000-5, 73420000-2 i 73430000-5, określonymi we Wspólnym Słowniku Zamówień, oraz spełnione są łącznie następujące warunki:
- a) korzyści z tych usług przypadają wyłącznie zamawiającemu na potrzeby jego własnej działalności,
- b) całość wynagrodzenia za świadczoną usługę wypłaca zamawiający;
- 4) jest nabycie audycji i materiałów do audycji lub ich opracowanie, produkcja lub koprodukcja, jeżeli są przeznaczone na potrzeby świadczenia audiowizualnych usług medialnych lub radiowych usług medialnych – udzielanych przez dostawców audiowizualnych lub radiowych usług medialnych;
- 5) jest zakup czasu antenowego lub audycji od dostawców audiowizualnych lub radiowych usług medialnych;
- 6) jest nabycie własności lub innych praw do istniejących budynków lub nieruchomości;
- 7) są usługi finansowe związane z emisją, sprzedażą, kupnem lub zbyciem papierów wartościowych lub innych instrumentów finansowych, w rozumieniu ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz. U. z 2023 r. poz. 646 i 825), oraz operacje przeprowadzane z Europejskim Instrumentem Stabilności Finansowej i Europejskim Mechanizmem Stabilności;
- 8) są pożyczki lub kredyty, bez względu na to, czy wiążą się one z emisją, sprzedażą, kupnem lub zbyciem papierów wartościowych lub innych instrumentów finansowych w rozumieniu ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi, z wyjątkiem kredytów zaciąganych przez jednostki samorządu terytorialnego w ramach limitów zobowiązań określonych w uchwale budżetowej;
- 9) są usługi w dziedzinie obrony cywilnej, ochrony ludności i zapobiegania niebezpieczeństwom, świadczone przez organizacje lub stowarzyszenia o charakterze niekomercyjnym i objęte kodami CPV 75250000-3, 75251000-0, 75251100-1, 75251110-4, 75251120-7, 75252000-7, 75222000-8, 98113100-9 oraz 85143000-3, określonymi we Wspólnym Słowniku Zamówień, z wyjątkiem usług transportu sanitarnego pacjentów;

- 10) ²³ (uchylony)
- 11) są dostawy uprawnień do emisji do powietrza gazów cieplarnianych i innych substancji, jednostek poświadczonych redukcji emisji oraz jednostek redukcji emisji, w rozumieniu przepisów o handlu uprawnieniami do emisji do powietrza gazów cieplarnianych i innych substancji.
2. Przepisów ustawy nie stosuje się do umów:
- 1) z zakresu prawa pracy;
 - 2) koncesji na roboty budowlane oraz koncesji na usługi w rozumieniu ustawy z dnia 21 października 2016 r. o umowie koncesji na roboty budowlane lub usługi (Dz. U. z 2023 r. poz. 140), chyba że ustawa stanowi inaczej;
 - 3) o których mowa w art. 149 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2023 r. poz. 742, 1088 i 1234).
3. (uchylony)
4. Przepisów ustawy nie stosuje się do zamówień dotyczących wytwarzania:
- 1) blankietów dokumentów publicznych, o których mowa w art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 22 listopada 2018 r. o dokumentach publicznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1006), oraz ich personalizacji lub indywidualizacji;
 - 2) znaków akcyzy;
 - 3) znaków legalizacyjnych, o których mowa w ustawie z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2023 r. poz. 1047, z późn. zm.);
 - 4) kart do głosowania i nakładek na karty do głosowania, o których mowa odpowiednio w art. 40 § 1 i art. 40a § 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz. U. z 2022 r. poz. 1277 i 2418 oraz z 2023 r. poz. 497) oraz w art. 20 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o referendum ogólnokrajowym (Dz. U. z 2020 r. poz. 851 oraz z 2023 r. poz. 497);
 - 5) znaków holograficznych umieszczanych na zaświadczeniach o prawie do głosowania, o których mowa w art. 32 § 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy;
 - 6) układu mikroprocesorowego z oprogramowaniem służącym do zarządzania dokumentami publicznymi, systemów i baz informatycznych niezbędnych do zastosowania dokumentów publicznych, o których mowa w art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 22 listopada 2018 r. o dokumentach publicznych, zawierających warstwę elektroniczną, zgodnie z ich przeznaczeniem.
5. Przepisów ustawy nie stosuje się do zamówień o wartości mniejszej niż progi unijne:
- 1) których przedmiotem są dostawy lub usługi służące wyłącznie do celów prac badawczych, eksperymentalnych, naukowych lub rozwojowych, które nie słu-

²³ Art. 11 ust. 1 pkt 10 uchylony przez art. 13 ustawy z 16.06.2023 r. (Dz.U. poz. 1720) zmieniającej nin. ustawę z dniem 28.09.2023 r.

- żą prowadzeniu przez zamawiającego produkcji masowej służącej osiągnięciu rentowności rynkowej lub pokryciu kosztów badań lub rozwoju;
- 2) których przedmiotem są dostawy lub usługi z zakresu działalności kulturalnej związanej z organizacją wystaw, koncertów, konkursów, festiwali, widowisk, spektakli teatralnych, przedsięwzięć z zakresu edukacji kulturalnej lub z gromadzeniem materiałów bibliotecznych przez biblioteki lub muzealiów, a także z zakresu działalności archiwalnej związanej z gromadzeniem materiałów archiwalnych, jeżeli zamówienia te nie służą wyposażaniu zamawiającego w środki trwale przeznaczone do bieżącej obsługi jego działalności;
 - 3) udzielanych przez inne niż określone w ust. 1 pkt 4 podmioty, których przedmiotem działalności jest produkcja i koprodukcja audycji i materiałów do audycji lub ich opracowanie, jeżeli zamówienia te są przeznaczone na potrzeby świadczenia audiowizualnych usług medialnych lub radiowych usług medialnych;
 - 4) których przedmiotem są dostawy lub usługi z zakresu działalności oświatowej związanej z gromadzeniem w bibliotekach szkolnych podręczników, materiałów edukacyjnych i materiałów ćwiczeniowych, o których mowa w ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2022 r. poz. 2230 oraz z 2023 r. poz. 1234), jeżeli zamówienia te nie służą wyposażaniu zamawiającego w środki trwale przeznaczone do bieżącej obsługi jego działalności;
 - 5) których przedmiotem są usługi lub roboty budowlane realizujące przedsięwzięcia rewitalizacyjne zawarte w gminnym programie rewitalizacji oraz wykonywane na obszarze Specjalnej Strefy Rewitalizacji, o których mowa odpowiednio w rozdziałach 4 i 5 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2021 r. poz. 485 oraz z 2023 r. poz. 28), jeżeli zamówienia te udzielane są:
 - a) przez gminę lub gminne jednostki organizacyjne organizacjom pozarządowym lub spółdzielniom socjalnym, a przedmiot zamówienia należy do działalności statutowej wykonawcy lub
 - b) w celu aktywizacji osób mających miejsce zamieszkania na obszarze Specjalnej Strefy Rewitalizacji, o której mowa w rozdziale 5 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji;
 - 6) których przedmiotem są usługi z zakresu leśnictwa, objęte kodami CPV 77200000-2, 77210000-5, 77211000-2, 77211100-3, 77211200-4, 77211300-5, 77211400-6, 77211500-7, 77211600-8, 77220000-8, 77230000-1, 77231000-8, 77231200-0, 77231600-4 oraz 77231700-5 określonymi we Wspólnym Słowniku Zamówień;
 - 7) udzielanych w ramach realizacji współpracy rozwojowej przez jednostki wojskowe, określone na podstawie art. 5 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o zasadach użycia lub pobytu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa (Dz. U. z 2023 r. poz. 755);

- 8) udzielanych przez Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego albo jednostki organizacyjne mu podległe lub przez niego nadzorowane przywieziennym zakładom pracy, prowadzonym jako przedsiębiorstwa państwowe albo instytucje gospodarki budżetowej, związanych z zatrudnianiem osób pozbawionych wolności, jeżeli zasadnicza część działalności przywieziennego zakładu pracy dotyczy wykonywania zadań powierzonych mu przez Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego lub jednostki organizacyjne mu podległe lub przez niego nadzorowane, realizowanych samodzielnie lub przy udziale podwykonawców, pod warunkiem że co najmniej część zamówienia jest realizowana przez osoby pozbawione wolności;
- 9) udzielanych przez zarządzającego specjalną strefą ekonomiczną, o którym mowa w ustawie z dnia 20 października 1994 r. o specjalnych strefach ekonomicznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 91 i 825), będącego podmiotem, o którym mowa w art. 4 pkt 3;
- 10) związanych z procesem wypłat środków gwarantowanych, o których mowa w art. 2 pkt 65 ustawy z dnia 10 czerwca 2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji (Dz. U. z 2022 r. poz. 2253 oraz z 2023 r. poz. 825), w szczególności usług świadczonych przez podmiot, z którym zostanie zawarta umowa o dokonanie wypłat środków gwarantowanych;
- 11) związanych z przymusową restrukturyzacją albo umorzeniem lub konwersją instrumentów kapitałowych lub zobowiązań kwalifikowalnych, o których mowa w art. 101 ust. 7 ustawy z dnia 10 czerwca 2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji, lub związanych z podejmowaniem działań i wykonywaniem uprawnień na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/23 z dnia 16 grudnia 2020 r. w sprawie ram na potrzeby prowadzenia działań naprawczych oraz restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji w odniesieniu do kontrahentów centralnych oraz zmieniającego rozporządzenia (UE) nr 1095/2010, (UE) nr 648/2012, (UE) nr 600/2014, (UE) nr 806/2014 i (UE) 2015/2365 oraz dyrektywy 2002/47/WE, 2004/25/WE, 2007/36/WE, 2014/59/UE i (UE) 2017/1132 (Dz. Urz. UE L 22 z 22.01.2021, str. 1), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 2021/23”, których przedmiotem jest:
 - a) przeprowadzenie oszacowania, o którym mowa w art. 137 ust. 1 oraz art. 241 ust. 1 ustawy z dnia 10 czerwca 2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji,
 - aa) przeprowadzenie wyceny, o której mowa w art. 24 ust. 1 rozporządzenia nr 2021/23,
 - b) świadczenie usług doradztwa, w tym doradztwa strategicznego, ekonomiczno-finansowego, podatkowego, prawnego i informatycznego,

- c) (uchylona)
 - 12) (uchylony)
 - 13) związanych z zastosowaniem rządowych instrumentów stabilizacji finansowej, o których mowa w ustawie z dnia 12 lutego 2010 r. o rekapitalizacji niektórych instytucji oraz o rządowych instrumentach stabilizacji finansowej (Dz. U. z 2022 r. poz. 396 oraz z 2023 r. poz. 825), w szczególności zamówień, których przedmiotem jest:
 - a) dokonanie aktualizacji oszacowania, o którym mowa w art. 19f ust. 8 tej ustawy,
 - b) świadczenie usług doradztwa, w tym doradztwa strategicznego, ekonomiczno-finansowego, podatkowego, prawnego i informatycznego,
 - c) powierzenie podmiotowi trzeciemu zarządzania prawami, o których mowa w art. 19b ust. 1 tej ustawy;
 - 14) na usługi Banku Gospodarstwa Krajowego, w zakresie zlecenia przez:
 - a) ministra właściwego do spraw finansów publicznych spraw i czynności związanych z udzieleniem wsparcia, o którym mowa w art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 12 lutego 2009 r. o udzielaniu przez Skarb Państwa wsparcia instytucjom finansowym (Dz. U. z 2023 r. poz. 776), lub udzieleniem gwarancji spłaty kredytu refinansowego, o której mowa w art. 4 ust. 1 tej ustawy, w tym związanych z zabezpieczeniem lub obsługą udzielonego wsparcia lub udzielonej gwarancji,
 - b) Narodowy Bank Polski spraw i czynności związanych z udzieleniem kredytów, o których mowa w art. 42 i art. 43 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim (Dz. U. z 2022 r. poz. 2025), w tym związanych z zabezpieczeniem lub obsługą tych kredytów.
6. Do zasadniczej części działalności przywieziennego zakładu pracy, o której mowa w ust. 5 pkt 8, wlicza się działalność związaną z realizacją zamówień w związku ze społeczną i zawodową integracją osób, o których mowa w art. 94 ust. 1 pkt 5.

Usługi arbitrażowe lub pojednawcze

1. Artykuł 11 ust. 1 pkt 1 p.z.p. mówi, że przepisów ustawy nie stosuje się do zamówień lub konkursów, których przedmiotem są usługi arbitrażowe lub pojednawcze. Zgodnie z motywem 24 dyrektywy 2014/24/WE: „Należy przypomnieć, że usługi arbitrażowe i pojednawcze oraz inne podobne formy alternatywnego rozwiązywania sporów są zwykle świadczone przez podmioty lub osoby fizyczne zatwierdzone lub wybrane w sposób, który nie może być regulowany przepisami dotyczącymi zamówień. Należy doprecyzować, że niniejsza dyrektywa nie ma zastosowania do zamówień na takie usługi, bez względu na ich nazwę w prawie krajowym”. Wyłączenie usług arbitrażowych i pojednawczych jest uzasadnione tym, że strony sporu muszą obopólnie wyrazić zaufanie do podmiotu prowadzącego procedurę arbitrażową lub np. mediacyjną. Nie

ma możliwości, aby narzucić drugiej stronie arbitrażu podmiot wybrany jednostronnie przez zamawiającego w trybie ustawowym. Stąd wyłączenie tego typu usług z zakresu stosowania Prawa zamówień publicznych.

Artykuł 591 p.z.p. przewiduje, że w przypadku sporu wynikającego z zamówienia każda ze stron umowy może złożyć wniosek o przeprowadzenie mediacji lub inne polubowne rozwiązanie sporu do Sądu Polubownego przy Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, wybranego mediatora albo osoby prowadzącej inne polubowne rozwiązanie sporu. Przepisy dotyczące powołania i funkcjonowania Sądu Polubownego znalazły się w ustawie o PGRP. Sąd Polubowny jest właściwy w sprawach sporów z udziałem Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego, państwowych osób prawnych, osób prawnych z udziałem Skarbu Państwa lub państwowych osób prawnych oraz spółek kapitałowych z udziałem tych podmiotów (art. 26 ust. 1 u.PGRP).

Z kolei mediacja jest jedną z alternatywnych metod rozwiązywania sporów (*Alternative Dispute Resolution*, ADR). Mediacja to próba doprowadzenia do ugodowego, satysfakcjonującego strony rozwiązania sporu na drodze dobrowolnych negocjacji prowadzonych przy udziale trzeciej osoby, neutralnego i bezstronnego mediatora, który wspiera przebieg negocjacji, łagodzi powstające napięcia i pomaga w dojściu do porozumienia. Do podstawowych zasad mediacji należą: dobrowolność, bezstronność, poufność, neutralność i akceptowalność. Właśnie zasada akceptowalności mówi, że strony muszą zaakceptować osobę mediatora i jego pomoc w dochodzeniu do porozumienia, co powoduje brak możliwości narzucenia mediatora wybranego w trybach Prawa zamówień publicznych.

Jak podaje uzasadnienie projektu Prawa zamówień publicznych: „Koncyliacja co do zasady polega natomiast na rozpatrzeniu sporu przez niezależnego koncyliatora albo specjalną komisję koncylacyjną. Może to być komisja stała lub powołana *ad hoc* przez strony sporu. Podstawowym zadaniem koncyliatora lub komisji koncylacyjnej jest zaproponowanie rozstrzygnięcia, które byłoby do przyjęcia przez strony sporu albo pozwoliłoby im na wypracowanie własnego rozwiązania sporu”. Tak więc różnica między mediacją a koncyliacją polega na tym, że w mediacji to strony sporu wypracowują rozwiązanie przy udziale osoby trzeciej – neutralnego mediatora. Z kolei w przypadku koncyliacji to koncyliator zapoznaje się z istotą sporu i opracowuje rozwiązanie, które następnie może być przyjęte przez strony sporu, ewentualnie rozwiązanie to sprawia, że strony sporu na jego podstawie dochodzą do wypracowania własnego rozwiązania.

Usługi prawne

2. Przepisów Prawa zamówień publicznych nie stosuje się do usług prawnych:
 - 1) zastępstwa procesowego wykonywanego przez adwokata, radcę prawnego lub prawnika zagranicznego w rozumieniu ustawy z 5.07.2002 r. o świadczeniu

przez prawników zagranicznych pomocy prawnej w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2020 r. poz. 823), w postępowaniu arbitrażowym lub pojednawczym, lub przed sądami, trybunałami lub innymi organami publicznymi państwa członkowskiego Unii Europejskiej, państw trzecich lub przed międzynarodowymi sądami, trybunałami, instancjami arbitrażowymi lub pojednawczymi;

- 2) doradztwa prawnego wykonywanego przez adwokata, radcę prawnego lub prawnika zagranicznego w rozumieniu ustawy o świadczeniu przez prawników zagranicznych pomocy prawnej w Rzeczypospolitej Polskiej, w zakresie przygotowania postępowań, o których mowa w lit. a, lub gdy zachodzi wysokie prawdopodobieństwo, że sprawa, której dotyczy to doradztwo, stanie się przedmiotem tych postępowań;
- 3) notarialnego poświadczania i uwierzytelniania dokumentów;
- 4) do świadczenia których wykonawcy są wyznaczani przez sąd lub trybunał danego państwa członkowskiego Unii Europejskiej, lub wyznaczani z mocy prawa w celu wykonania konkretnych zadań pod nadzorem takich trybunałów lub sądów;
- 5) związanych z wykonywaniem władzy publicznej.

3. Przepis art. 11 ust. 1 pkt 2 p.z.p. stanowi wdrożenie do przepisów komentowanej ustawy art. 10 lit. d dyrektywy 2014/24/UE. Uzasadnienie wprowadzenia do przepisów Prawa zamówień publicznych art. 10 lit. d dyrektywy 2014/24/UE zostało zawarte w motywie 25 dyrektywy 2014/24/UE, zgodnie z którym: „Niektóre usługi prawne są świadczone przez usługodawców wyznaczonych przez sąd lub trybunał danego państwa członkowskiego, obejmują reprezentowanie klientów w postępowaniu sądowym przez prawników, muszą być świadczone przez notariuszy lub są związane z wykonywaniem czynności urzędowych. Takie usługi prawne są zazwyczaj świadczone przez podmioty lub osoby fizyczne wyznaczone lub wybrane w sposób, który nie może być regulowany przepisami dotyczącymi zamówień; tak może być np. w przypadku wyznaczania prokuratorów w niektórych państwach członkowskich. Usługi takie powinny zatem być wyłączone z zakresu stosowania niniejszej dyrektywy”.

Według wyroku TS z 6.06.2019 r., C-264/18, EU:C:2019:472, LEX nr 2677172, usługi prawnicze zastępstwa procesowego mogą być świadczone przez prawnika jedynie w ramach relacji *intuitu personae* między prawnikiem a jego klientem, charakteryzującej się najcisłą poufnością. „Tymczasem, po pierwsze, taka relacja *intuitu personae* pomiędzy prawnikiem a jego klientem, cechująca się swobodą wyboru obrońcy i więzią zaufania łączącą klienta z reprezentującym go prawnikiem, utrudnia obiektywny opis oczekiwanej jakości świadczonych usług. Po drugie, poufność relacji między prawnikiem a jego klientem, której celem jest – w szczególności w okolicznościach opisanych w pkt 35 niniejszego wyroku – zarówno zachowanie pełnego prawa do obrony przysługującego podmiotom prawa, jak i zapewnienie każdemu podmiotowi prawa możliwości swobodnego zwrócenia się o pomoc do swojego adwokata (zob. podobnie

wyrok z dnia 18 maja 1982 r., AM & S Europe/Komisja, 155/79, EU:C:1982:157, pkt 18), może być zagrożona przez ciążący na instytucji zamawiającej obowiązek dokładnego określenia warunków udzielenia takiego zamówienia, jak również wymóg publicznego ogłoszenia, któremu podlegają takie warunki”.

4. Zasady i warunki świadczenia pomocy prawnej w Rzeczypospolitej Polskiej przez prawników zagranicznych określa ustawa o świadczeniu przez prawników zagranicznych pomocy prawnej w Rzeczypospolitej Polskiej.

Przepisy o świadczeniu przez prawników zagranicznych pomocy prawnej w Rzeczypospolitej Polskiej dotyczące prawników z UE stosuje się odpowiednio także do osób, które:

- 1) są obywatelami państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – stron umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub Konfederacji Szwajcarskiej, uprawnionymi do wykonywania zawodu przy użyciu jednego z tytułów zawodowych uzyskanych w tych państwach, określonych w wykazie stanowiącym załącznik nr 2 do ustawy albo przy użyciu jednego z tytułów zawodowych uzyskanych w państwach członkowskich UE, określonych w wykazie stanowiącym załącznik nr 1 do ustawy;
- 2) są obywatelami państw członkowskich UE, uprawnionymi do wykonywania zawodu przy użyciu jednego z tytułów zawodowych uzyskanych w państwach członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – stronach umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub Konfederacji Szwajcarskiej, określonych w wykazie stanowiącym załącznik nr 2 do ustawy.

Definicje prawnika zagranicznego, prawnika z Unii Europejskiej oraz prawnika spoza Unii Europejskiej określa art. 2 pkt 1–3 ustawy o świadczeniu przez prawników zagranicznych pomocy prawnej w Rzeczypospolitej Polskiej. Prawnikiem zagranicznym jest prawnik z UE i prawnik spoza UE. Prawnik z UE to osoba będąca obywatelem państwa członkowskiego UE, uprawniona do wykonywania zawodu przy użyciu jednego z tytułów zawodowych uzyskanych w państwie członkowskim Unii Europejskiej, określonych w wykazie stanowiącym załącznik nr 1 do tej ustawy.

Prawnikiem spoza UE jest osoba niebędąca obywatelem państwa członkowskiego UE, uprawniona do wykonywania zawodu przy użyciu jednego z tytułów zawodowych uzyskanych w państwie członkowskim UE, określonych w wykazie stanowiącym załącznik nr 1 do ustawy o świadczeniu przez prawników zagranicznych pomocy prawnej w Rzeczypospolitej Polskiej, a także każda osoba, która przy użyciu tytułu zawodowego uzyskanego w państwie niebędącym członkiem UE jest uprawniona do wykonywania zawodu odpowiadającego – pod względem wykształcenia i uprawnień oraz podstawowych zasad jego organizacji i wykonywania – zawodowi adwokata lub radcy prawnego.

Usługi badawcze i rozwojowe

5. Prawa zamówień publicznych nie stosuje się do zamówień lub konkursów, których przedmiotem są usługi badawcze lub rozwojowe, chyba że są one objęte kodami CPV od 73000000-2 do 73120000-9, 73300000-5, 73420000-2 i 73430000-5, określonymi we Wspólnym Słowniku Zamówień, oraz spełnione są łącznie następujące warunki:

- 1) korzyści z tych usług przypadają wyłącznie zamawiającemu na potrzeby jego własnej działalności;
- 2) całość wynagrodzenia za świadczoną usługę wypłaca zamawiający.

Przepisy Prawa zamówień publicznych nie zawierają definicji legalnych pojęć działalności badawczej, doświadczalnej, naukowej i rozwojowej. Zakres działalności naukowej został określony w art. 4 p.s.w.n. Działalność naukowa obejmuje badania naukowe, prace rozwojowe oraz twórczość artystyczną.

6. Badania naukowe są działalnością obejmującą:
- 1) badania podstawowe rozumiane jako prace empiryczne lub teoretyczne mające przede wszystkim na celu zdobywanie nowej wiedzy o podstawach zjawisk i obserwowalnych faktów bez nastawienia na bezpośrednie zastosowanie komercyjne (art. 4 ust. 2 pkt 1 p.s.w.n.);
 - 2) badania aplikacyjne rozumiane jako prace mające na celu zdobycie nowej wiedzy oraz umiejętności, nastawione na opracowywanie nowych produktów, procesów lub usług lub wprowadzanie do nich znaczących ulepszeń (art. 4 ust. 2 pkt 1 p.s.w.n.).
7. Prace rozwojowe są działalnością obejmującą nabywanie, łączenie, kształtowanie i wykorzystywanie dostępnej aktualnie wiedzy i umiejętności, w tym w zakresie narzędzi informatycznych lub oprogramowania, do planowania produkcji oraz projektowania i tworzenia zmienionych, ulepszonych lub nowych produktów, procesów lub usług, z wyłączeniem działalności obejmującej rutynowe i okresowe zmiany wprowadzane do nich, nawet jeżeli takie zmiany mają charakter ulepszeń (art. 4 ust. 3 p.s.w.n.).

Według dyrektywy 2014/24/WE: „Należy popierać współfinansowanie programów badawczo-rozwojowych przez przemysł. Należy w związku z tym wyraźnie stwierdzić, że niniejsza dyrektywa ma zastosowanie wyłącznie w przypadkach braku takiego współfinansowania i gdy wynik działań badawczo-rozwojowych przeznaczony jest dla danej instytucji zamawiającej. Nie powinno to jednak oznaczać, że usługodawca nie może po wykonaniu usług opublikować sprawozdania na ich temat, o ile instytucja zamawiająca zachowa wyłączne prawo do wykorzystania wyniku działań badawczo-rozwojowych w swojej własnej działalności. Niemniej jednak fikcyjne udostępnienie

wyników działań badawczo-rozwojowych lub symboliczny udział w wynagrodzeniu usługodawcy nie powinny uniemożliwiać zastosowania niniejszej dyrektywy”.

Nabycie audycji i materiałów do audycji lub ich opracowanie, produkcja lub koprodukcja

8. Pojęcia audycji, programu, programu wyspecjalizowanego, audycji wytworzonej pierwotnie w języku polskim i audycji dla dzieci zostały zdefiniowane w ustawie o radiofonii i telewizji.

Przepis art. 11 ust. 1 pkt 4 p.z.p. stanowi wdrożenie art. 10 lit. b dyrektywy 2014/24/UE, dlatego przy jego interpretacji należy zachować zgodność rozumienia tego przepisu z regulacją dyrektywy 2014/24/UE. Zgodnie z art. 10 lit. b dyrektywy 2014/24/UE dyrektywa nie ma zastosowania do zamówień publicznych na usługi dotyczących nabycia, opracowania, produkcji lub koprodukcji materiałów do audycji przeznaczonych na potrzeby audiowizualnych usług medialnych lub radiowych usług medialnych, udzielanych przez dostawców audiowizualnych lub radiowych usług medialnych, lub zamówień na czas antenowy lub dostarczanie audycji, udzielanych dostawcom audiowizualnych lub radiowych usług medialnych. Terminy „audiowizualne usługi medialne” i „dostawca usług medialnych”, o których mowa w art. 10 lit. b dyrektywy 2014/24/UE, mają to samo znaczenie, co w art. 1 ust. 1 lit. a i d dyrektywy 2010/13/UE. Pojęcie audycji ma natomiast to samo znaczenie, co w art. 1 ust. 1 lit. b dyrektywy 2010/13/UE, ale obejmuje także audycje radiowe i materiały do audycji radiowych. Termin „materiały do audycji” ma natomiast to samo znaczenie co termin „audycja”. Jednocześnie zgodnie z motywem 23 dyrektywy 2014/24/UE „udzielanie zamówień publicznych na pewne audiowizualne i radiowe usługi medialne przez dostawców usług medialnych powinno umożliwiać uwzględnienie aspektów o znaczeniu kulturalnym lub społecznym, co sprawia, że stosowanie zasad udzielania zamówień nie jest właściwe. Z tych powodów należy zrobić wyjątek w odniesieniu do zamówień publicznych na usługi, udzielanych przez samych dostawców usług medialnych, w zakresie zakupu, opracowania, produkcji lub koprodukcji programów gotowych do użycia oraz innych usług przygotowawczych, takich jak usługi związane z pisaniem scenariuszy lub innymi rodzajami twórczości artystycznej niezbędnymi w produkcji programów. Należy także doprecyzować, że to wyłączenie powinno mieć również zastosowanie do nadawczych usług medialnych oraz usług na żądanie (usług nieciągłych)”. Wyłączenie z art. 11 ust. 1 pkt 4 p.z.p. nie ma zastosowania do dostaw urządzeń technicznych niezbędnych do produkcji, koprodukcji oraz nadawania tych programów.

Zgodnie z art. 1 ust. 1 lit. b dyrektywy 2010/13/UE „audycja” oznacza ciąg ruchomych obrazów z dźwiękiem lub bez niego, stanowiący odrębną całość w układzie lub katalogu audycji przygotowanym przez dostawcę usług medialnych i mający formę i treść

porównywalną z formą i treścią rozpowszechniania telewizyjnego. Przykładami audycji są: filmy pełnometrażowe, transmisje wydarzeń sportowych, seriale komediowe, filmy dokumentalne, audycje dla dzieci oraz filmy i seriale telewizyjne.

Zakup czasu antenowego lub audycji od dostawców audiowizualnych lub radiowych usług medialnych

9. Zgodnie z art. 1 ust. 1 lit. a dyrektywy 2010/13/UE „«audiowizualna usługa medialna» oznacza (i) usługę w rozumieniu art. 56 i 57 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, gdy podstawowym celem usługi lub jej dającej się oddzielić części jest dostarczanie ogółowi odbiorców – poprzez sieci łączności elektronicznej w rozumieniu art. 2 lit. a dyrektywy 2002/21/WE [uchylona 21.12.2020 r., obecnie zagadnienie reguluje dyrektywa 2018/1972] – audycji, za które odpowiedzialność redakcyjną ponosi dostawca usług medialnych, w celach informacyjnych, rozrywkowych lub edukacyjnych; taka audiowizualna usługa medialna jest przekazem telewizyjnym w rozumieniu lit. e) niniejszego ustępu albo audiowizualną usługą medialną na żądanie w rozumieniu lit. g) niniejszego ustępu”, a także „(ii) handlowy przekaz audiowizualny”.
10. Artykuł 4 pkt 1 u.r.t. stanowi, że usługą medialną jest usługa w postaci programu albo audiowizualnej usługi medialnej na żądanie, za którą odpowiedzialność redakcyjną ponosi jej dostawca i której podstawowym celem jest dostarczanie poprzez sieci telekomunikacyjne ogółowi odbiorców audycji w celach informacyjnych, rozrywkowych lub edukacyjnych; usługą medialną jest także przekaz handlowy. Dostawcą usługi medialnej jest osoba fizyczna, osoba prawna lub osobowa spółka handlowa ponosząca odpowiedzialność redakcyjną za wybór treści usługi medialnej i decydująca o sposobie zestawienia tej treści, będąca nadawcą lub podmiotem dostarczającym audiowizualną usługę medialną na żądanie (art. 4 pkt 4 u.r.t.). Przepisów Prawa zamówień publicznych nie stosuje się zatem do zamówień, których przedmiotem jest zakup czasu antenowego lub audycji, tylko w przypadku, gdy zamówienie udzielane jest nadawcy. Zawarcie umowy na zakup czasu antenowego lub audycji programowej z wyłączeniem obowiązku stosowania przepisów Prawa zamówień publicznych z innym podmiotem możliwe będzie w przypadku, gdy podmiot ten działa w imieniu i na rzecz nadawcy jako jego pełnomocnik.

„Udzielenie zamówienia, o którym mowa w art. 4 pkt 3 lit. h [obecnie art. 11 ust. 1 pkt 5 – przyp. aut.] ustawy Pzp, z wyłączeniem obowiązku stosowania przepisów ustawy p.z.p., wykonawcy działającemu w formie konsorcjum, możliwe będzie tylko w przypadku, gdy w skład konsorcjum wejdą nadawcy lub podmioty działające jako ich pełnomocnicy. Przepisy ustawy Pzp wskazują bowiem wyraźnie, iż zamówienia na zakup czasu antenowego lub audycji, poza reżimem ustawowym, mogą być realizowane wyłącznie przez podmioty będące dostawcami usług medialnych. Powierze-

nie w sposób bezpośredni realizacji zamówienia wykonawcom działającym wspólnie, w przypadku gdy przynajmniej jeden z nich nie jest dostawcą audiowizualnych lub radiowych usług medialnych, stanowi zlecenie wykonania zamówienia podmiotowi ustawowo nieuprawnionemu. W konsekwencji udzielenie zamówienia takiemu wykonawcy powinno zostać poprzedzone przeprowadzeniem postępowania o udzielenie zamówienia publicznego, regulowanego przepisami ustawy Pzp²⁴.

11. W opinii prawnej *Wyłączenie obowiązku stosowania ustawy przy zakupie czasu antenowego lub audycji od dostawców audiowizualnych lub radiowych usług medialnych*²⁵ UZP zwrócił uwagę, że „przepisy prawa nie wyłączają możliwości skorzystania z dyspozycji art. 4 pkt 3 lit. h [obecnie art. 11 ust. 1 pkt 5 – przyp. aut.] w celu nabycia audycji audiowizualnych lub radiowych, gdy ich produkcja odbywa się przy współudziale innych podmiotów niż sam nadawca radiowy lub telewizyjny. Na gruncie wskazanych przepisów Dyrektyw oraz w świetle ustawy o radiofonii i telewizji, dopuszczalne jest skorzystanie z wyłączenia obowiązku stosowania przepisów ustawy Pzp w okolicznościach, gdy audycja przygotowywana jest przez dostawcę usług medialnych, na podstawie przygotowanych przez podmiot zlecający scenariuszy, wytycznych lub wskazówek, jak również, gdy mamy do czynienia z zakupem usługi samej emisji materiału przygotowanego przez podmiot niezależny od nadawcy. W świetle art. 4 pkt 3 lit. h [obecnie art. 11 ust. 1 pkt 5 – przyp. aut.] ustawy Pzp w związku z art. 10 lit. b Dyrektywy klasycznej oraz art. 1 ust. 1 lit. a (i) i d Dyrektywy medialnej, zakup audycji telewizyjnej lub radiowej podlega wyłączeniu spod obowiązku stosowania przepisów ustawy p.z.p., gdy materiał nabywany jest od dostawcy audiowizualnej lub radiowej usługi medialnej, który jest podmiotem, ponoszącym odpowiedzialność redakcyjną za treść programu telewizyjnego lub radiowego. Pojęcie odpowiedzialności dostawcy usługi medialnej, do której odnoszą się zarówno przepisy Dyrektyw jak i ustawy o radiofonii i telewizji należy rozumieć jako odpowiedzialność za treść i sekwencję programu radiowego lub telewizyjnego, którym w świetle art. 4 pkt 6 ustawy o radiofonii i telewizji jest uporządkowane zastawienie audycji, przekazów handlowych lub innych przekazów. W tym rozumieniu nie jest to odpowiedzialność nadawcy za merytoryczną treść audycji telewizyjnej lub radiowej, a odpowiedzialność za kształtowanie programu tj. wybór i dopuszczenie określonego przekazu telewizyjnego lub radiowego do emisji, a także za sposób i kolejność jego rozmieszczenia w czasie antenowym. Powyższe potwierdza również treść art. 13 ust. 1 i 2 ustawy o radiofonii i telewizji, zgodnie z którym nadawca jest uprawniony do kształtowania programu samodziel-

²⁴ *Wyłączenie stosowania ustawy na zakup czasu antenowego lub audycji od dostawców audiowizualnych lub radiowych usług medialnych* [w:] *Opinie prawne dotyczące Ustawy Prawo zamówień publicznych po nowelizacji*, Warszawa 2016, s. 51, https://www.uzp.gov.pl/__data/assets/pdf_file/0017/33407/OPINIE_PRAWNE_CALOSC876.pdf (dostęp: 5.07.2023 r.).

²⁵ https://www.uzp.gov.pl/__data/assets/pdf_file/0019/32815/Informator_nr_3_2016.pdf, s. 46 (dostęp: 5.07.2023 r.).

nie w zakresie zadań informacyjnych i ponosi odpowiedzialność za jego treść, przy czym nie narusza to odpowiedzialności innych osób za treść poszczególnych audycji, reklam lub innych przekazów radiowych lub telewizyjnych. Fakt ponoszenia odpowiedzialności nadawcy za treść programu nie wyłącza odpowiedzialności innych osób za treść poszczególnych audycji tj. ich autorów lub producentów. Tym samym sytuacja, w której Zamawiający będzie miał wpływ na treść, sposób i metody realizacji audycji telewizyjnej lub radiowej nie zaburza odpowiedzialności programowo-redakcyjnej dostawcy usług medialnych, który może zdecydować, o dopuszczalności emisji danego programu bądź z niej zrezygnować, gdy treść audycji będzie naruszała przepisy prawa lub zasady funkcjonowania nadawcy”.

W opinii prawnej *Wyłączenie stosowania ustawy na zakup czasu antenowego lub audycji od dostawców audiowizualnych lub radiowych usług medialnych* UZP zwraca też uwagę, że „podjęta w ramach niniejszej opinii próba zdefiniowania pojęcia «czas antenowy», rozumianego jako czas emisji programu przez nadawcę radiowego lub telewizyjnego, w świetle definicji programu wskazanej w treści art. 4 pkt 6 ustawy o radiofonii i telewizji, zgodnie z którą programem jest uporządkowany zestaw audycji, przekazów handlowych lub innych przekazów, rozpowszechniany w całości, w sposób umożliwiający jednoczesny odbiór przez odbiorców w ustalonym przez nadawcę układzie, pozwala uznać, iż «czas reklamowy», rozumiany jako czas emisji reklam lub innych przekazów handlowych, wpisuje się w zakres pojęcia czasu antenowego. W konsekwencji zamówienia publiczne obejmujące swym przedmiotem emisję przekazów handlowych, w tym reklam, objęte są wyłączeniem obowiązku stosowania ustawy Pzp”²⁶.

12. Przepis art. 11 ust. 1 pkt 5 stanowi, że Prawo zamówień publicznych nie ma zastosowania do zamówień na nabycie materiału reklamowego. Zgodnie bowiem z art. 1 ust. 1 lit. h dyrektywy 2010/13/UE „handlowy przekaz audiowizualny” oznacza obrazy z dźwiękiem lub bez niego, które mają służyć bezpośredniemu lub pośredniemu promowaniu towarów, usług lub wizerunku osoby fizycznej lub prawnej prowadzącej działalność gospodarczą. Obrazy te towarzyszą audycji lub wideo stworzonemu przez użytkownika lub zostają w nich umieszczone w zamian za opłatę lub podobne wynagrodzenie lub w celach autopromocji. Formy handlowego przekazu audiowizualnego obejmują m.in.: reklamę telewizyjną, sponsorowanie, telesprzedaż i lokowanie produktu. Przekaz handlowy nie stanowi zatem audycji w rozumieniu dyrektywy 2010/13/UE. Przepis art. 1 ust. 1 lit. h dyrektywy 2010/13/UE znajduje potwierdzenie w przepisach ustawy o radiofonii i telewizji, która rozróżnia pojęcia audycji i przekazu handlowego, zwłaszcza w ramach definicji programu. Programem jest uporządkowany zestaw audycji, przekazów handlowych lub innych przekazów, rozpowszechniany w całości,

²⁶ *Wyłączenie stosowania ustawy na zakup...*, s. 51.

w sposób umożliwiający jednoczesny odbiór przez odbiorców w ustalonym przez nadawcę układzie (art. 4 pkt 6 u.r.t.). „Przekazem handlowym jest każdy przekaz, w tym obrazy z dźwiękiem lub bez dźwięku albo tylko dźwięki, mający służyć bezpośrednio lub pośrednio promocji towarów, usług lub renomy podmiotu prowadzącego działalność gospodarczą lub zawodową, towarzyszący audycji lub włączony do niej, w zamian za opłatę lub podobne wynagrodzenie, albo w celach autopromocji, w szczególności reklama, sponsorowanie, telesprzedaż i lokowanie produktu” (art. 4 pkt 16 u.r.t.). Zamawiający udzielający zamówienia publicznego na produkcję materiału reklamowego, sponsorowanie, telesprzedaż i lokowanie produktu jest obowiązany do stosowania przepisów Prawa zamówień publicznych.

W przepisach Prawa zamówień publicznych oraz dyrektywy 2010/13/UE nie zostało zdefiniowane pojęcie koprodukcji. W opinii *Wyłączenie stosowania ustawy na zakup czasu antenowego lub audycji od dostawców audiowizualnych lub radiowych usług medialnych* UZP uznał, że „termin ten należy rozumieć jako produkcję audycji wspólnie przez więcej niż jednego wykonawcę. Tym samym, biorąc pod uwagę uprzednio poczynione wyjaśnienia dotyczące przesłanek dopuszczalności zastosowania w postępowaniach o udzielenie zamówienia publicznego art. 4 pkt 3 lit. h ustawy Pzp, uznać należy, iż udzielenie zamówienia w przedmiocie koprodukcji audycji z wyłączeniem przepisów ustawy Pzp, możliwe będzie wyłącznie w okolicznościach, gdy zamówienie udzielone zostanie dostawcom usług medialnych”²⁷.

Nabycie własności lub innych praw do istniejących budynków lub nieruchomości

13. Zakres wyłączenia dotyczy nabycia własności lub innych praw (praw rzeczowych oraz praw obligacyjnych) do istniejących budynków lub nieruchomości. Wyłączenie to stosuje się także do części nieruchomości. W oczywisty sposób takie wyłączenie jest zasadne ze względu na fakt powiązania nieruchomości z miejscem i brak możliwości zapewnienia konkurencyjności co do nabycia konkretnej nieruchomości.

Artykuł 11 ust. 1 pkt 6 p.z.p. będzie miał zastosowanie wyłącznie w sytuacji nabycia własności nieruchomości z obiektem budowlanym oraz innych praw do nieruchomości, w szczególności dzierżawy i najmu. Takie stanowisko zostało potwierdzone w wyroku TS z 29.10.2009 r., C-536/07, Komisja Wspólnot Europejskich v. Republika Federalna Niemiec, EU:C:2009:664, w którym stwierdzono, że Republika Federalna Niemiec naruszyła zobowiązania państwa członkowskiego i art. 7 w zw. z art. 11 uchylonej dyrektywy Rady 93/37/EWG, odstępując od przeprowadzenia procedury otwartej przed zawarciem przez miasto Kolonię z prywatną spółką inwestycyjną umowy do-

²⁷ *Wyłączenie stosowania ustawy na zakup...*, s. 52.

tyczącej najmu przez miasto, na czas określony wynoszący 30 lat, w zamian za całkowity czynsz wynoszący ponad 600 mln euro, czterech hal wystawowych, które ta prywatna spółka ma zbudować zgodnie ze szczegółową specyfikacją. Również w wyroku SN z 16.09.2009 r., II CSK 104/09, LEX nr 527136, stwierdzono, że wyłączenie zastosowania Prawa zamówień publicznych nie obejmuje zamówień, których przedmiotem jest nabycie własności nieruchomości oraz innych praw do nieruchomości, jeżeli nieruchomość ta, w szczególności budynek, jeszcze nie powstała albo wymaga przeprowadzenia znacznych robót budowlanych (przebudowy, rozbudowy itp.) w rozumieniu Prawa zamówień publicznych, w zakresie oczekiwanym przez zamawiającego, a zwłaszcza ze względu na rozmiary robót, w miarę ich postępowania, sfinansowanych przez niego. Artykuł 11 ust. 1 pkt 6 p.z.p. nie będzie miał zatem zastosowania w sytuacji wynajmu przez zamawiającego nieruchomości, która odpowiadałaby jego wymaganiom, jeżeli wiązałoby się to z jej wybudowaniem lub modernizacją, adaptacją, rozbudową, nadbudową, rekonstrukcją lub przebudową.

Usługi finansowe związane z emisją, sprzedażą, kupnem lub zbyciem papierów wartościowych lub innych instrumentów finansowych

14. Przepisów Prawa zamówień publicznych nie stosuje się do zamówień, których przedmiotem są usługi finansowe związane z emisją, sprzedażą, kupnem lub zbyciem papierów wartościowych lub innych instrumentów finansowych w rozumieniu ustawy o obrocie instrumentami finansowymi oraz operacje przeprowadzane z Europejskim Instrumentem Stabilności Finansowej i Europejskim Mechanizmem Stabilności.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z 29.07.2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz.U. z 2023 r. poz. 646) instrumentami finansowymi są:

- 1) papiery wartościowe;
- 2) niebędące papierami wartościowymi:
 - a) tytuły uczestnictwa w instytucjach wspólnego inwestowania,
 - b) instrumenty rynku pieniężnego,
 - c) opcje, kontrakty terminowe, swapy, umowy forward na stopę procentową, inne instrumenty pochodne, których instrumentem bazowym jest papier wartościowy, waluta, stopa procentowa, wskaźnik rentowności, uprawnienie do emisji lub inny instrument pochodny, indeks finansowy lub wskaźnik finansowy, które są wykonywane przez dostawę lub rozliczenie pieniężne, z wyłączeniem instrumentów pochodnych, o których mowa w art. 10 rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) nr 2017/565 z 25.04.2016 r. uzupełniającego dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/65/UE w odniesieniu do wymogów organizacyjnych i warunków prowadzenia działalności przez firmy inwestycyjne oraz pojęć zdefiniowanych na potrzeby tej dyrektywy (Dz.Urz. UE L 87, s. 1),

- d) opcje, kontrakty terminowe, swapy, umowy forward na stopę procentową oraz inne instrumenty pochodne, których instrumentem bazowym jest towar i które są wykonywane przez rozliczenie pieniężne lub mogą być wykonane przez rozliczenie pieniężne według wyboru jednej ze stron,
- e) opcje, kontrakty terminowe, swapy oraz inne instrumenty pochodne, których instrumentem bazowym jest towar i które mogą być wykonane przez dostawę, pod warunkiem że są dopuszczone do obrotu w systemie obrotu instrumentami finansowymi, z wyłączeniem produktów energetycznych będących przedmiotem obrotu hurtowego na OTF, które muszą być wykonywane przez dostawę,
- f) niedopuszczone do obrotu w systemie obrotu instrumentami finansowymi opcje, kontrakty terminowe, swapy, umowy forward oraz inne instrumenty pochodne, których instrumentem bazowym jest towar i które mogą być wykonane przez dostawę, a które nie są przeznaczone do celów handlowych i wykazują właściwości innych pochodnych instrumentów finansowych,
- g) instrumenty pochodne dotyczące przenoszenia ryzyka kredytowego,
- h) kontrakty na różnicę,
- i) opcje, kontrakty terminowe, swapy, umowy forward dotyczące stóp procentowych oraz inne instrumenty pochodne odnoszące się do zmian klimatycznych, stawek frachtowych oraz stawek inflacji lub innych oficjalnych danych statystycznych, które są wykonywane przez rozliczenie pieniężne albo mogą być wykonane przez rozliczenie pieniężne według wyboru jednej ze stron, a także instrumenty pochodne, o których mowa w art. 8 rozporządzenia nr 2017/565, i inne, które wykazują właściwości innych pochodnych instrumentów finansowych,
- j) uprawnienia do emisji.

Przepisów Prawa zamówień publicznych nie stosuje się również do operacji przeprowadzanych z Europejskim Instrumentem Stabilności Finansowej i Europejskim Mechanizmem Stabilności. Europejski Mechanizm Stabilności (*European Stability Mechanism* – ESM) jest jednym z głównych mechanizmów przywracania stabilności finansowej gospodarek strefy euro. Celem Europejskiego Mechanizmu Stabilności jest zapewnienie stabilności finansowej wewnątrz strefy euro przez dostarczenie wsparcia finansowego gospodarkom, które przeżywają duże trudności finansowe lub są zagrożone ich wystąpieniem. Udziałowcami ESM są wszystkie kraje strefy euro. Pomoc oferowana w ramach ESM ma charakter pożyczek, których udzielenie jest uzależnione od wprowadzenia przez dany kraj planu reform podatkowych i ogólnogospodarczych. Do innych form wsparcia w ramach ESM należy zaliczyć otwarcie linii kredytowej, zakup obligacji danego kraju na pierwotnym lub wtórnym rynku finansowym, a także możliwość udziału w dokapitalizowaniu zagrożonych instytucji finansowych. Europejski Instrument Stabilności Finansowej (*European Financial Stability Facility* – EFSF) jest spółką, której akcjonariuszami są państwa członkowskie strefy euro, utworzoną w celu udzielania pożyczek państwom strefy euro po ustaleniu programu reform

wspólnie z Międzynarodowym Funduszem Walutowym. Przesłanką udzielenia pomocy z EFSF są trudności kraju strefy euro w pozyskiwaniu, po akceptowalnym koszcie, środków na finansowanie własnych zobowiązań.

Pożyczki lub kredyty

15. Przepisów Prawa zamówień publicznych nie stosuje się do zamówień, których przedmiotem są pożyczki lub kredyty, bez względu na to, czy wiąże się one z emisją, sprzedażą, kupnem lub zbyciem papierów wartościowych lub innych instrumentów finansowych w rozumieniu ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, z wyjątkiem kredytów zaciąganych przez jednostki samorządu terytorialnego w granicach upoważnień zawartych w uchwale budżetowej.

Przez umowę pożyczki, zgodnie z art. 720 k.c., dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości.

Z kolei przez umowę kredytu, zgodnie z art. 69 ust. 1 pr. bank., bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu.

Usługi w dziedzinie obrony cywilnej, ochrony ludności i zapobiegania niebezpieczeństwom

16. Przepisów Prawa zamówień publicznych nie stosuje się do zamówień, których przedmiotem są usługi w dziedzinie obrony cywilnej, ochrony ludności i zapobiegania niebezpieczeństwom, świadczone przez organizacje lub stowarzyszenia o charakterze niekomercyjnym i objęte kodami CPV 75250000-3, 75251000-0, 75251100-1, 75251110-4, 75251120-7, 75252000-7, 75222000-8, 98113100-9 oraz 85143000-3, z wyjątkiem usług transportu sanitarnego pacjentów.

Zgodnie z motywem 28 dyrektywy 2014/24/WE dyrektywa nie powinna mieć zastosowania do niektórych usług ratownictwa, gdy są one wykonywane przez organizacje lub stowarzyszenia o charakterze niekomercyjnym, gdyż trudno byłoby zachować szczególnie charakter takich organizacji, gdyby usługodawców trzeba było wybrać zgodnie z procedurami określonymi w niniejszej dyrektywie. Niemniej jednak wyłączenia tego nie powinno się stosować szerzej, niż jest to absolutnie

konieczne. Należy zatem wyraźnie określić, że usługi transportu sanitarnego pacjentów nie powinny być objęte wyłączeniem. W tym kontekście trzeba również sprecyzować, że grupa 601 w CPV „Usługi w zakresie transportu drogowego” nie obejmuje usług transportu sanitarnego, które są objęte w CPV klasą 8514. Należy zatem doprecyzować, że usługi objęte w CPV kodem 85143000-3, obejmujące wyłącznie usługi transportu sanitarnego pacjentów, powinny podlegać szczególnemu systemowi przewidzianemu dla usług społecznych i innych usług (zwanemu dalej „łagodniejszym reżimem”). W związku z tym zamówienia mieszane na świadczenie usług transportu sanitarnego zasadniczo również podlegałyby łagodniejszemu reżimowi, jeżeli wartość usług transportu sanitarnego pacjentów byłaby większa niż wartość innych usług transportu sanitarnego.

Usługi publiczne w zakresie transportu pasażerskiego koleją lub metrem

17. W dniu 28.09.2023 r. utracił moc art. 11 ust. 1 pkt 10 p.z.p., który stanowił, że przepisów p.z.p. nie stosuje się do zamówień lub konkursów, których przedmiotem były usługi publiczne w zakresie transportu pasażerskiego koleją lub metrem. Tym niemniej, zgodnie z art. 23 ust. 1 pkt 2 ustawy z 16.06.2023 r. o zmianie ustawy o publicznym transporcie zbiorowym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2023 r. poz. 1720), do postępowań w sprawie konkursów i zamówień, których przedmiotem były takie usługi, wszczętych i niezakończonych przed 28.09.2023 r. stosuje się przepisy dotychczasowe, tzn. nadal ma do nich zastosowanie wyłączenie przepisów Prawa zamówień publicznych

Dostawy uprawnień do emisji do powietrza gazów cieplarnianych i innych substancji, jednostek poświadczonej redukcji emisji oraz jednostek redukcji emisji

18. Przepisów Prawa zamówień publicznych nie stosuje się do zamówień, których przedmiotem są dostawy uprawnień do emisji do powietrza gazów cieplarnianych i innych substancji, jednostek poświadczonej redukcji emisji oraz jednostek redukcji emisji w rozumieniu przepisów o handlu uprawnieniami do emisji do powietrza gazów cieplarnianych i innych substancji. Zasady funkcjonowania systemu handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych określa ustawa z 12.06.2015 r. o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych (Dz.U. z 2023 r. poz. 589). System handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych obejmuje emisję gazów cieplarnianych z instalacji i operacji lotniczej. Emisja gazów cieplarnianych z instalacji dotyczy dwutlenku węgla (CO₂), podtlenku azotu (N₂O), perfluorowęglowodorów (PFCs). Emisja gazów cieplarnianych z operacji lotniczej dotyczy dwutlenku węgla (CO₂).

Umowy z zakresu prawa pracy

19. Przepisów Prawa zamówień publicznych nie stosuje się do umów z zakresu prawa pracy. W Prawie zamówień publicznych z 2004 r. jego przepisów nie stosowało się też do umów o zarządzanie pracowniczymi planami kapitałowymi, o których mowa w ustawie z 4.10.2018 r. o pracowniczych planach kapitałowych (Dz.U. z 2023 r. poz. 46). Obecnie wyłączenie dotyczy tylko umów z zakresu prawa pracy. Wyłączeniem nie są nadal objęte umowy cywilnoprawne (np. umowa zlecenia, umowa o dzieło).

Umowy koncesji na roboty budowlane oraz koncesji na usługi w rozumieniu ustawy o umowie koncesji na roboty budowlane lub usługi

20. Przepisów Prawa zamówień publicznych nie stosuje się do umów koncesji na roboty budowlane oraz koncesji na usługi w rozumieniu ustawy z 21.10.2016 r. o umowie koncesji na roboty budowlane lub usługi (Dz.U. z 2023 r. poz. 140), chyba że ustawa stanowi inaczej.

Umowy, o których mowa w art. 149 ust. 2 p.s.w.n.

21. Prawa zamówień publicznych nie stosuje się do umów, o których mowa w art. 149 ust. 2 p.s.w.n. Przepis ten mówi, że uczelnia, w drodze umowy, może powierzyć spółce celowej:
- 1) zarządzanie prawami do wyników lub do *know-how*, o których mowa w ust. 1, w zakresie komercjalizacji bezpośredniej;
 - 2) zarządzanie infrastrukturą badawczą.

Wytwarzanie blankietów dokumentów publicznych

22. Przepisów ustawy nie stosuje się do zamówień dotyczących wytwarzania blankietów dokumentów publicznych, o których mowa w art. 5 ust. 2 u.d.p., oraz ich personalizacji lub indywidualizacji. Ustawa ta ustala trzy kategorie dokumentów publicznych w zależności od ich znaczenia dla bezpieczeństwa państwa.

Blankiet dokumentu publicznego to niespersonalizowany lub niezindywidualizowany dokument publiczny. Z kolei „dokument publiczny” to dokument, który służy do identyfikacji osób, rzeczy lub potwierdza stan prawny lub prawa osób posługujących się takim dokumentem, zabezpieczony przed fałszerstwem i:

- 1) wytwarzany według wzoru określonego w przepisach prawa powszechnie obowiązującego albo

- 2) taki, którego wzór graficzny i forma zostały zatwierdzone przez podmiot realizujący zadania publiczne uprawniony na podstawie odrębnych przepisów i który jest zgodny z wymogami dla blankietu tego dokumentu określonymi w przepisach prawa powszechnie obowiązującego.

Zgodnie z art. 5 ust. 2 u.d.p. dokumentami publicznymi kategorii pierwszej są:

- 1) dowód osobisty;
- 2) dokumenty paszportowe;
- 3) książeczka żeglarska, o której mowa w art. 10 ust. 1 ustawy z 5.07.2015 r. o pracy na morzu (Dz.U. z 2022 r. poz. 1694 ze zm.);
- 4) dokumenty wydawane na podstawie art. 44 ust. 1 oraz art. 83 ust. 1 ustawy z 28.11.2014 r. – Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz.U. z 2022 r. poz. 1681 ze zm.);
- 5) dokumenty wydawane cudzoziemcowi na podstawie art. 37 oraz 226 pkt 1–3 i 5 ustawy z 12.12.2013 r. o cudzoziemcach (Dz.U. z 2023 r. poz. 519 ze zm.);
- 6) dokumenty wydawane członkom misji dyplomatycznych i urzędów konsularnych państw obcych oraz innym osobom zrównanym z nimi na podstawie ustaw, umów lub powszechnie ustalonych zwyczajów międzynarodowych, a także dokumenty wydawane członkom ich rodzin pozostającym z nimi we wspólnocie domowej na podstawie art. 61 ustawy z 12.12.2013 r. o cudzoziemcach;
- 7) dokument wydawany obywatelowi Unii Europejskiej na podstawie art. 48 ust. 1 ustawy z 14.07.2006 r. o wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobycie oraz wyjeździe z tego terytorium obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej i członków ich rodzin (Dz.U. z 2021 r. poz. 1697 ze zm.);
- 8) dokumenty wydawane członkowi rodziny obywatela Unii Europejskiej na podstawie art. 30 ust. 1 oraz art. 48 ust. 2 ustawy z 14.07.2006 r. o wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobycie oraz wyjeździe z tego terytorium obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej i członków ich rodzin;
- 9) dokumenty wydawane cudzoziemcowi na podstawie art. 89i ust. 1 ustawy z 13.06.2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2023 r. poz. 1504);
- 10) tymczasowe zaświadczenie tożsamości cudzoziemca wydawane przez Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców;
- 11) certyfikat członka załogi statku powietrznego;
- 12) książeczki wojskowe wydawane osobom objętym ewidencją wojskową na podstawie art. 53 ust. 1 ustawy z 11.03.2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz.U. poz. 2305 ze zm.);
- 13) legitymacje służbowe wydawane na podstawie art. 224 ust. 1 ustawy z 11.03.2022 r. o obronie Ojczyzny;
- 14) karty tożsamości wydawane na podstawie art. 78 ust. 1 ustawy z 11.03.2022 r. o obronie Ojczyzny;
- 15) wpis w paszporcie, o którym mowa w art. 14 ust. 1 ustawy z 27.01.2022 r. o dokumentach paszportowych (Dz.U. z 2023 r. poz. 1302);

- 16) naklejka wizowa;
- 17) Karta Polaka;
- 18) legitymacja dokumentująca niepełnosprawność lub stopień niepełnosprawności;
- 19) Prawo wykonywania zawodu lekarza;
- 20) Prawo wykonywania zawodu lekarza dentyści;
- 21) prawo jazdy;
- 22) profesjonalny dowód rejestracyjny oraz dowód rejestracyjny pojazdu, z wyłączeniem dowodów rejestracyjnych pojazdów, o których mowa w art. 73 ust. 3 p.r.d.;
- 23) pozwolenie czasowe, o którym mowa w art. 71 ust. 1 p.r.d.;
- 24) karta do tachografu, o której mowa w art. 2 pkt 4 ustawy z 5.07.2018 r. o tachografach (Dz.U. z 2023 r. poz. 324 ze zm.);
- 25) zaświadczenie ADR, o którym mowa w art. 2 pkt 10 ustawy z 19.08.2011 r. o przewozie towarów niebezpiecznych (Dz.U. z 2022 r. poz. 2147 ze zm.);
- 26) dokument rejestracyjny, o którym mowa w art. 4 ust. 1 ustawy z 12.04.2018 r. o rejestracji jachtów i innych jednostek pływających o długości do 24 m (Dz.U. z 2020 r. poz. 1500 ze zm.);
- 27) legitymacje służbowe:
 - a) policjantów,
 - b) funkcjonariuszy Straży Granicznej,
 - c) funkcjonariuszy Służby Ochrony Państwa,
 - d) funkcjonariuszy Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego,
 - e) funkcjonariuszy Agencji Wywiadu,
 - f) funkcjonariuszy Centralnego Biura Antykorupcyjnego,
 - g) funkcjonariuszy Służby Kontrwywiadu Wojskowego i żołnierzy zawodowych wyznaczonych na stanowiska służbowe w Służbie Kontrwywiadu Wojskowego,
 - h) funkcjonariuszy Służby Wywiadu Wojskowego i żołnierzy zawodowych wyznaczonych na stanowiska służbowe w Służbie Wywiadu Wojskowego,
 - i) funkcjonariuszy i pracowników Służby Więziennej,
 - j) funkcjonariuszy Służby Celno-Skarbowej,
 - k) osób zatrudnionych w jednostkach organizacyjnych Krajowej Administracji Skarbowej,
 - l) inspektorów Inspekcji Transportu Drogowego,
 - m) żołnierzy Żandarmerii Wojskowej;
- 28) karta kwalifikacji kierowcy.

Znaki akcyzy

23. Przepisów ustawy nie stosuje się również do zamówień dotyczących wytwarzania znaków akcyzy. Zgodnie z ustawą z 6.12.2008 r. o podatku akcyzowym (Dz.U. z 2022 r. poz. 143 ze zm.) znaki akcyzy to znaki określone przez ministra właściwego do spraw

finansów publicznych, służące do oznaczania wyrobów akcyzowych podlegających obowiązkowi oznaczania, obejmujące:

- 1) podatkowe znaki akcyzy, które są potwierdzeniem wpłaty kwoty stanowiącej wartość podatkowych znaków akcyzy;
- 2) legalizacyjne znaki akcyzy, które są potwierdzeniem prawa podmiotu obowiązującego do oznaczania wyrobów akcyzowych znakami akcyzy, do przeznaczenia tych wyrobów do sprzedaży.

Znaki legalizacyjne, o których mowa w ustawie – Prawo o ruchu drogowym

24. Przepisów ustawy nie stosuje się również do zamówień dotyczących wytwarzania znaków legalizacyjnych, o których mowa w ustawie – Prawo o ruchu drogowym. Znaki legalizacyjne umieszcza się na tablicy rejestracyjnej samochodu.

Karty do głosowania i nakładki na karty do głosowania

25. Przepisów ustawy nie stosuje się do zamówień dotyczących wytwarzania kart do głosowania i nakładek na karty do głosowania, o których mowa odpowiednio w art. 40 § 1 i art. 40a § 1 k.wyb. oraz w art. 20 ustawy z 14.03.2003 r. o referendum ogólnokrajowym (Dz.U. z 2020 r. poz. 851). Przy pomocy urzędowych kart do głosowania odbywa się głosowanie w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej; Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej; do Parlamentu Europejskiego w Rzeczypospolitej Polskiej; do organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego; wójtów, burmistrzów i prezydentów miast. Nakładki na karty do głosowania służą wyborcom niepełnosprawnym i są sporządzone w alfabecie Braille’a.

Znaki holograficzne umieszczane na zaświadczeniach o prawie do głosowania

26. Przepisów ustawy nie stosuje się do zamówień dotyczących wytwarzania znaków holograficznych umieszczanych na zaświadczeniach o prawie do głosowania, o których mowa w art. 32 § 1 k.wyb. Zgodnie z art. 32 § 1 k.wyb. wyborca zmieniający miejsce pobytu przed dniem wyborów otrzymuje na wniosek zgłoszony pisemnie, telefaksem lub w formie elektronicznej, przed sporządzeniem spisu wyborców – na podstawie rejestru wyborców, a po sporządzeniu spisu wyborców – na podstawie spisu wyborców, zaświadczenie o prawie do głosowania w miejscu pobytu w dniu wyborów. Zaświadczenie to wydaje urząd gminy.

**Układ mikroprocesorowy z oprogramowaniem służącym
do zarządzania dokumentami publicznymi, systemy i bazy
informatyczne niezbędne do zastosowania dokumentów
publicznych**

27. Przepisów ustawy nie stosuje się do zamówień dotyczących wytwarzania układu mikroprocesorowego z oprogramowaniem służącym do zarządzania dokumentami publicznymi, systemów i baz informatycznych niezbędnych do zastosowania dokumentów publicznych, o których mowa w art. 5 ust. 2 ustawy o dokumentach publicznych, zawierających warstwę elektroniczną, zgodnie z ich przeznaczeniem.

**Dostawy lub usługi służące wyłącznie do celów prac badawczych,
eksperymentalnych, naukowych lub rozwojowych**

28. Przepisów ustawy nie stosuje się do zamówień o wartości mniejszej niż progi unijne, których przedmiotem są dostawy lub usługi służące wyłącznie do celów prac badawczych, eksperymentalnych, naukowych lub rozwojowych, które nie służą prowadzeniu przez zamawiającego produkcji masowej służącej osiągnięciu rentowności rynkowej lub pokryciu kosztów badań lub rozwoju.

Zasady udzielania zamówień publicznych, o których mowa w art. 11 ust. 5 pkt 1 p.z.p., zostały określone w art. 469 p.s.w.n. W przypadku udzielania zamówień, o których mowa w art. 11 ust. 5 pkt 1, jeżeli ich wartość jest równa lub przekracza progi unijne, o których mowa w art. 3 ust. 1 ustawy p.z.p., podmiot, o którym mowa w art. 4, 5 ust. 1 i art. 6 p.z.p.:

- 1) zamieszcza ogłoszenie o zamówieniu w BIP na jego stronie podmiotowej;
 - 2) działa w sposób zapewniający przejrzystość, równe traktowanie podmiotów zainteresowanych wykonaniem zamówienia oraz z uwzględnieniem okoliczności mogących mieć wpływ na jego udzielenie;
 - 3) nie udostępnia informacji związanych z zamówieniem stanowiących tajemnicę przedsiębiorstwa w rozumieniu przepisów o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, jeżeli podmiot zainteresowany wykonaniem zamówienia, nie później niż przed zawarciem umowy o wykonanie tego zamówienia, zastrzegł, że nie mogą być one udostępniane;
 - 4) zamieszcza niezwłocznie w BIP na jego stronie podmiotowej informację o udzieleniu zamówienia, podając nazwę albo imię i nazwisko podmiotu, z którym zawarł umowę o wykonanie zamówienia, albo informację o nieudzieleniu tego zamówienia.
29. Przepisy Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce definiują pojęcie działalności naukowej, nie definiują natomiast pojęć prac badawczych, eksperymentalnych, naukowych lub rozwojowych.

Zgodnie z art. 4 ust. 1 p.s.w.n. działalność naukowa obejmuje badania naukowe, prace rozwojowe oraz twórczość artystyczną. W art. 4 ust. 2 p.s.w.n. zostało zdefiniowane pojęcie badań naukowych. Badania naukowe są działalnością obejmującą badania podstawowe (prace empiryczne lub teoretyczne mające przede wszystkim na celu zdobywanie nowej wiedzy o podstawach zjawisk i obserwowalnych faktów bez nastawienia na bezpośrednie zastosowanie komercyjne) oraz badania aplikacyjne (prace mające na celu zdobycie nowej wiedzy oraz umiejętności, nastawione na opracowywanie nowych produktów, procesów lub usług lub wprowadzanie do nich znaczących ulepszeń).

Prace rozwojowe są natomiast działalnością obejmującą nabywanie, łączenie, kształtowanie i wykorzystywanie dostępnej aktualnie wiedzy i umiejętności, w tym w zakresie narzędzi informatycznych lub oprogramowania, do planowania produkcji oraz projektowania i tworzenia zmienionych, ulepszonych lub nowych produktów, procesów lub usług, z wyłączeniem działalności obejmującej rutynowe i okresowe zmiany wprowadzane do nich, nawet jeżeli takie zmiany mają charakter ulepszeń (art. 4 ust. 3 p.s.w.n.).

Warunkiem zastosowania art. 11 ust. 5 pkt 1 p.z.p. jest wykazanie, że dostawy lub usługi wskazane w tym przepisie nie służą prowadzeniu przez zamawiającego produkcji masowej służącej osiągnięciu rentowności rynkowej (działalności komercyjnej) lub pokryciu kosztów badań lub rozwoju.

Dostawy lub usługi z zakresu działalności kulturalnej, gromadzenie materiałów lub muzealiów, działalność archiwalna

30. Możliwość skorzystania przez zamawiającego z art. 11 ust. 5 pkt 2 p.z.p. jest uzależniona od spełnienia łącznie następujących warunków:
- 1) przedmiot zamówienia muszą stanowić dostawy lub usługi z zakresu działalności kulturalnej związanej z organizacją wystaw, koncertów, konkursów, festiwali, widowisk, spektakli teatralnych, przedsięwzięć z zakresu edukacji kulturalnej lub z gromadzeniem materiałów bibliotecznych przez biblioteki lub muzealiów;
 - 2) zamówienia te nie mogą służyć wyposażeniu zamawiającego w środki trwałe przeznaczone do bieżącej obsługi jego działalności;
 - 3) wartość zamówienia musi być mniejsza niż progi unijne.
31. Pierwszym z wymienionych wyżej warunków zastosowania wyłączenia z art. 11 ust. 5 pkt 2 p.z.p. jest, aby przedmiot zamówienia stanowiły dostawy lub usługi z obszaru działalności kulturalnej związanej z organizacją wystaw, koncertów, konkursów, festiwali, widowisk, spektakli teatralnych, przedsięwzięć z zakresu edukacji kulturalnej lub z gromadzeniem materiałów bibliotecznych przez biblioteki lub muzealiów. Pojęcie działalności kulturalnej należy interpretować poprzez literalną wykładnię przepisów ustawy o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej. Działalność kulturalna polega

na tworzeniu, upowszechnianiu i ochronie kultury (art. 1 ust. 1 u.o.p.d.k.). Formami organizacyjnymi działalności kulturalnej są w szczególności: teatry, opery, operetki, filharmonie, orkiestry, instytucje filmowe, kina, muzea, biblioteki, domy kultury, ogniska artystyczne, galerie sztuki oraz ośrodki badań i dokumentacji w różnych dziedzinach kultury (art. 2 u.o.p.d.k.). Działalność kulturalną mogą prowadzić osoby prawne, osoby fizyczne oraz jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej (art. 3 ust. 1 u.o.p.d.k.).

32. Warunkiem drugim jest to, aby zamówienia z zakresu działalności kulturalnej nie służyły wyposażaniu zamawiającego w środki trwałe przeznaczone do bieżącej obsługi jego działalności. Przesłanka ta odnosi się w istocie do dostaw, ponieważ w przypadku usług kategoria środków trwałych nie występuje. Przez pojęcie środków trwałych przeznaczonych do bieżącej obsługi działalności należy rozumieć środki trwałe niemające bezpośredniego związku z działalnością kulturalną podmiotu, tj. służące jego administracyjnemu czy też organizacyjnemu funkcjonowaniu. Natomiast gromadzenie materiałów bibliotecznych przez biblioteki należy do prowadzonej przez te podmioty działalności kulturalnej.
33. Ostatnim warunkiem jest to, aby wartość dostaw i usług była mniejsza niż progi unijne.

Udzielanie zamówień na dostawy lub usługi z zakresu działalności kulturalnej o wartości mniejszej niż progi unijne

34. Zgodnie z art. 37a u.o.p.d.k. podmiot prowadzący działalność kulturalną, udzielając zamówienia, o którym mowa w art. 11 ust. 5 pkt 2 i 3 p.z.p., którego wartość jest równa lub przekracza kwotę 130 000 zł, zamieszcza ogłoszenie o udzielanym zamówieniu na swojej stronie podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej.

Zamówienie, o którym mowa w art. 37a u.o.p.d.k., jest udzielane w sposób zapewniający przejrzystość, równe traktowanie podmiotów zainteresowanych wykonaniem zamówienia oraz z uwzględnieniem okoliczności mogących mieć wpływ na jego udzielenie.

Podmiot prowadzący działalność kulturalną nie udostępnia informacji związanych z zamówieniem, o którym mowa w art. 37a u.o.p.d.k., stanowiących tajemnicę przedsiębiorstwa w rozumieniu przepisów o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, jeżeli podmiot zainteresowany wykonaniem zamówienia, nie później niż przed zawarciem umowy o wykonanie tego zamówienia, zastrzegł, że nie mogą być one udostępniane.

Podmiot prowadzący działalność kulturalną zamieszcza niezwłocznie na swojej stronie podmiotowej BIP informację o udzieleniu zamówienia, o którym mowa w art. 37a u.o.p.d.k., podając nazwę (firmę) albo imię i nazwisko podmiotu, z którym zawarł umowę o wykonanie zamówienia, albo informację o nieudzieleniu tego zamówienia.

Gromadzenie materiałów bibliotecznych przez biblioteki lub gromadzenie muzealiów

35. Zgodnie z art. 4 ust. 1 u.bibl. do podstawowych zadań bibliotek należy:
- 1) gromadzenie, opracowywanie, przechowywanie i ochrona materiałów bibliotecznych;
 - 2) obsługa użytkowników, przede wszystkim udostępnianie zbiorów oraz prowadzenie działalności informacyjnej, zwłaszcza informowanie o zbiorach własnych, innych bibliotek, muzeów i ośrodków informacji naukowej, a także współdziałanie z archiwami w tym zakresie.

Zgodnie z art. 4 ust. 2 u.bibl. do zadań bibliotek może ponadto należeć prowadzenie działalności bibliograficznej, dokumentacyjnej, naukowo-badawczej, wydawniczej, edukacyjnej, popularyzatorskiej i instrukcyjno-metodycznej.

Przepis art. 4 u.bibl. wyznacza zakres działalności bieżącej bibliotek, do którego zalicza się także m.in. gromadzenie materiałów bibliotecznych. Zamówienia, których przedmiotem jest gromadzenie materiałów bibliotecznych przez biblioteki, mają co do zasady na celu wyposażenie tych zamawiających w środki trwałe służące do prowadzenia ich działalności bieżącej, a co za tym idzie – są one przeznaczone do bieżącej obsługi ich działalności, co wyłączałoby zakup materiałów bibliotecznych z zakresu stosowania art. 11 ust. 5 pkt 2 p.z.p. Taka wykładnia prowadzi jednak do wewnętrznej sprzeczności art. 4 u.bibl., odwołującego się wprost do zamówień, których przedmiotem są dostawy lub usługi z zakresu działalności kulturalnej związanej z gromadzeniem materiałów bibliotecznych przez biblioteki jako do zakresu przedmiotowego objętego wyłączeniem stosowania ustawy. W tych okolicznościach należy odwołać się do celu ustawy. Skoro celem art. 11 ust. 5 pkt 2 p.z.p. jest ułatwienie dokonywania takich zamówień, należy uznać, że celem tego przepisu nie jest wyłączenie nabywania materiałów bibliotecznych z normy art. 11 ust. 5 pkt 2 p.z.p., a zatem można uznać, że nabywanie materiałów bibliotecznych przez biblioteki jest objęte zakresem wyłączenia na podstawie przepisu art. 11 ust. 5 pkt 2 p.z.p.

Produkcja i koprodukcja audycji i materiałów do audycji lub ich opracowanie

36. Przepis art. 11 ust. 5 pkt 3 p.z.p. dotyczy wyłączenia stosowania przepisów Prawa zamówień publicznych do zamówień udzielanych przez inne niż określone w art. 11 ust. 1 pkt 4 podmioty, których przedmiotem działalności jest produkcja i koprodukcja audycji i materiałów do audycji lub ich opracowanie, jeżeli zamówienia te są przeznaczone na potrzeby świadczenia audiowizualnych usług medialnych lub radiowych usług medialnych.

Dostawy lub usługi z zakresu działalności oświatowej związanej z gromadzeniem w bibliotekach szkolnych podręczników, materiałów edukacyjnych i materiałów ćwiczeniowych

37. Na podstawie art. 11 ust. 5 pkt 4 p.z.p. z obowiązku stosowania Prawa zamówień publicznych zostały wyłączone zamówienia, których przedmiotem są dostawy lub usługi z zakresu działalności oświatowej związane z gromadzeniem w bibliotekach szkolnych podręczników, materiałów edukacyjnych i materiałów ćwiczeniowych, o których mowa w przepisach o systemie oświaty, jeżeli zamówienia te nie służą wyposażaniu zamawiającego w środki trwale przeznaczone do bieżącej obsługi jego działalności, a ich wartość jest mniejsza niż progi unijne.

Zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt 15 u.r. środkami trwałymi są aktywa trwałe i zrównane z nimi, o przewidywanym okresie ekonomicznej użyteczności dłuższym niż rok, kompletne, zdatne do użytku i przeznaczone na potrzeby jednostki.

Materiałem edukacyjnym jest mający postać papierową lub elektroniczną:

- 1) materiał do kształcenia ogólnego, w tym dostosowany do potrzeb edukacyjnych i możliwości psychofizycznych uczniów niepełnosprawnych, zastępujący lub uzupełniający podręcznik, umożliwiający realizację programu nauczania do danych zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia ogólnego, na danym etapie edukacyjnym;
- 2) materiał do kształcenia zawodowego, w tym dostosowany do potrzeb edukacyjnych i możliwości psychofizycznych uczniów niepełnosprawnych, umożliwiający realizację programu nauczania zawodu.

Materiałem ćwiczeniowym jest materiał przeznaczony dla uczniów służący utrwalaniu przez nich wiadomości i umiejętności.

Roboty budowlane wykonywane na obszarze Specjalnej Strefy Rewitalizacji

38. Na podstawie art. 11 ust. 5 pkt 5 p.z.p. zamawiający nie stosuje przepisów Prawa zamówień publicznych do zamówień, których przedmiotem są usługi lub roboty budowlane wykonywane na obszarze Specjalnej Strefy Rewitalizacji oraz realizujące przedsięwzięcia rewitalizacyjne zawarte w gminnym programie rewitalizacji, o których mowa odpowiednio w rozdziałach 4 i 5 ustawy o rewitalizacji, jeżeli zamówienia te udzielane są w celu aktywizacji osób mających miejsce zamieszkania na obszarze Specjalnej Strefy Rewitalizacji, o której mowa w rozdziale 5 ustawy o rewitalizacji, lub przez gminę lub gminne jednostki organizacyjne organizacjom pozarządowym lub spółdzielniom socjalnym, a przedmiot zamówienia należy do działalności statutowej wykonawcy. Zgodnie z art. 36 ust. 1 u.rew. podmiot, udzielając zamówienia, o którym mowa w art. 11

ust. 5 pkt 5 p.z.p., zamieszcza ogłoszenie o udzielanym zamówieniu na swojej stronie podmiotowej BIP. Zamówienie, o którym mowa w art. 36 ust. 1 u.rew., jest udzielane w sposób zapewniający przejrzystość, równe traktowanie podmiotów zainteresowanych wykonaniem zamówienia oraz z uwzględnieniem okoliczności mogących mieć wpływ na jego udzielenie. Stosując zasadę równego traktowania podmiotów, podmiot udzielający zamówienia bierze pod uwagę cel udzielenia zamówienia, którym jest aktywizacja osób mających miejsce zamieszkania na obszarze Specjalnej Strefy Rewitalizacji (art. 36 ust. 2 u.rew.). Podmiot udzielający zamówienia, o którym mowa w art. 36 ust. 1 u.rew., nie udostępnia informacji związanych z tym zamówieniem, stanowiących tajemnicę przedsiębiorstwa w rozumieniu przepisów o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, jeżeli podmiot zainteresowany wykonaniem zamówienia, nie później niż przed dniem zawarcia umowy o wykonanie tego zamówienia, zastrzegł, że nie mogą być one udostępniane (art. 36 ust. 4 u.rew.). Podmiot udzielający zamówienia, o którym mowa w ust. 1, ogłasza niezwłocznie na swojej stronie podmiotowej BIP informację o udzieleniu zamówienia, podając nazwę (firmę) albo imię i nazwisko podmiotu, z którym zawarł umowę o wykonanie zamówienia, albo informację o nieudzieleniu tego zamówienia (art. 36 ust. 5 u.rew.).

Usługi z zakresu leśnictwa

39. Na podstawie art. 11 ust. 5 pkt 6 p.z.p. z obowiązku stosowania Prawa zamówień publicznych zostały wyłączone zamówienia, których przedmiotem są usługi z zakresu leśnictwa, objęte następującymi kodami CPV: 77200000-2 (usługi leśnictwa), 77210000-5 (usługi pozyskiwania drewna), 77211000-2 (usługi uboczne związane z pozyskiwaniem drewna), 77211100-3 (usługi cięcia drewna), 77211200-4 (transport dłużyc na terenie lasów), 77211300-5 (usługi selekcji drzew), 77211400-6 (usługi wycinania drzew), 77211500-7 (usługi pielęgnacji drzew), 77211600-8 (sadzenie drzew), 77220000-8 (usługi impregnacji drewna), 77230000-1 (usługi doraźne dotyczące leśnictwa), 77231000-8 (usługi gospodarki leśnej), 77231200-0 (usługi zwalczania szkodników leśnych), 77231600-4 (usługi zalesiania), 77231700-5 (usługi rozszerzania lasów), określonymi we Wspólnym Słowniku Zamówień, jeżeli wartość zamówienia jest mniejsza niż progi unijne.

Zgodnie z art. 7 ust. 4 u.l. udzielanie zamówień publicznych na usługi z zakresu leśnictwa, o których mowa w art. 11 ust. 5 pkt 6, odbywa się w sposób gwarantujący zachowanie uczciwej konkurencji oraz przestrzeganie zasad przejrzystości i równego traktowania. Podmiot prowadzący gospodarkę leśną, udzielając zamówienia, o którym mowa w art. 7 ust. 4 u.l., będzie obowiązany zamieścić ogłoszenie o udzielanym zamówieniu na swojej stronie podmiotowej BIP. Podmiot prowadzący gospodarkę leśną nie będzie również udostępniać informacji związanych z zamówieniem, o którym mowa w art. 7 ust. 4 u.l., stanowiących tajemnicę przedsiębiorstwa w rozumieniu przepi-

sów o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, jeżeli wykonawca nie później niż przed podpisaniem umowy o wykonanie tego zamówienia zastrzegł, że nie mogą być one udostępniane, oraz wykazał, iż zastrzeżone informacje stanowią tajemnicę przedsiębiorstwa. Po udzieleniu zamówienia podmiot prowadzący gospodarkę leśną będzie obowiązany zamieścić niezwłocznie na swojej stronie podmiotowej BIP informację o udzieleniu zamówienia, o którym mowa w art. 7 ust. 4 u.l., podając nazwę (firmę) albo imię i nazwisko wykonawcy, z którym zawarł umowę o wykonaniu zamówienia, lub informację o nieudzieleniu tego zamówienia.

Zamówienia udzielane w ramach realizacji współpracy rozwojowej przez jednostki wojskowe

40. Zasady użycia lub pobytu poza granicami państwa związków operacyjnych i taktycznych oraz oddziałów i pododdziałów reguluje ustawa o zasadach użycia lub pobytu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa.

Użycie Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa oznacza obecność jednostek wojskowych poza granicami państwa w celu udziału w konflikcie zbrojnym lub dla wzmocnienia sił państwa albo państw sojusznich, misji pokojowej, akcji zapobieżenia aktom terroryzmu lub ich skutkom, a także ewakuacji obywateli Rzeczypospolitej Polskiej, w przypadku konieczności ochrony ich życia lub zdrowia, z państwa niebędącego państwem członkowskim Unii Europejskiej, państwem członkowskim Europejskiego Obszaru Gospodarczego lub państwem-stroną Traktatu Północnoatlantyckiego. Pobyt Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa oznacza obecność jednostek wojskowych poza granicami państwa w celu udziału w szkoleniach i ćwiczeniach wojskowych, w akcjach ratowniczych, poszukiwawczych lub humanitarnych i w przedsięwzięciach reprezentacyjnych.

Zamówienia udzielane przez Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego albo jednostki organizacyjne mu podległe lub przez niego nadzorowane przywieziennym zakładom pracy

41. „Przywieziennne zakłady pracy prowadzą działalność w znacznie trudniejszych warunkach niż podmioty niezwiązane instytucjonalnie z więziennictwem. Z jednej strony muszą konkurować na rynku w walce o klienta, a tym samym muszą spełniać stawiane przez odbiorców wymagania jakościowe i cenowe, z drugiej zaś – ponoszą wiele dodatkowych kosztów działalności penitencjarnej, związanych m.in.: z niską wydajnością, brakiem kwalifikacji zawodowych oraz dużą rotacją zatrudnionych skazanych, zwiększonymi nakładami na szkolenia i przyuczanie tych osób do pracy, utrzymaniem zabezpieczeń ochronnych miejsc zatrudnienia, a także dozowaniem i konwojowaniem osadzonych (koszty te nie występują w przypadku innych przedsiębior-

ców). Ponadto lokalizacja przywieziennych zakładów pracy za murami więziennymi utrudnia kontakty oraz bieżącą współpracę z dostawcami, kooperantami i odbiorcami. Stanowi to istotny element osłabiający konkurencyjność takich zakładów pracy. Wobec powyższego należy stwierdzić, że przywiezienne zakłady pracy łączą dwa, bardzo różne cele: publiczny – resocjalizację (zatrudnianie osób pozbawionych wolności powinno mieć na celu przede wszystkim pozytywne oddziaływanie na ich postawy) oraz ekonomiczny (aby utrzymać się na rynku, zakłady te muszą osiągać zyski). Zatrudnienie skazanych, mające na celu umożliwienie ich funkcjonowania po odbyciu kary pozbawienia wolności wiąże się ściśle z zasadami prawa europejskiego, zapisanymi w Traktacie o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz.Urz. UE z 2008 r. Nr C 115)²⁸. Stąd celem art. 11 ust. 5 pkt 8 p.z.p. jest ułatwienie udzielania zamówień publicznych przez Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego albo jednostki organizacyjne mu podległe lub przez niego nadzorowane przywieziennym zakładom pracy, prowadzonym jako przedsiębiorstwa państwowe albo instytucje gospodarki budżetowej, związanych z zatrudnianiem osób pozbawionych wolności. Istotne jest, by zasadnicza część działalności przywieziennego zakładu pracy dotyczyła wykonywania zadań powierzonych mu przez Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego lub jednostki organizacyjne mu podległe lub przez niego nadzorowane, realizowanych samodzielnie lub przy udziale podwykonawców, pod warunkiem że co najmniej część zamówienia jest realizowana przez osoby pozbawione wolności.

Zamówienia udzielane przez zarządzającego specjalną strefą ekonomiczną

42. Zasady udzielania zamówień, o których mowa w art. 11 ust. 5 pkt 9 p.z.p., których wartość jest równa lub przekracza kwotę 130 000 zł, zostały określone w art. 8a u.s.s.e. Zarządzający będący podmiotem, o którym mowa w art. 4 pkt 3 p.z.p., udzielając zamówienia, o którym mowa w art. 11 ust. 5 pkt 9 p.z.p., którego wartość jest równa lub przekracza kwotę 130 000 zł, zamieszcza ogłoszenie o udzielanym zamówieniu na swojej stronie podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej (art. 8a ust. 1 u.s.s.e.). Zamówienie, o którym mowa w art. 8a ust. 1 u.s.s.e., jest udzielane w sposób zapewniający zachowanie przejrzystości i równego traktowania podmiotów zainteresowanych wykonaniem zamówienia oraz z uwzględnieniem okoliczności mogących mieć wpływ na jego udzielenie (art. 8a ust. 2 u.s.s.e.). Zarządzający nie udostępnia informacji związanych z zamówieniem, o którym mowa w art. 8a ust. 1, stanowiących tajemnicę przedsiębiorstwa w rozumieniu ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, jeżeli podmiot zainteresowany wykonaniem zamówienia, nie później niż przed zawarciem

²⁸ Uzasadnienie projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo zamówień publicznych, VIII kadencja, druk senacki nr 1632, https://www.senat.gov.pl/gfx/senat/userfiles/_public/k8/dokumenty/druki/150/162.pdf (dostęp: 5.07.2023 r.).

umowy o wykonanie tego zamówienia, zastrzegł, że nie mogą być one udostępniane (art. 8a ust. 3 u.s.s.e.). Zarządzający zamieszcza niezwłocznie na swojej stronie podmiotowej BIP informację o udzieleniu zamówienia, o którym mowa w art. 8a ust. 1, podając nazwę albo imię i nazwisko podmiotu, z którym zawarł umowę o wykonanie zamówienia, albo informację o nieudzieleniu tego zamówienia (art. 8a ust. 4 u.s.s.e.).

Zamówienia związane z procesem wypłat środków gwarantowanych

43. Przepisów ustawy nie stosuje się do zamówień o wartości mniejszej niż progi unijne związanych z procesem wypłat środków gwarantowanych, o których mowa w art. 2 pkt 65 u.b.f.g., w szczególności usług świadczonych przez podmiot, z którym zostanie zawarta umowa o dokonanie wypłat środków gwarantowanych. Środki gwarantowane to środki deponenta objęte ochroną gwarancyjną do wysokości, o której mowa w art. 24 ust. 1, 3 i 4 u.b.f.g.

Przymusowa restrukturyzacja albo umorzenie lub konwersja instrumentów kapitałowych

44. Przepisów ustawy nie stosuje się do zamówień o wartości mniejszej niż progi unijne związanych z przymusową restrukturyzacją albo umorzeniem lub konwersją instrumentów kapitałowych, o których mowa w art. 101 ust. 7 u.b.f.g., których przedmiotem jest:
- 1) przeprowadzenie oszacowania, o którym mowa w art. 137 ust. 1 oraz art. 241 ust. 1 u.BFG;
 - 2) przeprowadzenie wyceny, o której mowa w art. 24 ust. 1 rozporządzenia nr 2021/23;
 - 3) świadczenie usług doradztwa, w tym doradztwa strategicznego, ekonomiczno-finansowego, podatkowego, prawnego i informatycznego.

Rządowe instrumenty stabilizacji finansowej

45. Przepisów ustawy nie stosuje się do zamówień o wartości mniejszej niż progi unijne związanych z zastosowaniem rządowych instrumentów stabilizacji finansowej, o których mowa w ustawie z 12.02.2010 r. o rekapitalizacji niektórych instytucji oraz o rządowych instrumentach stabilizacji finansowej (Dz.U. z 2022 r. poz. 396 ze zm.), w szczególności zamówień, których przedmiotem jest:
- 1) dokonanie aktualizacji oszacowania, o którym mowa w art. 19f ust. 8 tej ustawy;
 - 2) świadczenie usług doradztwa, w tym doradztwa strategicznego, ekonomiczno-finansowego, podatkowego, prawnego i informatycznego;
 - 3) powierzenie podmiotowi trzeciemu zarządzania prawami, o których mowa w art. 19b ust. 1 tej ustawy.

Rządowymi instrumentami stabilizacji finansowej są:

- 1) publiczny instrument wsparcia kapitałowego;
- 2) tymczasowe przejęcie instytucji i instytucji finansowych przez Skarb Państwa.

Usługi Banku Gospodarstwa Krajowego

46. Przepisów ustawy nie stosuje się do zamówień o wartości mniejszej niż progi unijne na usługi BGK, w zakresie zlecenia przez:

- 1) ministra właściwego do spraw finansów publicznych spraw i czynności związanych z udzieleniem wsparcia, o którym mowa w art. 3 ust. 1 ustawy z 12.02.2009 r. o udzielaniu przez Skarb Państwa wsparcia instytucjom finansowym (Dz.U. z 2023 r. poz. 776), lub udzieleniem gwarancji spłaty kredytu refinansowego, o której mowa w art. 4 ust. 1 tej ustawy, w tym związanych z zabezpieczeniem lub obsługą udzielonego wsparcia lub udzielonej gwarancji;
- 2) Narodowy Bank Polski spraw i czynności związanych z udzieleniem kredytów, o których mowa w art. 42 i art. 43 ustawy o Narodowym Banku Polskim, w tym związanych z zabezpieczeniem lub obsługą tych kredytów.

Art. 12. [Wyłączenia przedmiotowe]

1. Przepisów ustawy nie stosuje się do:

1) zamówień lub konkursów:

- a) którym nadano klauzulę zgodnie z przepisami ustawy z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 756 i 1030) lub którym muszą towarzyszyć, na podstawie odrębnych przepisów, szczególne środki bezpieczeństwa lub
- b) jeżeli wymaga tego istotny interes bezpieczeństwa państwa

– w zakresie, w jakim ochrona istotnych interesów bezpieczeństwa państwa nie może zostać zagwarantowana w inny sposób, w szczególności z zastosowaniem przepisów działu VI;

2) zamówień, dotyczących produkcji lub handlu bronią, amunicją lub materiałami wojennymi, o których mowa w art. 346 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, jeżeli wymaga tego podstawowy interes bezpieczeństwa państwa, a udzielenie zamówienia bez zastosowania ustawy nie wpłynie negatywnie na warunki konkurencji na rynku wewnętrznym w odniesieniu do produktów, które nie są przeznaczone wyłącznie do celów wojskowych w zakresie, w jakim ochrona podstawowych interesów bezpieczeństwa państwa nie może zostać zagwarantowana w inny sposób, w szczególności z zastosowaniem przepisów działu VI.

2. (uchylony)

Zamówienia i konkursy, którym nadano klauzulę zgodnie z przepisami o ochronie informacji niejawnych

1. Przepisów Prawa zamówień publicznych nie stosuje się do zamówień lub konkursów, którym nadano klauzulę zgodnie z przepisami o ochronie informacji niejawnych lub którym muszą towarzyszyć, na podstawie odrębnych przepisów, szczególne środki bezpieczeństwa lub jeżeli wymaga tego istotny interes bezpieczeństwa państwa – w zakresie, w jakim ochrona istotnych interesów bezpieczeństwa państwa nie może zostać zagwarantowana w inny sposób, w szczególności z zastosowaniem przepisów działu VI.

Klasyfikowanie informacji niejawnych określa art. 5 u.o.i.n. Informacjom niejawnym nadaje się klauzulę: „ściśle tajne”, „tajne”, „poufne”.

Informacjom niejawnym nadaje się klauzulę „ściśle tajne”, jeżeli ich nieuprawnione ujawnienie spowoduje wyjątkowo poważną szkodę dla Rzeczypospolitej Polskiej przez to, że:

- 1) zagrazi niepodległości, suwerenności lub integralności terytorialnej Rzeczypospolitej Polskiej;
 - 2) zagrazi bezpieczeństwu wewnętrznemu lub porządkowi konstytucyjnemu Rzeczypospolitej Polskiej;
 - 3) zagrazi soюзom lub pozycji międzynarodowej Rzeczypospolitej Polskiej;
 - 4) osłabi gotowość obronną Rzeczypospolitej Polskiej;
 - 5) doprowadzi lub może doprowadzić do identyfikacji funkcjonariuszy, żołnierzy lub pracowników służb odpowiedzialnych za realizację zadań wywiadu lub kontrwywiadu, którzy wykonują czynności operacyjno-rozpoznawcze, jeżeli zagrazi to bezpieczeństwu wykonywanych czynności lub może doprowadzić do identyfikacji osób udzielających im pomocy w tym zakresie;
 - 6) zagrazi lub może zagrazić życiu lub zdrowiu funkcjonariuszy, żołnierzy lub pracowników, którzy wykonują czynności operacyjno-rozpoznawcze, lub osób udzielających im pomocy w tym zakresie;
 - 7) zagrazi lub może zagrazić życiu lub zdrowiu świadków koronnych lub osób dla nich najbliższych, osób, którym udzielono środków ochrony i pomocy przewidzianych w ustawie o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka, albo świadków, o których mowa w art. 184 k.p.k., lub osób dla nich najbliższych.
2. Informacjom niejawnym nadaje się klauzulę „tajne”, jeżeli ich nieuprawnione ujawnienie spowoduje poważną szkodę dla Rzeczypospolitej Polskiej przez to, że:
 - 1) uniemożliwi realizację zadań związanych z ochroną suwerenności lub porządku konstytucyjnego Rzeczypospolitej Polskiej;
 - 2) pogorszy stosunki Rzeczypospolitej Polskiej z innymi państwami lub organizacjami międzynarodowymi;

- 3) zakłóci przygotowania obronne państwa lub funkcjonowanie Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej;
 - 4) utrudni wykonywanie czynności operacyjno-rozpoznawczych prowadzonych w celu zapewnienia bezpieczeństwa państwa lub ścigania sprawców zbrodni przez służby lub instytucje do tego uprawnione;
 - 5) w istotny sposób zakłóci funkcjonowanie organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości;
 - 6) przyniesie stratę znacznych rozmiarów w interesach ekonomicznych Rzeczypospolitej Polskiej.
3. Informacjom niejawnym nadaje się klauzulę „poufne”, jeżeli ich nieuprawnione ujawnienie spowoduje szkodę dla Rzeczypospolitej Polskiej przez to, że:
- 1) utrudni prowadzenie bieżącej polityki zagranicznej Rzeczypospolitej Polskiej;
 - 2) utrudni realizację przedsięwzięć obronnych lub negatywnie wpłynie na zdolność bojową Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej;
 - 3) zakłóci porządek publiczny lub zagrazi bezpieczeństwu obywateli;
 - 4) utrudni wykonywanie zadań służbom lub instytucjom odpowiedzialnym za ochronę bezpieczeństwa lub podstawowych interesów Rzeczypospolitej Polskiej;
 - 5) utrudni wykonywanie zadań służbom lub instytucjom odpowiedzialnym za ochronę porządku publicznego, bezpieczeństwa obywateli lub ściganie sprawców przestępstw i przestępstw skarbowych oraz organom wymiaru sprawiedliwości;
 - 6) zagrazi stabilności systemu finansowego Rzeczypospolitej Polskiej;
 - 7) wpłynie niekorzystnie na funkcjonowanie gospodarki narodowej.
4. „Skoro sama ustawa nie dokonuje rozróżnienia rodzaju bezpieczeństwa, w opinii Urzędu Zamówień Publicznych przyjąć należy, iż chodzi tutaj zarówno o bezpieczeństwo wewnętrzne jak i bezpieczeństwo zewnętrzne państwa. Należy zwrócić uwagę, iż nie w każdej sytuacji wystąpienia istotnego interesu bezpieczeństwa państwa zachodzić będzie możliwość odstąpienia od stosowania przepisów ustawy. Możliwość odstąpienia od stosowania ustawy istnieje tylko i wyłącznie wtedy, gdy ze względu na istotny interes bezpieczeństwa państwa zachodzi konieczność odstąpienia od stosowania przepisów ustawy, o czym świadczy użyte w przepisie art. 4 pkt 5 [obecnie art. 12 ust. 1 pkt 1 ustawy p.z.p. – przyp. aut.] wyrażenie «wymaga». Tym samym między istnieniem istotnego interesu bezpieczeństwa a odstąpieniem od stosowania ustawy musi zachodzić związek przyczynowo-skutkowy. Możliwość skorzystania z tej przesłanki zachodzi w sytuacji, gdy zastosowanie procedur ustawy może prowadzić do naruszenia istotnych interesów bezpieczeństwa państwa. Przepis art. 4 pkt 5 [obecnie art. 12 ust. 1 pkt 1 ustawy p.z.p. – przyp. aut.] ustawy zawiera pojęcie niedookreślone – «istotny interes bezpieczeństwa państwa». Jego interpretacji powinien dokonywać zamawiający w procesie stosowania prawa, mając na uwadze okoliczności faktyczne danej sprawy. Ważne w procesie stosowania pojęć nieostrych jest to, aby miały one

podstawę aksjologiczną, z której wynika konkretny normatywny imperatyw. Pojęcie nieostre nie może być traktowane jak pojęcie, które stwarza możliwość traktowania go w sposób dowolny. Na organach stosujących prawo ciąży więc obowiązek identyfikacji ich treści z uwzględnieniem wartości i standardów konstytucyjnie chronionych²⁹. W opinii Urzędu, z zamówieniem dotyczącym istotnego interesu bezpieczeństwa państwa będziemy mieli do czynienia w szczególności, gdy dotyczy ono takich wartości jak suwerenność, międzynarodowa pozycja, niepodległość, nienaruszalność terytorium, obronność państwa. Co do zasady, wydaje się, iż uzasadnieniem dla odstąpienia od stosowania przepisów Prawa zamówień publicznych na podstawie art. 4 pkt 6 ustawy nie może stanowić sama pilność udzielanego zamówienia lub fakt, iż jego realizacji podjąć może się ograniczona liczba wykonawców. Nie są to bowiem jeszcze okoliczności, które wymagają odstąpienia od stosowania prawa zam. publ., nawet jeśli samo zamówienie dotyczy istotnych interesów bezpieczeństwa państwa. Powyższe okoliczności mogą co najwyżej przemawiać za koniecznością odstąpienia od podstawowych trybów udzielania zamówień publicznych, a więc przetargu nieograniczonego oraz ograniczonego³⁰.

5. Zagrożenie istotnego interesu bezpieczeństwa państwa, bezpieczeństwa publicznego lub wystąpienie okoliczności w toku wykonywania czynności związanych z przygotowaniem i przeprowadzeniem postępowania o udzielenie zamówienia lub konkursu, którym muszą towarzyszyć, na podstawie odrębnych przepisów, szczególne środki bezpieczeństwa, musi mieć charakter realny. Nie będzie zatem zagrożeniem istotnego interesu bezpieczeństwa państwa lub bezpieczeństwa publicznego uzyskanie informacji o możliwości wystąpienia zagrożenia istotnego interesu bezpieczeństwa państwa, bezpieczeństwa publicznego lub okoliczności, którym muszą towarzyszyć, na podstawie odrębnych przepisów, szczególne środki bezpieczeństwa.
6. Pojęcie bezpieczeństwa publicznego, które oznacza najważniejsze zadanie państwa i jego najważniejszą funkcję, nie zostało w sposób precyzyjny określone w przepisach prawa. „Bezpieczeństwo publiczne to ogół warunków i instytucji chroniących życie, zdrowie, mienie obywateli oraz majątek ogólnonarodowy, ustrój i suwerenność państwa przed zjawiskami groźnymi dla ładu prawnego, a także przed zjawiskami mogącymi zakłócić normalne funkcjonowanie obywateli, godzącymi w ogólnoprzyjęte normy postępowania. Bezpieczeństwo publiczne jest także stanem w społeczeństwie, który umożliwia jego sprawne funkcjonowanie. Zagrożenia dla bezpieczeństwa pub-

²⁹ M. Zdyb, *Działalność gospodarcza i publiczne prawo gospodarcze*, Kraków 2003, s. 124.

³⁰ Zob. opinia prawna UZP: *Wylączenie ustawy przy zamówieniach na uzbrojenie, objętych tajemnicą państwową oraz jeżeli wymaga tego istotny interes bezpieczeństwa państwa*, <https://www.uzp.gov.pl/baza-wiedzy/interpretacja-przepisow/opinie-archiwalne/opinie-dotyczace-ustawy-pzp/inne/wylaczenie-ustawy-przy-zamowieniach-na-uzbrojenie,-objetych-tajemnica-panstwowa-oraz-jezeli-wymaga-tego-istotny-interes-bezpieczenstwa-panstwa>. (dostęp: 28.05.2023 r.)

licznego mogą mieć charakter zarówno wewnętrzny, jak i zewnętrzny, czyli mieszczą się tu ingerencje ze strony innych podmiotów państwowych w sprawy wewnętrzne, a także wewnętrzne konflikty i napięcia społeczne. Często przestępczość zakłóca ten ład, co rodzi w społeczeństwie poczucie niesprawiedliwości i braku kontroli państwa nad tym zjawiskiem”³¹. „Bezpieczeństwo publiczne to przede wszystkim zadanie publiczne organów administracji, ale może być też kryterium prawnym działania, może być kompetencją organu administracyjnego administracji państwowej, czy też samorządowej. Wskazać należy, że aby określić desygnaty tego pojęcia, należy dokonać analizy norm prawa powszechnie obowiązującego, które w wielorakich znaczeniach wyraża pojęcie bezpieczeństwo publiczne. (...) Rozpoczynając od analizy norm prawnych zawartych w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, wypada zauważyć, że pojęcie «bezpieczeństwo» występuje w niej w różnych kontekstach, to jest – jako: bezpieczeństwo publiczne, bezpieczeństwo państwa, bezpieczeństwo obywateli, bezpieczeństwo wewnętrzne, bezpieczeństwo zewnętrzne i bezpieczeństwo ekologiczne, wymieniane jest wielokrotnie w ustawie zasadniczej, co wynika z faktu, że zapewnienie bezpieczeństwa jest najważniejszym elementem funkcjonowania państwa”³².

Wyłączenie przepisów Prawa zamówień publicznych w przypadku wskazanym w art. 12 ust. 1 p.z.p. może nastąpić tylko w zakresie, w jakim ochrona istotnych interesów dotyczących bezpieczeństwa państwa określonych w tym przepisie nie może zostać zagwarantowana w inny sposób niż udzielenie zamówienia bez zastosowania przepisów komentowanej ustawy.

Zamówienia dotyczące produkcji lub handlu bronią, amunicją lub materiałami wojennymi

7. Należy zauważyć, że na podstawie art. 346 TFUE żadne państwo członkowskie nie ma obowiązku udzielania informacji, których ujawnienie uznaje za sprzeczne z podstawowymi interesami jego bezpieczeństwa, oraz może podejmować środki, jakie uważa za konieczne, w celu ochrony podstawowych interesów jego bezpieczeństwa, które odnoszą się do produkcji broni, amunicji lub materiałów wojennych albo handlu nimi. Środki takie nie mogą negatywnie wpływać na warunki konkurencji na rynku wewnętrznym w odniesieniu do produktów, które nie są przeznaczone wyłącznie do celów wojskowych.

Pojęcie podstawowego interesu bezpieczeństwa państwa nie zostało zdefiniowane ani w dyrektywie obronnej, ani w przepisach Prawa zamówień publicznych. Podstawowy

³¹ Zob. https://pl.wikipedia.org/wiki/Bezpiecze%C5%84stwo_publiczne.

³² J. Filaber, *Pojęcie bezpieczeństwa publicznego w prawie administracyjnym (wybrane uwagi)*, <http://www.bibliotekacyfrowa.pl/dlibra/publication/27852/edition/34474/content?ref=desc> (dostęp: 6.07.2023 r.).

interes bezpieczeństwa państwa, w zależności od określonej sytuacji dotyczącej danego państwa, może obejmować inne potrzeby w zakresie obronności i bezpieczeństwa.

Artykuł 346 TFUE dotyczy wykazu broni, amunicji i materiałów wojennych, przyjętego decyzją Rady nr 255/58 z 15.04.1958 r., do którego odwołuje się dyrektywa 2009/81/WE. Wykaz ten obejmuje:

- 1) broń ręczną i automatyczną;
- 2) broń artyleryjską, a także broń dymną, gazową oraz miotacze ognia;
- 3) amunicję do broni wymienionej w pkt 1 i 2 powyżej;
- 4) bomby, torpedy, rakiety oraz pociski naprowadzające;
- 5) wojskowy sprzęt kierowania ogniem;
- 6) czołgi oraz specjalistyczne pojazdy bojowe;
- 7) środki trujące lub środki radioaktywne;
- 8) prochy, środki wybuchowe oraz płynne lub stałe materiały miotające;
- 9) okręty wojenne wraz z odnośnym sprzętem specjalistycznym;
- 10) samoloty i sprzęt do celów wojskowych;
- 11) wojskowy sprzęt elektroniczny;
- 12) aparaty fotograficzne i sprzęt specjalnie zaprojektowany do celów wojskowych;
- 13) inny sprzęt;
- 14) specjalistyczne części i urządzenia o charakterze wojskowym dotyczące materiałów wymienionych w wykazie;
- 15) maszyny, sprzęt i urządzenia zaprojektowane wyłącznie w celu analizowania, wytwarzania, testowania i kontroli uzbrojenia, amunicji oraz aparatów o charakterze wyłącznie wojskowym wyżej wymienionych.

Art. 13. [Ograniczenie stosowania przepisów do zamówień w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa]

1. Przepisów ustawy nie stosuje się do zamówień w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa:

- 1) w przypadkach, o których mowa w art. 11 ust. 1 pkt 1, 3 i 6, ust. 2 pkt 1 i art. 12;
- 2) podlegających szczególnej procedurze:
 - a) na podstawie umowy międzynarodowej, której stroną jest Rzeczpospolita Polska, zawartej z jednym lub wieloma państwami niebędącymi członkami Unii Europejskiej, lub takiego porozumienia zawieranego na szczeblu ministerialnym,
 - b) na podstawie umowy międzynarodowej, której stroną jest Rzeczpospolita Polska, lub porozumienia zawieranego na szczeblu ministerialnym, związanych ze stacjonowaniem wojsk i dotyczących przedsięwzięć, niezależnie od ich siedziby lub miejsca zamieszkania,